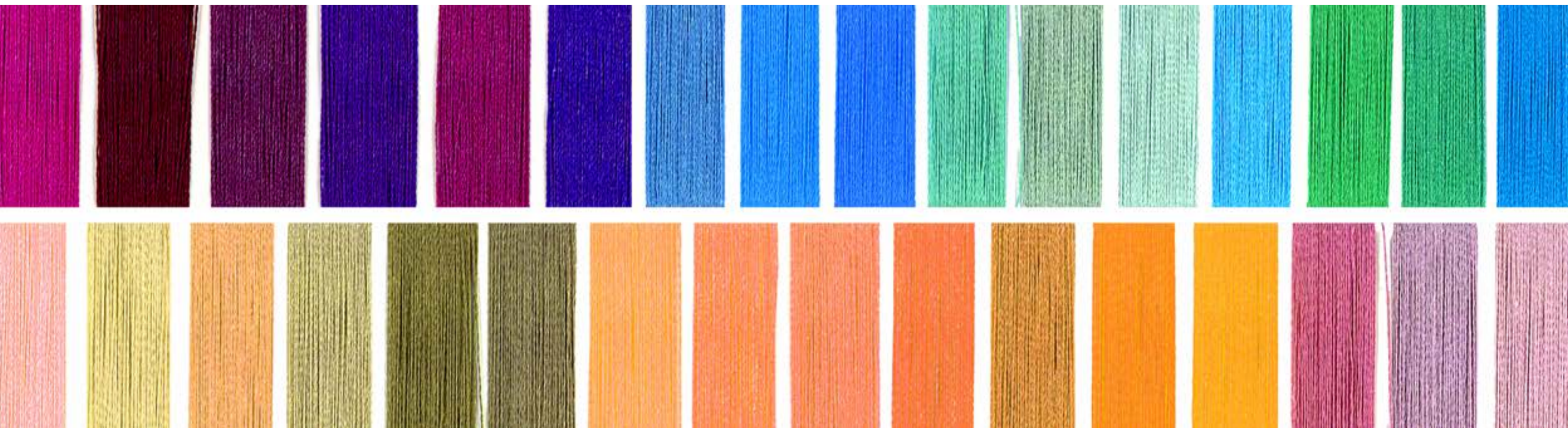
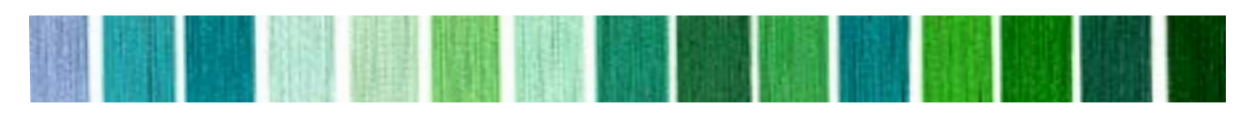

UNIKAT W ŚWIECIE IDEI

BIBLIOTEKA TEKSTUR CZ. II

SŁAWOMIRA CHORAŹYCZEWSKA | ELŻBIETA CIOS

UNIKAT W ŚWIECIE IDEI

SŁAWOMIRA CHORAŻYCZEWSKA | ELŻBIETA CIOS

BIBLIOTEKA TEKSTUR CZ. II

REDAKCJA:

SŁAWOMIRA CHORAŻYCZEWSKA | ELŻBIETA CIOS

ARTYSTYCZNE, TECHNOLOGICZNE I CYFROWE
OPRACOWANIE BIBLIOTEKI TEKSTUR:

SŁAWOMIRA CHORAŻYCZEWSKA | ELŻBIETA CIOS

RECENZENT: PROF. ANNA BEM - BORUCKA
AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH W GDAŃSKU

PROJEKT I SKŁAD GRAFICZNY PUBLIKACJI | ELŻBIETA CIOS

Publikacja *Unikat w świecie idei* składa się z dwóch części:
Wielowątkowość tekstur cz. I* | *Biblioteka tekstur cz. II
Wydana ze środków na utrzymanie Potencjału
Badawczego w ramach Działalności Statutowej Wydziału
Architektury Wnętrz i Scenografii UAP związana z tematem
badawczym pt. „*Tekstury tkanin unikatowych i technicznych
w projektowaniu zrównoważonym*” w 2017 roku.

SPIS TREŚCI

04

WPROWADZENIE

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP

Artystyczne tekstylia 5

07

TEKSTYLIA

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP

Wątek i osnowa 8

Tkane czy dziane? 9

Naturalne 10

Syntetyczne 12

14

UNIKATY

dr Elżbieta Cios ad.

Kolor | Struktura | Wzór 16

17

TEKSTURY UNIKATOWE

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP
dr Elżbieta Cios ad.

Batik 18

Filc 26

Ikat 38

Papier 44

Shibori wybarwiane 49

Technika własna 55

BATIK | TECHNIKA WŁASNA | MALARSTWO NA KANINIE | AUTOR NONKI NISHIMURA

TEKSTURA UNIKATOWA

BIBLIOTEKA TEKSTUR

3

TEKSTURY ZDOBNICZE

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP
dr Elżbieta Cios ad.

67 **Aplikacja**
75 **Haft ręczny**
86 **Koronka**
93 **Splot**
100 **Wzory orientalne**
111 **Żakard**

66

TEKSTURY PROJEKTOWE

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP
dr Elżbieta Cios ad.

118 **Druk**
134 **Haft cyfrowy**
145 **Pattern**
150 **Shibori strukturalne**
156 **Żakardowe logotypy**

117

BIBLIOGRAFIA

163 REDAKCJA PUBLIKACJI
164 PODZIĘKOWANIA

163

SŁOWNIK TEMATYCZNY

166

WPROWADZENIE

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP

ARTYSTYCZNE
TEKSTYLIA

ARTYSTYCZNE TEKSTYLIA

Wiemy jak trudno jest wybrać właściwy materiał na wymarzony projekt i konkretną tkaninę podaną w opisie encyklopedycznym materiałów odzieżowych, w podręcznikach i próbnikach doboru tkanin dla projektantów. Niejednokrotnie zaskakują nas ich nazwy wynikające z technologii surowca lub wytwarzania tkaniny, zatem, niewystarczające jest ich określenie utworzone tylko na podstawie zastosowanej metody - przeplotu wątku i osnowy. Konieczna staje się systematyzacja technik artystycznych oraz ich podstawowych właściwości, które mogą zawierać wiele dookreśleń np. aksamit: tkanina bawełniana o splocie płóciennym z charakterystyczną, wysoką okrywą runową na prawej stronie, gęste włoski, może występować, jako jedwabny, wiskozy, lub mieszany; miękki, gęsty, średnio-gruby i gruby.

Rozpoznanie technik wykonania tkaniny jest podstawą do jej klasyfikacji. Umiejętność ich rozróżniania, połączona ze znajomością historii, jest niezwykle ważna przy tworzeniu kolekcji *Biblioteki Tekstur*. Wymagania te, wyznaczają cele poznawcze i edukacyjne.

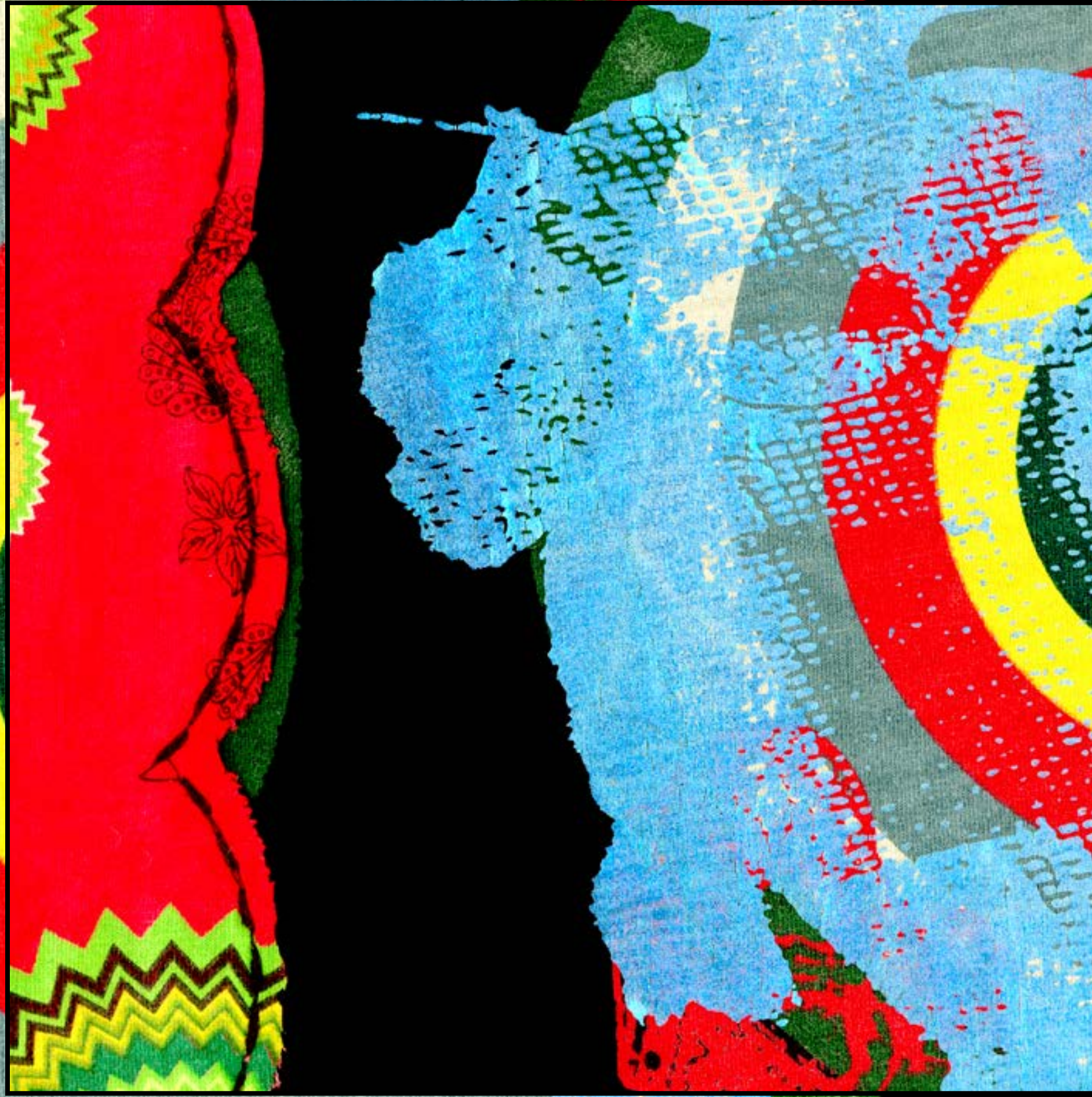
Zbiór kolekcji zawiera tkaninowe miniatury, wzory, sploty, koronki, tekstury, struktury wykonane z różnych surowców oraz odmiennymi technikami unikatowymi, eksperymentalnymi i projektowymi, które zostały opisane na przykładach tekstur zaprezentowanych w dalszej części publikacji. Dotyczy to wielu wybranych technik wykorzystywanych w *modowym rzemiośle*.

W projektowaniu ubioru oraz krawiectwie charakter i jakość tkaniny mają duży wpływ na ostateczny rezultat. Wartość użytkowa zależy od surowców, z jakich są wykonane oraz od sposobu ich wykończenia.

Rodzaj tkaniny zależy jest od włókien, z których została wykonana oraz od przędzy, struktury i konstrukcji. Ma to wpływ na sposób układania się, czy jest szorstka, zwarta lub rozciągliwa, czy jest powłóczysta, czy stercząca. Realizując ten sam model z odmiennych tkanin uzyskuje się kreacje o zupełnie innym charakterze.

Ważna jest świadomość, w jaki sposób produkuje się tkaniny. Zbierając informacje, istotne stały się raporty sporządzone przez organizacje ochrony środowiska. Okazuje się, że produkcja materiałów naturalnych wcale nie jest taka naturalna dla środowiska, a wręcz przeciwnie. Istotne jest wypracowanie rozsądnego podejścia do tych wszystkich tkaninowych i materiałowych zawiłości.

TEKSTYLIA

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP

**WĄTEK I OSNOWA
TKANE CZY DZIANE?
NATURALNE
SYNTETYCZNE**

T K A N I N A

Powstaje z dwóch układów nitek wątku i osnowy przeplatających się pod kątem prostym lub według zaprojektowanego splotu. Ich rodzaj określa się, w zależności od zastosowanego przeplotu, grubości nitek oraz gramatury. Osnowa, to inaczej, przędza ułożona pionowo, jako układ nici stanowiących konstrukcję tkaniny pomiędzy, które wplata się wązki poziomo. Wątek przeprowadza się pomiędzy osnowami w różnym porządku, układzie, a jego zachowanie przez szerokość tkaniny daje powtarzalny raport splotu, natomiast powtarzający się regularnie wzór na powierzchni całej tkaniny nazywamy raportem tkaniny.

D Z I A N I N A

Błędnie nazywana tkaniną, bowiem jest wyrobem włókienniczym, powstającym z jednej lub wielu nitek łączących się ze sobą w oczka w procesie dziania. Właściwością jest elastyczność i rozciągliwość we wszystkich kierunkach. W przeciwieństwie do tkaniny dzianina powstaje z jednej nitki tzw. przędzy na przemysłowych szydełkarkach lub na osnowarkach z jednej lub wielu osnów. Rodzaje dzianiny bywają bardzo różnorodne, mogą być gładkie, wzorzyste, ażurowe, fakturowane lub z okrywą włókienną. Natomiast tiule i siatki elastyczne są plecione, tworząc regularne sześciokątne oczka.

TKANINY NATURALNE

BAWEŁNA

Produkowane z włókien naturalnych i organicznych. Najbardziej popularne: len, bawełna, jedwab, wełna.

Powszechnie kojarzona z Indiami, które są głównym jej producentem. Roślina (*Gossypium*) inaczej bawełnica, po przekwitnięciu powstaje torebka nasienna, która dojrzewając pęka wypuszczając na zewnątrz włókna podobne do pączków waty. Występuje w międzyzwrotnikowej strefie Euroazji, Afryki i obu Ameryk. Włókna uzyskiwane są z torebek nasiennych rośliny o tej samej nazwie. Już w średniowieczu była jednym z najczęściej importowanych surowców, z których wytwarzano płótno - popularny barchan o splocie płaskim lub skośnym. Przełom nastąpił w XVIII wieku wraz z nastaniem mody na druki stemplem z Indii i Bliskiego Wschodu. Wraz z rozwojem technologii druku oraz drzeworytu i miedziorytu w Anglii, powstawały tkaniny ubraniowe projektowane przez rysowników. Rozwój włókiennictwa, drukarstwa i farbiarstwa w XIX wieku, spowodował zalenie rynku amerykańskiego barwnymi perkalami, które były praktyczne, tanie i dostępne. Nadawały się na letnie sukienki, dekoracje wnętrz, a ich wzory zmieniały się wraz z modą. Współczesna moda na druki wraca do starych wzorów – te najciekawsze są przedmiotem kolekcjonerstwa. Bawełna jest miękka i wygodna w noszeniu, bardzo przewiewna. Bez dodatków, jest mało sprężysta i dość mocno się gniece, z elastanem lub włóknami sztucznymi jest rozciągliwa. Często jest merceryzowana - stosuje się na tkaninę zimny roztwór sody kaustycznej z równoczesnym naciskiem na włókna, proces ten nadaje trwały jedwabny połysk i wpływa na wytrzymałość. Tkaniny bawełniane wykorzystuje się na odzież elegancką i sportową, bieliznę, ręczniki, w dekorowaniu wnętrz, na środki opatrunkowe. Jest hypoalergiczna. Podobne właściwości włókien, niezwykle zbliżone do bawełny posiada pokrzywa chińska - ramia. Uprawę bawełny możemy podzielić na uprawę konwencjonalną i ekologiczną. Ta druga musi spełniać wyjątkowo restrykcyjne warunki – począwszy od zakazu stosowania jakichkolwiek pestycydów czy nawozów sztucznych do warunków zatrudnienia. Takich upraw jest bardzo mało, a wynika to z prostego rachunku ekonomicznego. Trudno nazwać konwencjonalną uprawę bawełny ekologiczną. Do uprawy używa się ogromnych ilości nawozów sztucznych, pestycydów, herbicydów, co zagraża zarówno środowisku, jak i osobom pracującym przy zbiorach.

JEDWAB

Jedwab jest uzyskiwany z kokonów jedwabnika morwowego lub dębowego. Tkanina charakteryzuje się połyskiem, jest gładka, wiotka, miękka, lekka i bardzo przyjemna w dotyku. Z włókien jedwabnych produkowano sita stosowane w technice druku sitodrukiem, w malarstwie, jako podłoże. Wysokiej jakości luksusowe tkaniny, często w postaci mieszanek z bawełną, wełną i tkaninami syntetycznymi. Chińskie podanie głosi, że „jedwab został odkryty w ogrodzie cesarza Huang Di, żyjącego w latach 2698 – 2598 p.n.e. Według legendy cesarz poprosił swą żonę Xi Lingshi, by sprawdziła, jaki szkodnik niszczy drzewa morwowe. Cesarzowa zauważyła, że są to białe larwy, które przędą błyszczące kokony. Przypadkowo jeden kokon wpadł jej do wrzątku i okazało się, że można wyciągnąć z niego delikatną nić, którą Xi Lingshi zawinęła na szpulkę. W ten sposób, jak głosi legenda, odkryła tajemnicę produkcji jedwabiu”¹. Chińczycy strzegli tej tajemnicy przez około dwóch tysięcy lat. To czas monopolu i eksportowania tego surowca do innych krajów tzw. jedwabnym szlakiem. Według relacji bizantyńskich historyków, „tajemnica jedwabiu została ujawniona przez dwóch mnichów dopiero w roku 550. W Europie jedwab wart był majątek, Bizantyńska produkcja tekstyliów osiągnęła wyżyny sztuki. Zdziwiają bogactwem skomplikowanych motywów. Purpurowe, ciężkie jedwabie cesarskie przetykano z reguły złotem, otrzymując brokaty.”² Z Chin jedwabnictwo trafiło do Persji i Japonii. W XIII wieku pojawiło się we Francji, a od XVII wieku rozpowszechniło się w całej Europie.

¹ <https://prezi.com/rr1bbvoq-is4/historia-jedwabiu/> (wejście 15.09.2017).

² D. Yarwood, *European Costume: 4000 years of fashion*, London-Sydney 1975, s. 24; A. Muthesius, *Essential Processes, Looms, and Technical Aspects of the Production of Silk Textiles* [w:] *The Economic History of Byzantium*, ed. Angeliki E. Laiou, Washington 2002, t. I, s. 147-168.

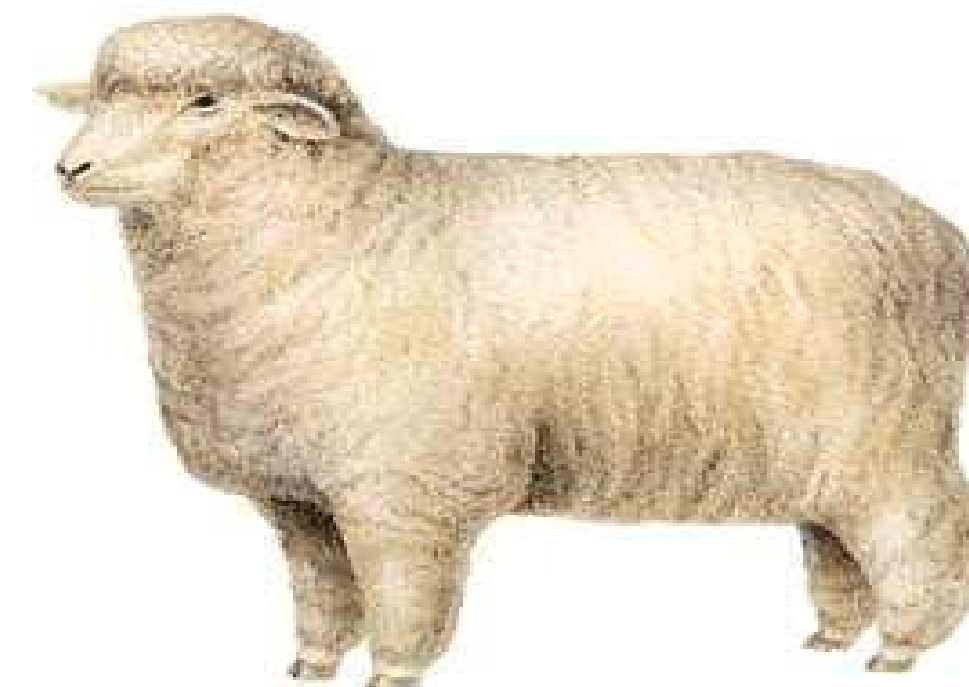
LEN

Len uzyskiwany jest z rośliny zwanej lnem zwyczajnym, to jedna z najstarszych roślin uprawnych w dziejach ludzkości. Lniany jest zarówno Całun Turyński, jak również tkanina używana do mumifikacji zwłok egipskich władców. Sposób pozyskiwania włókna lnianego jest pracochłonny i niestety, nadal mało wydajny. Ze 100 kg słomy lnianej uzyskuje się jedynie 14% włókna, które można prząść. Tkaniny są idealne na odzież letnią, są bardzo przewiewne, dają uczucie chłodu. Często występują, jako mieszanki z innymi włóknami, co zapobiega nadmiernemu gnicieniu. W zależności od grubości ma szerokie zastosowanie, używany również, jako podłoże malarskie. Jego zalety to, dobra higroskopijność, pochłania do 25% wilgoci, wysoka odporność na rozciąganie, na mokro jeszcze o 10% wyższa, nie jest atakowany przez mole, grzyby czy bakterie, nie uczula, wyjątkowo wytrzymały, ma właściwości antyseptyczne, a wrażenie chłodu zwiększa się po maglowaniu, odporny na działanie wody morskiej. Jego wady to brak rozciągliwości, duża gniotliwość oraz gnicie pod wpływem wilgoci. Len jest włóknem dość czystym z ekologicznego punktu widzenia. Do produkcji nie używa się chemikaliów, a sama uprawa wpływa korzystnie na żyzność gleby. Jedynym zarzutem kierowanym w stronę producentów tkanin lnianych jest fakt, że w trakcie produkcji zużywa się spore ilości wody, ponieważ konieczne jest jego moczenie. Niemniej jednak, coraz częściej stosuje się metodę zraszania, która wymaga mniejszych nakładów wody.

WEŁNA

Wełna to praktyczny materiał o wszechstronnym zastosowaniu. Włókno uzyskiwane jest z sierści owiec, lam, alpaka, wielbłądów i innych. Często występuje w postaci mieszanek z innymi włóknami. Grupa tkanin wełnianych i wełnopodobnych obejmuje tkaniny czysto wełniane i tkaniny z mieszanek wełny z innymi włóknami. W mieszankach stosuje się wełnę z elaną; z argoną; z anilaną. Rozróżniamy tkaniny czesankowe, czesankowo-zgrzebne o osnowie z przędzy czesankowej i wątku z przędzy zgrzebnej oraz tkaniny zgrzebne. Do ich wyrobu używa się nitek wielokrotnych w celu zwiększenia sprężystości i wytrzymałości. Najbardziej znane to: panama, georgette, krepa, fresco, tropik, boston, tenis, gabardyna, tweed, flanela, kaszmir, boucle, diagonal, jodełka, flausz, sukno, szetland, mohair. Należy zwrócić uwagę na fakt, że wyżej wymienione nazwy stosuje się również do określania tkanin bawełnianych, lnianych i jedwabnych, czy syntetycznych, bowiem odnoszą się zazwyczaj do splotu tkaniny, a nie do surowca.

FILC

Zbudowane z masy luźnych włókien wełnianych, naturalnych lub sztucznych, które nazywane są **włóknami filcowymi**. Stanowią one, nie tylko ich podstawową masę, lecz są same dla siebie spoiwem dzięki naturalnej lub mechanicznej (poprzez igłowanie) zdolności do spłśniania.

TKANINY SYNTETYCZNE

Otrzymywane są drogą syntezy chemicznej z polimerów (produktów węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego). W zależności od surowca wyjściowego uzyskane włókna mają różne właściwości i zastosowanie. Dla przemysłu odzieżowego największe zastosowanie mają włókna poliamidowe, poliestrowe i poliakrylonitrylowe. Poliester, nylon, akryl - otrzymywane tą metodą są trwałe, odporne na zużycie, mniej przewiewne niż tkaniny naturalne. Współczesne tkaniny syntetyczne są przyjazne dla skóry, odznaczają się bardzo dobrą jakością, imitują tkaniny naturalne. Włókna poliamidowe nazywane są w Polsce - steelon (stylon, stilon) lub polana; w USA - nylon; w Anglii - bri-nylon; w Rosji - kapron; w Niemczech - dederon lub perlon. Włókna poliestrowe nazywane są w Polsce - elaną lub torlenem; w USA - dakron; w Anglii - terylen; we Francji - tergal; w Niemczech - lanon lub diolen. Włókna poliakrylonitrylowe w Polsce nazywamy - anilaną; w USA - orlon lub dynel, w Anglii - courtelle; w Rosji - nitrylon; w Niemczech - dragon. Włókna syntetyczne wykazują bardzo dużą wytrzymałość na rozrywanie, tarcie, są bardzo sprężyste, nie gniotą się, są termoplastyczne. Nie są higroskopijne, nie wchłaniają wilgoci, potu, są nieprzewiewne.

TKANINY SZTUCZNE

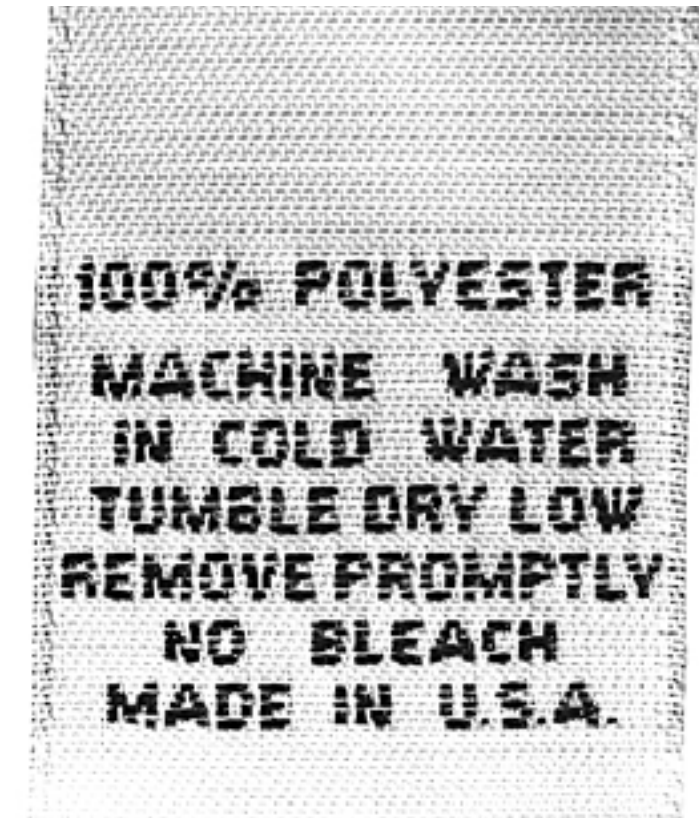
Celulozę przetwarza się chemicznie i powstaje materiał, który w żadnej mierze nie jest plastikiem, to tkaniny np. wiskoza, acetat, sztuczny jedwab. Wytwarzane ze związków znajdujących się w przyrodzie. Posiadają właściwości tkanin naturalnych, ale są łatwiejsze w użytkowaniu i tańsze w produkcji.

WISKOZA

Powstaje w 100% z naturalnej celulozy drzewnej. Sam proces produkcji wymaga szeregu specjalistycznych zabiegów. Produkt finalny w postaci wiskozy zapewnia takie same, a czasami nawet lepsze korzyści niż noszenie ubrań z bawełny oraz innych włókien roślinnych lub włókien pochodzenia zwierzęcego, jak jedwab lub wełna. Dzięki wyjątkowej higroskopijności włókien celulozy drzewnej wiskoza szybko i efektywnie pochłania wilgoć z ciała, redukując dyskomfort i zapewniając skórze optymalne warunki termiczne. Higroskopijność wiskozy pozwala tworzyć inteligentną odzież sportową oraz wygodną konfekcję. Wiskoza może imitować dowolną tkaninę. W zależności od procesu produkcji można nadać jej połysk, aby do złuzdzenia imitowała jedwab. Pozwala dowolnie kreować fakturę materiału nadając jej cechy wełny czy bawełny.

WŁÓKNO BAMBUSOWE

Włókno bambusowe to temat, wokół którego, narosło wiele nieporozumień. Producenci zachwalają wyroby z bambusa, jako ekologiczne, hipoalergiczne, antybakteryjne. Cóż, to nie do końca jest prawda. Co do zasady, włókna bambusowe należy umieścić w części o materiałach sztucznych. W produkcji materiał bambusowy niewiele różni się od produkcji wiskozy. To dokładnie ten sam proces chemiczny, jedynie zamiast celulozy z drewna (wiskoza) używa się celulozy pochodzącej z bambusa. Prawdą jest, że bambus, ma właściwości antybakteryjne. Niestety, te właściwości z reguły są tracone w procesie produkcji. Finalnie, włókno bambusowe będzie, (jeśli chodzi o właściwości) czymś pomiędzy bawełną, a wiskozą. Niemniej jednak, jak zawsze, produkt z bambusa będzie produktowi z bambusa nierówny. Czasami zdarza się, że włókno bambusowe jest uszlachetniane poprzez dodanie nanocząsteczek srebra - w takich przypadkach pisanie o właściwościach antybakteryjnych będzie jak najbardziej uzasadnione. Co do ekologii - faktem jest, że bambus rośnie bardzo szybko, z pewnością szybciej niż bawełna i w uprawie nie potrzebuje żadnych pestycydów. W tym względzie będzie bardziej ekologiczny niż bawełna czy wiskoza. Niestety, w trakcie procesu produkcyjnego używa się silnych, chemicznych rozpuszczalników, co sprawia, że bardziej ekologicznym niż bambus włóknem będzie np. lyocell, znany także, jako tencel - produkowany z celulozy drzewnej, który w procesie produkcji ulega rozpuszczeniu.

Fotografia pochodzi z wyjazdu badawczego do Alpakarni A&P. Hodowla alpak Państwa Pietrzykowskich znajduje się w miejscowości Szyszyńskie Holendry. Pierwsza polska hodowla alpak (liczebność na poziomie 120-130 sztuk), które pochodzą z najlepszych hodowli w Chile, U.S.A., Australii, Niemczech oraz z Hiszpanii.

Alpaka (*Lama pacos*)- ssak z rzędu parzystokopytnych, rodziny wielbłądowatych. Opracowanie drzewa genealogicznego sprawiło naukowcom wiele problemów. Wątpliwości istnieją do dzisiaj. Najprawdopodobniej wikunia jest przodkiem alpaki a guanako przodkiem lamy. Wszystkie jednak mają wspólnego przodka północnoamerykańskiego wielbłąda, który przybył do Ameryki Południowej i tam dał początek wikuniom i guanako. Wśród alpak wyróżnia się dwie rasy: huacaya i suri. Różnią się one wyglądem i rodzajem okrywy włosowej. Huacaya produkują wełnę podobną do wełny owczej, lekko pofałdowaną, rosnącą prostopadle do ciała o rocznym przyroście włókna 9-12cm. Wełna alpak suri jest nieco delikatniejsza od wełny huacaya, ma silniejszy połysk i zwiisa w długich, falistych lokach wzdłuż ciała alpaki, a jej roczny przyrost wynosi 10-12cm.

UNIKATY

dr Elżbieta Cios ad.

**KOLOR
STRUKTURA
WZÓR**

U N I K A T Y

Ubiór jest elementem kultury materialnej człowieka. Jest nośnikiem komunikatu, świadczy o statusie społecznym, pełni funkcje ochronne, stanowi bardzo ważną rolę w naszym życiu. O funkcji i wyglądzie ubioru decyduje projektant, który musi uwzględnić w swoim zamysle wszystkie aspekty związane z ideą projektową, procesem technologicznym i możliwościami realizacyjnymi.

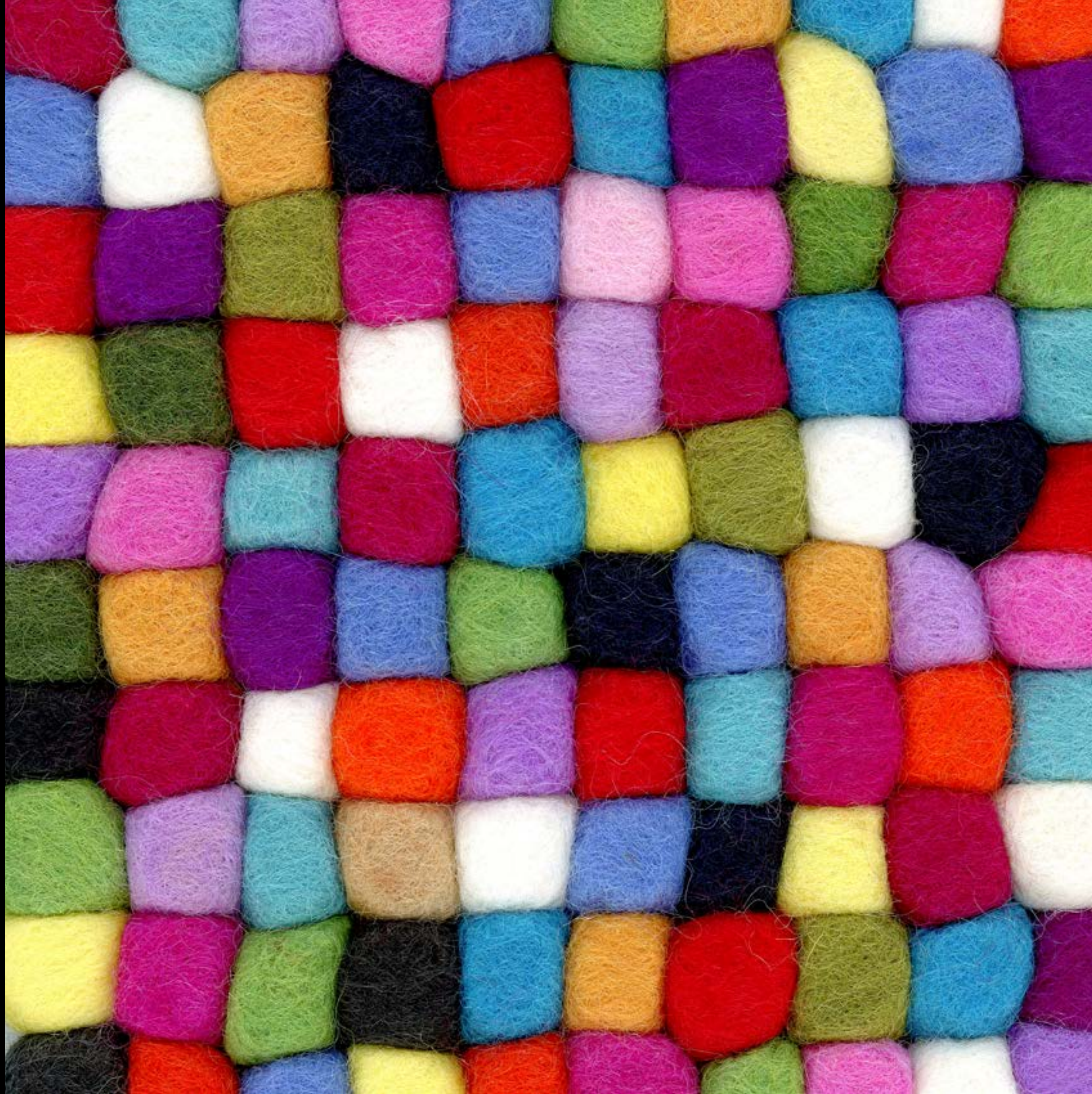
Ubiór unikatowy jest ubiorem użytkowym, który powstaje w procesie twórczego, kreatywnego działania, posiada wysokie walory artystyczne oraz autorskie rozwiązania. W zależności od wybranych materiałów, techniki i technologii ubiór unikatowy stanowi transfer do innowacyjnych rozwiązań stosowanych w nowoczesnym wzornictwie. Idea „unikatu” jest niezbędna w procesie budowania świadomości i odpowiedzialności projektanta. Wzbogacona o wiedzę technologiczną i praktykę projektową stanowi bardzo solidną bazę w dalszym rozwoju i poszukiwaniu twórczych tekstur.

Umiejętność posługiwania się technikami unikatowymi otwiera spektrum możliwości artystycznych, które mogą służyć do kreowania innowacyjnych rozwiązań.

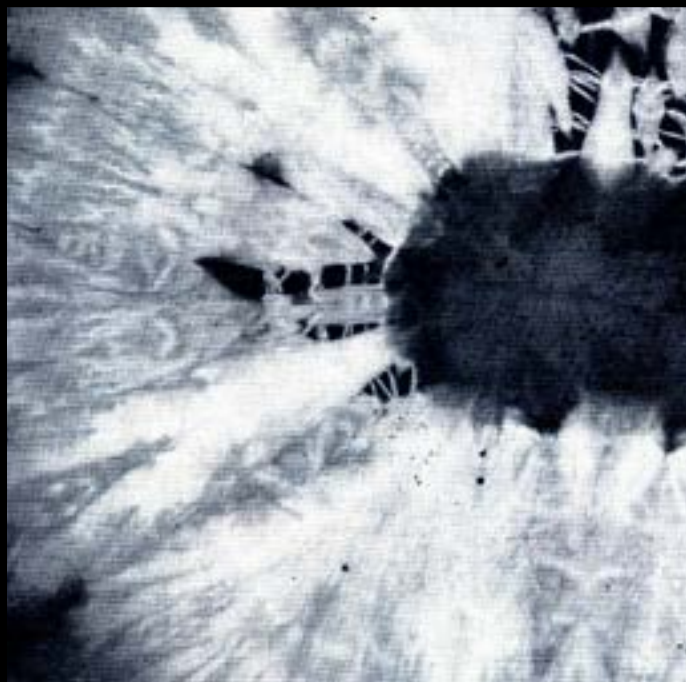
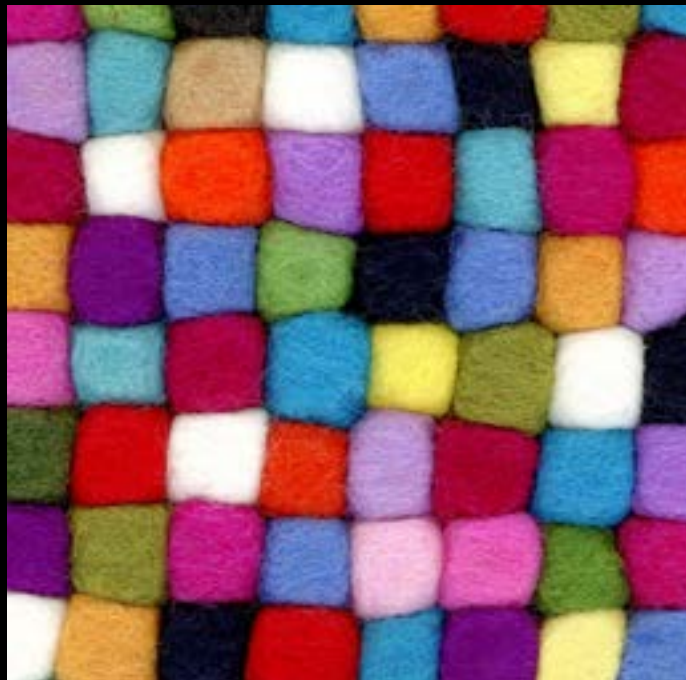
Techniki unikatowe sprzyjają uwrażliwieniu na detal. W gąszczu rozmaitych trendów i propozycji produktowych liczy się „to coś” co nas urzeknie.

KOLOR|STRUKTURA|WZÓR

Zaskoczenie prowadzi do zaciekawienia, a zachwyty do posiadania. Wyróżniający się kolor, struktura, czy wzór jest wyznacznikiem jakości i dobrego designu. Świat barw ma istotne oddziaływanie na nasze emocje, nastrój, a nawet zdrowie. Kolor jest podstawowym nośnikiem symbolicznym, oswaja przestrzeń, wprowadza harmonię lub ją całkowicie zakłóca. Wielobarwność w technikach unikatowych jest wszechobecna, można ją uzyskać w procesie wybarwienia np. shibori czy batiku, w zależności od pochodzenia barwników; dzielą się na naturalne - farbowanie cebulą czy liśćmi, oraz chemiczne o niemal nieograniczonej palecie kolorów. Artysta uzyskuje satysfakcjonujący efekt. Innym rodzajem malarstwa jest technika filcowania, gdzie wcześniej pofarbowane włókna stanowią paletę barwną do stworzenia projektu. Spiłśnianie włókien, mieszanie ich w procesie powstawania wyrobu włókienniczego jest zarówno swego rodzaju malarstwem, ale dzięki nieregularności organicznego surowca atutem staje się również interesująca struktura powstałej materii. Manualne przeplatanie włókien w technikach tkackich np. sploty gobelinowe, techniki dywanowe, otwierają możliwości balansowania na pograniczu malarstwa i rysunku z zachowaniem kontrolowania kompozycji kolorystycznej czy natężenia struktury wprowadzanych włókien. Sploty dają fantastyczne rezultaty tworzenia regularnych i nieregularnych wzorów, które decydują o charakterze tkaniny. Większość technik unikatowych jest otwarta na eksperyment i możliwość łączenia ich między sobą według własnych artystycznych upodobań, takie zjawiska nazywamy techniką własną lub eksperymentem. Wiele technik manualnych ewoluuje w kierunku innowacji cyfrowych np. druk na tkaninie czy haft cyfrowy, żakard komputerowy.

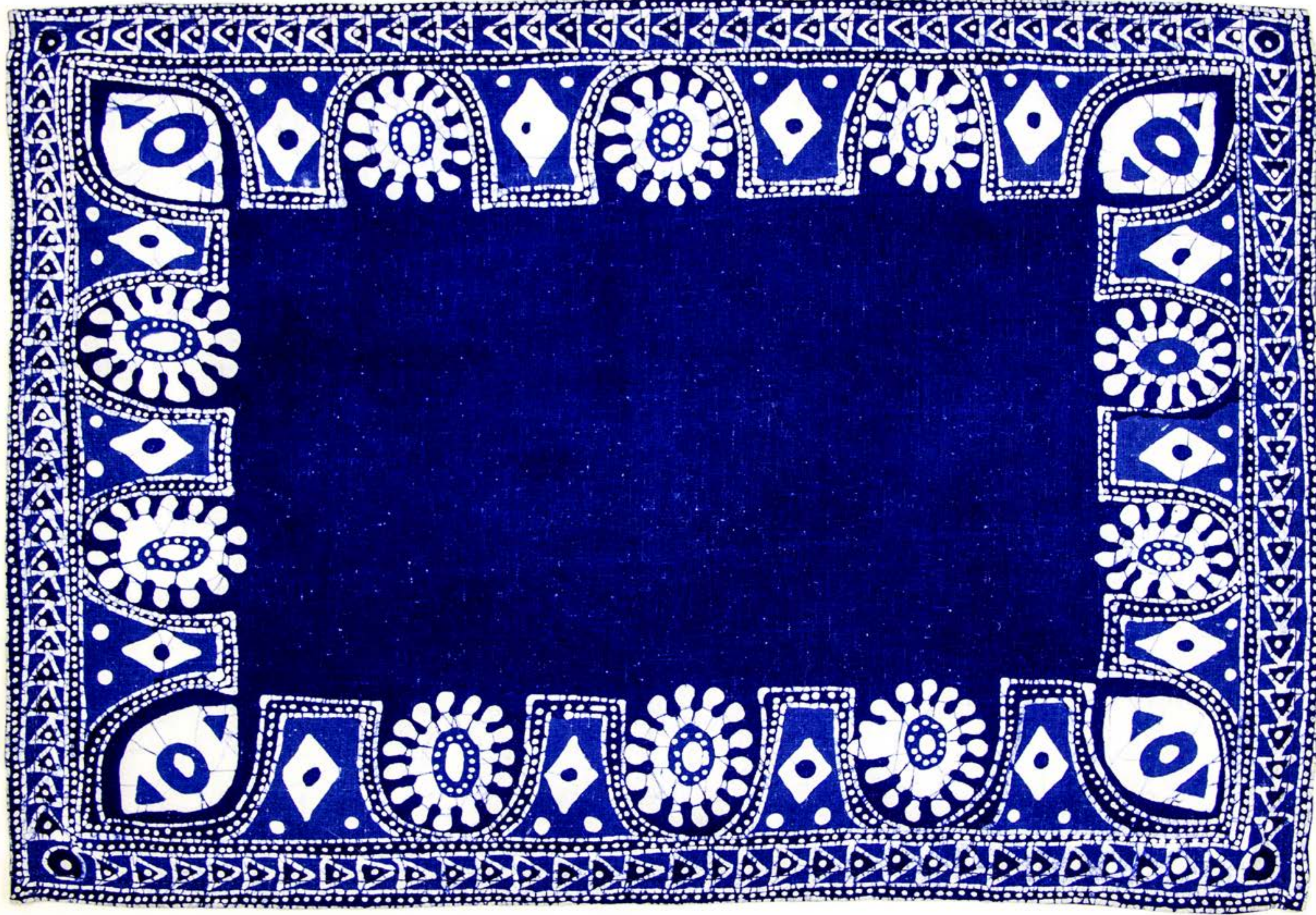

TEKSTURY UNIKATOWE

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP | dr Elżbieta Cios ad.

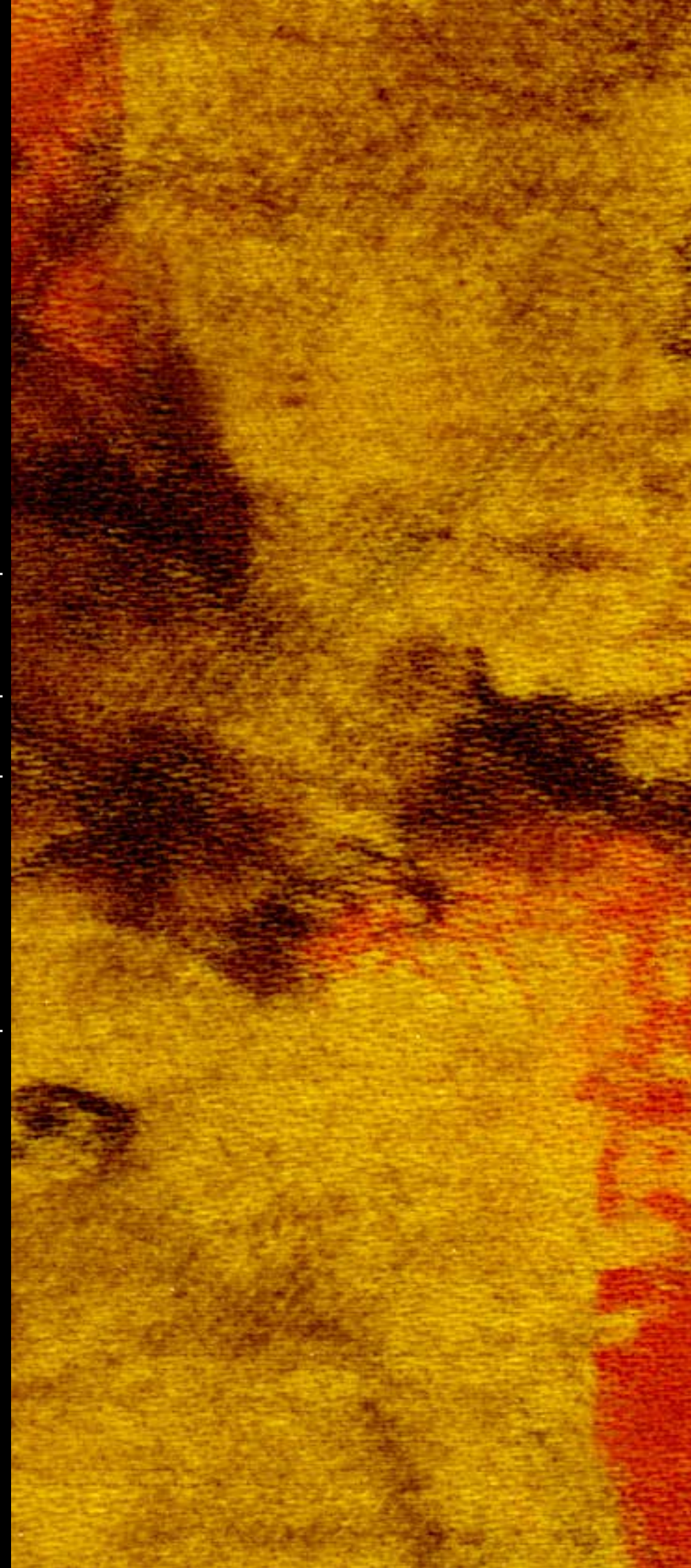
- BATIK
- FILC
- IKAT
- PAPIER
- SHIBORI WYBARWIANE
- TECHNIKA WŁASNA

↳ **TEKSTURY UNIKATOWE**

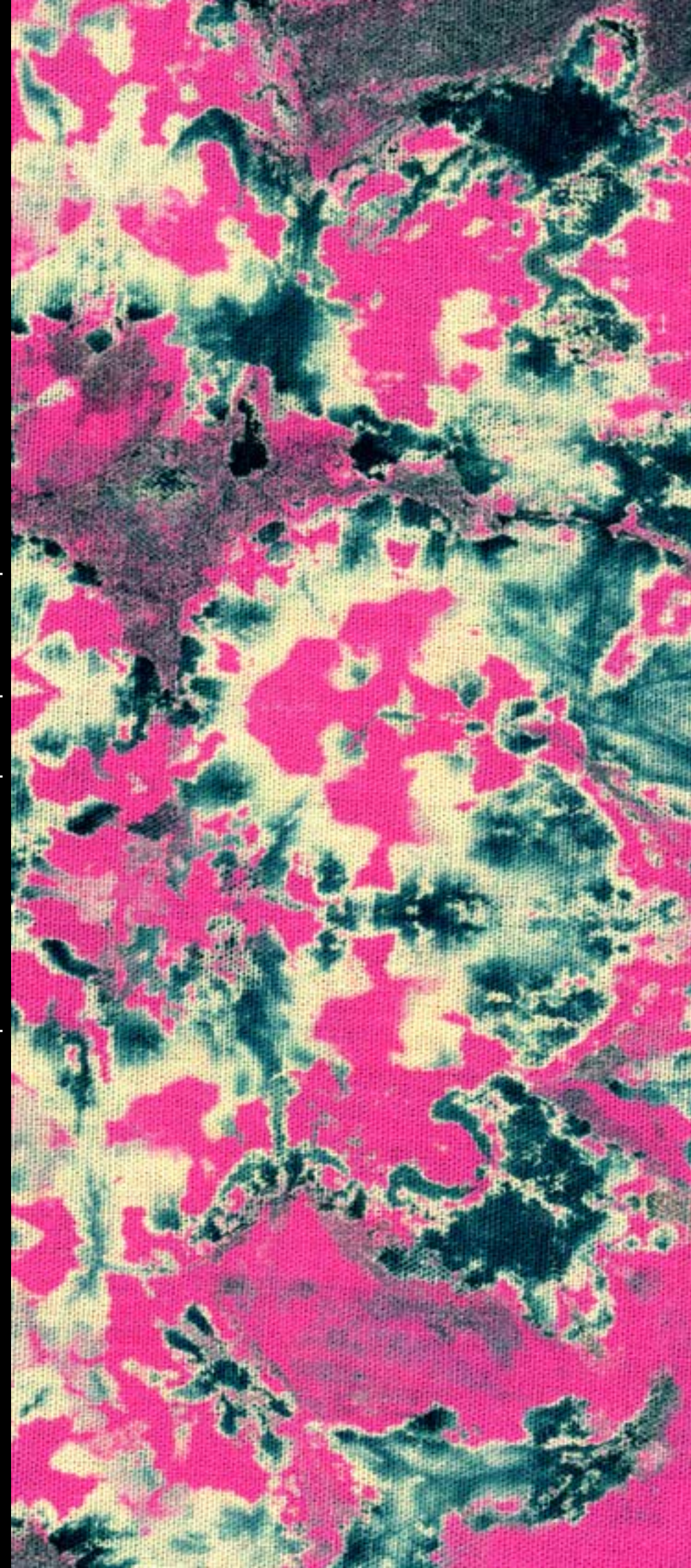
BATIK | BAWĘLNA NATURALNA | WOSK | PARAFINA | BARWNIKI DO TKANIN NATURALNYCH

28 **TEKSTURY UNIKATOWE**

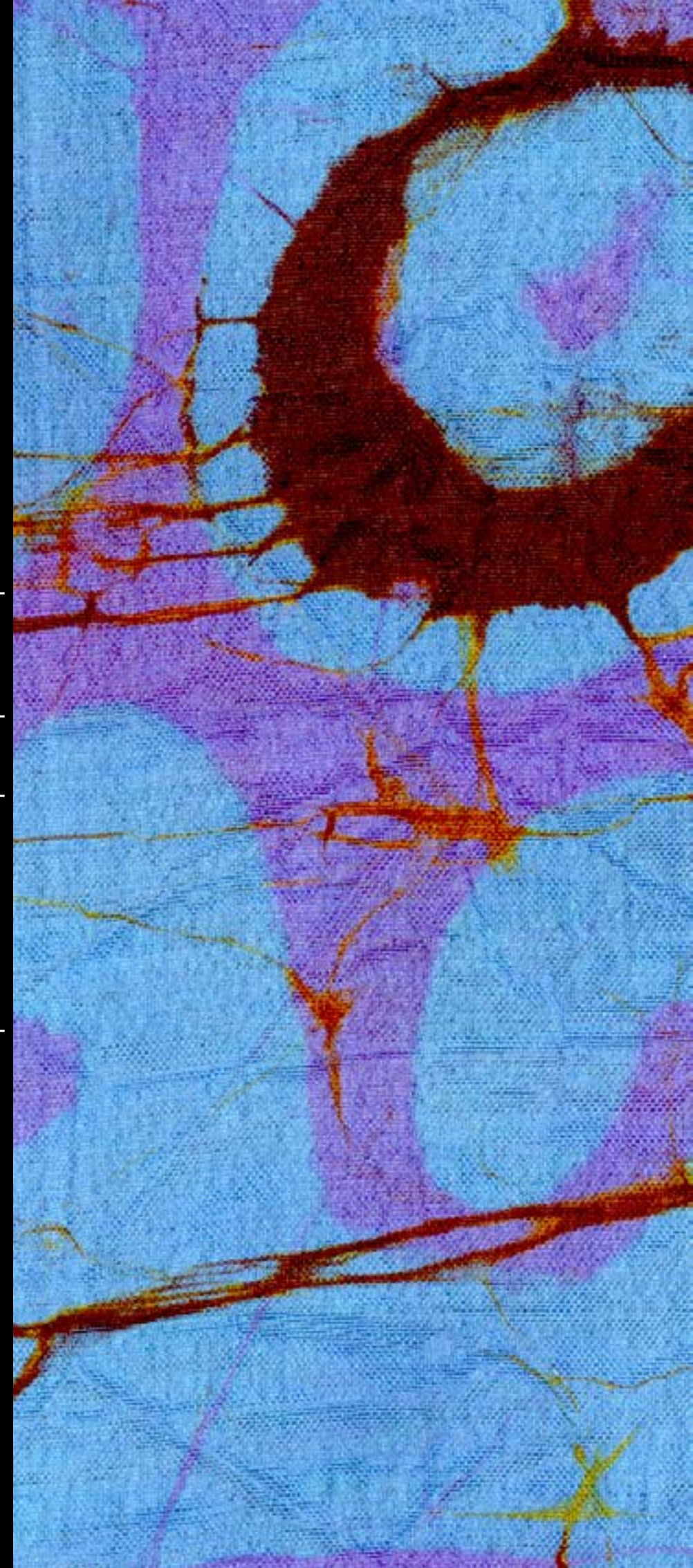
BATIK | BAWĘLNA NATURALNA | WOSK | PARAFINA | BARWNIKI DO TKANIN NATURALNYCH

21 **TEKSTURY UNIKATOWE**

BATIK | JEDWAB NATURALNY | WOSK | PARAFINA | BARWNIKI DO TKANIN NATURALNYCH

2 TEKSTURY UNIKATOWE | BATAK | JEDWAB NATURALNY | WOSK | PARAFINA | BARWNIKI NA ZIMNO | STEMPEL

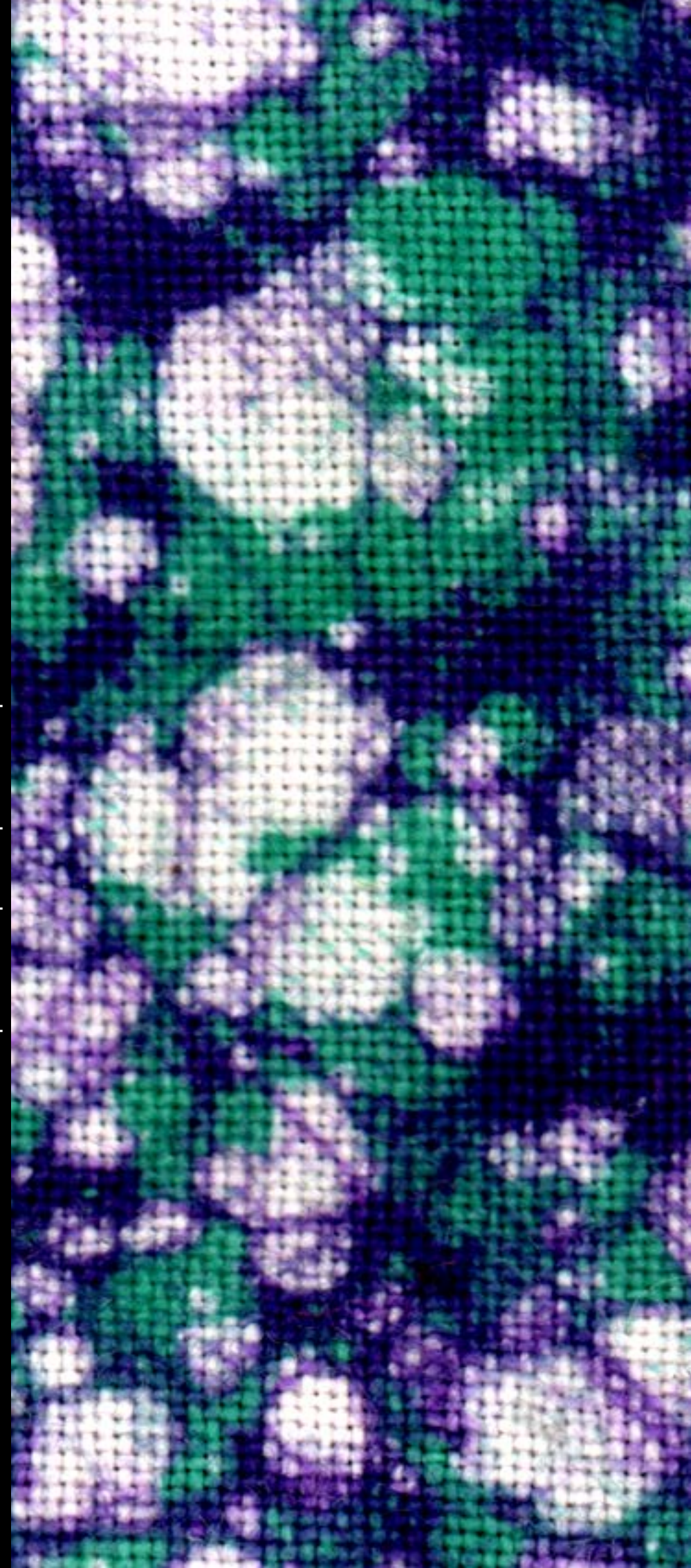

BATIK | BAWELNA | WOSK | PARAFINA | BARWNIKI DO TKANIN NATURALNYCH

TEKSTURY UNIKATOWE

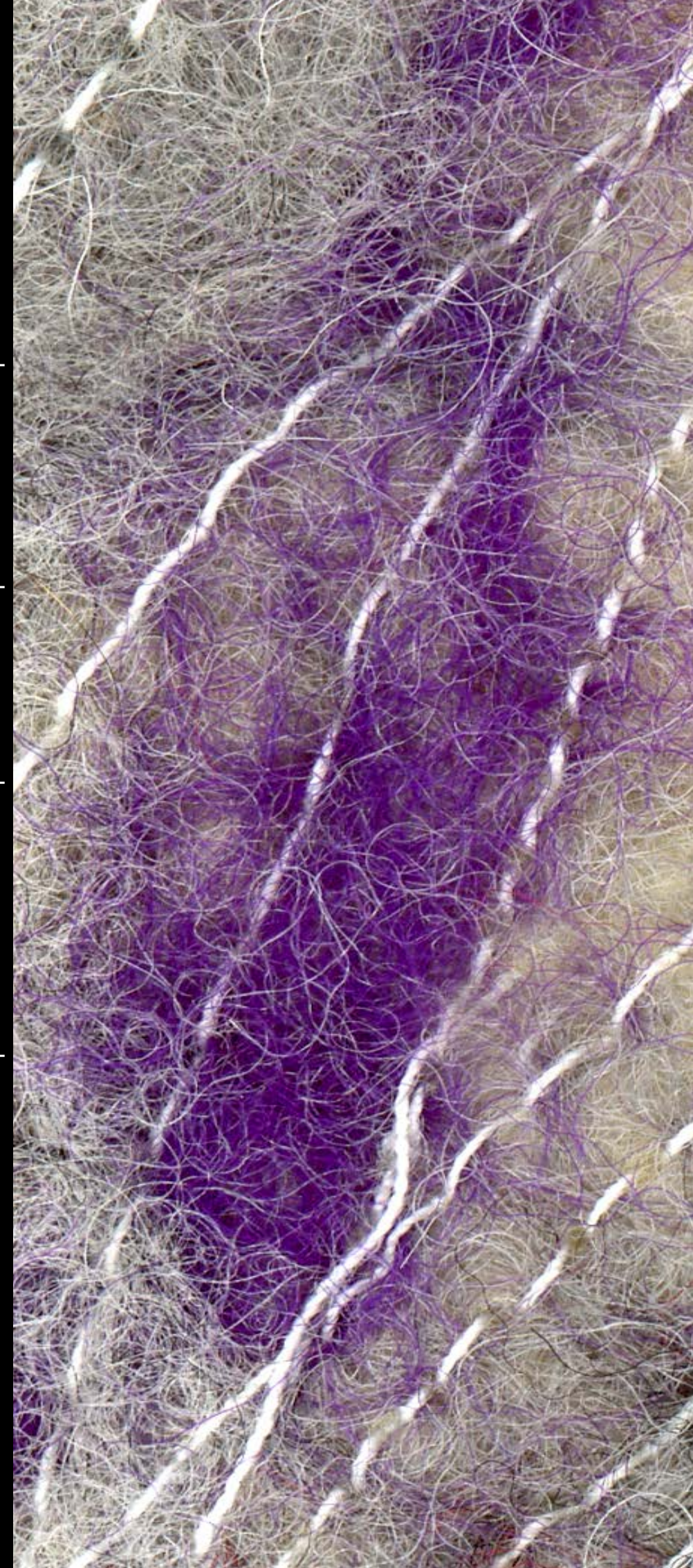
25 **TEKSTURY UNIKATOWE** **BATIK** | BAWELNA NATURALNA | WOSK | PARAFINA | BARWNIKI DO TKANIN NATURALNYCH

26 **TEKSTURY UNIKATOWE**

FILC | SPILŚNIANIE NA MOKRO | WELNA MERYNOS | SZEWE MASZYNOWY | NIĆ POLIESTROWA

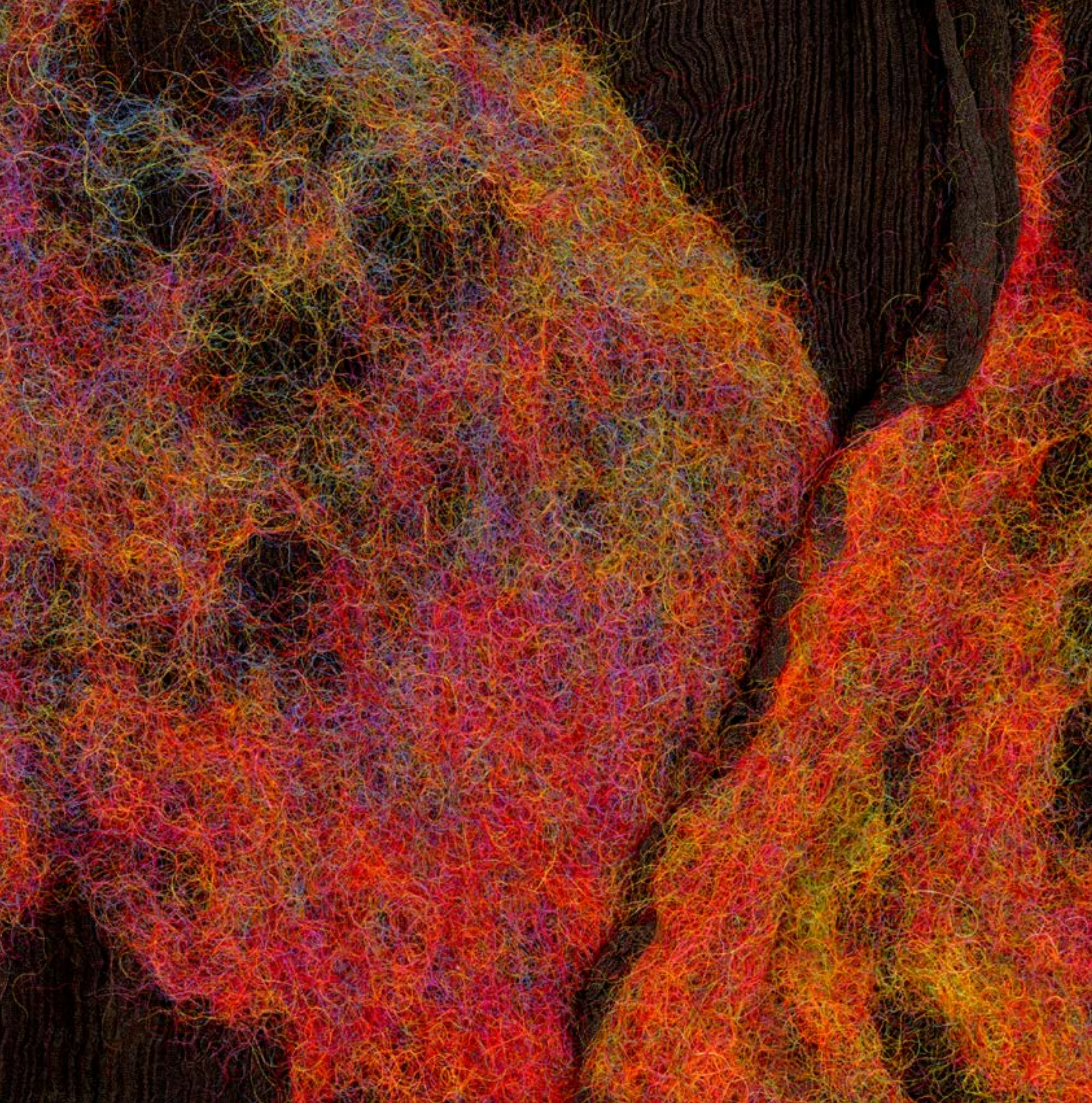

27 **TEKSTURY UNIKATOWE** | **FILC** | **SPILŚNIANIE** | **NUNOFILC NA MOKRO** | **WEŁNA MERYNOS** | **SIATKA JEDWABNA**

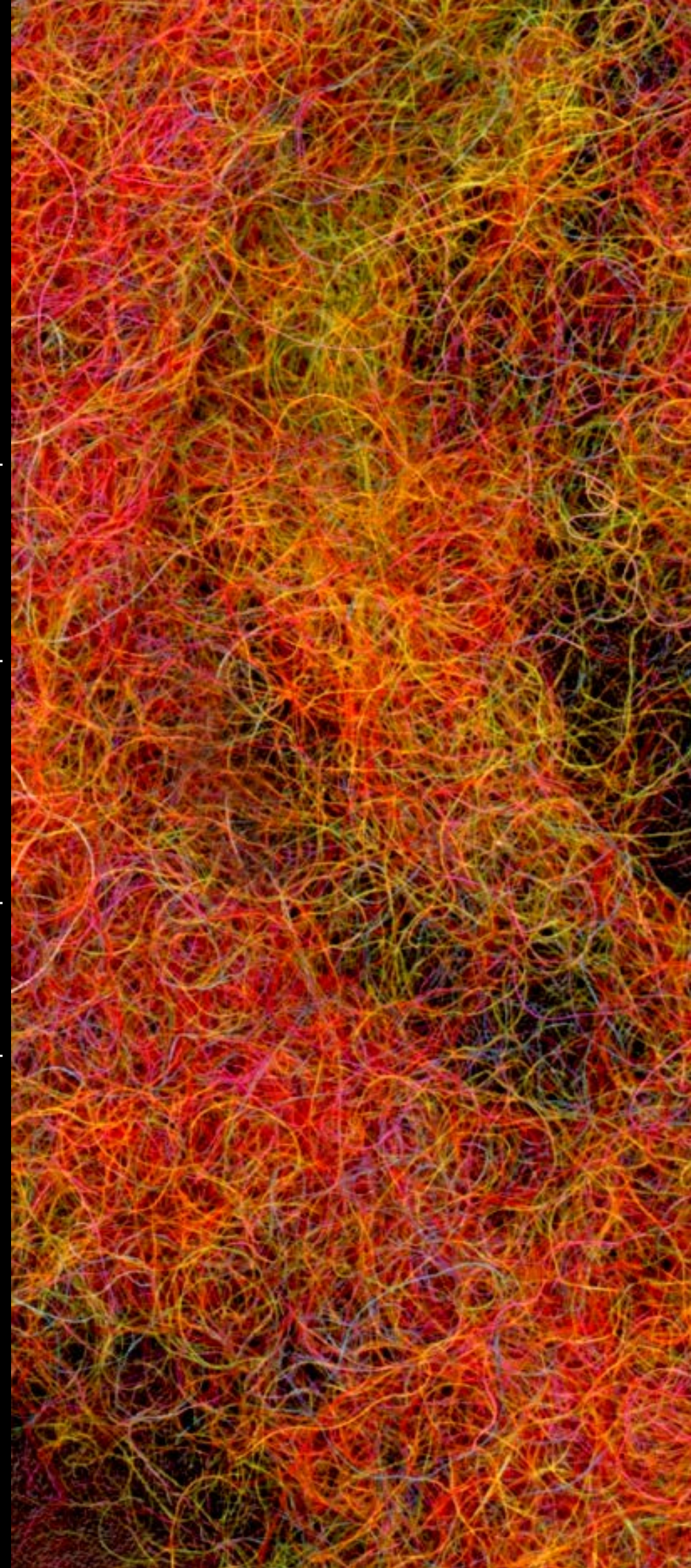

28 **TEKSTURY UNIKATOWE**

FILC | SPILŚNIANIE | NUNOFILC NA MOKRO | WEŁNA MERYNOS | KREPA JEDWABNA

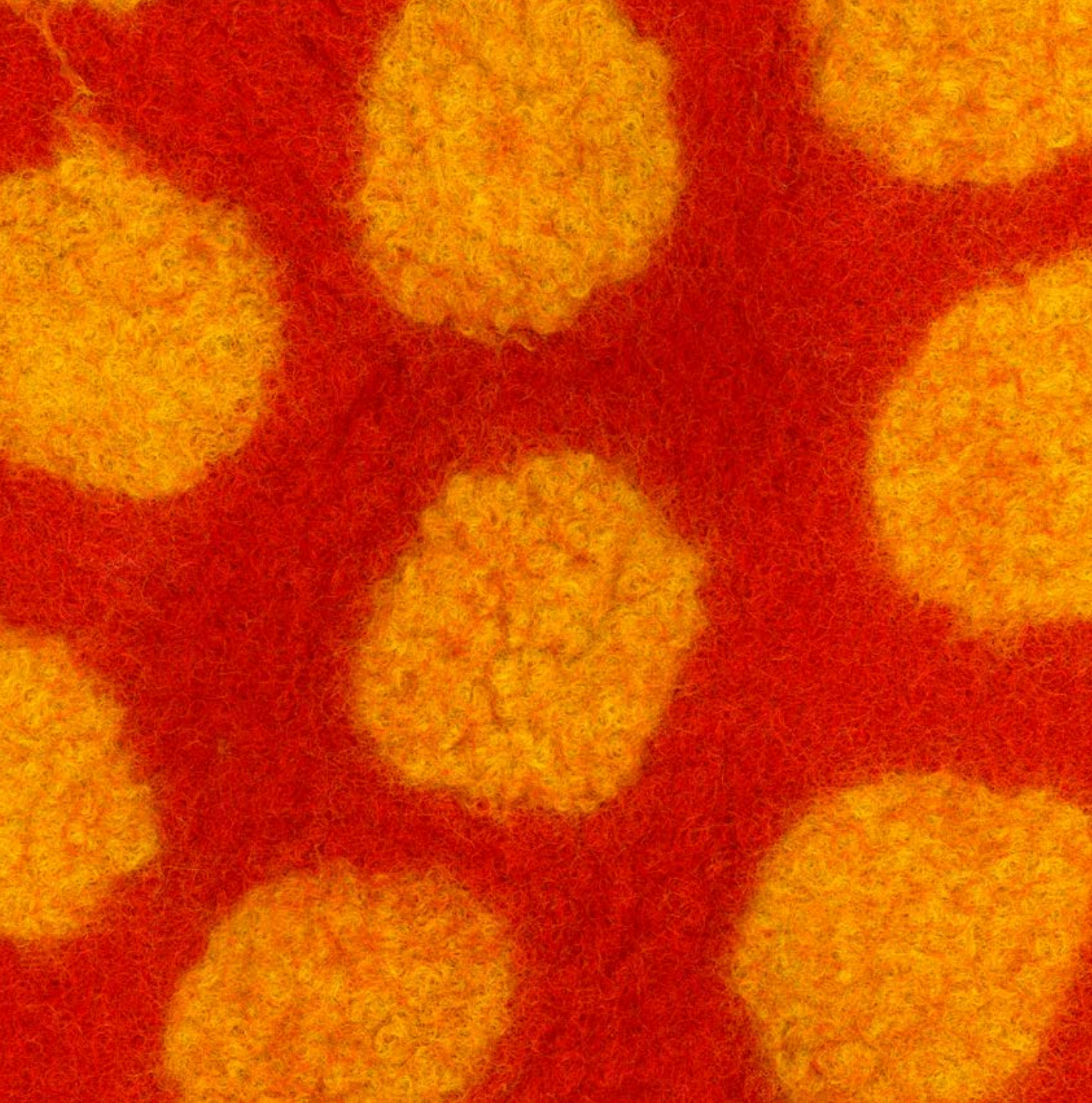

3 TEKSTURY UNIKATOWE

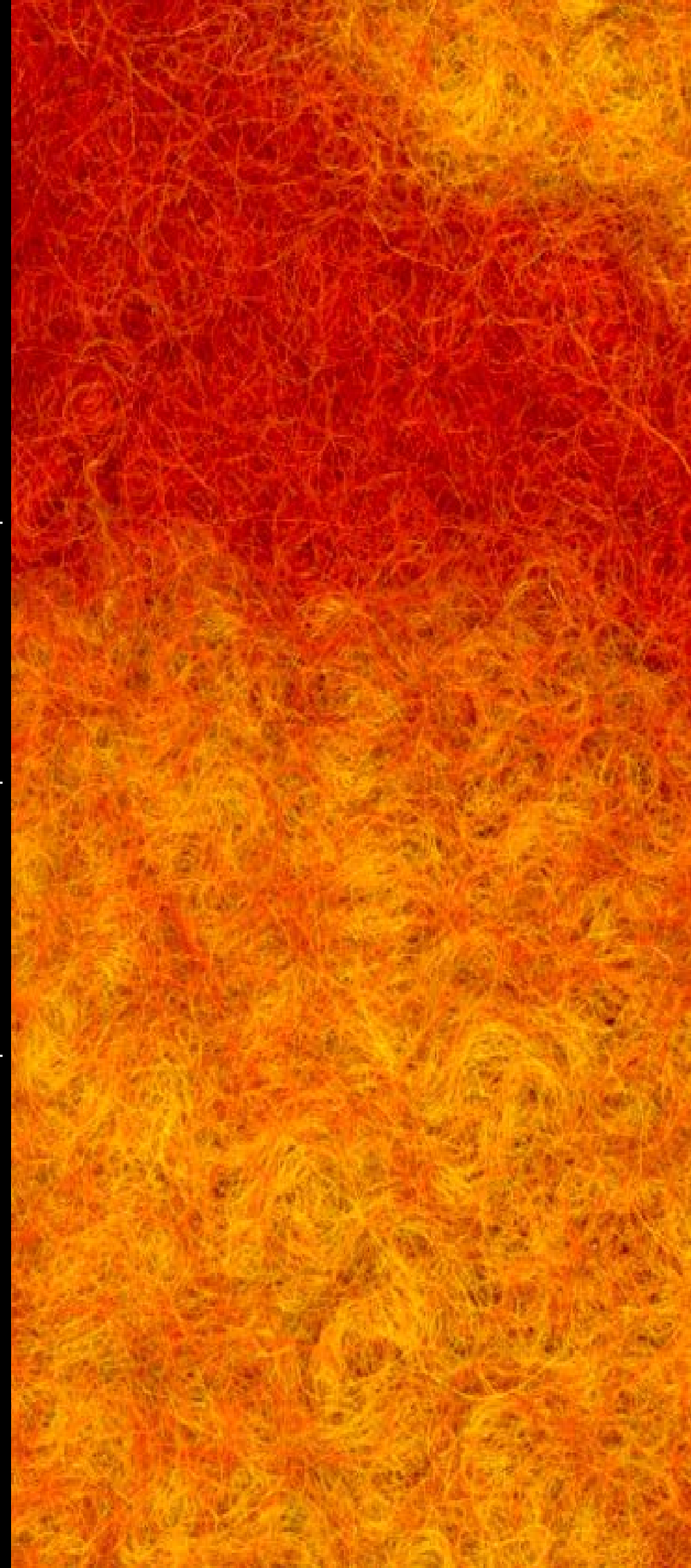
FILC | SPILŚNIANIE NA MOKRO | MIESZANKA WEŁNIANA | MELANŻ

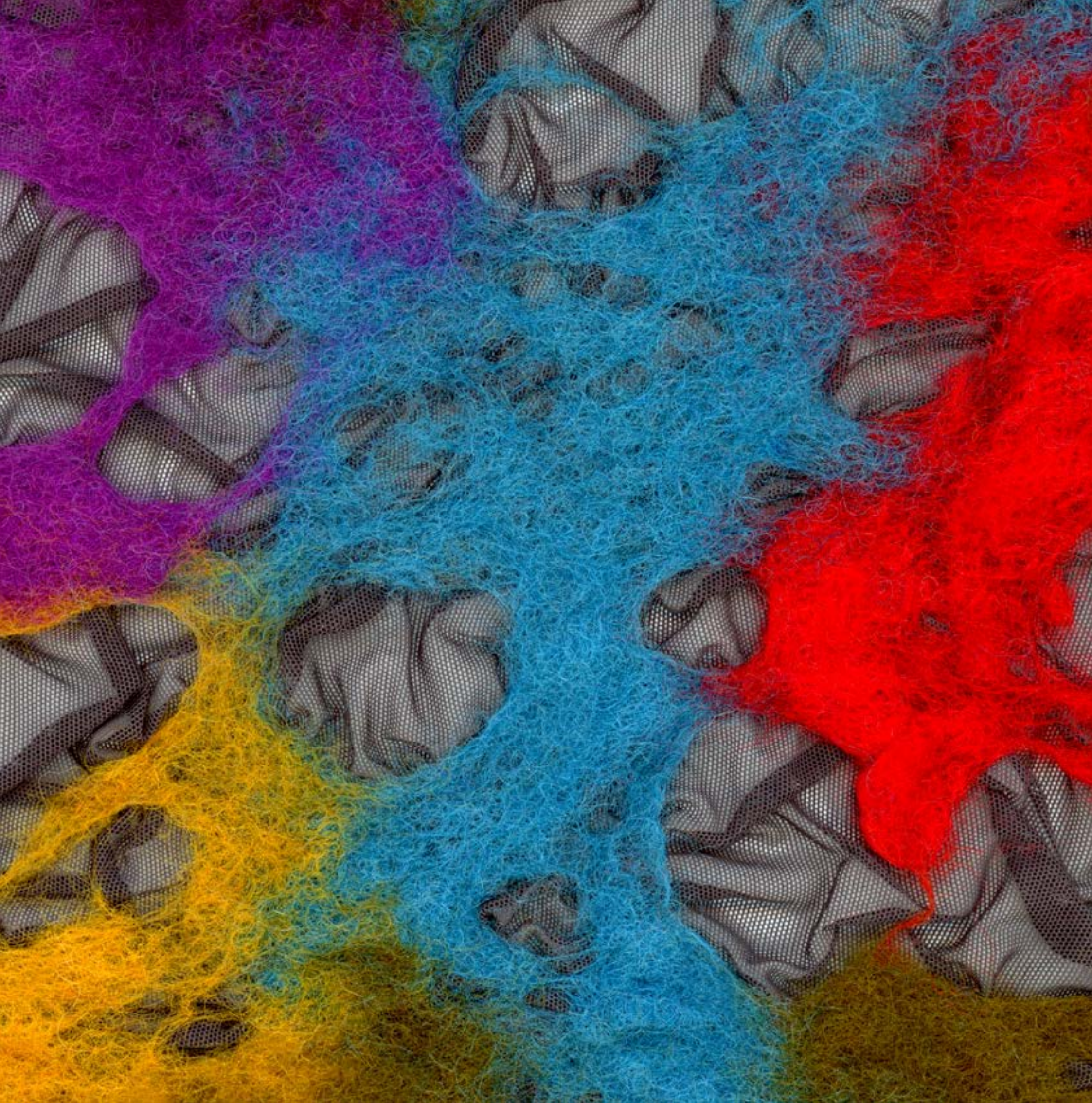

3 **TEKSTURY UNIKATOWE**

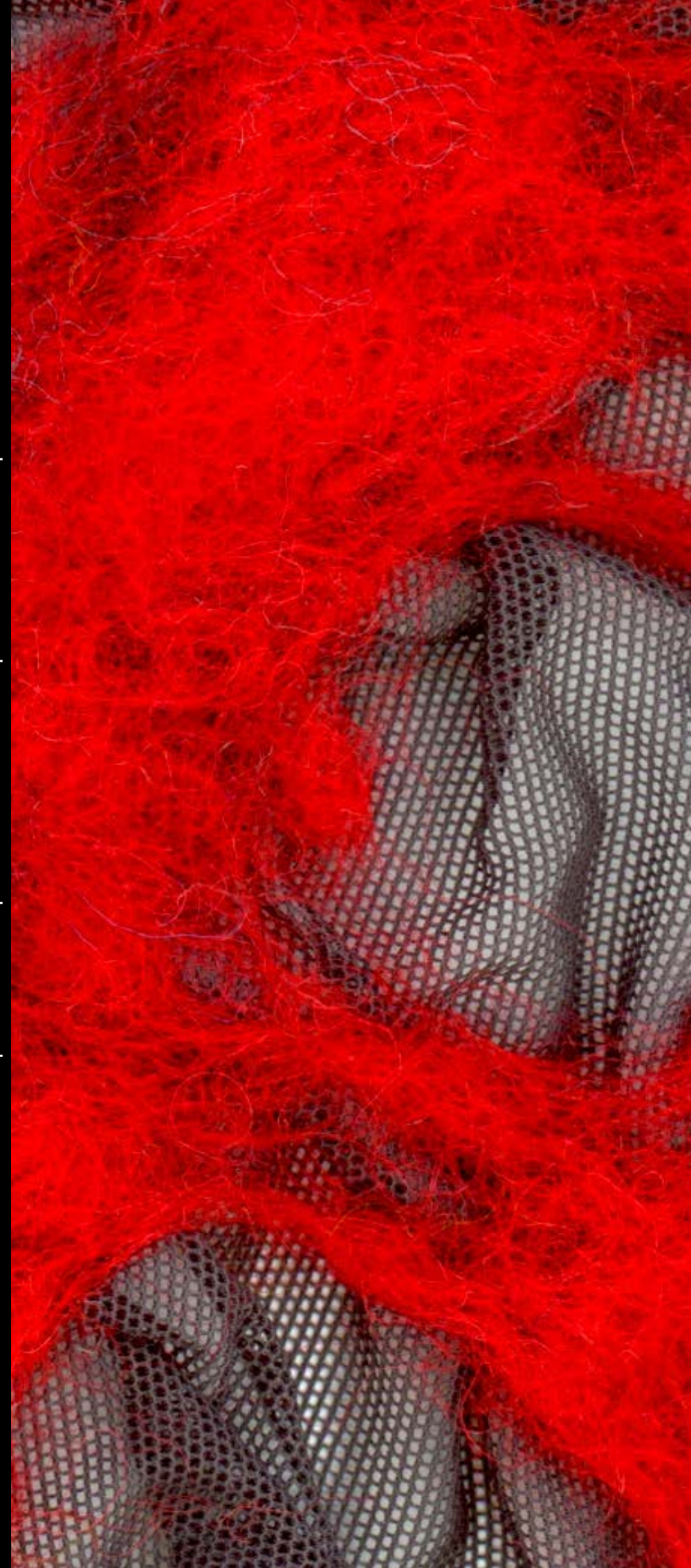
FILC | SPILŚNIANIE NA MOKRO | MIESZANKA WEŁNIANA | BARWNIKI DO WEŁNY

3 **TEKSTURY UNIKATOWE**

FILC | SPILŚNIANIE | NUNOFILC NA MOKRO | WELNA MERYNOS | SIATKA POLIESTROWA

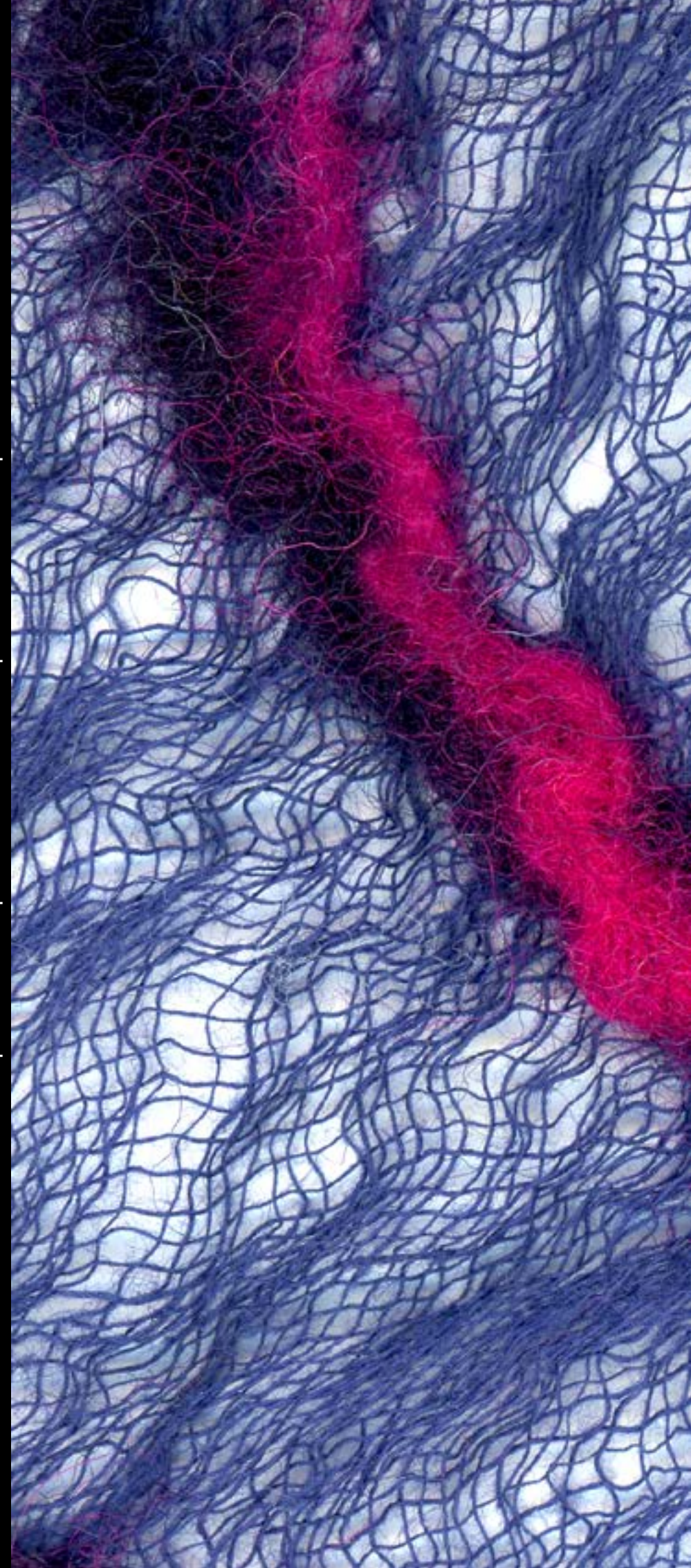
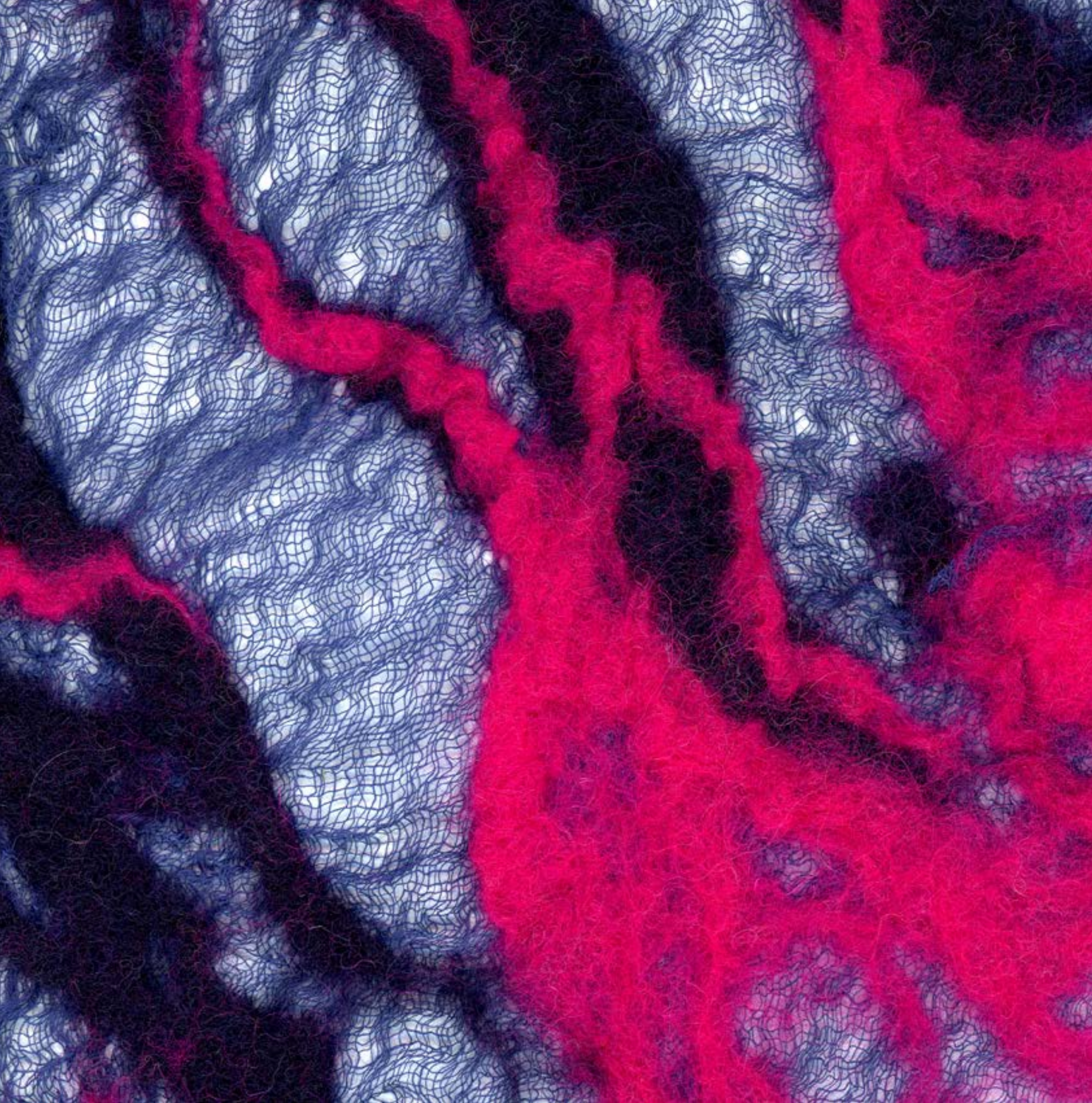

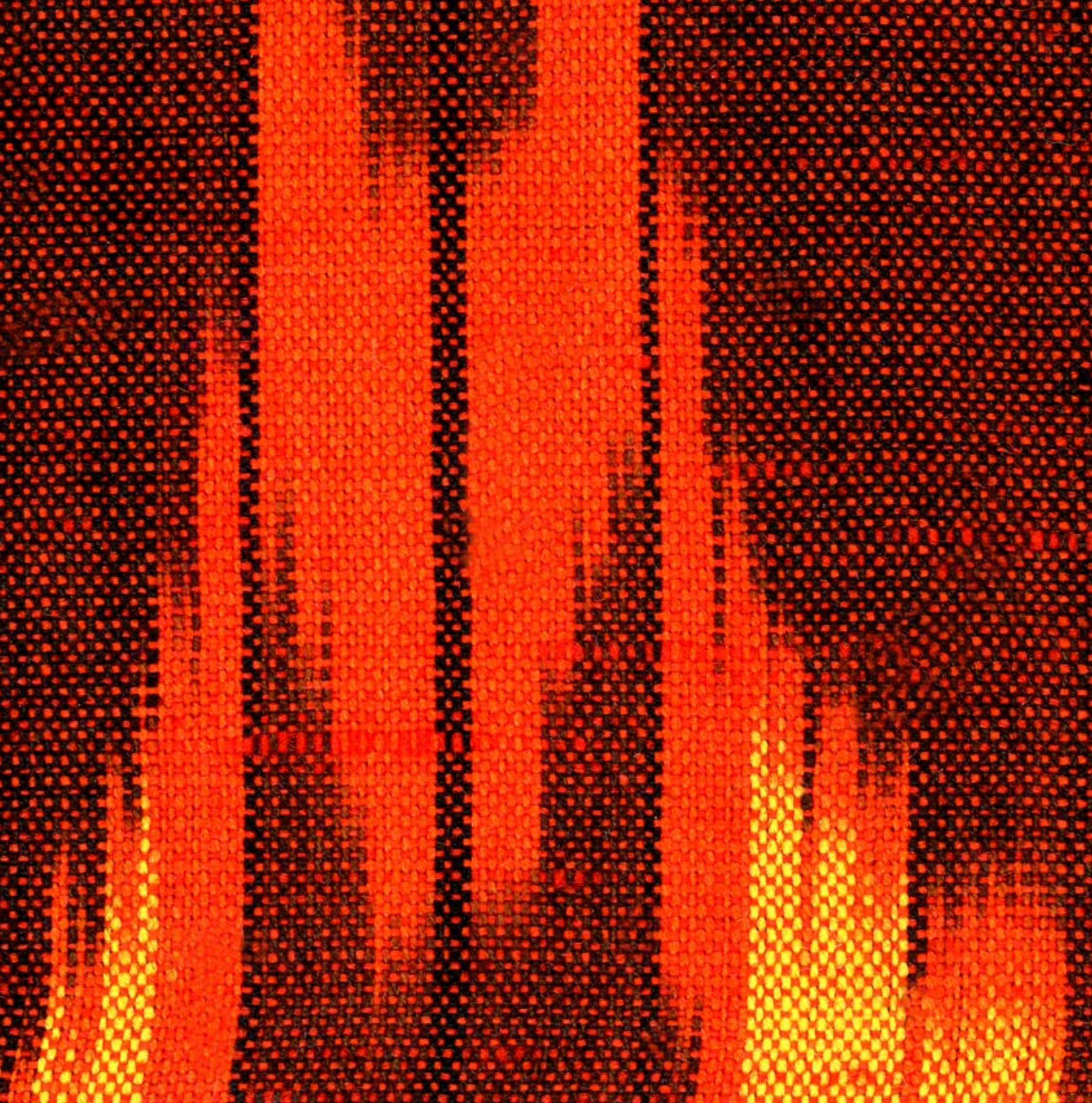

37 **TEKSTURY UNIKATOWE**

FILC | WŁÓKNINA POLIESTER | PATTERN | CIĘCIE LASEROWE

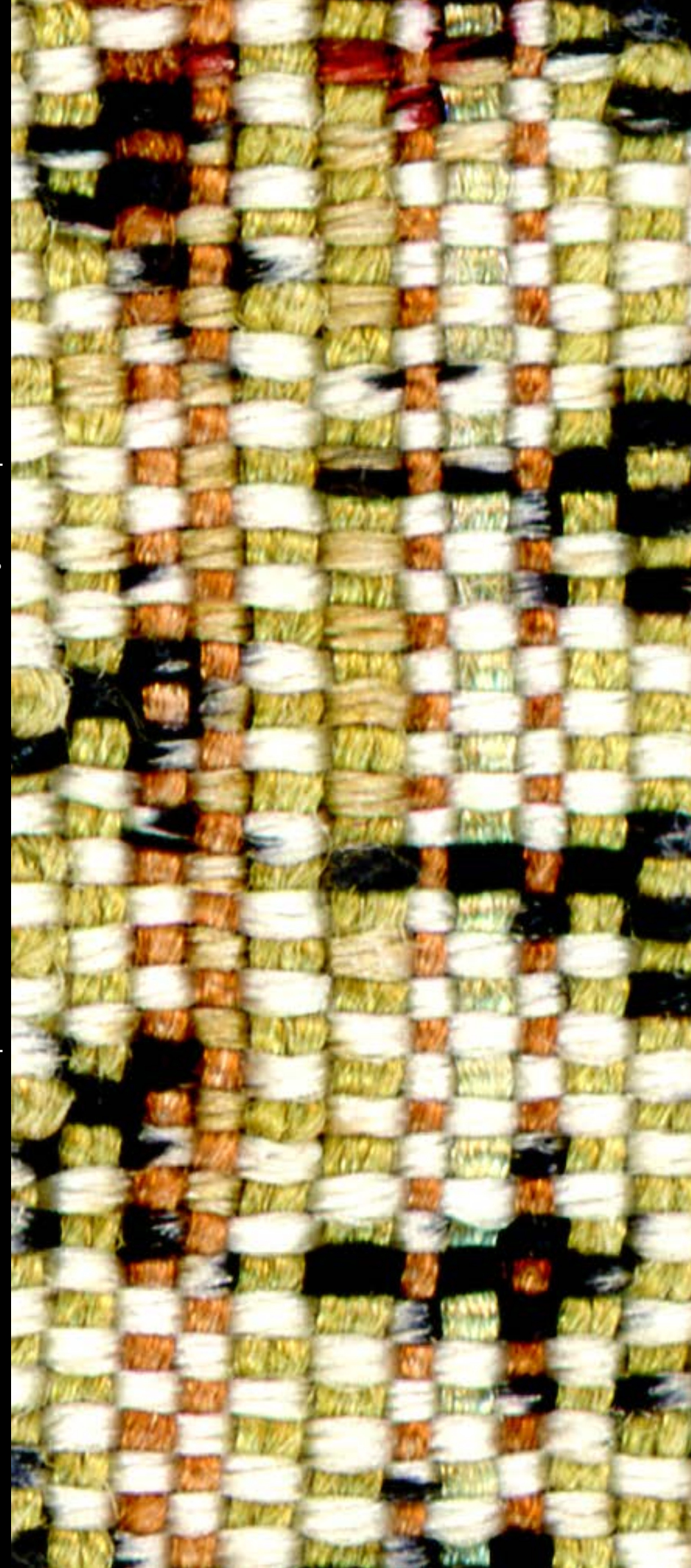
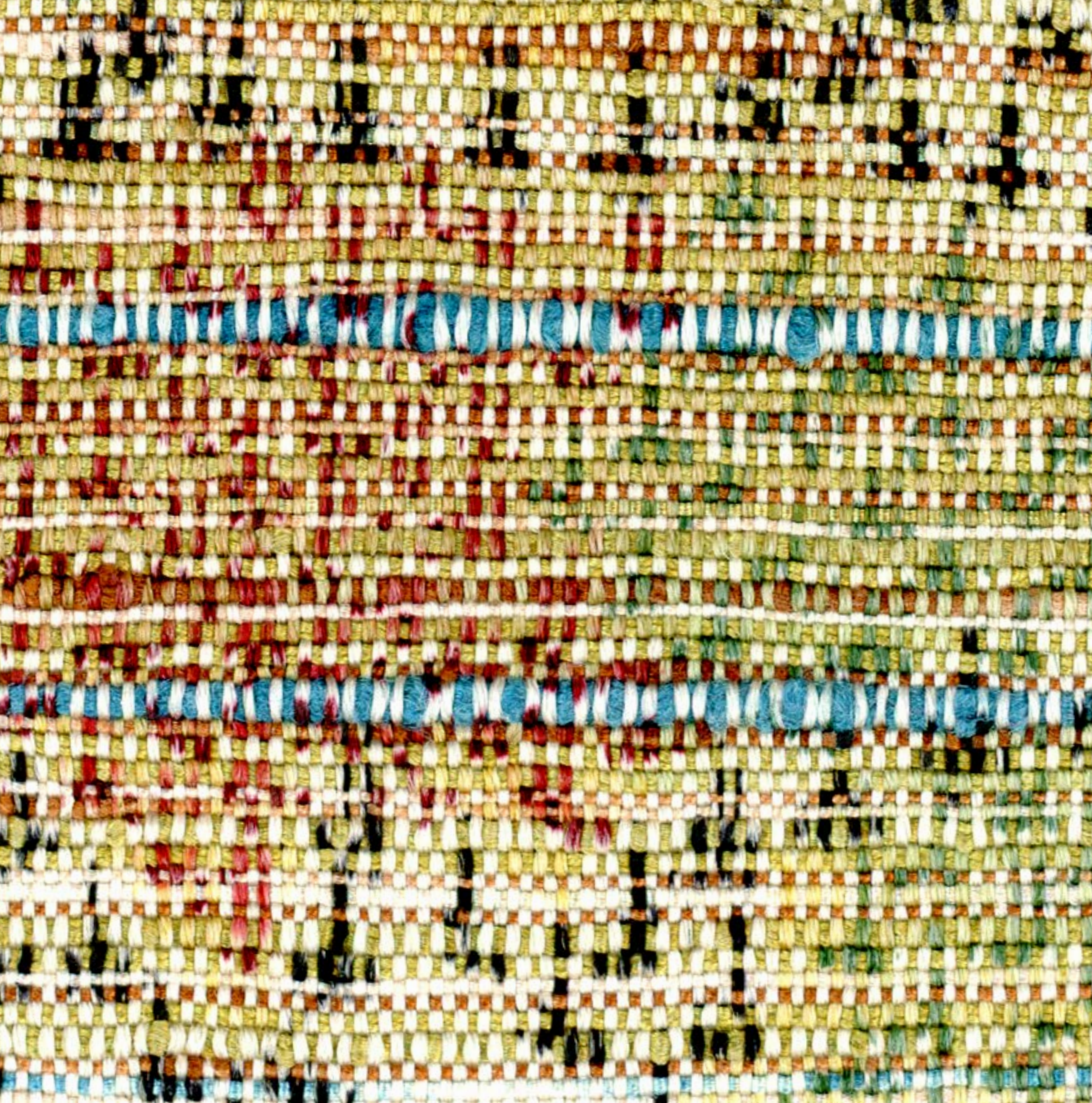

38 **TEKSTURY UNIKATOWE**

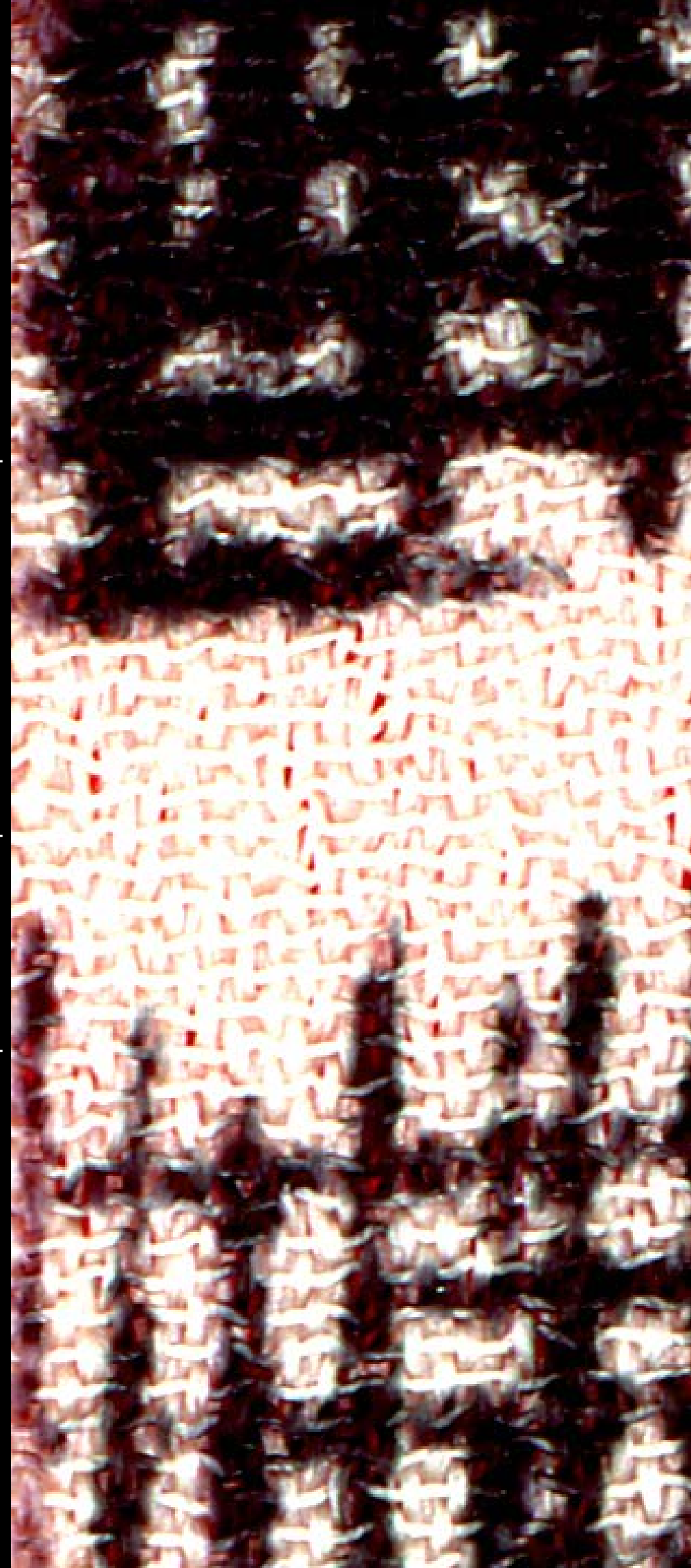
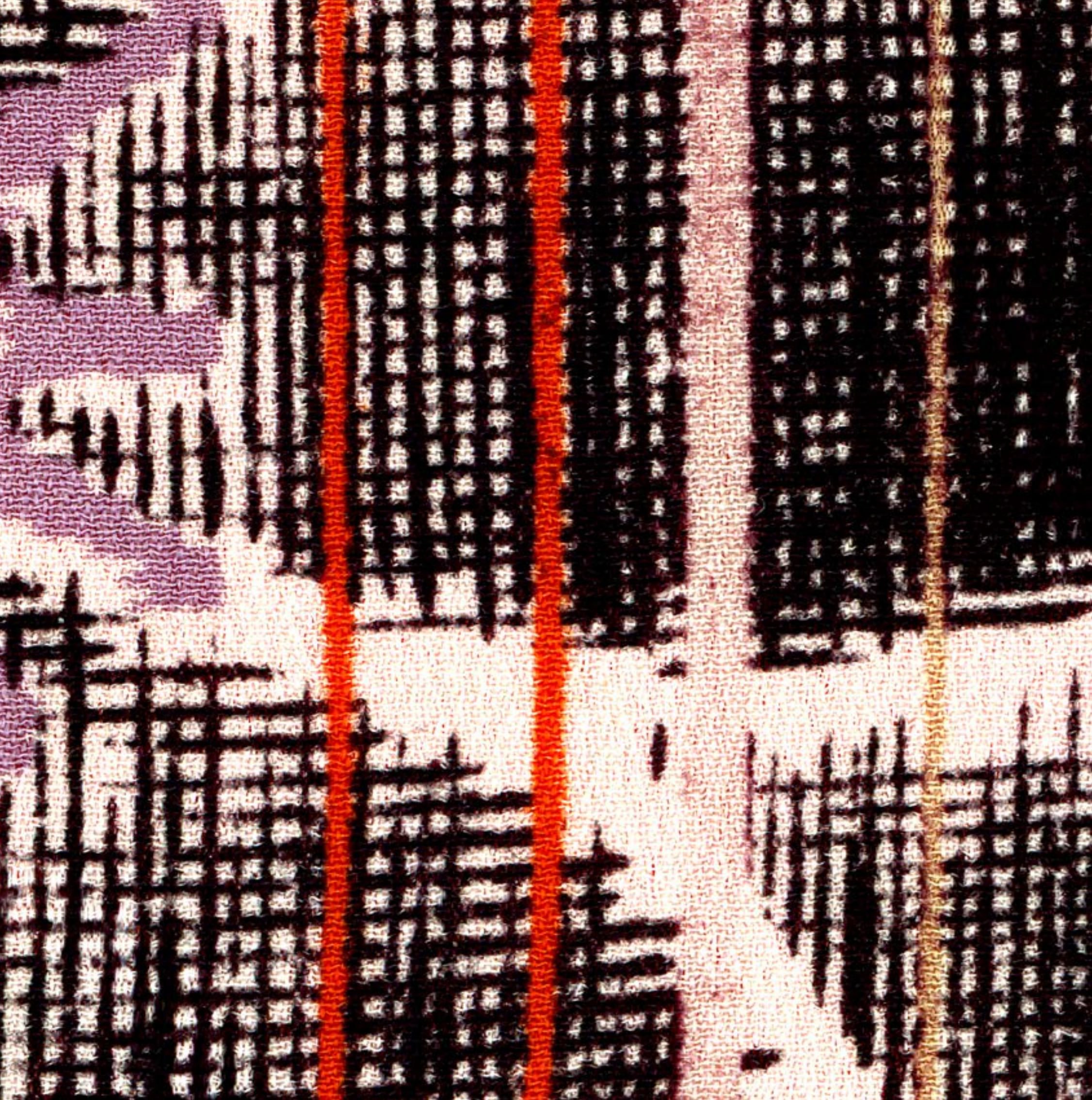
IKAT | LEN | BAWĘLNA | OSNOWA TRÓJKOLOR | WĄTEK JEDNOLITY

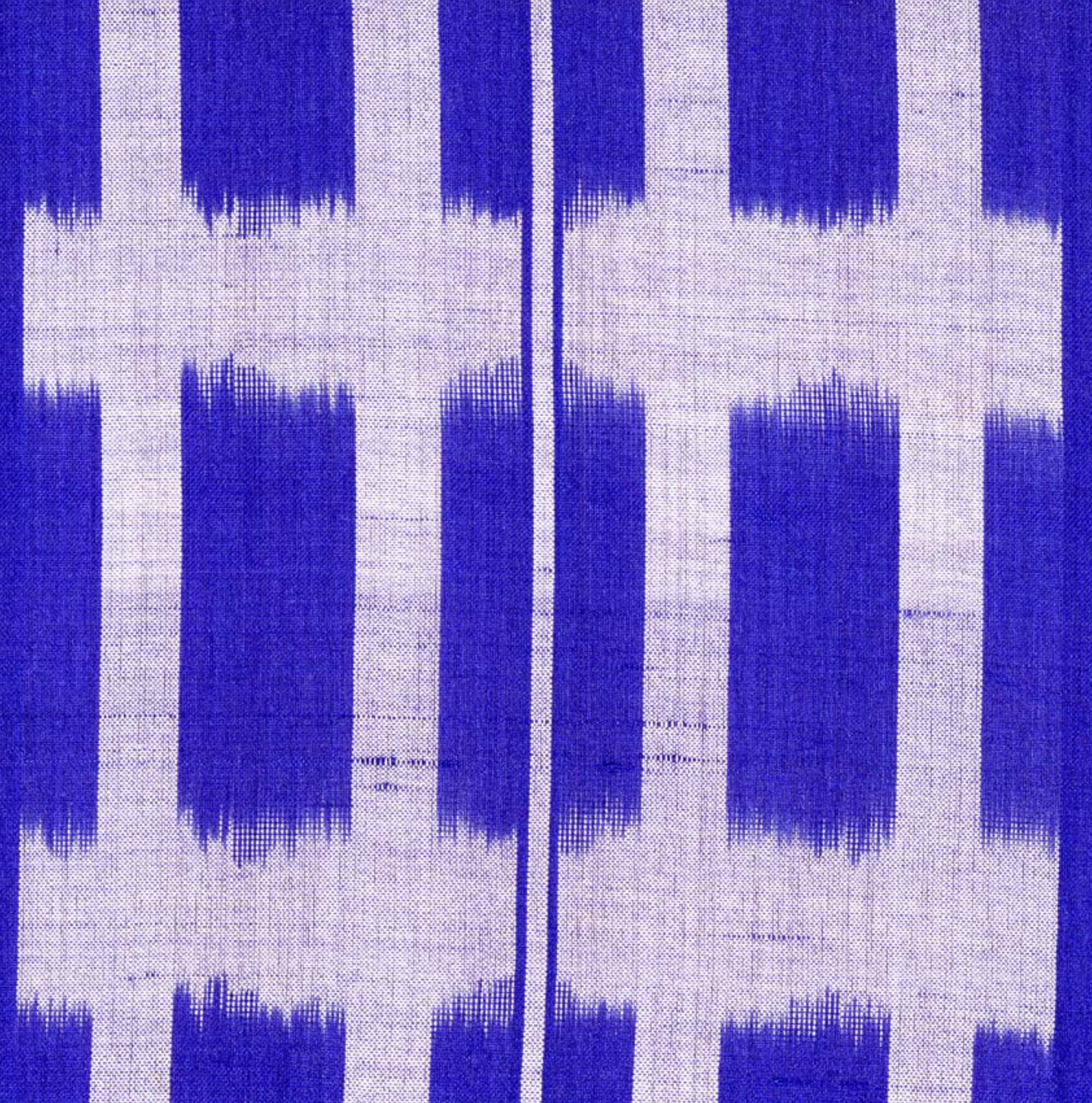

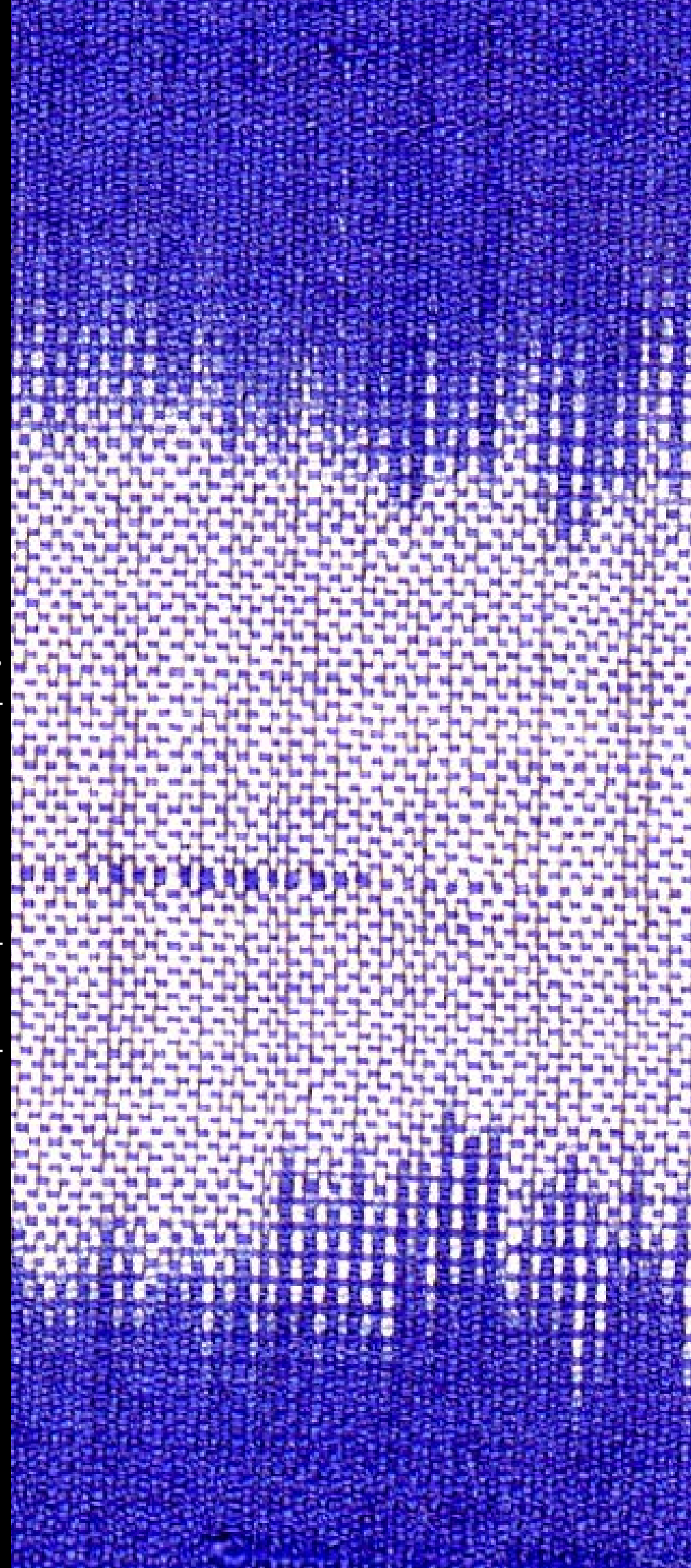

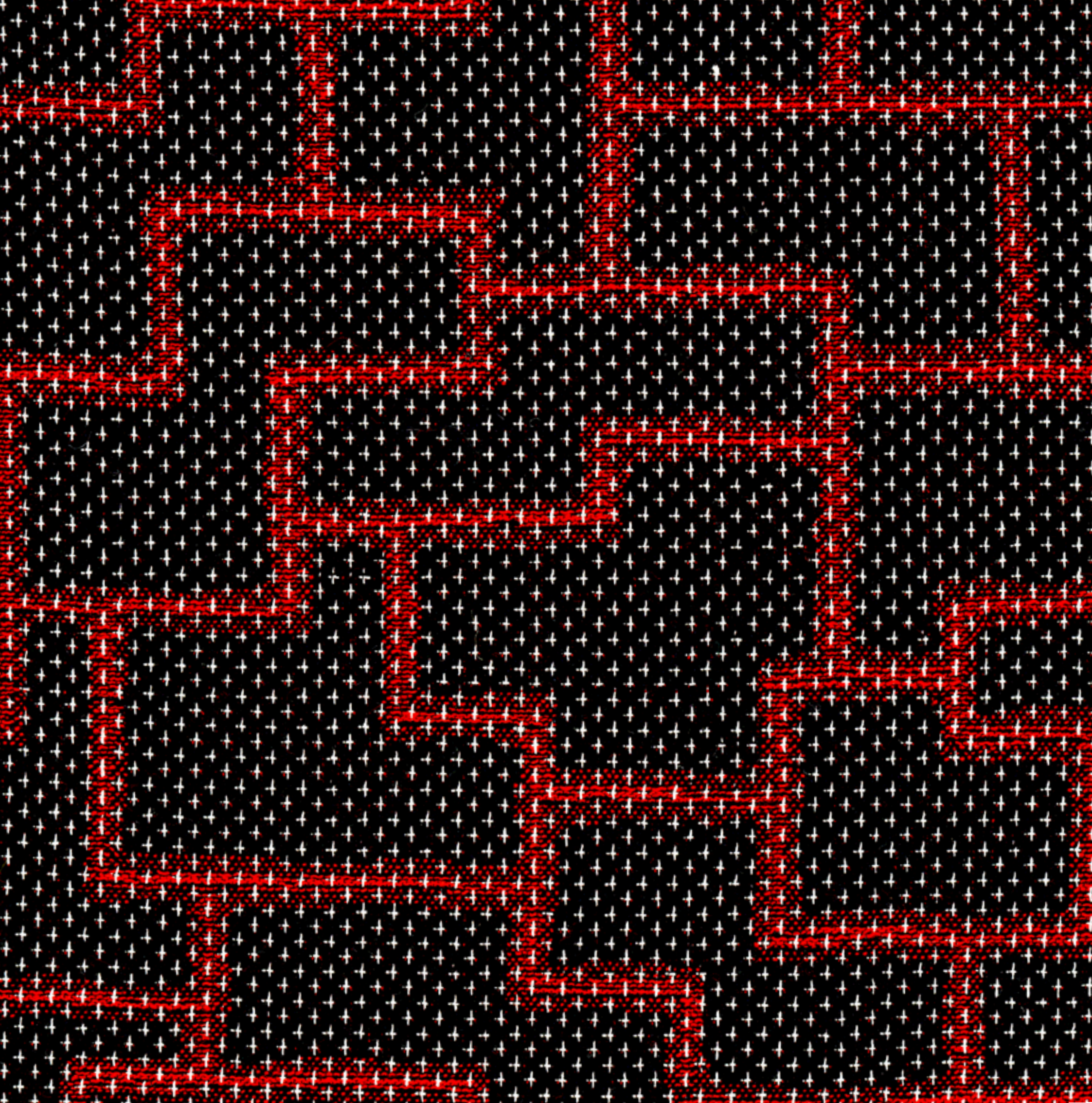

42 **TEKSTURY UNIKATOWE**

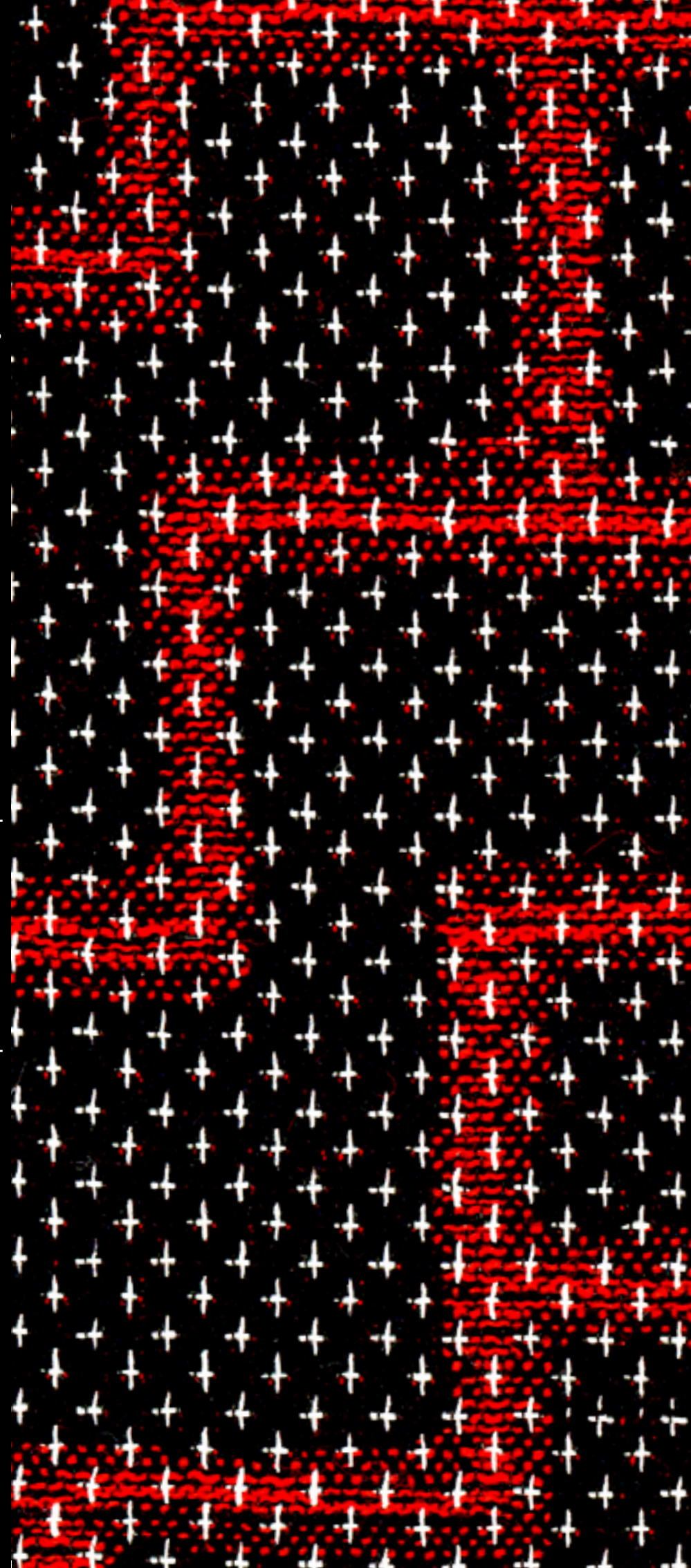
IKAT | JEDWAB | OSNOWA JEDNOLITA | WAŹEK WYBARWIANY

43 **TEKSTURY UNIKATOWE**

IKAT | WŁÓKNA WELNIANE | JAPOŃSKA TECHNIKA PRZEMYSŁOWA IMITUJĄCA IKAT

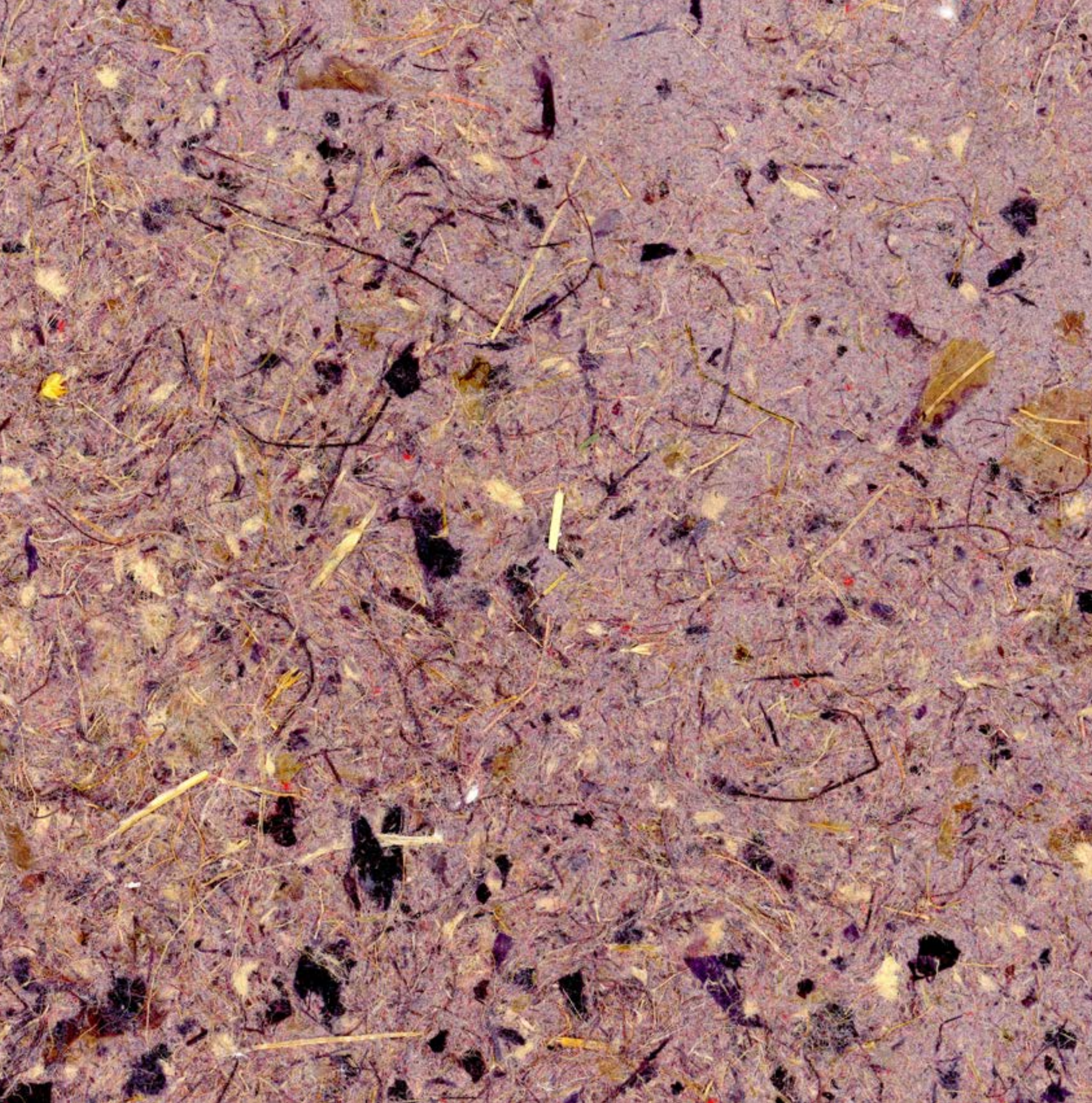

4 TEKSTURY UNIKATOWE PAPIER | TECHNIKA RĘCZNEGO CZERPANIA | PULPA ROŚLINNA | ŚLOMA

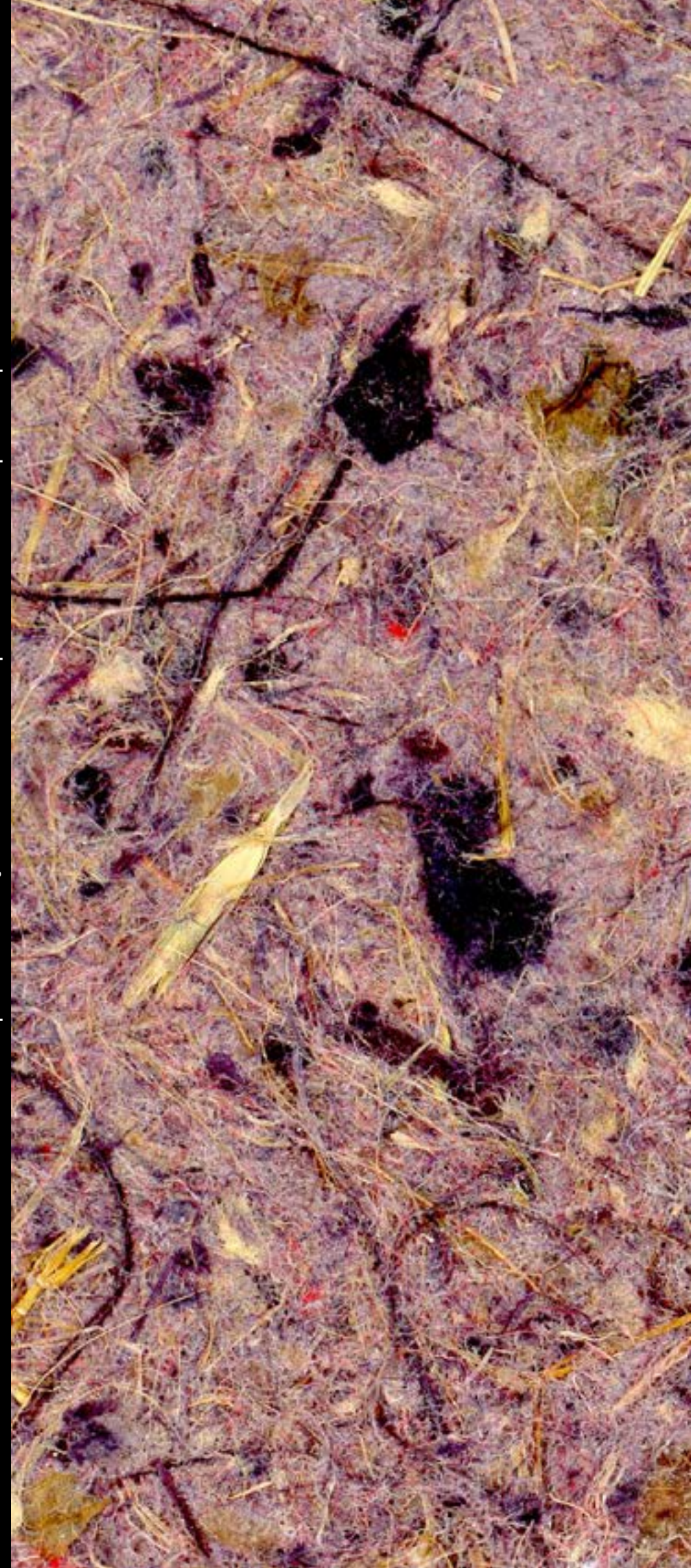

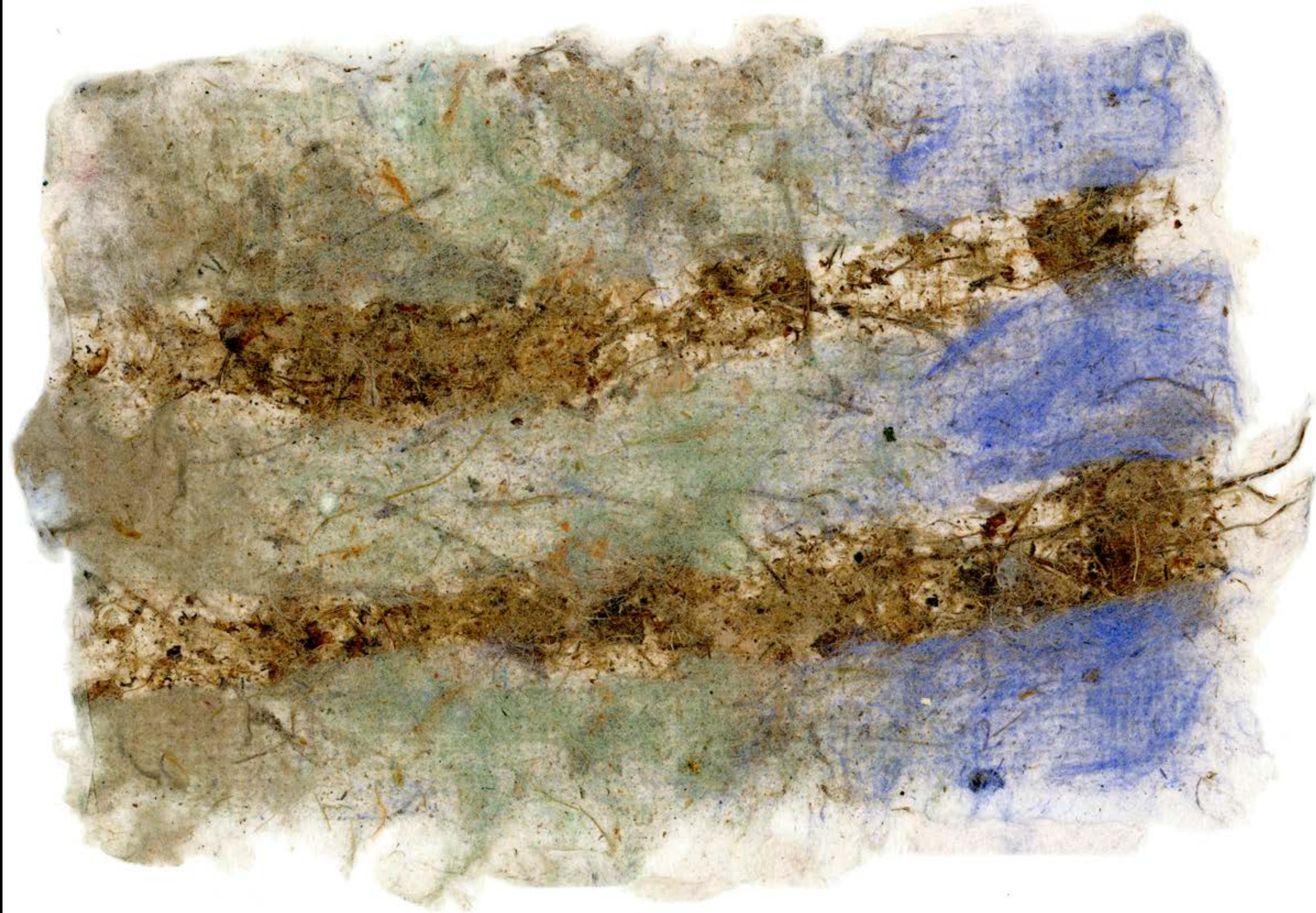

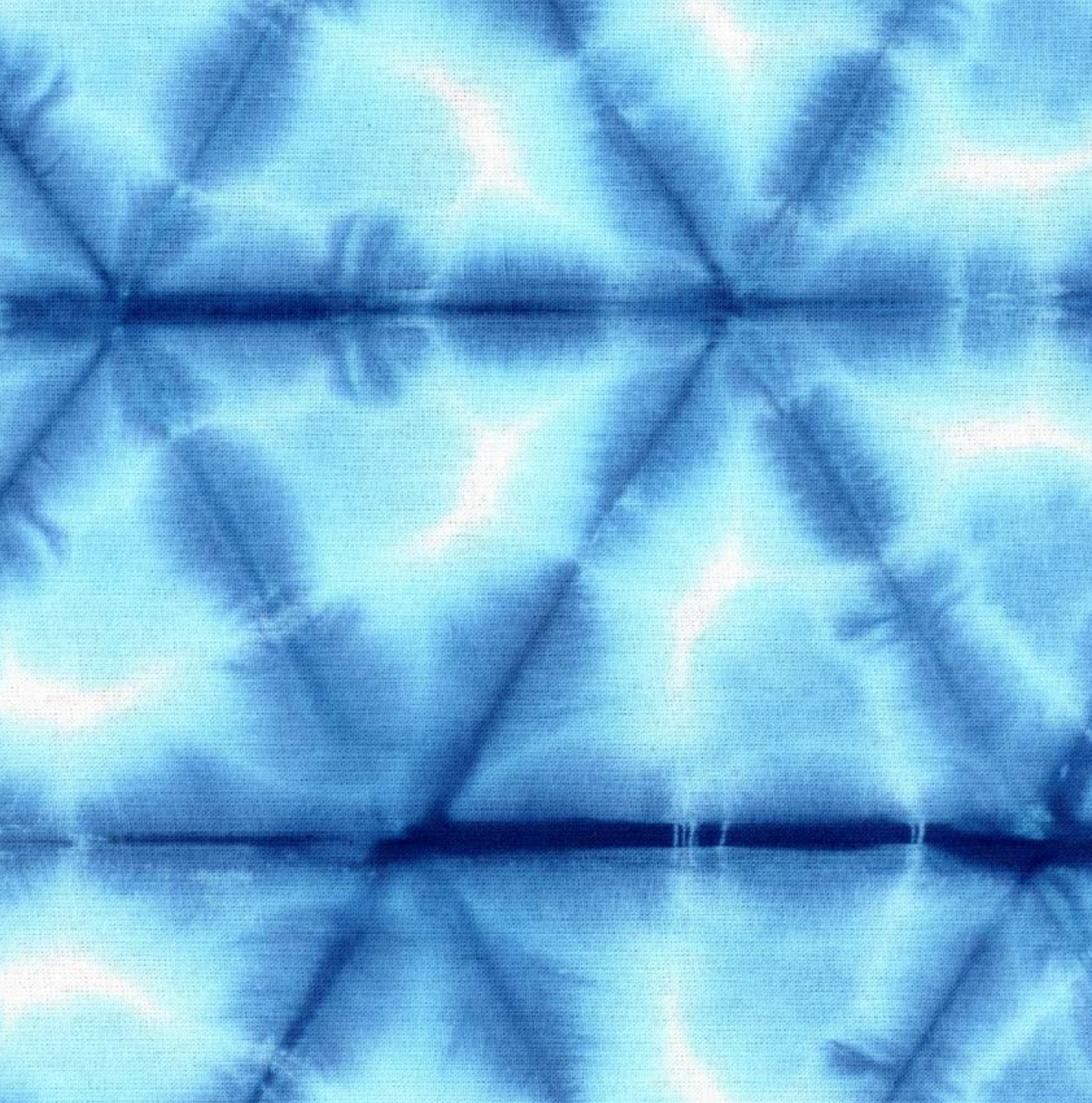
→ **TEKSTURY UNIKATOWE**

PAPIER | TECHNIKA RĘCZNEGO CZERPANIA | PULPA ROŚLINNA | SŁOMA | BARWNIK ROŚLINNY

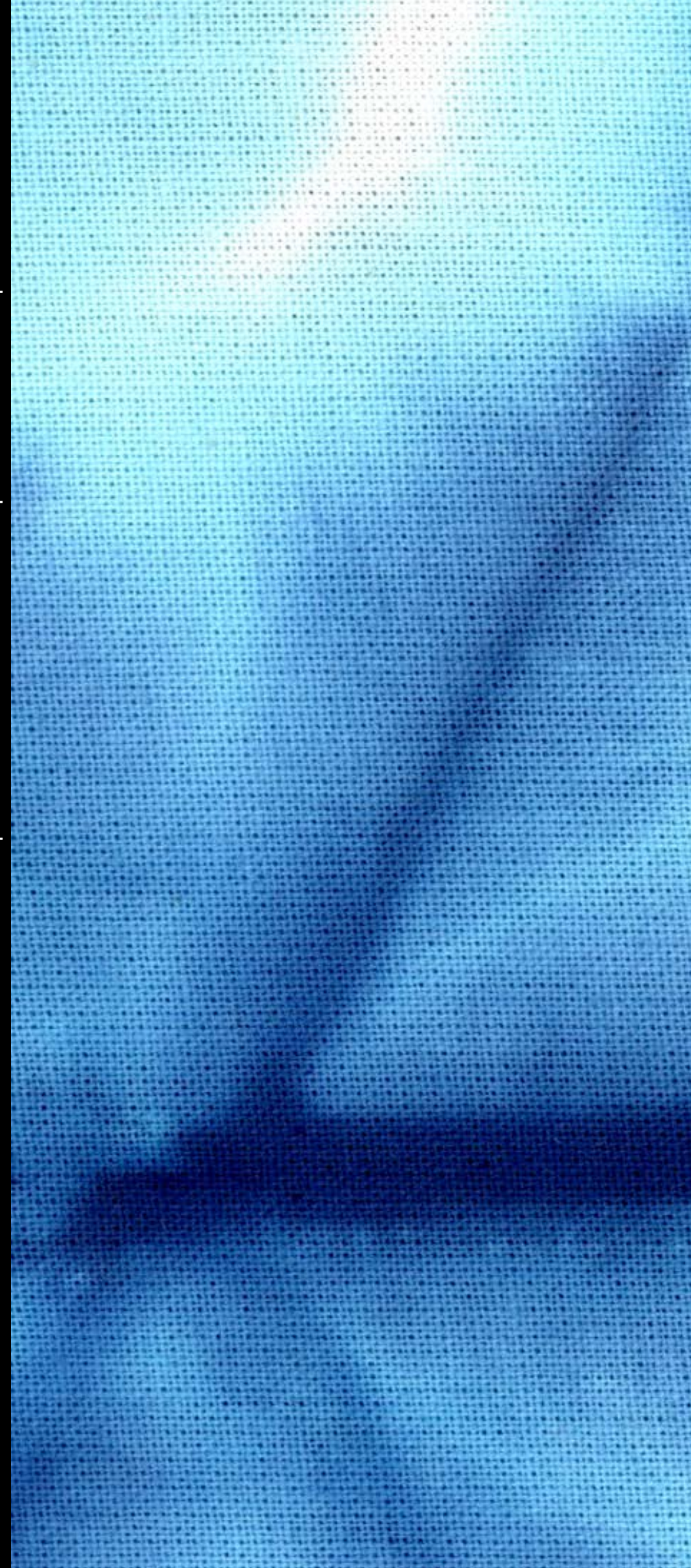

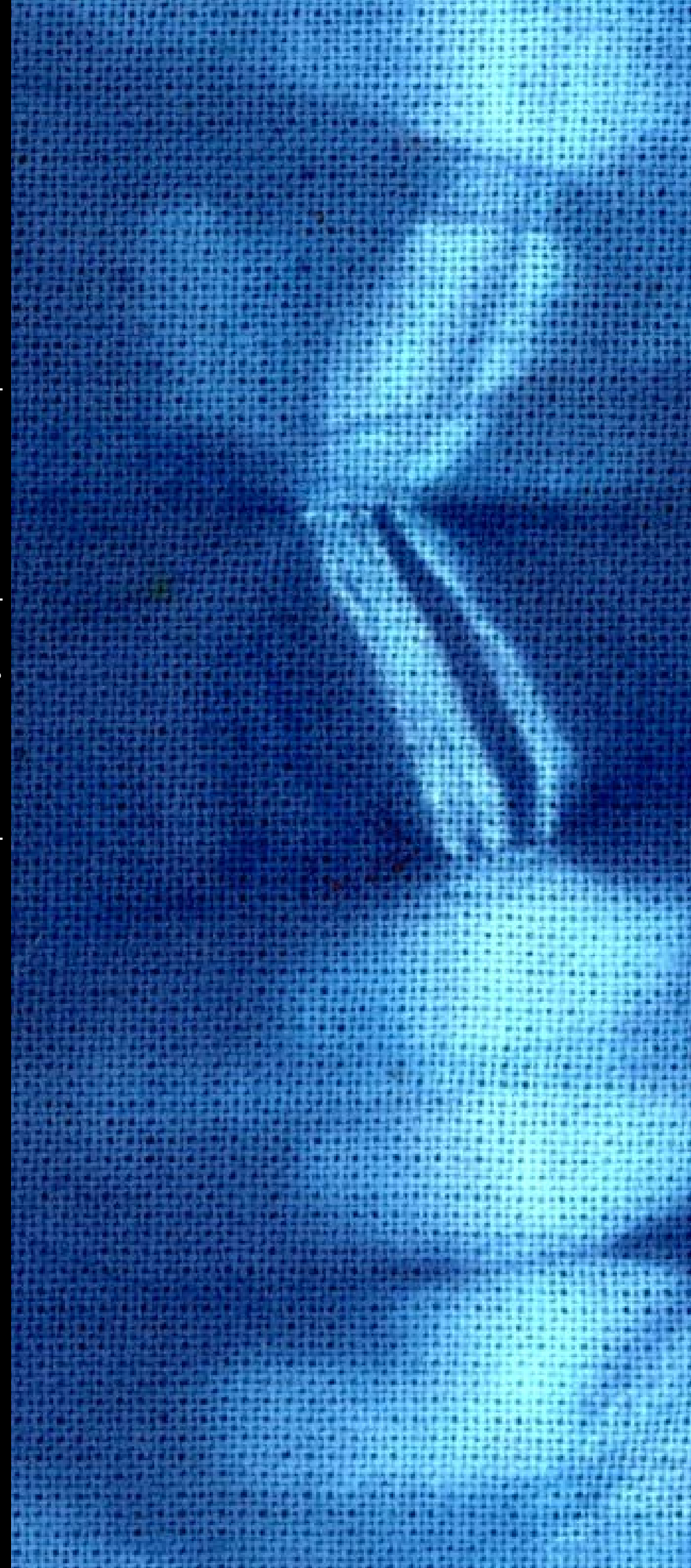
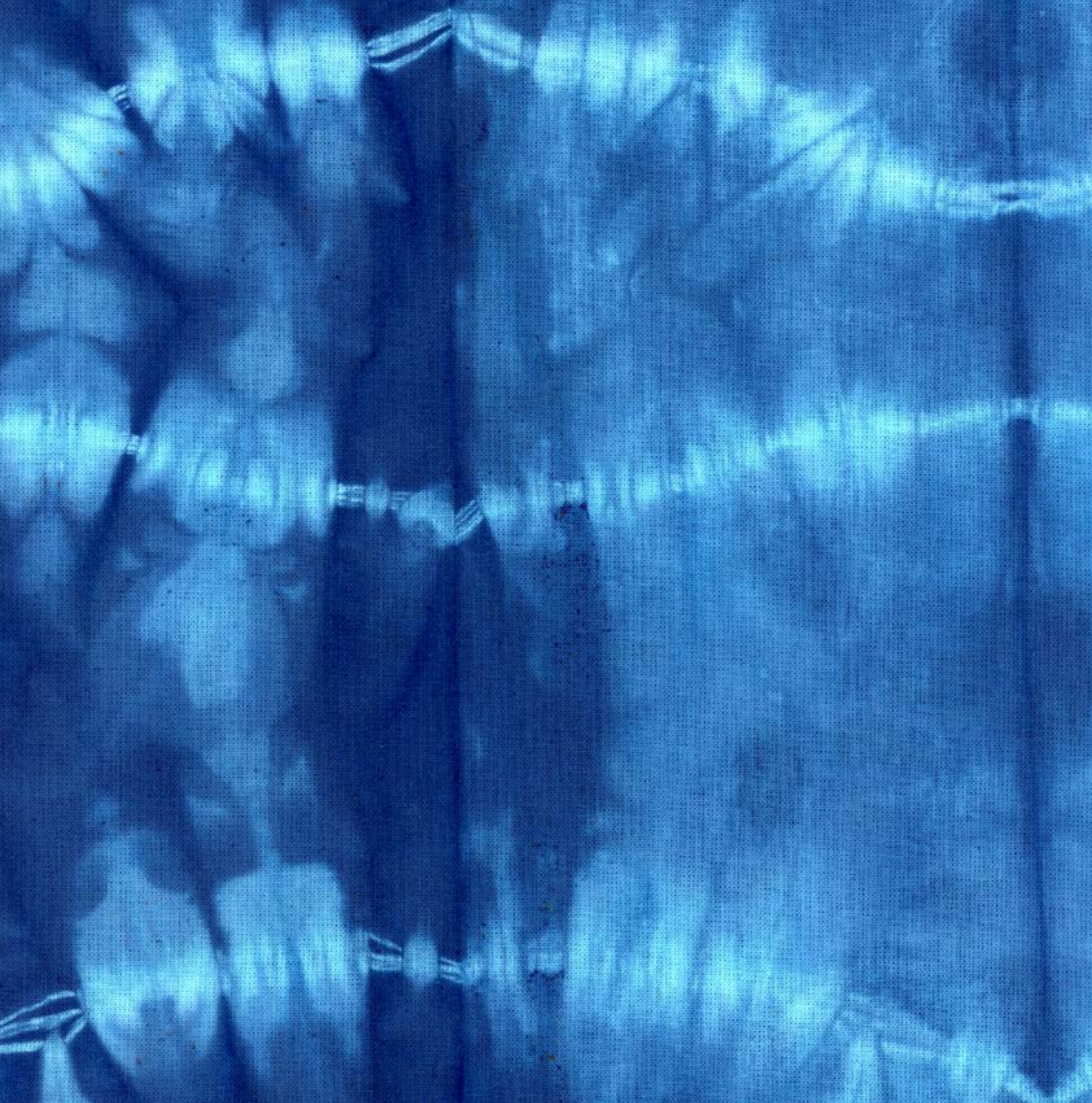

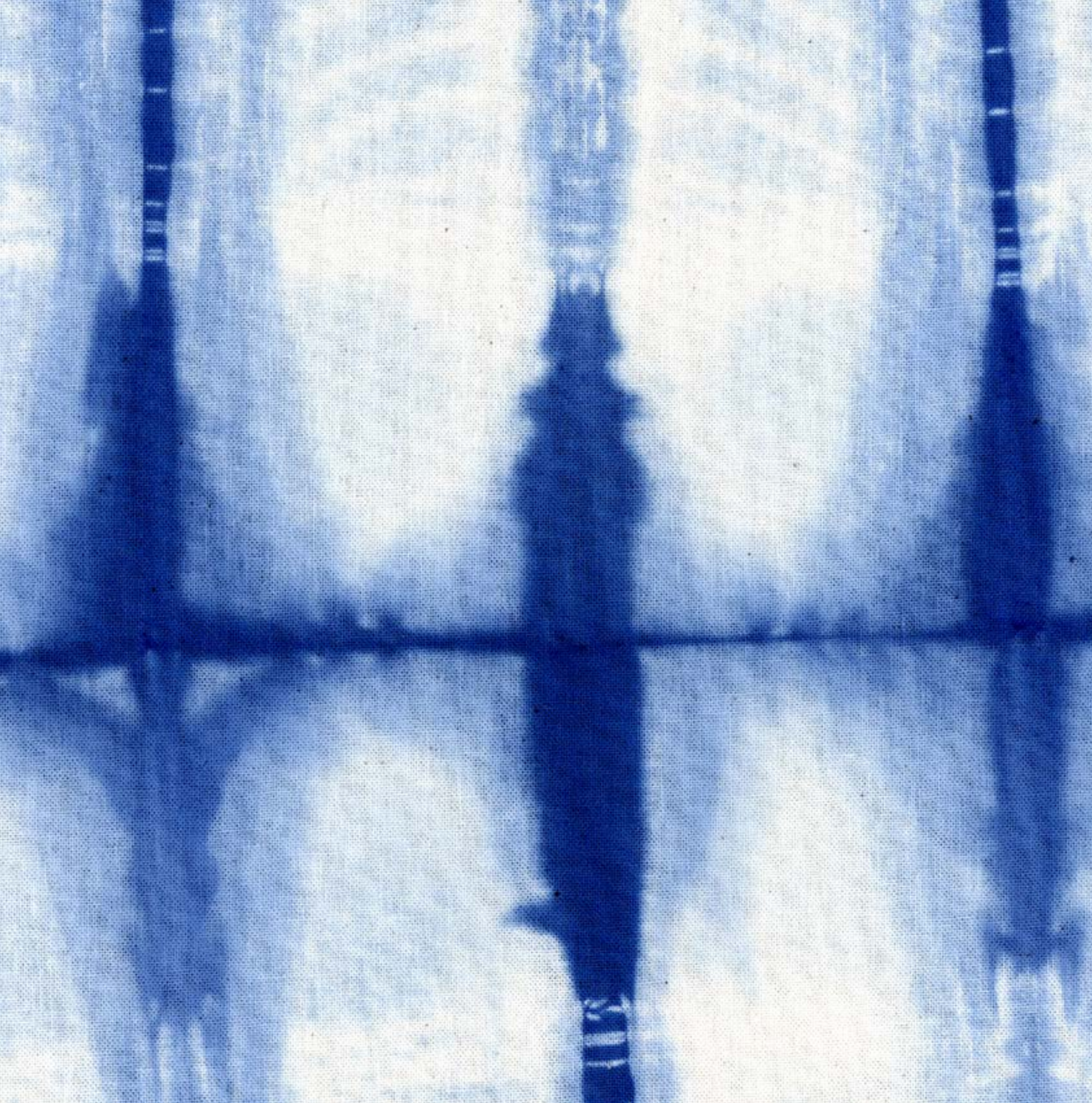

↳ **TEKSTURY UNIKATOWE**

SHIBORI WYBARWIANE | TECHNIKA SKŁADANIA W BLOK | BARWNIK INDIYGO | SURÓWKA BAWELNIANA

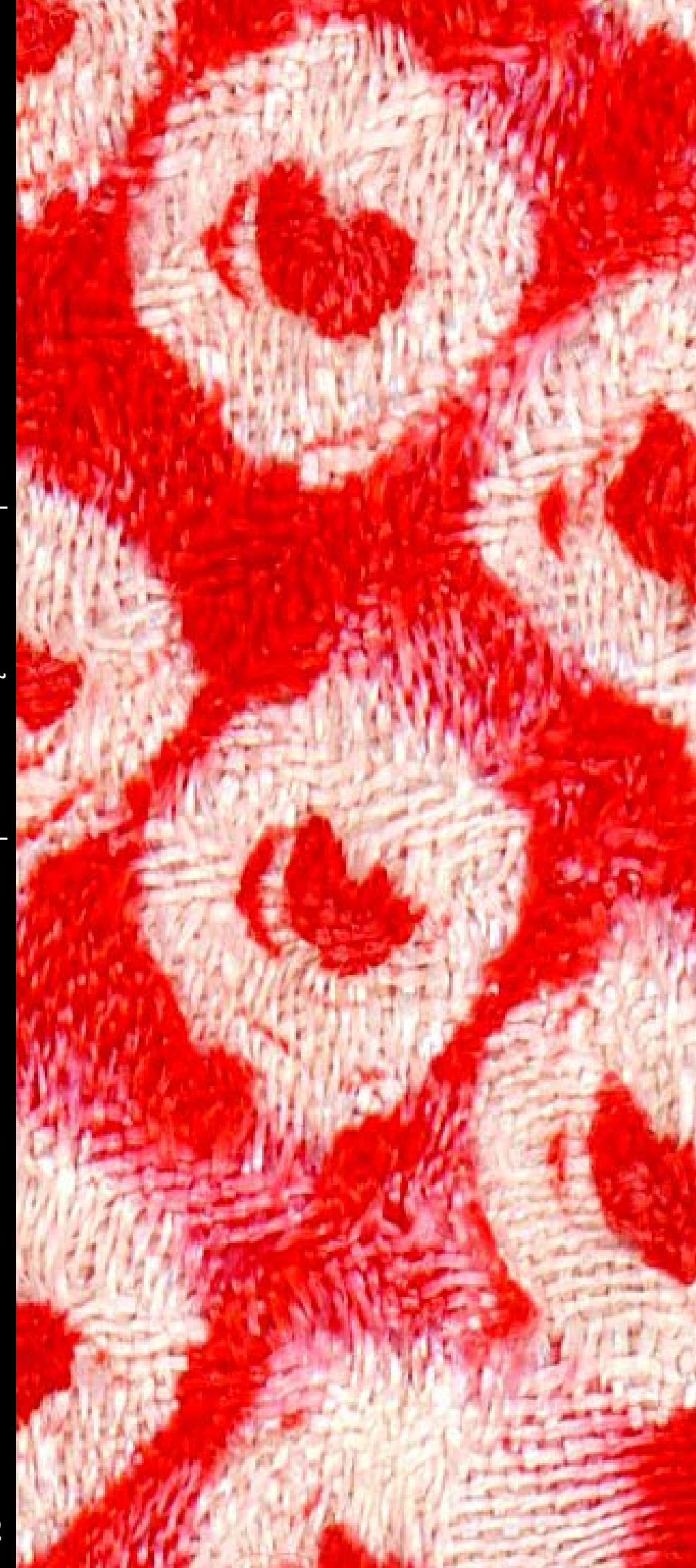
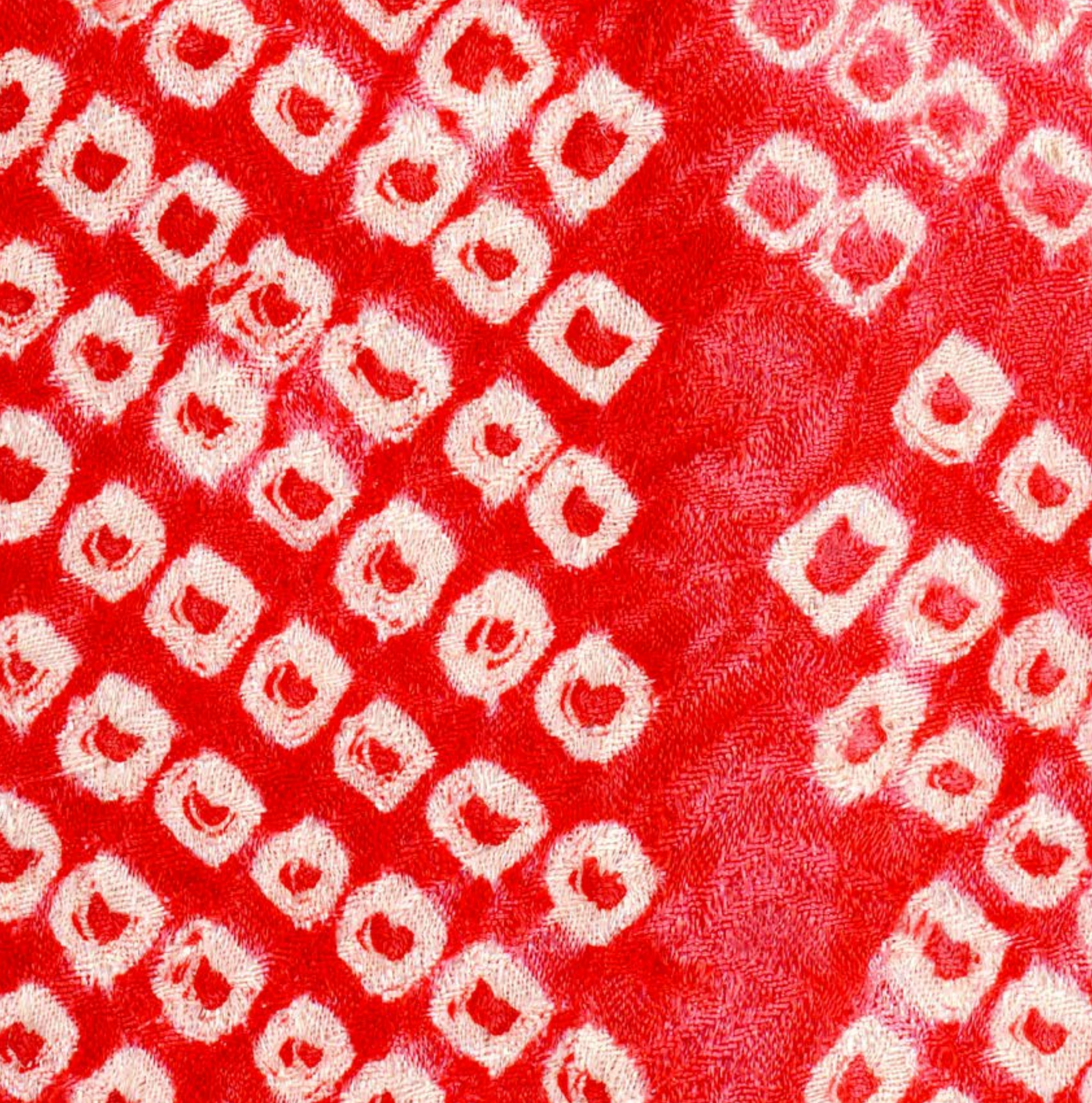

51 **TEKSTURY UNIKATOWE**

SHIBORI WYBARWIANE | TECHNIKA SKŁADANIA W BLOK | BARWNIK INDYGO | SURÓWKA BAWELNIANA

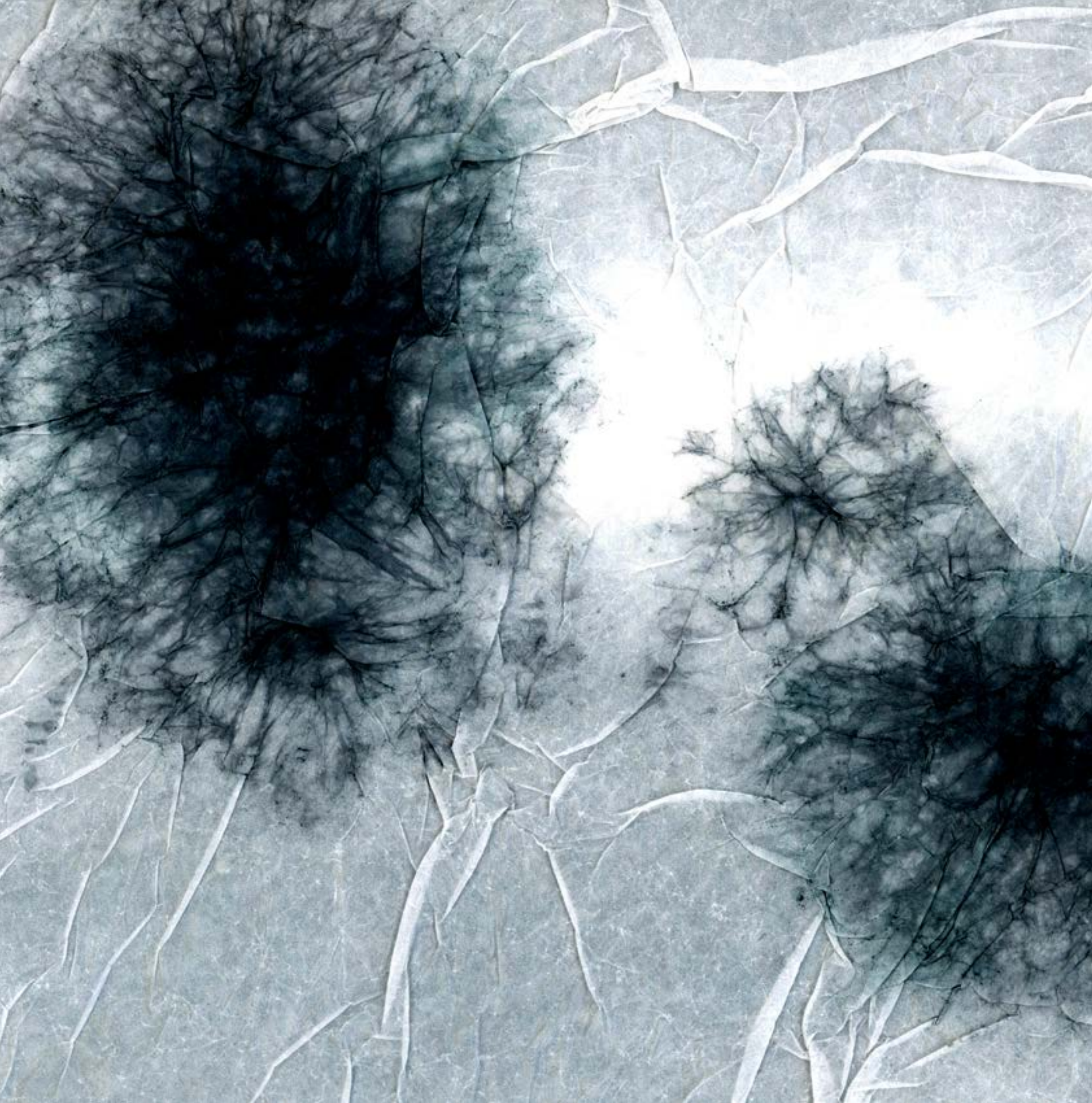

53 **TEKSTURY UNIKATOWE**

SHIBORI WYBARWIANE | **TECHNIKA WIĄZANIA** | **WISKOZA Z BAWELNĄ** | **BARWNIK SYNTETYCZNY**

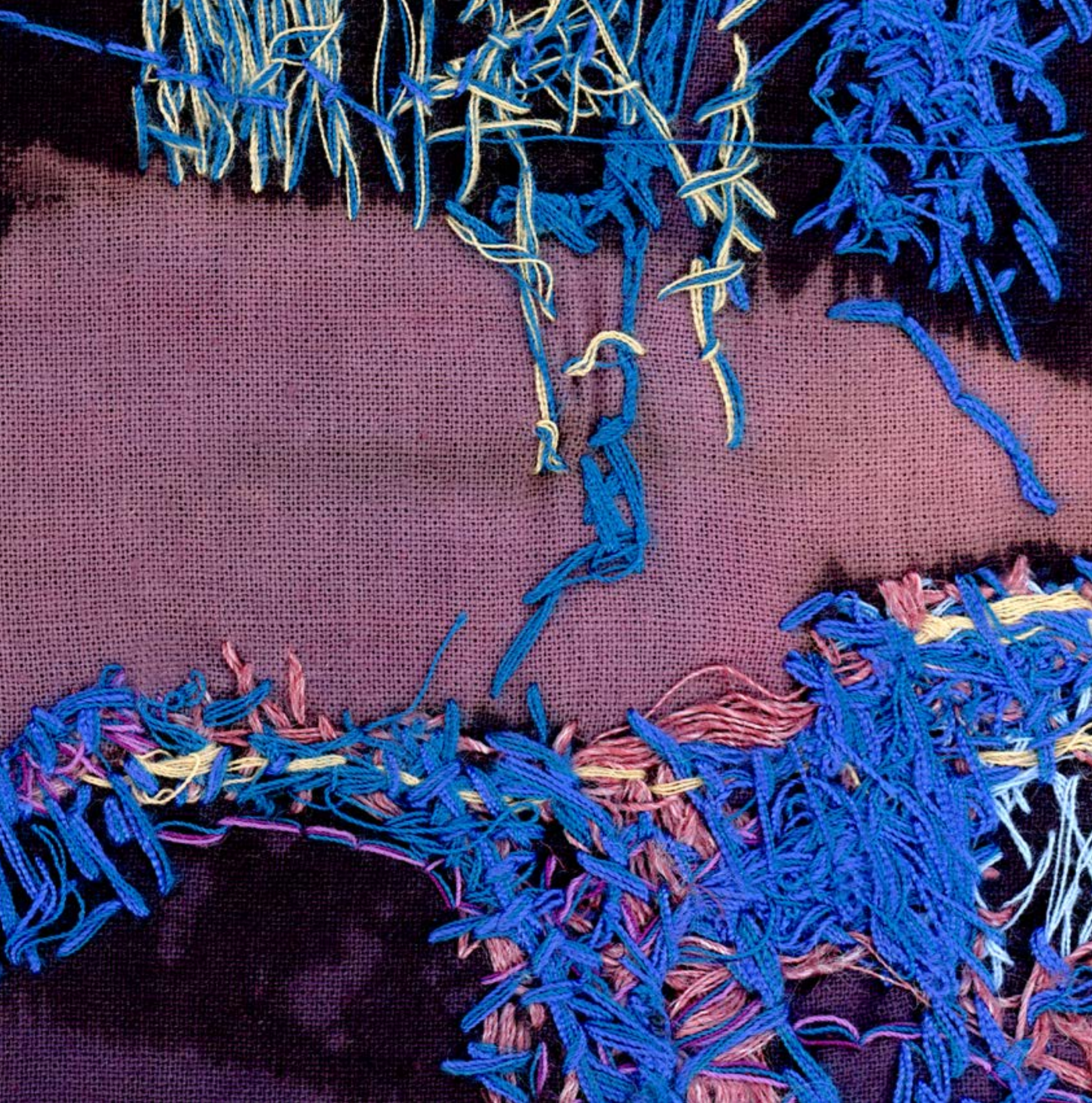

55 **TEKSTURY UNIKATOWE** | **TECHNIKA WŁASNA** | **HAFT RĘCZNY** | **APLIKACJA** | **MIX TKANIN** | **NICI** | **LEN**

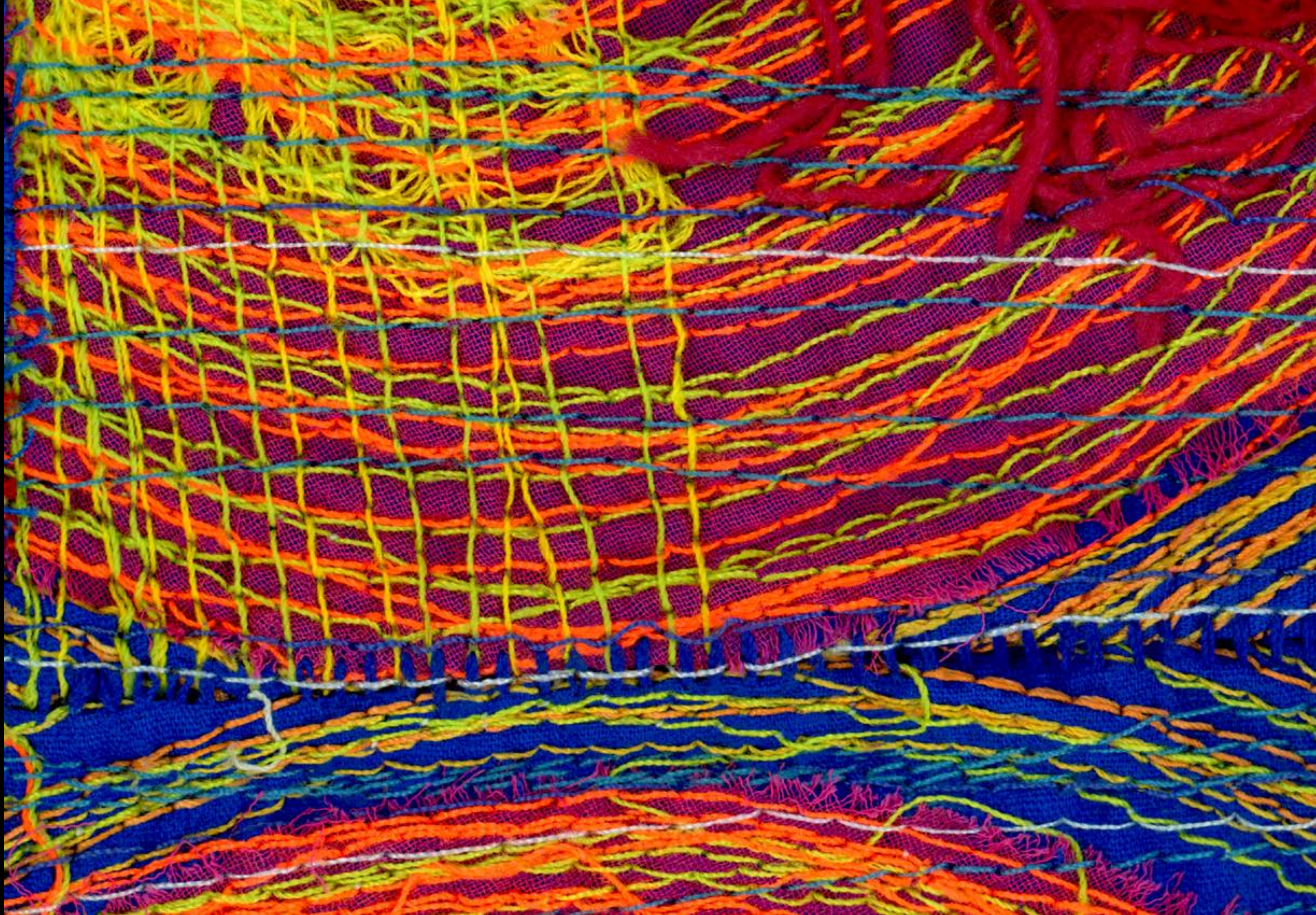

57 **TEKSTURY UNIKATOWE** | **TECHNIKA WŁASNA** | **HAFT RĘCZNY** | **TKANINA WYBARWIANA** | **LEN** | **PRZĘDZA POLIESTROWA**

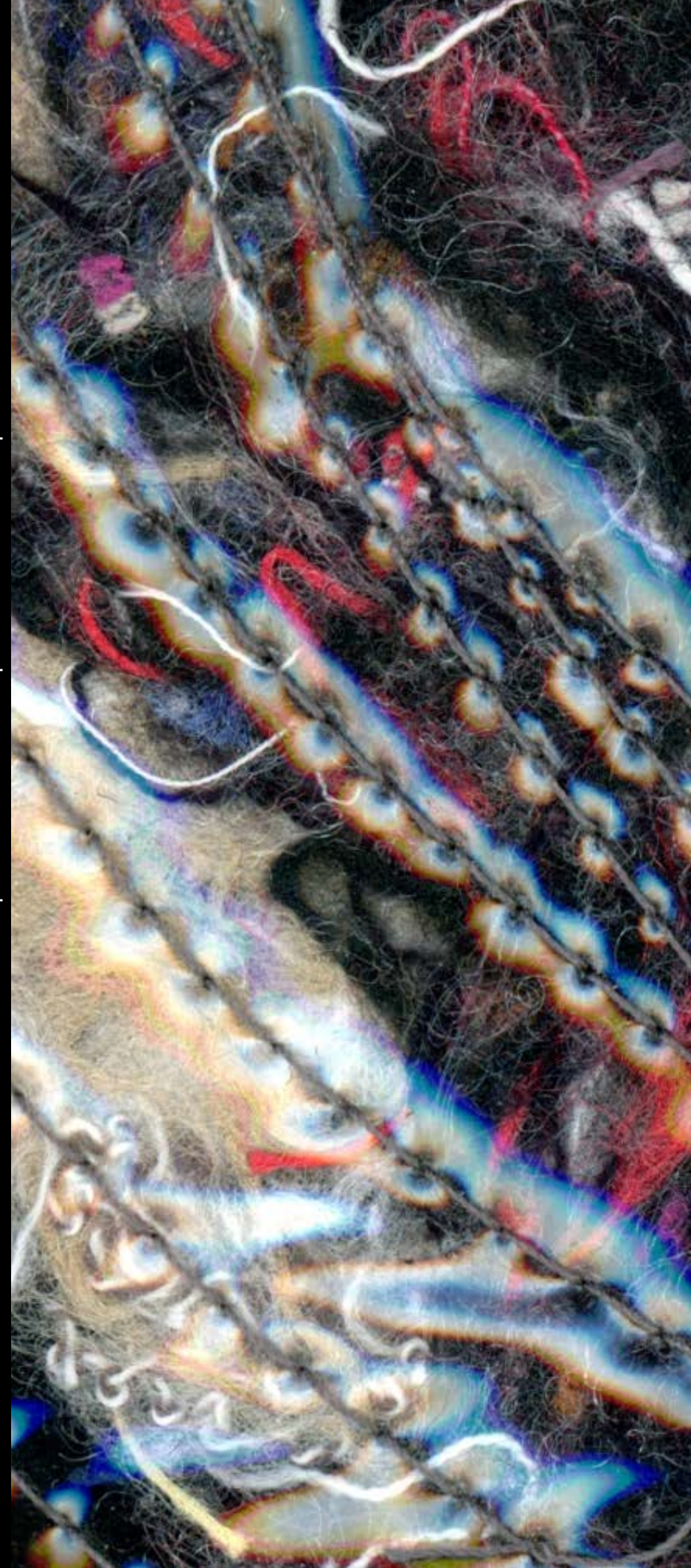

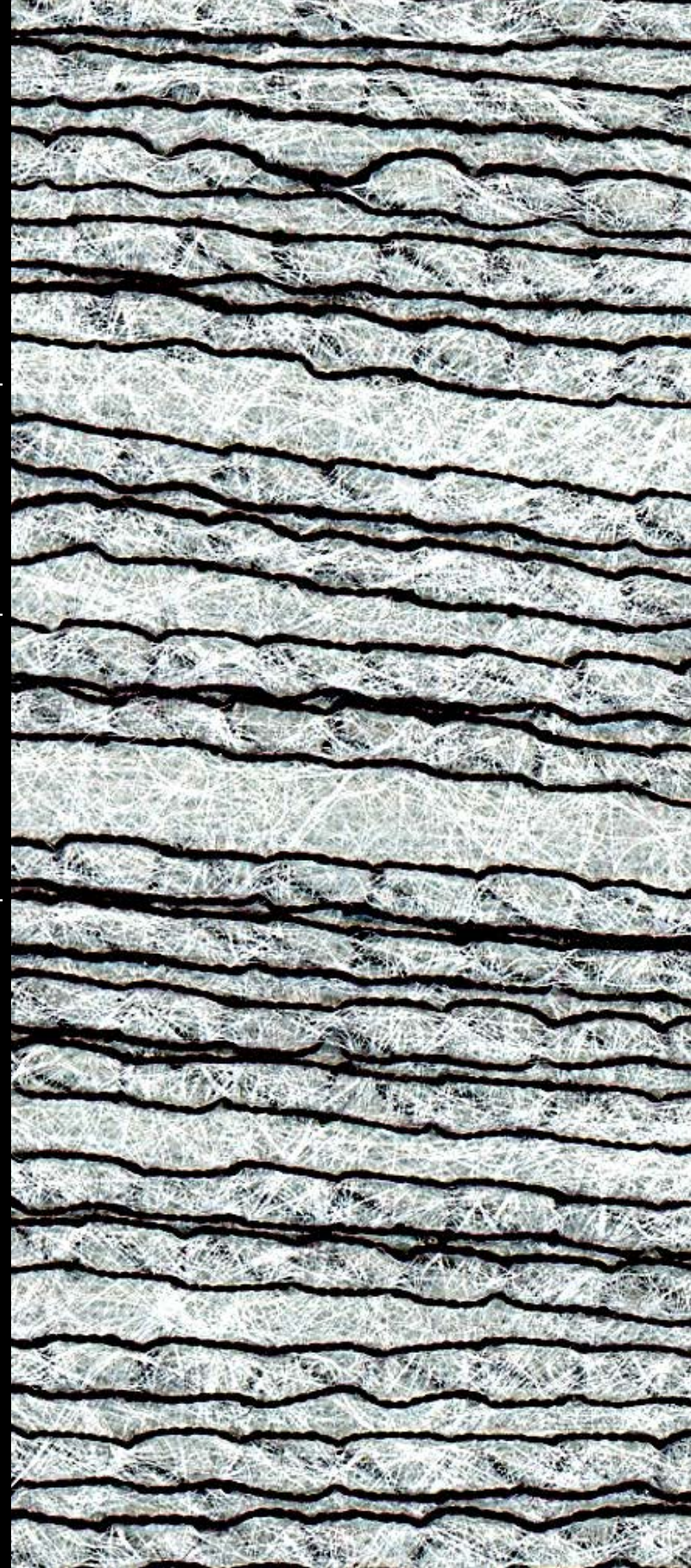

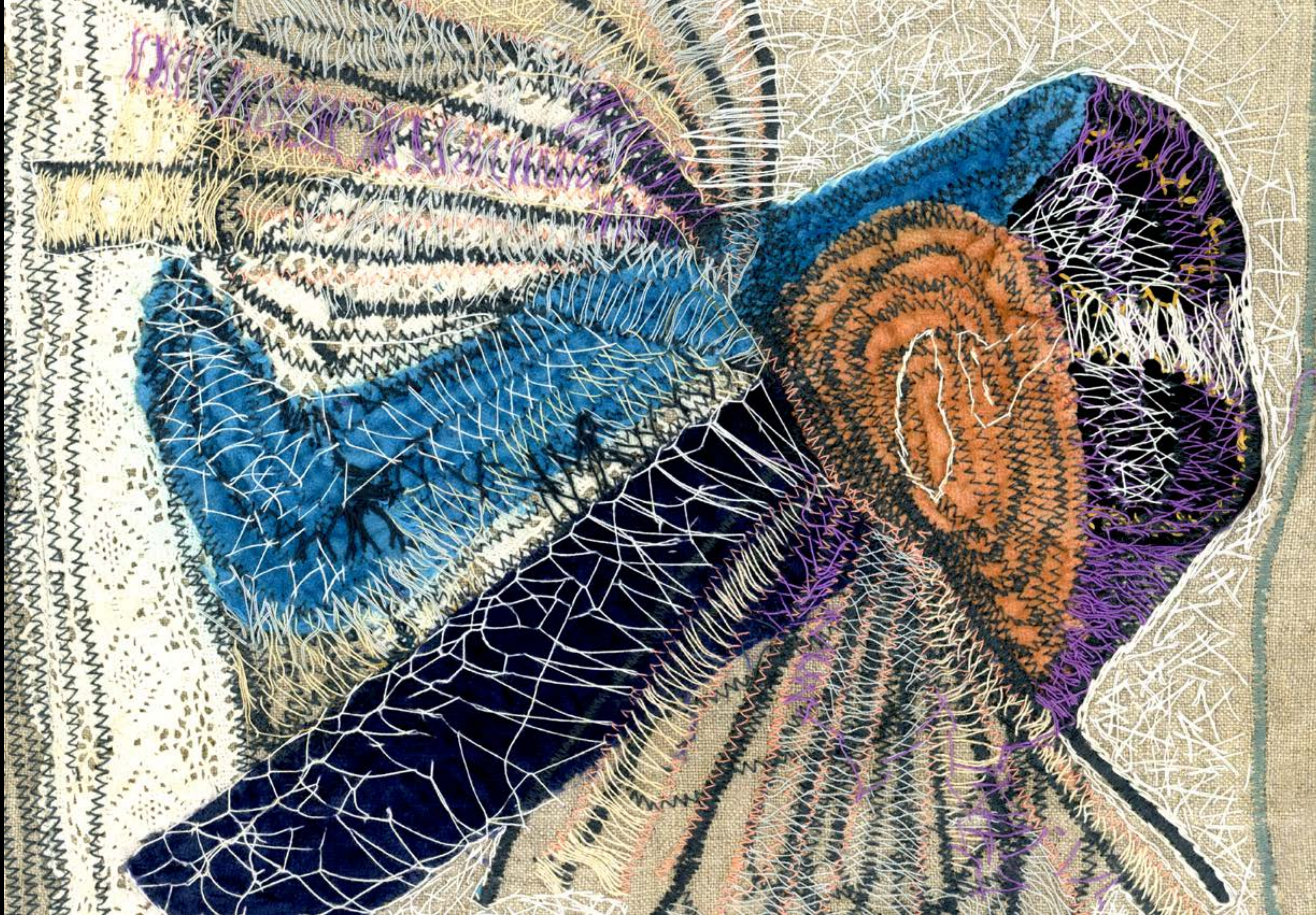

61 **TEKSTURY UNIKATOWE**

TECHNIKA WŁASNA | SZEW MASZYNOWY | WŁÓKNA SZARPANE | FOLIA PCV

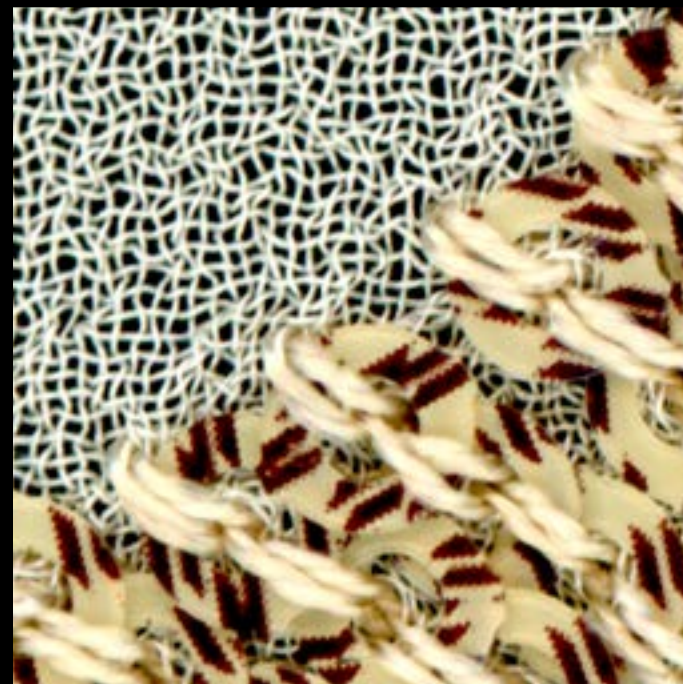
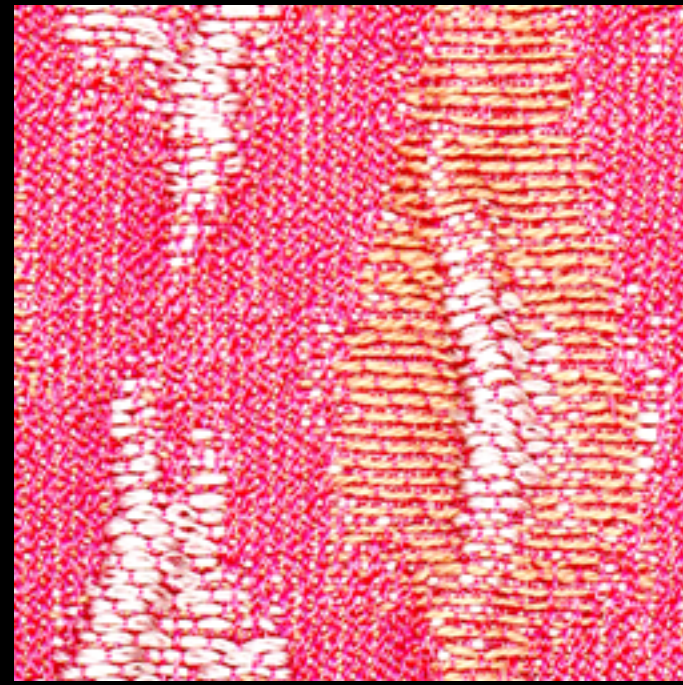
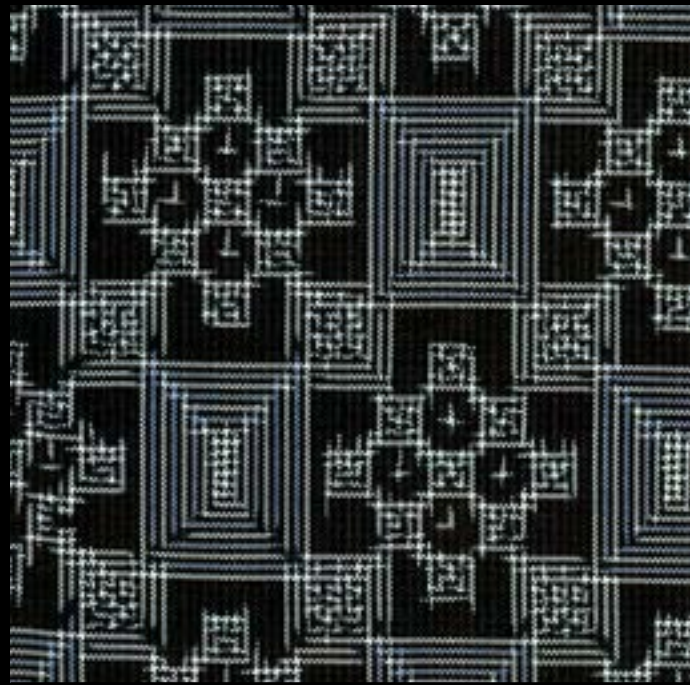

65 **TEKSTURA UNIKATOWA** | **TECHNIKA WŁASNA** | **DEKONSTRUKCJA TKANINY TECHNICZNEJ** | **ORIGOMI**

TEKSTURY ZDOBNICZE

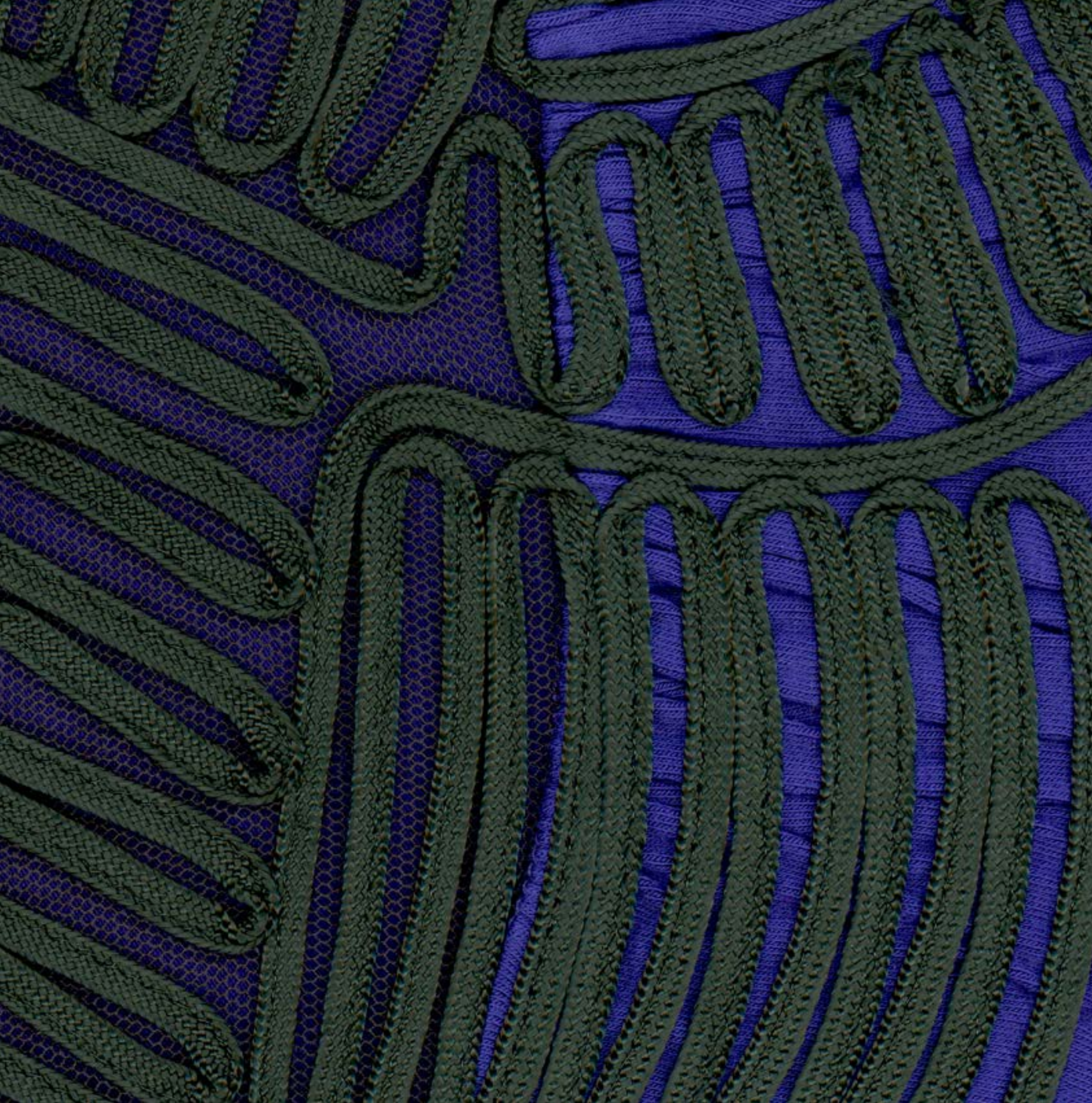
dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP | dr Elżbieta Cios ad.

APLIKACJA
HAFT RĘCZNY
KORONKA
SPLOT
WZORY ORIENTALNE
ŻAKARD

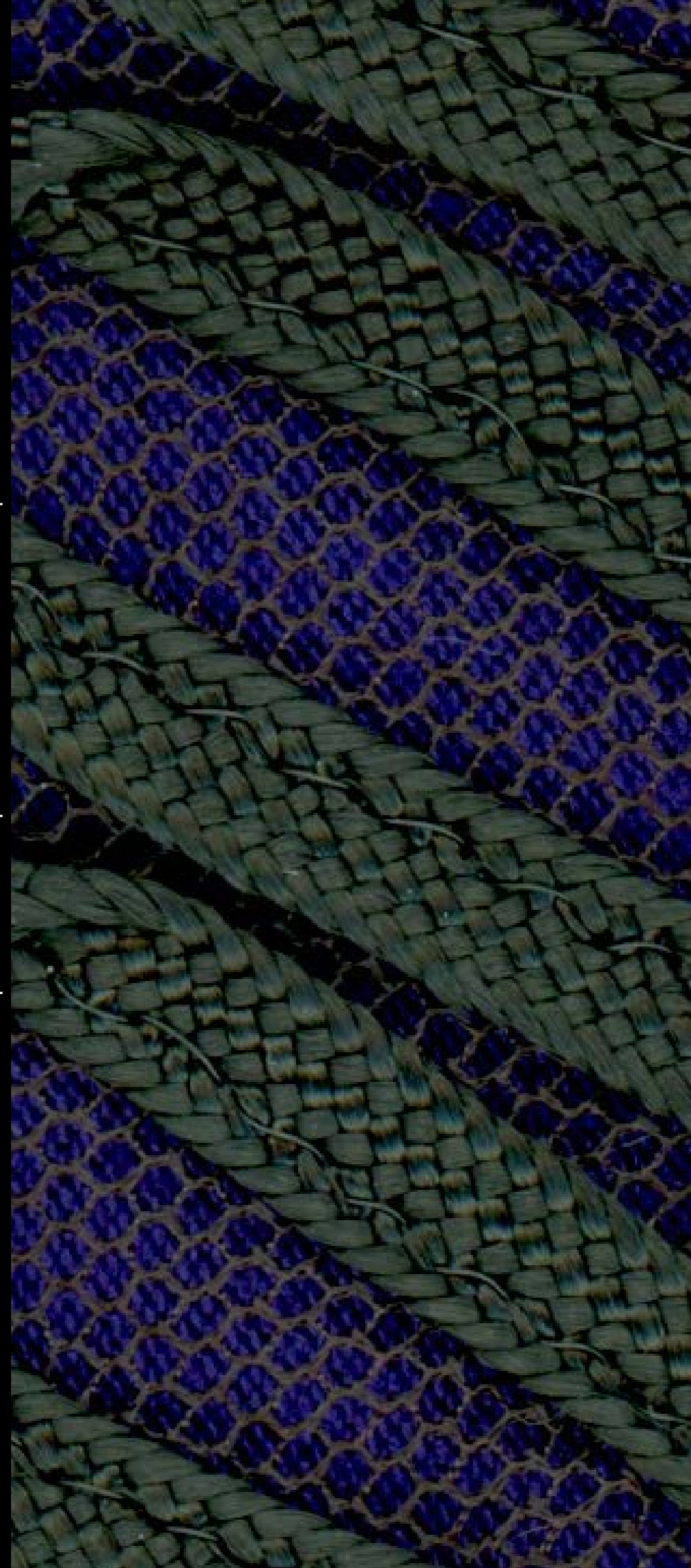

62 TEKSTURY ZDOBNICZE APLIKACJA | HAFT CYFROWY | SZEWE MASZYNOWY | BAWĘLNA

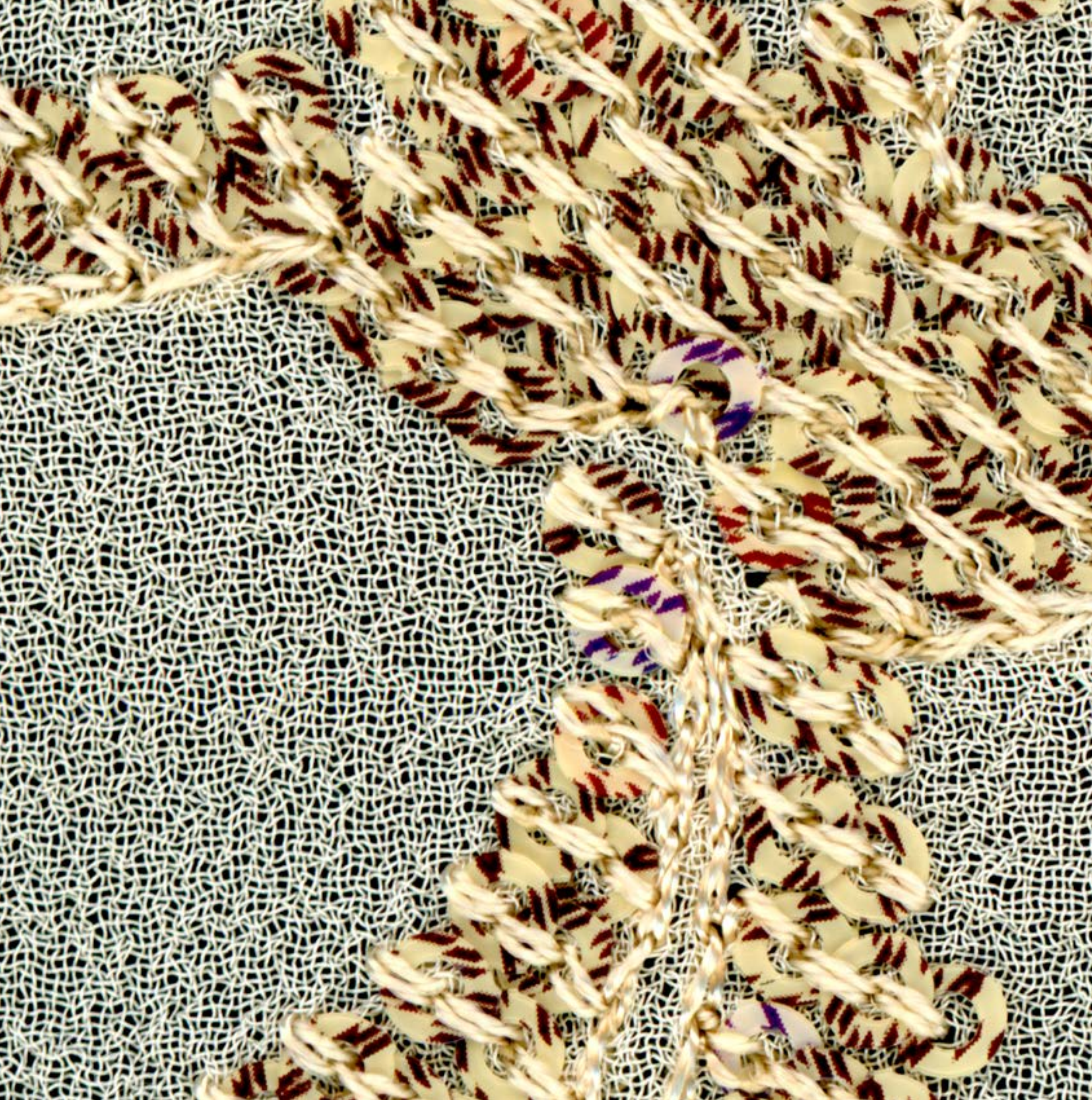

68 **TEKSTURY ZDOBNICZE** | **APLIKACJA** | TAŚMA TKANA | NASZYWANA MASZYNOWO | SIATKA TIULOWA POLIESTROWA

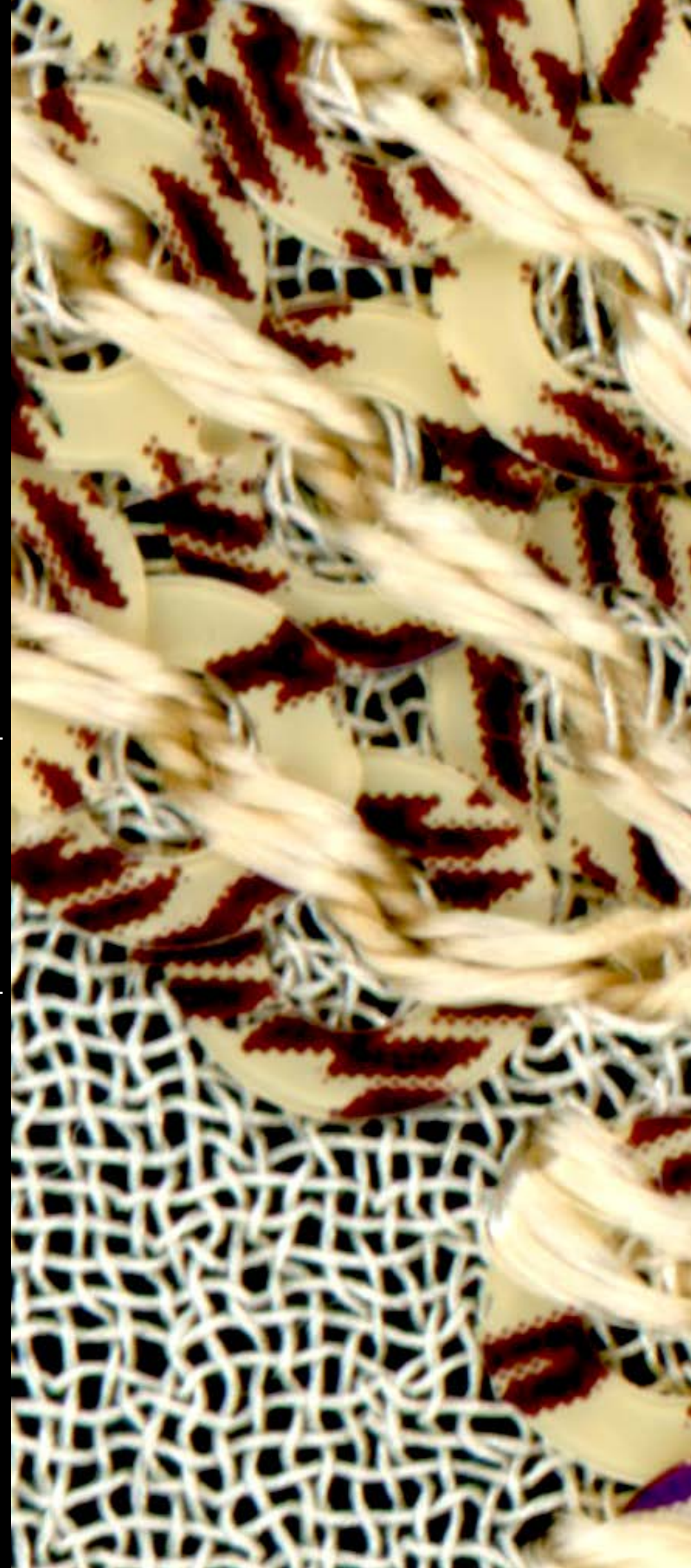

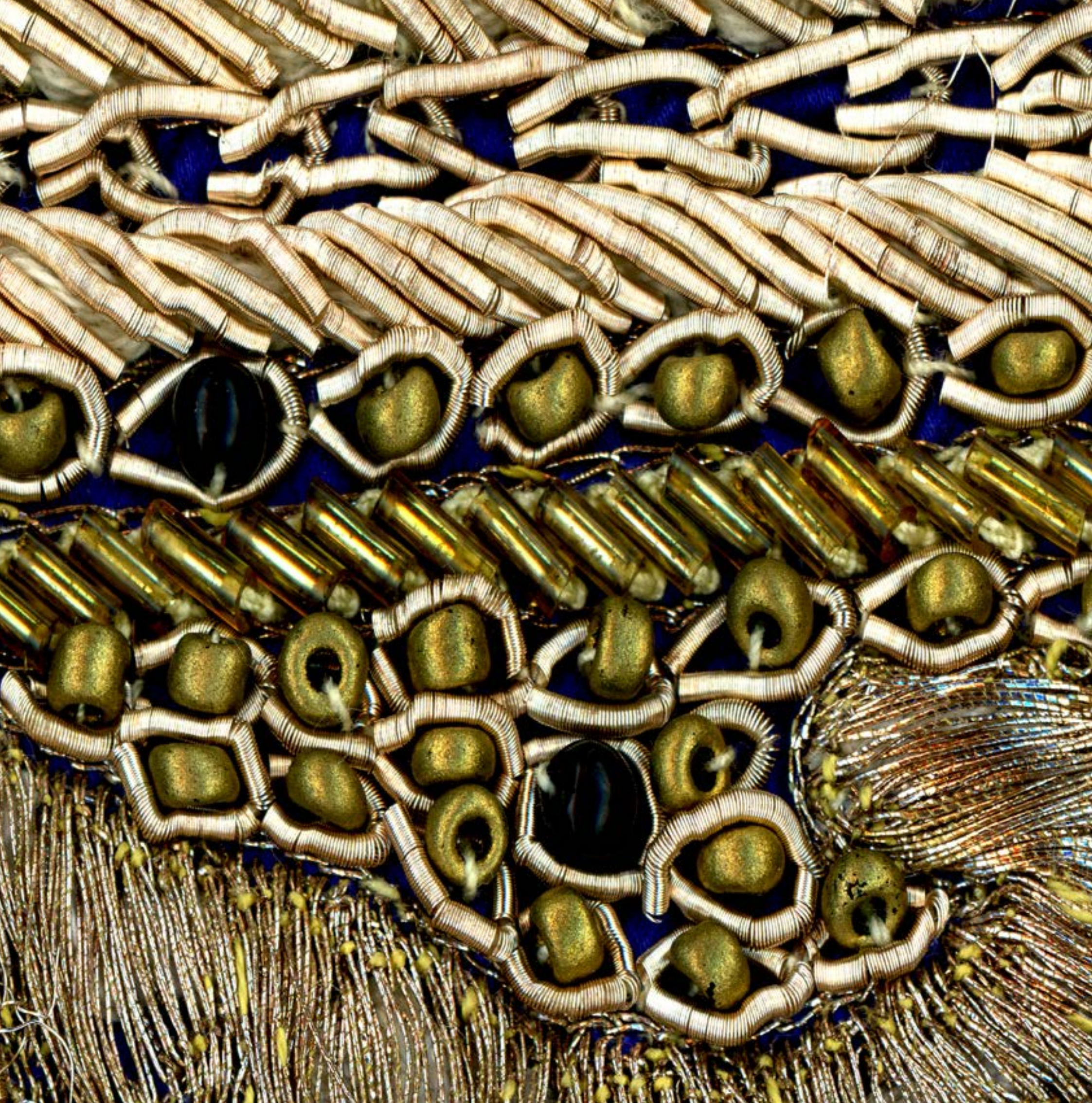

98 TEKSTURY ZDOBNICZE APLIKACJA | DRUK CYFROWY | NICI BAWELNIANE | FASTRYGA KORDONKIEM

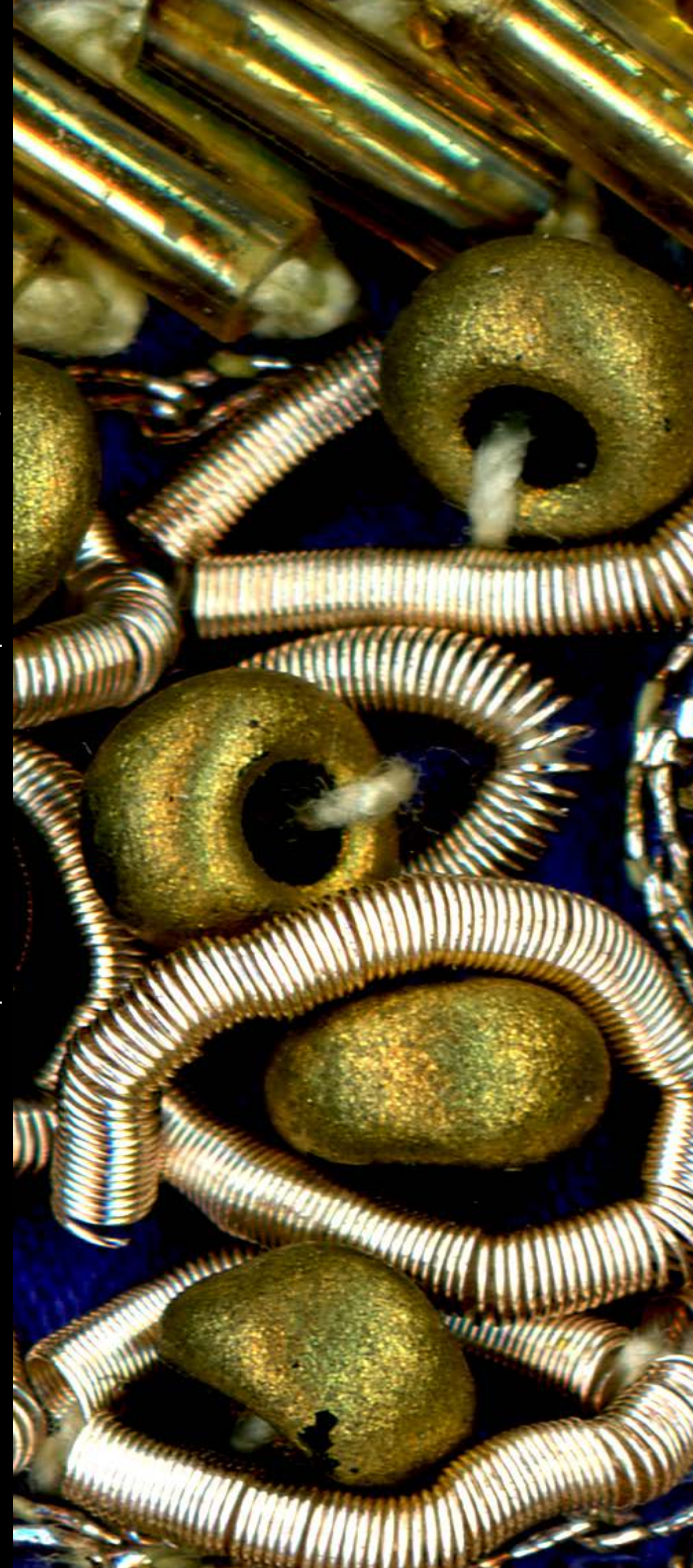

TEKSTURY ZDOBNICZE APLIKACJA | CEKINY Z NADRUKIEM | ŻORŻETA JEDWABNA

➤ **TEKSTURY ZDOBNICZE**   **APLIKACJA** | HAFT KORALIKAMI SZKLANYMI | METALOWA NIĆ SKRĘĆANA

2 TEKSTURY ZDOBNICZE APLIKACJA | HAFT RĘCZNY | NICI METALOWE SKRĘCANE

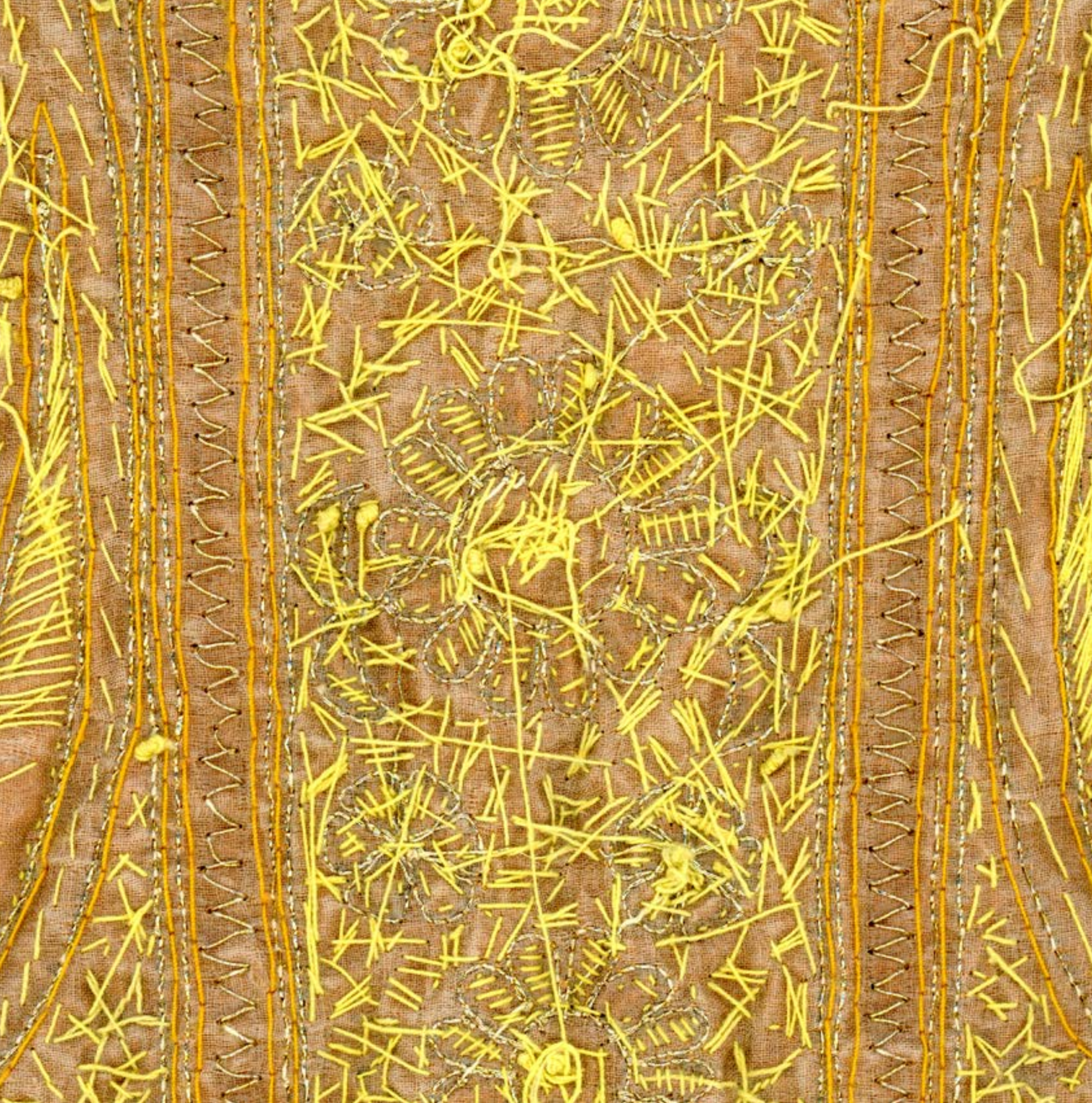

33 TEKSTURY ZDOBNICZE APLIKACJA | HAFT RĘCZNY | NICI METALOWE SKRĘCANE

74 TEKSTURY ZDOBNICZE APLIKACJA | HAFT RĘCZNY | REWERS | TKANINA BAWELNIANA

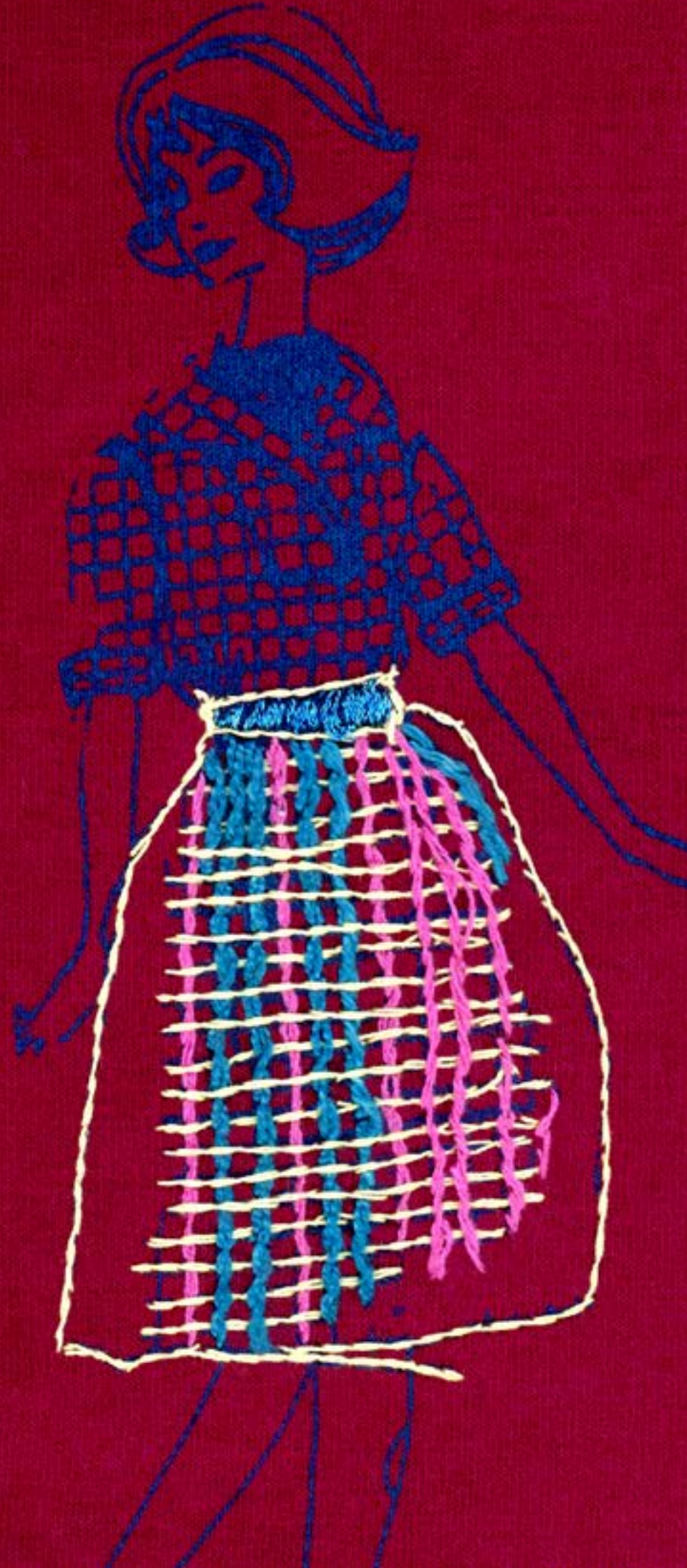

75 **TEKSTURY ZDOBNICZE**

HAFT RĘCZNY | PĘTELKOWY | NICI METALOWE | SZNUREK SATYNOWY SKRĘCANY | KORALIKI

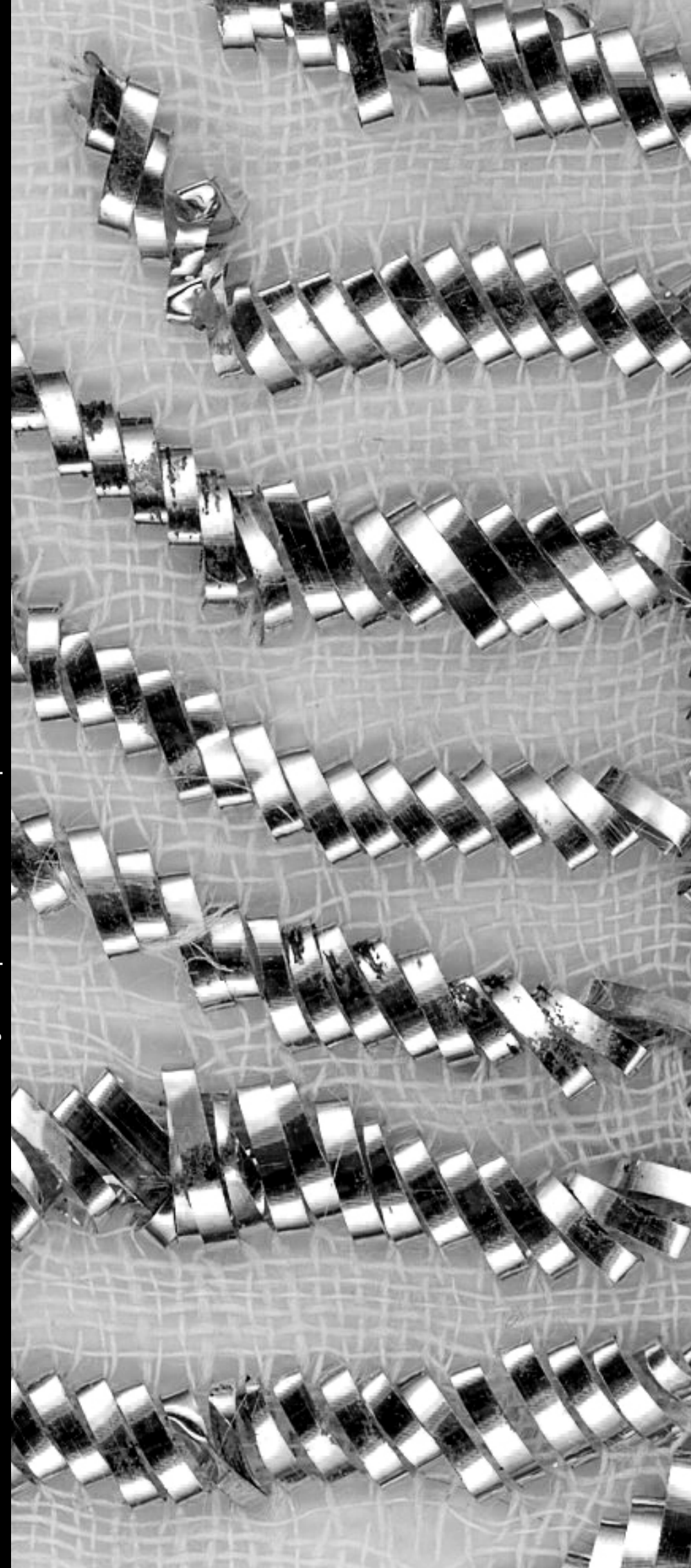

⇒ TEKSTURY ZDOBNICZE | HAFT RĘCZNY | NICI METALICZNE I BAWELNIANE | DRUK TRANSFEROWY | DZIANINA

TEKSTURY ZDOBNICZE | HAFT RĘCZNY | NICI METALOWE | SIATKA BAWELNIANA

39 TEKSTURY ZDOBNICZE HAFT RĘCZNY | MULINA NABYJSZCZANA | SIATKA BAWELNIANA

88 TEKSTURY ZDOBNICZE HAFT RĘCZNY | MIX ŚCIEGÓW HAFCIARSKICH | PRÓBNIK

83 TEKSTURY ZDOBNICZE | HAFT RĘCZNY | PRZĘDZA JEDWABNA | JEDWAB | BARWNIKI NATURALNE

82 TEKSTURY ZDOBNICZE HAFT RĘCZNY | PRZĘDZA JEDWABNA | JEDWAB | BARWNIKI NATURALNE

83 TEKSTURY ZDOBNICZE HAFT RĘCZNY | PRZĘDZA JEDWABNA | JEDWAB | BARWNIKI NATURALNE

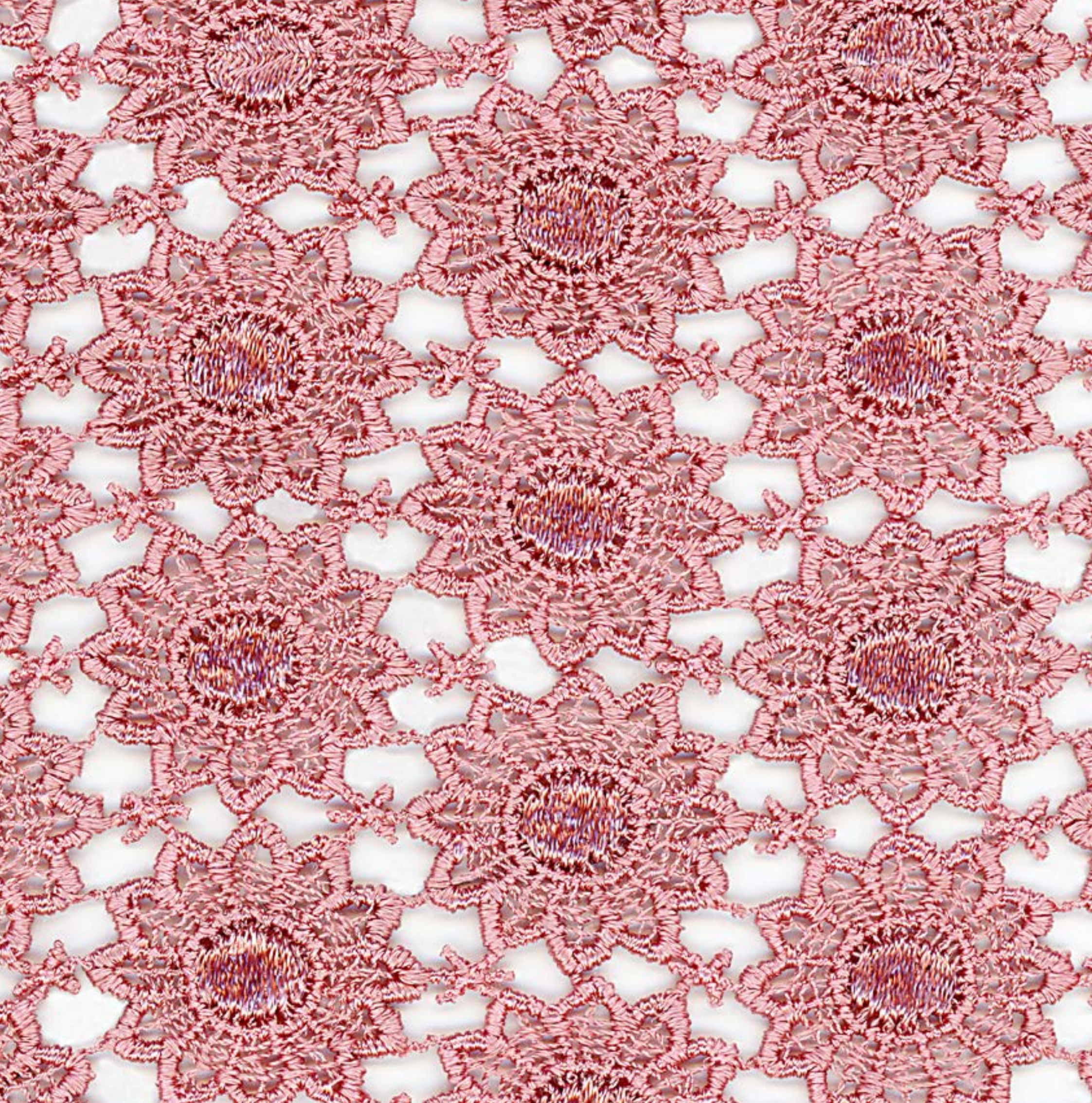

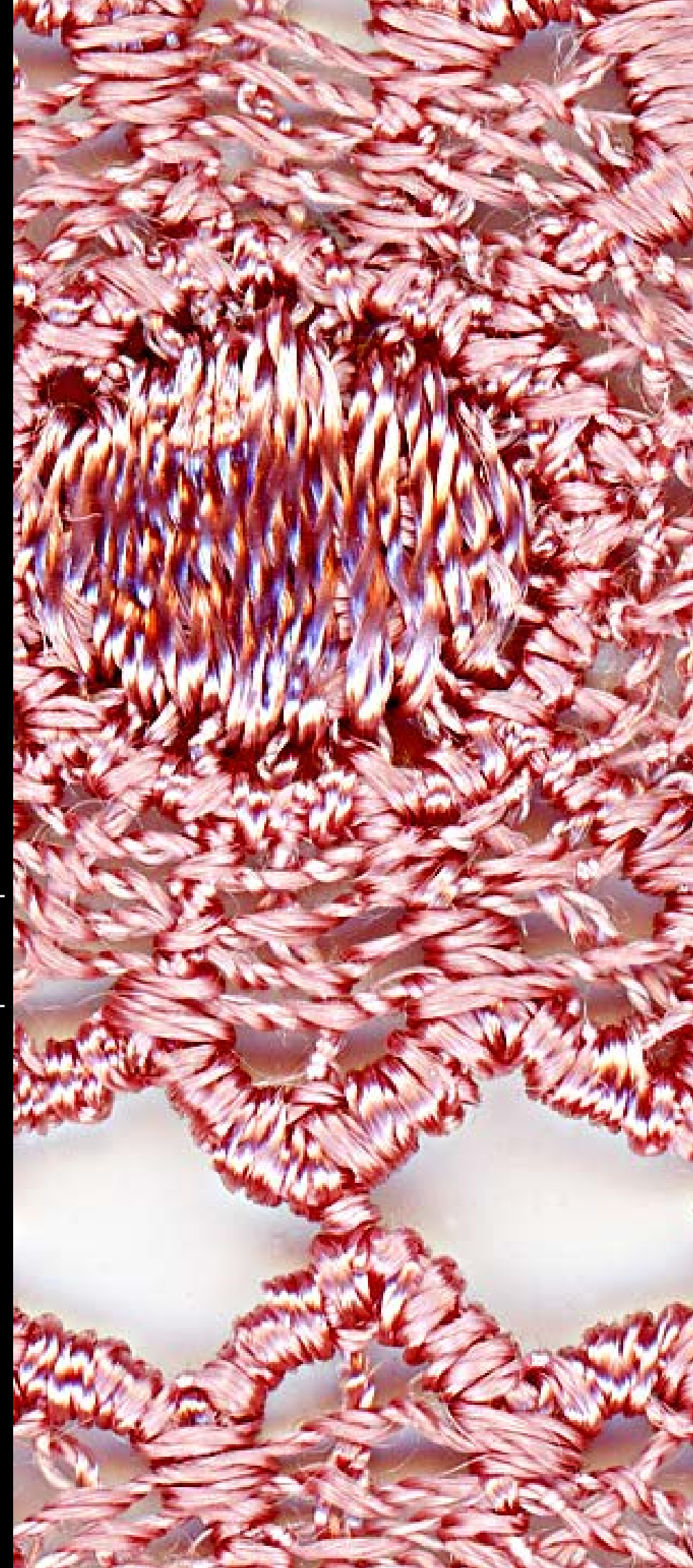
☞ TEKSTURY ZDOBNICZE   HAFT RĘCZNY | PRZĘDZA JEDWABNA | JEDWAB | BARWNIKI NATURALNE

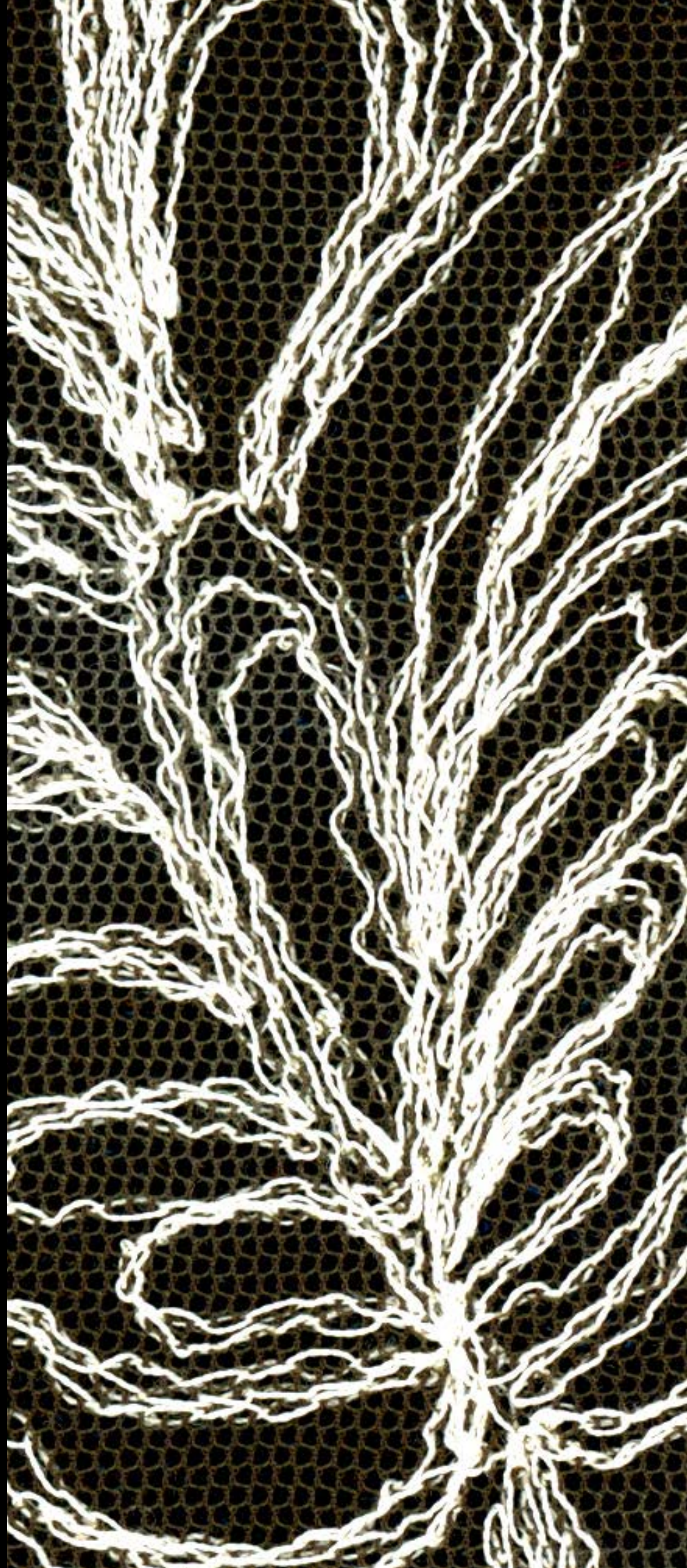
86 **TEKSTURY ZDOBNICZE** KORONKA | GIPIURA | NITKA POLIESTROWA NABLYSZCZANA

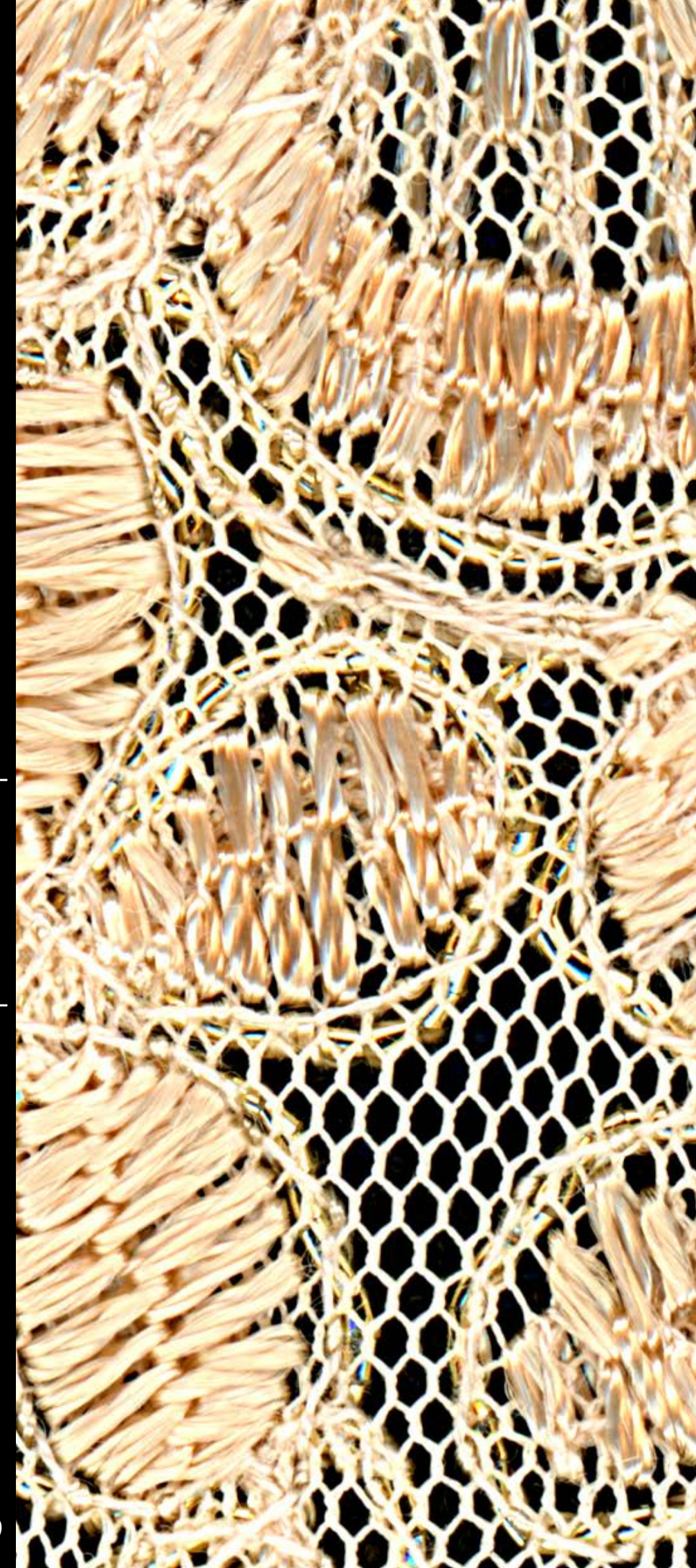
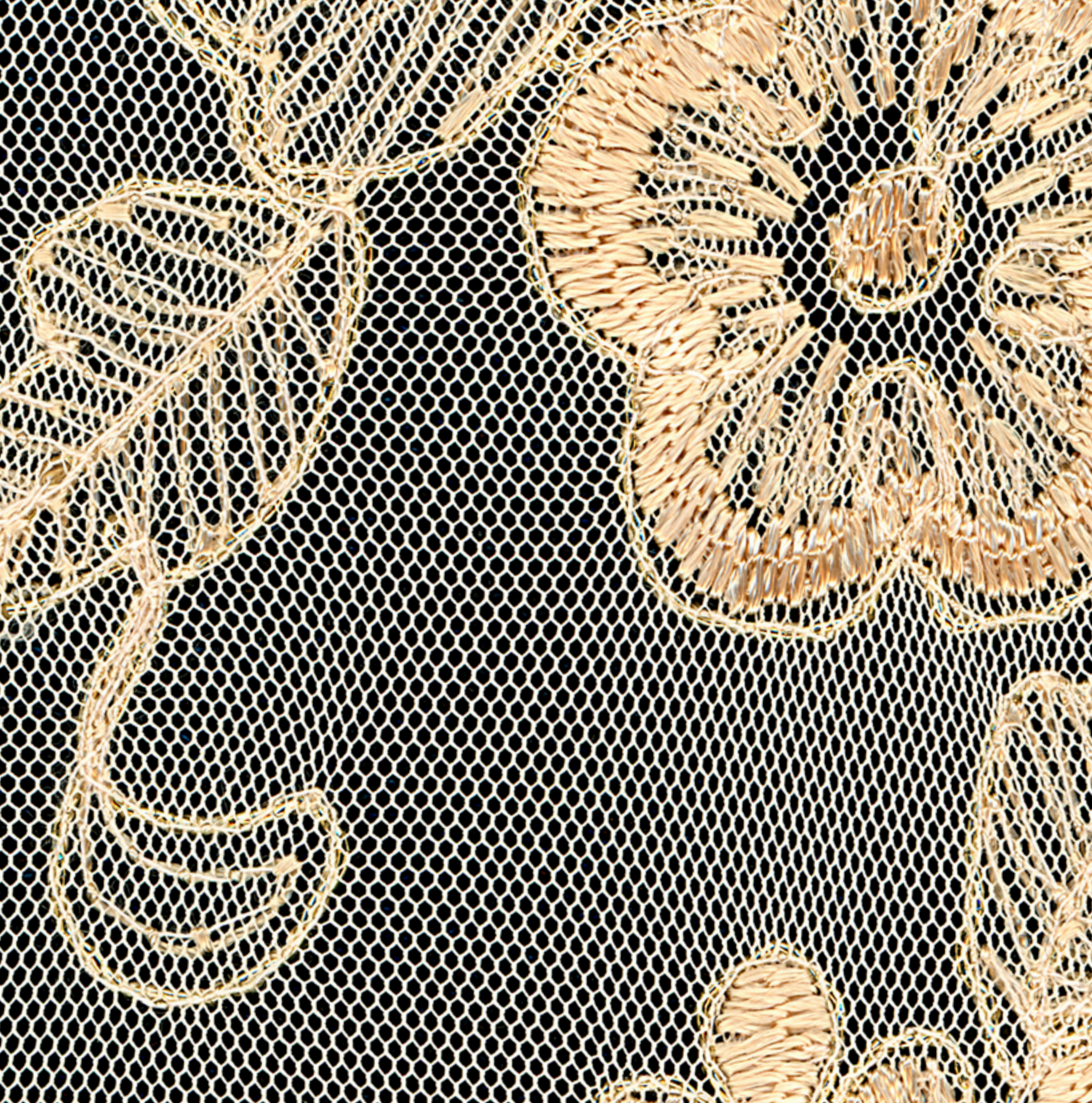

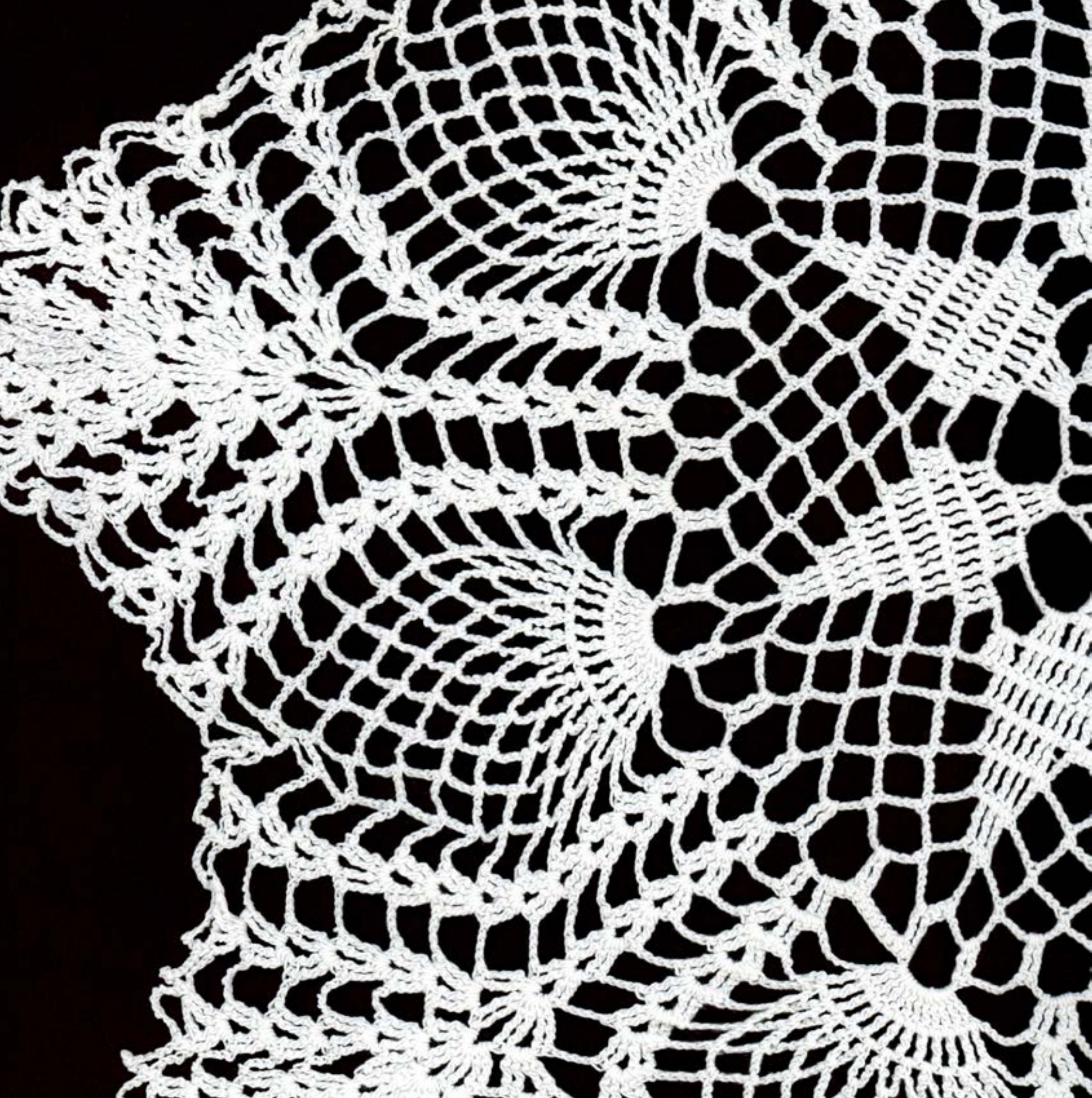
82 **TEKSTURY ZDOBNICZE** KORONKA | MIX SPLOTÓW | IGLICZKI | SZYDEŁKO | PRZĘDZA BAWĘLNIANA

8 TEKSTURY ZDOBNICZE KORONKA | SZYDEŁKO | KORDONEK BAWELNIANY

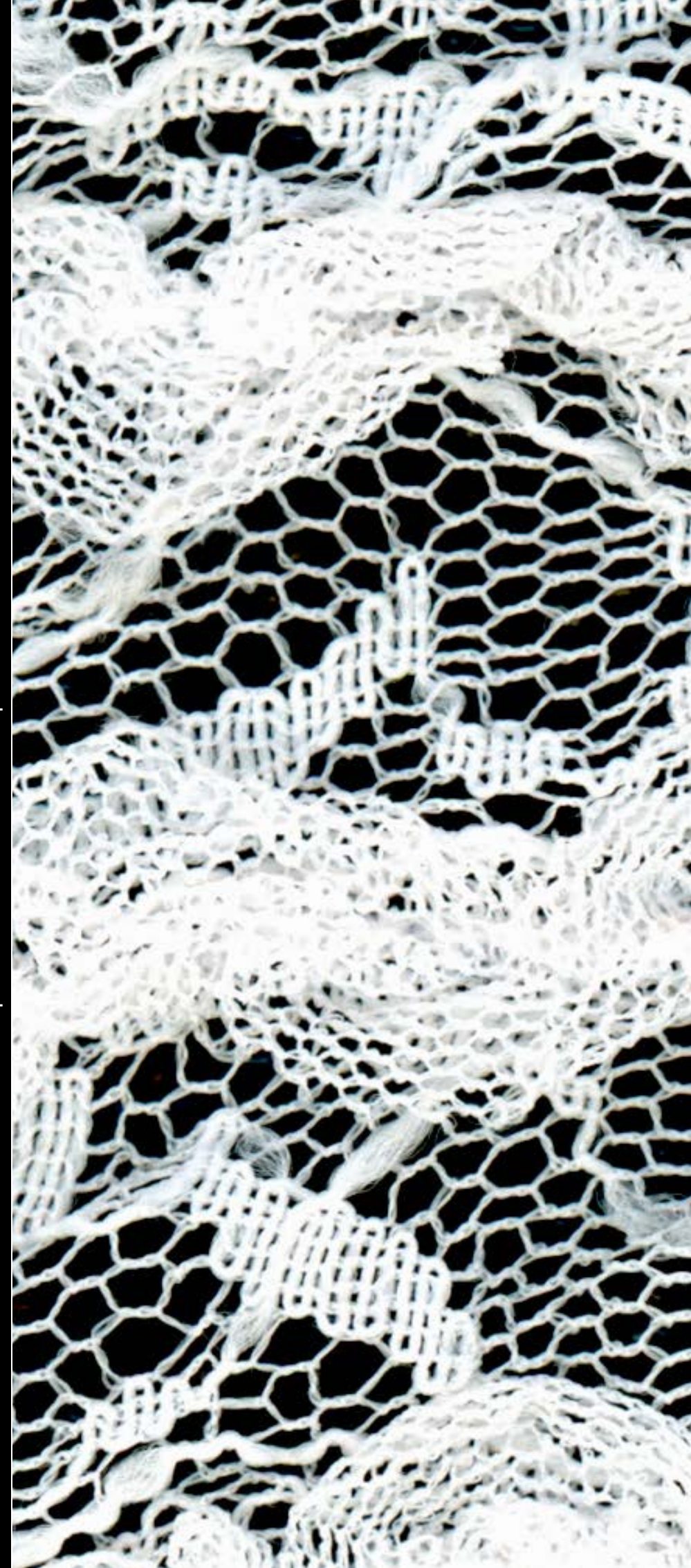

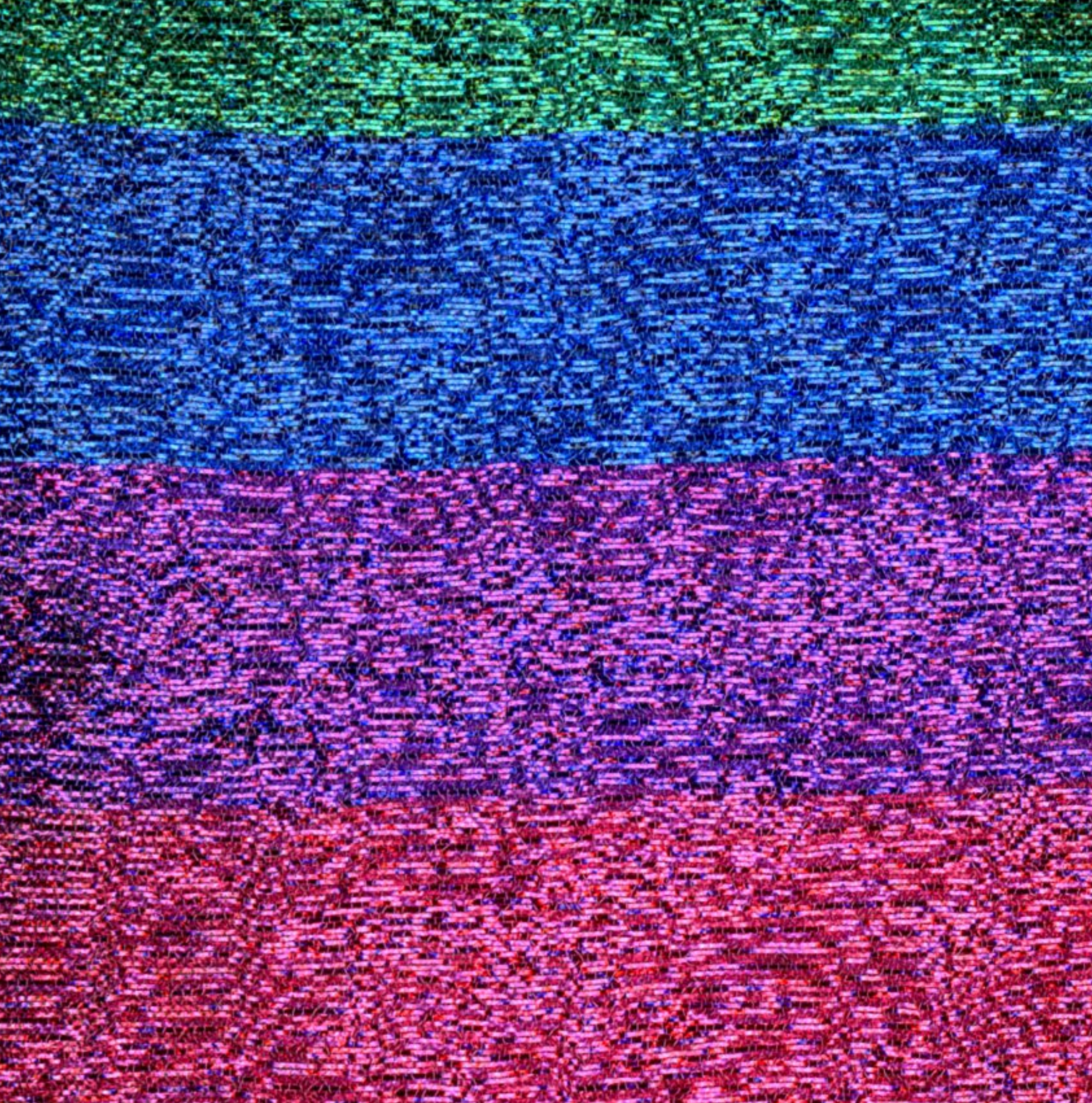
92 **TEKSTURY ZDOBNICZE** | **KORONKA** | SZYDEŁKO | KORDONEK BAWELNIANY WYBARWIANY | MULTIPLIKACJA WZORU

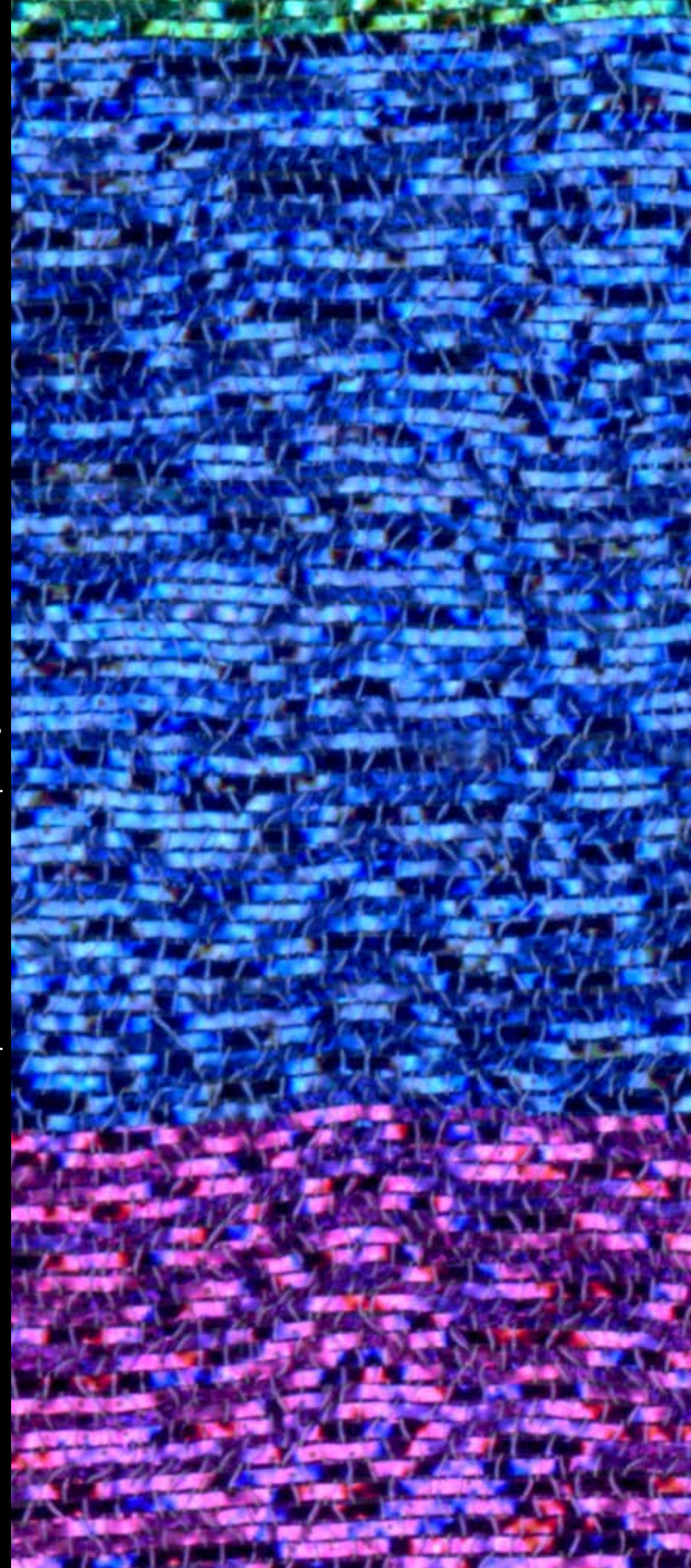

29 **TEKSTURY ZDOBNICZE** **KORONKA** | DZIANINA PRZEMYSŁOWA | SIATKA Z ELASTANEM

93 **TEKSTURY ZDOBNICZE** **SPLIT** | TKANINA BROKATOWA | PRZĘDZA METALIZOWANA

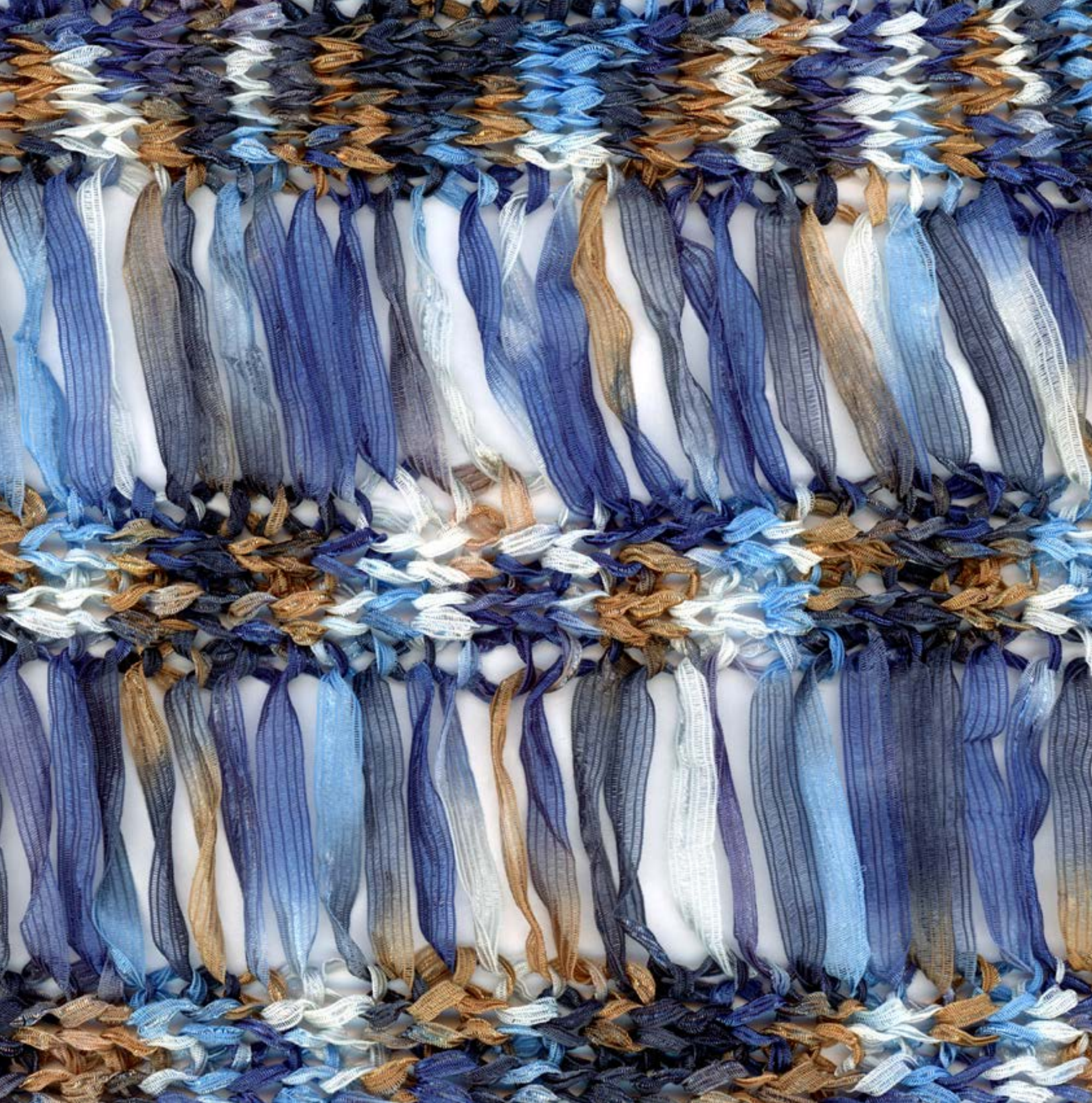
☞ **TEKSTURY ZDOBNICZE**   **SPLIT | IGLICZKI | DZIANINA LNIANA | LEN SUROWY**

95 **TEKSTURY ZDOBNICZE** | **SPLIT** | **MAKRAMA** | **TAŚMA ELASTYCZNA** | **GUMA**

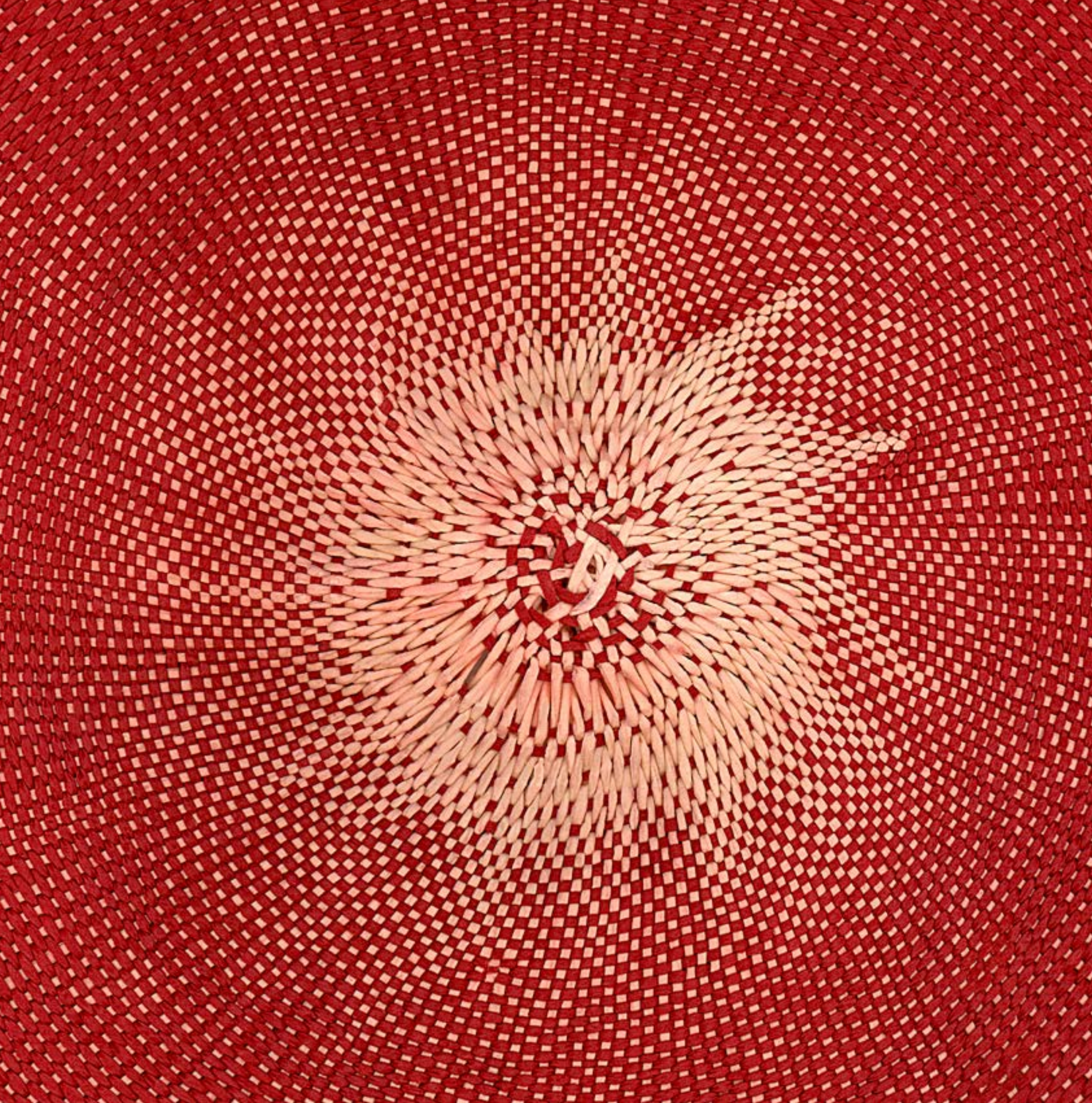

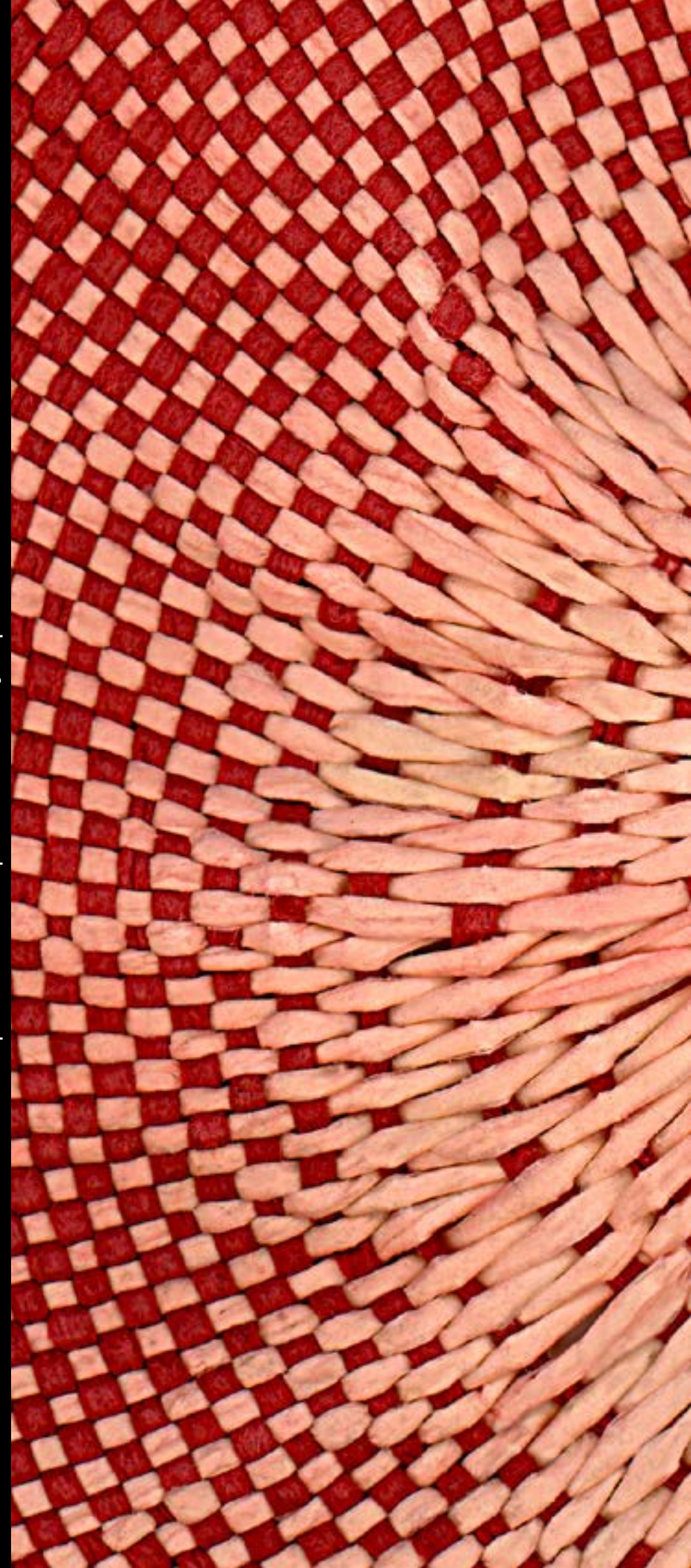
96 **TEKSTURY ZDOBNICZE** SPLIT | IGLICZKI | TAŚMA WYBARWIANA | MELANŻ

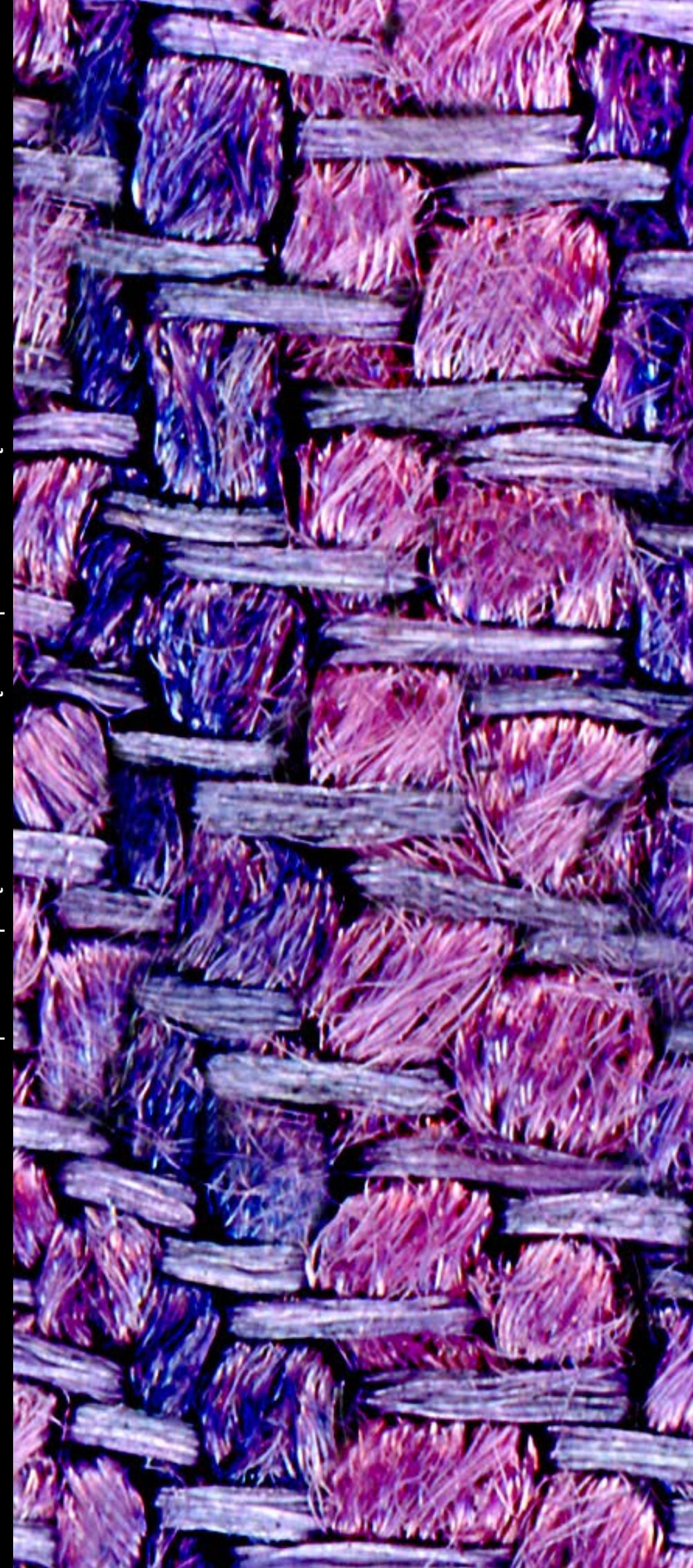

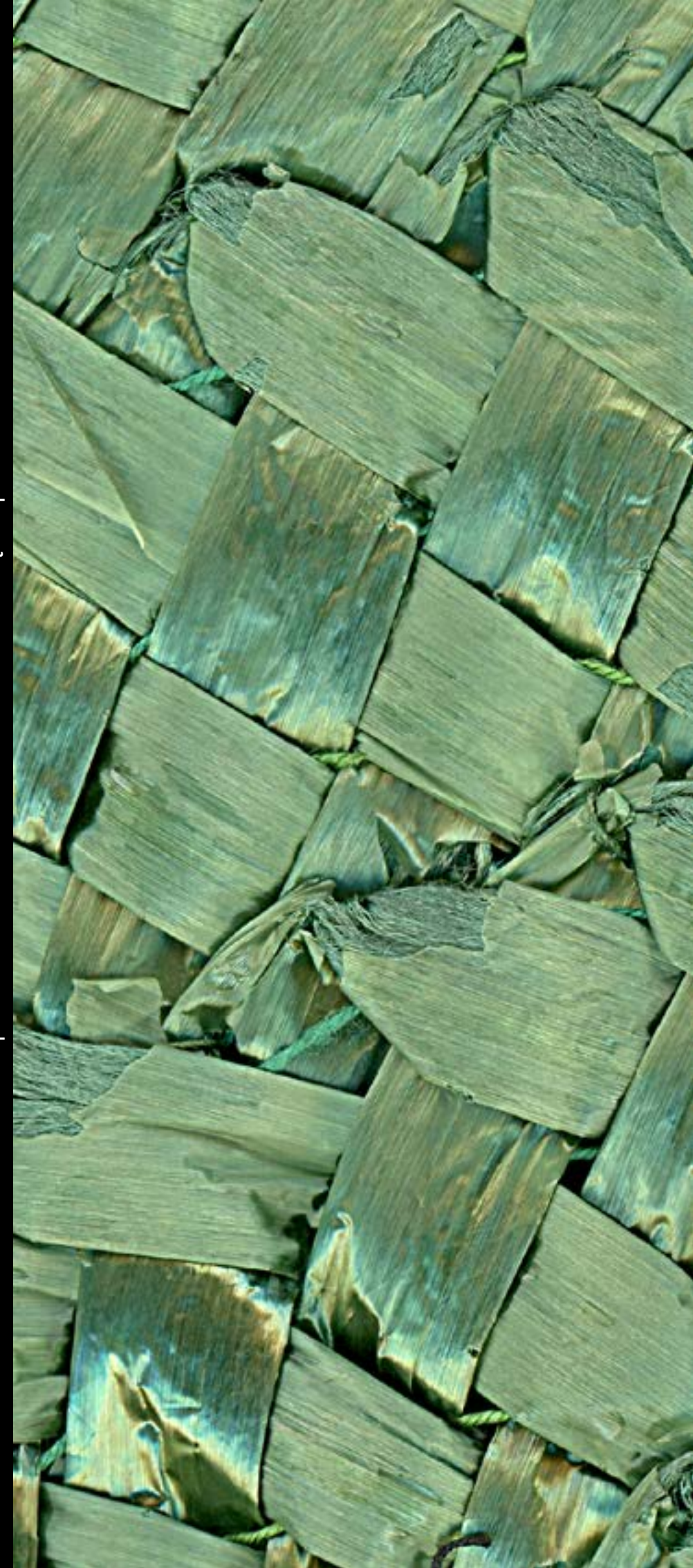
97 **TEKSTURY ZDOBNICZE**   **SPLIT | DOŚRODKOWY | TKANY PO OKRĘGU | RAFIA**

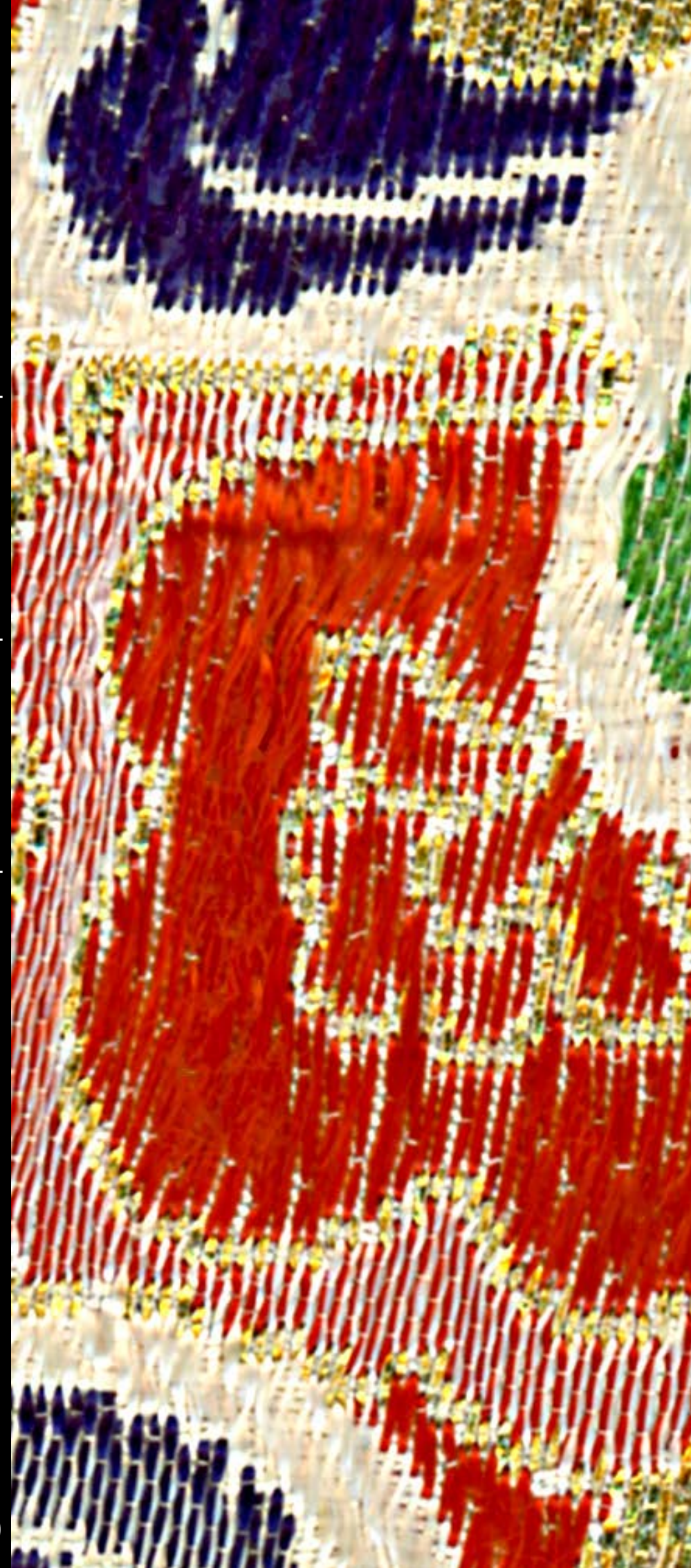

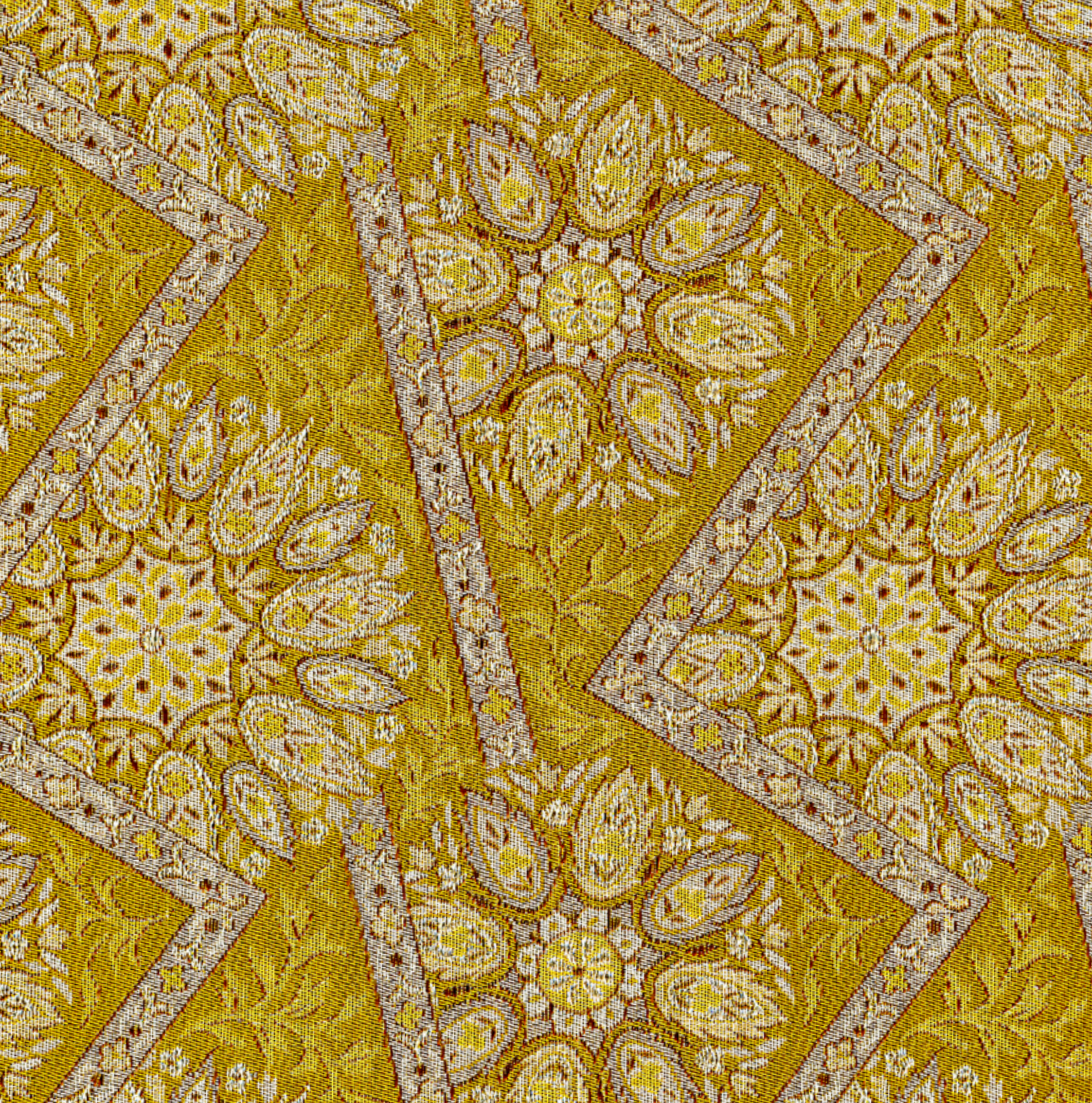

8 TEKSTURY ZDOBNICZE SPLIT | ZAPLATANY WARKOCZ ZSZYWANY NA OKRĄGŁO | RAFIA

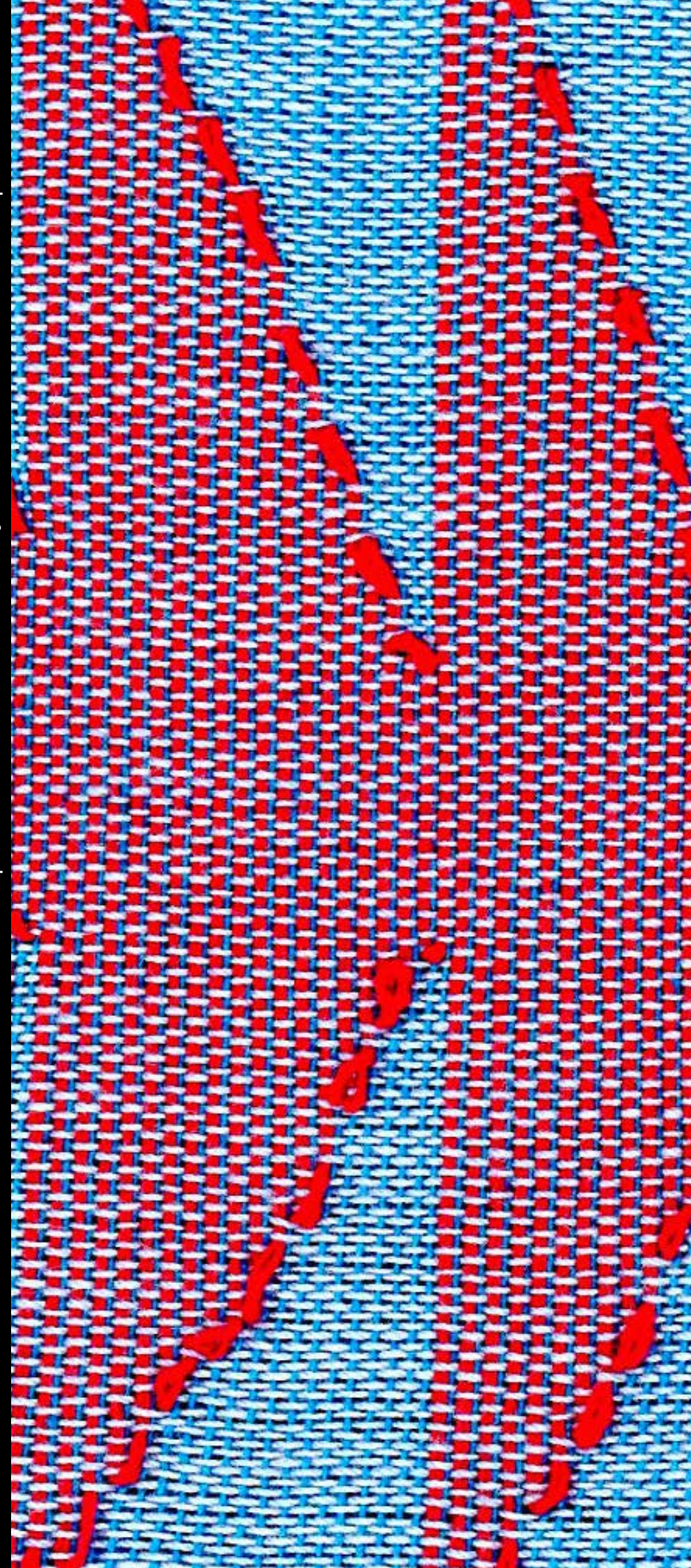
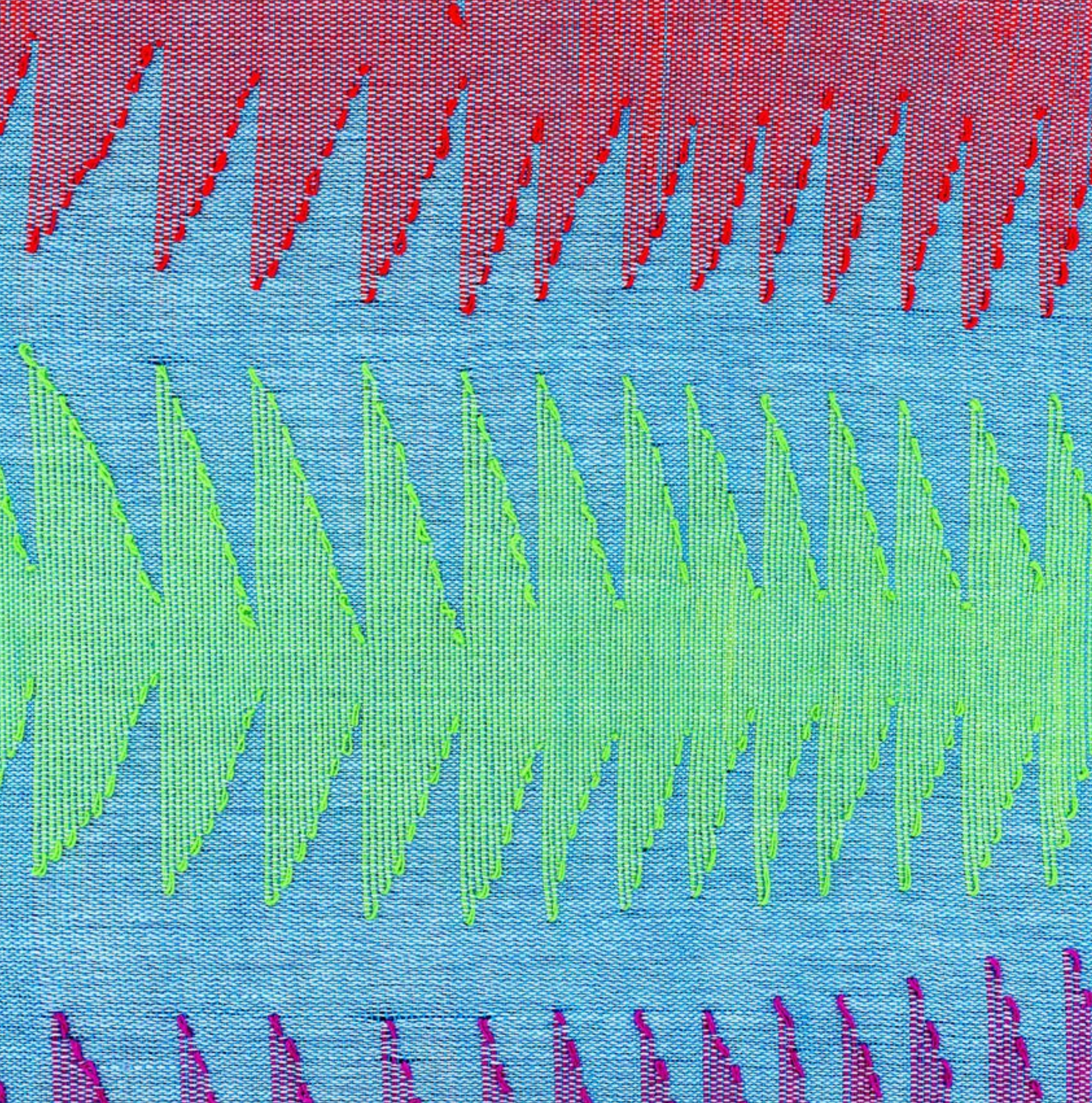

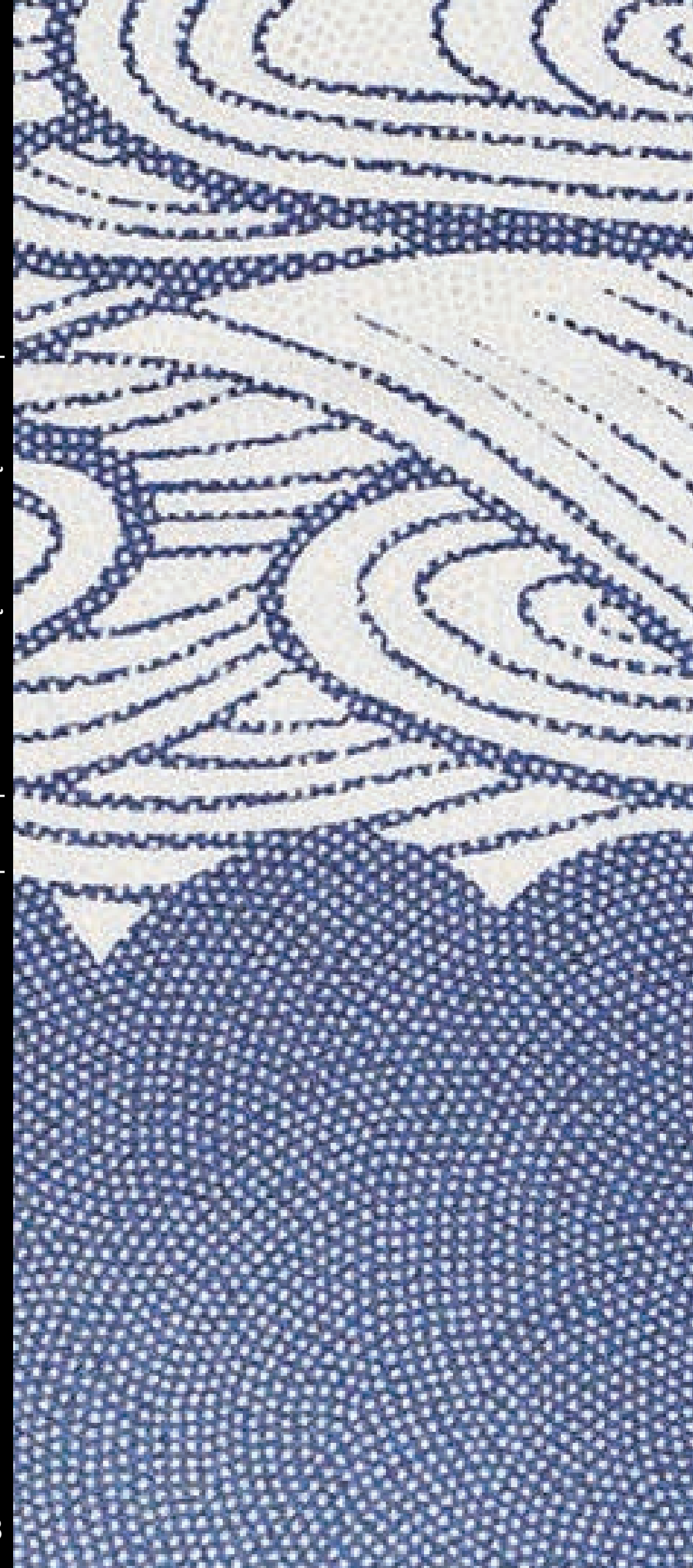
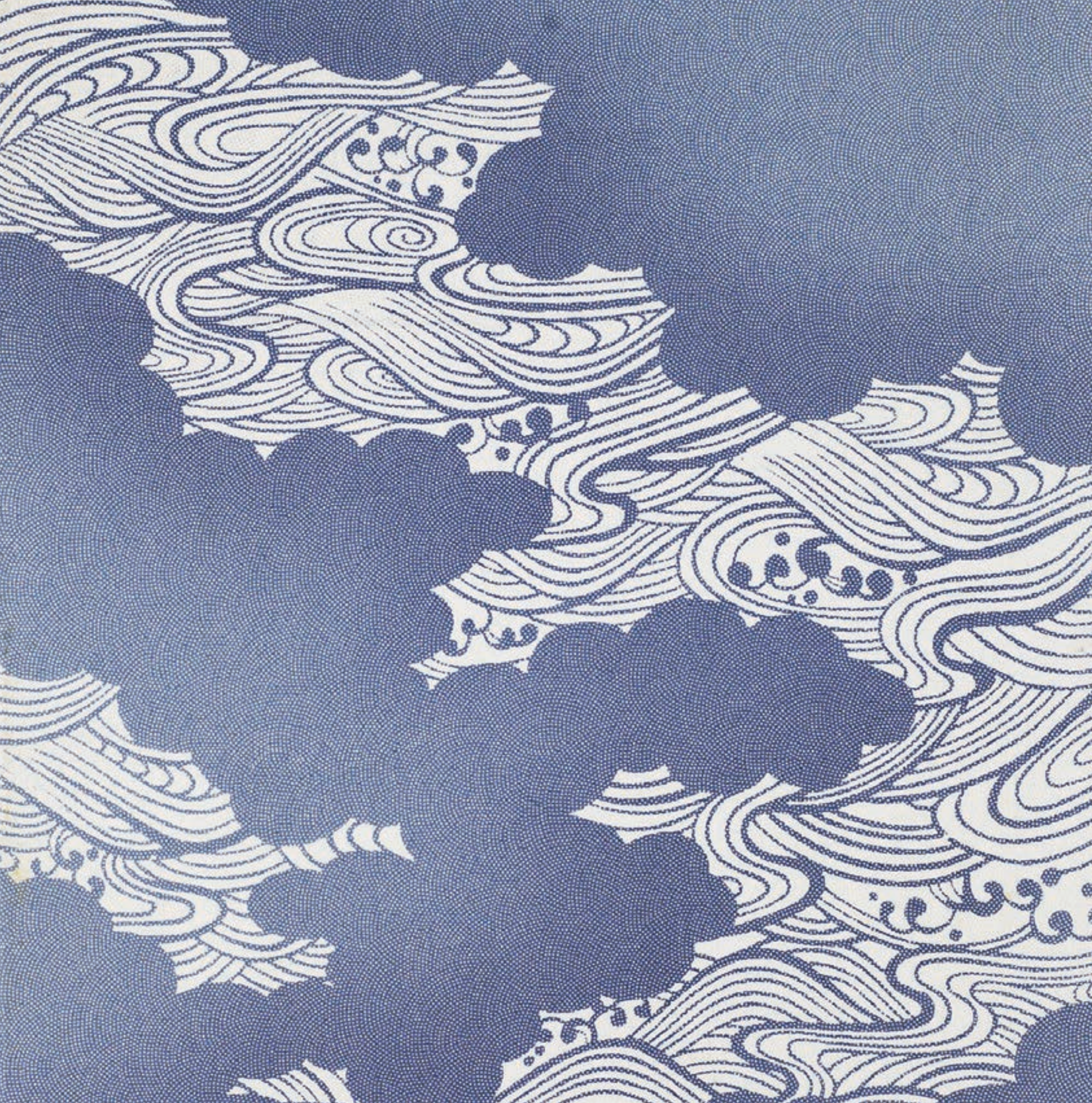

TEKSTURY ZDOBNICZE

WZORY ORIENTALNE | ŻAKARD JEDWABNY | OBI JAPONSKIE CEREMONIALNE

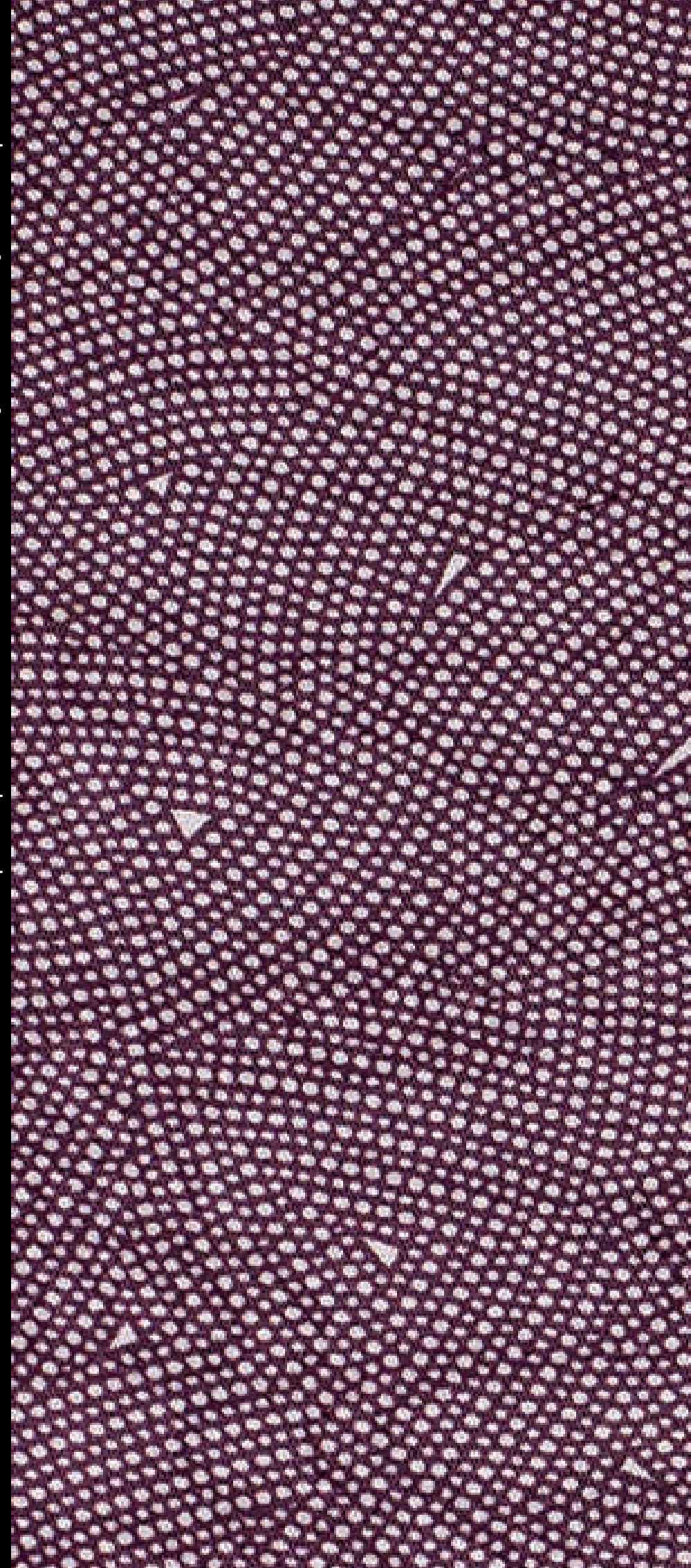
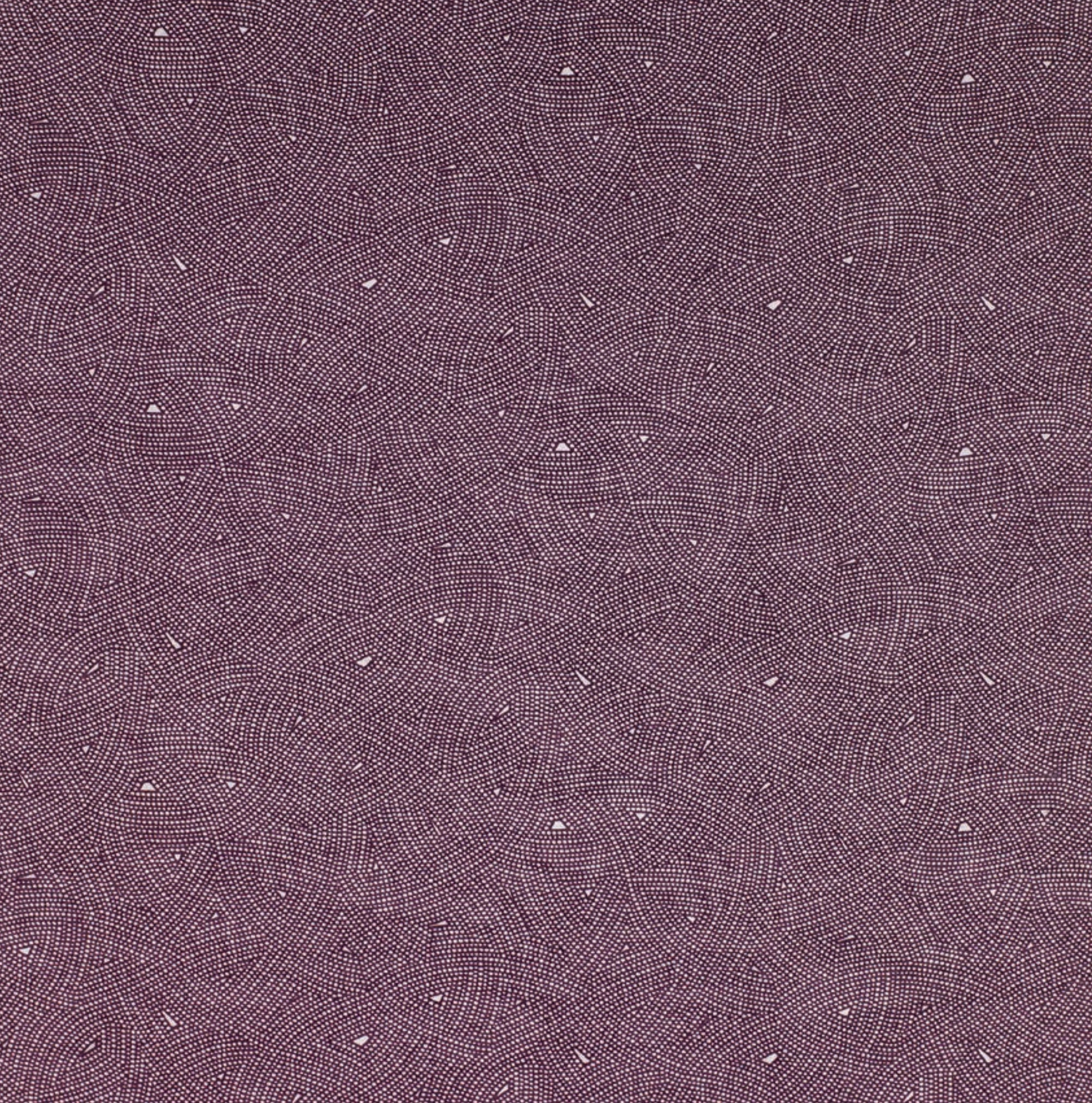

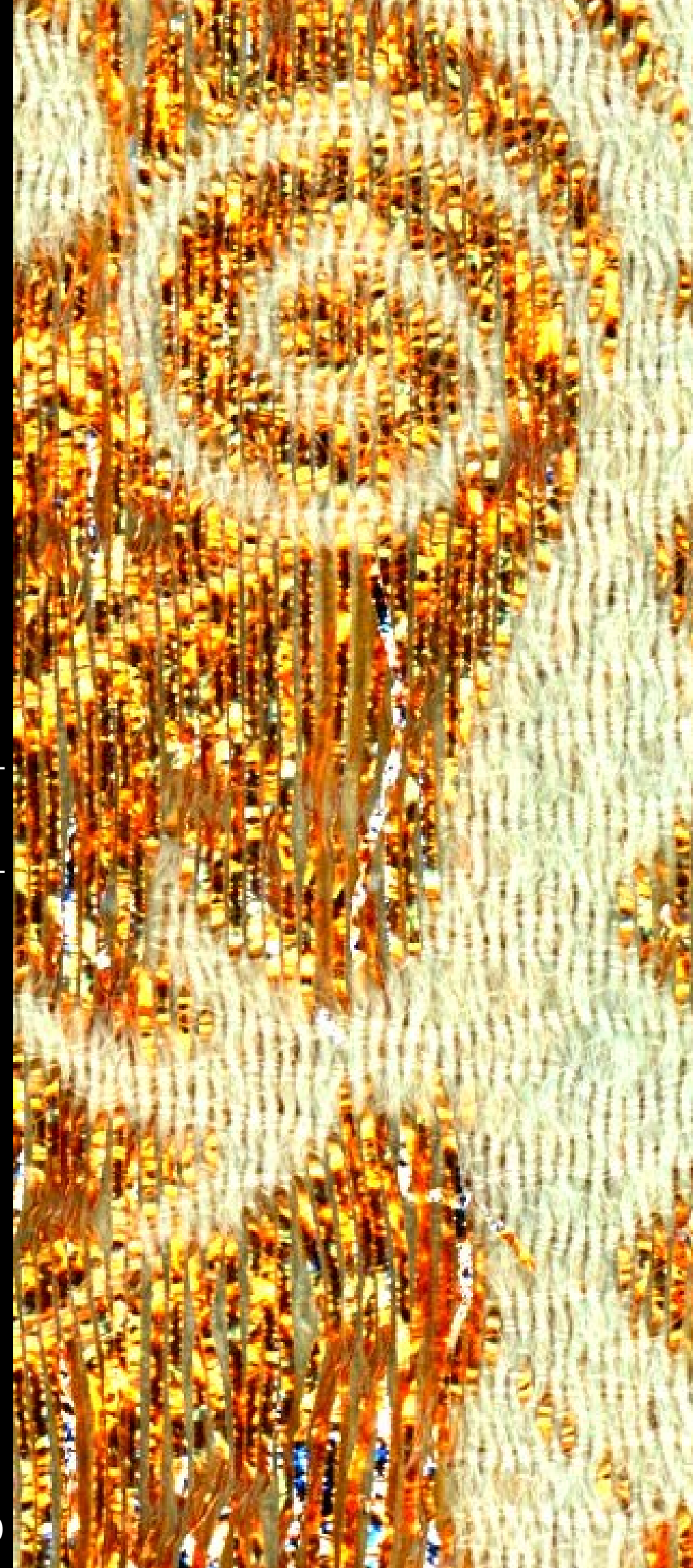

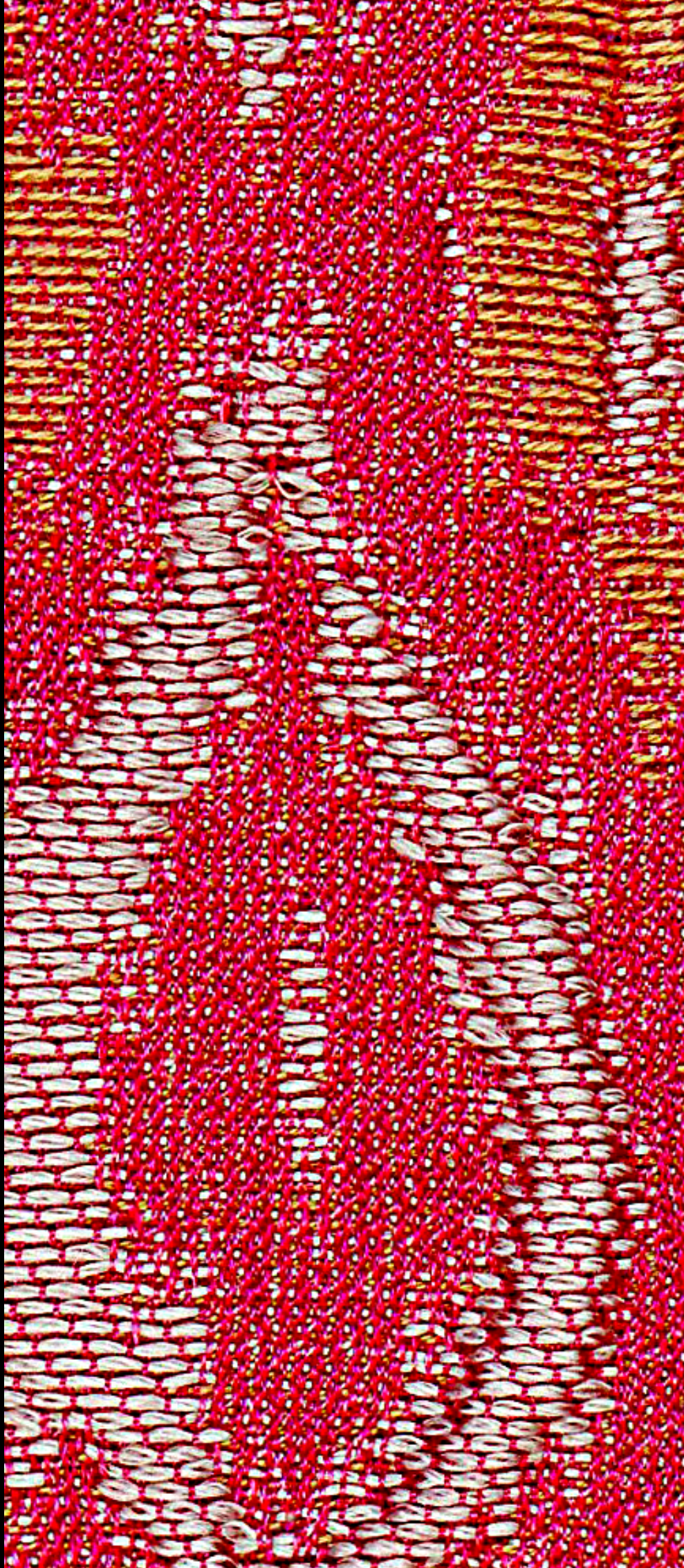
TEKSTURY ZDOBNICZE

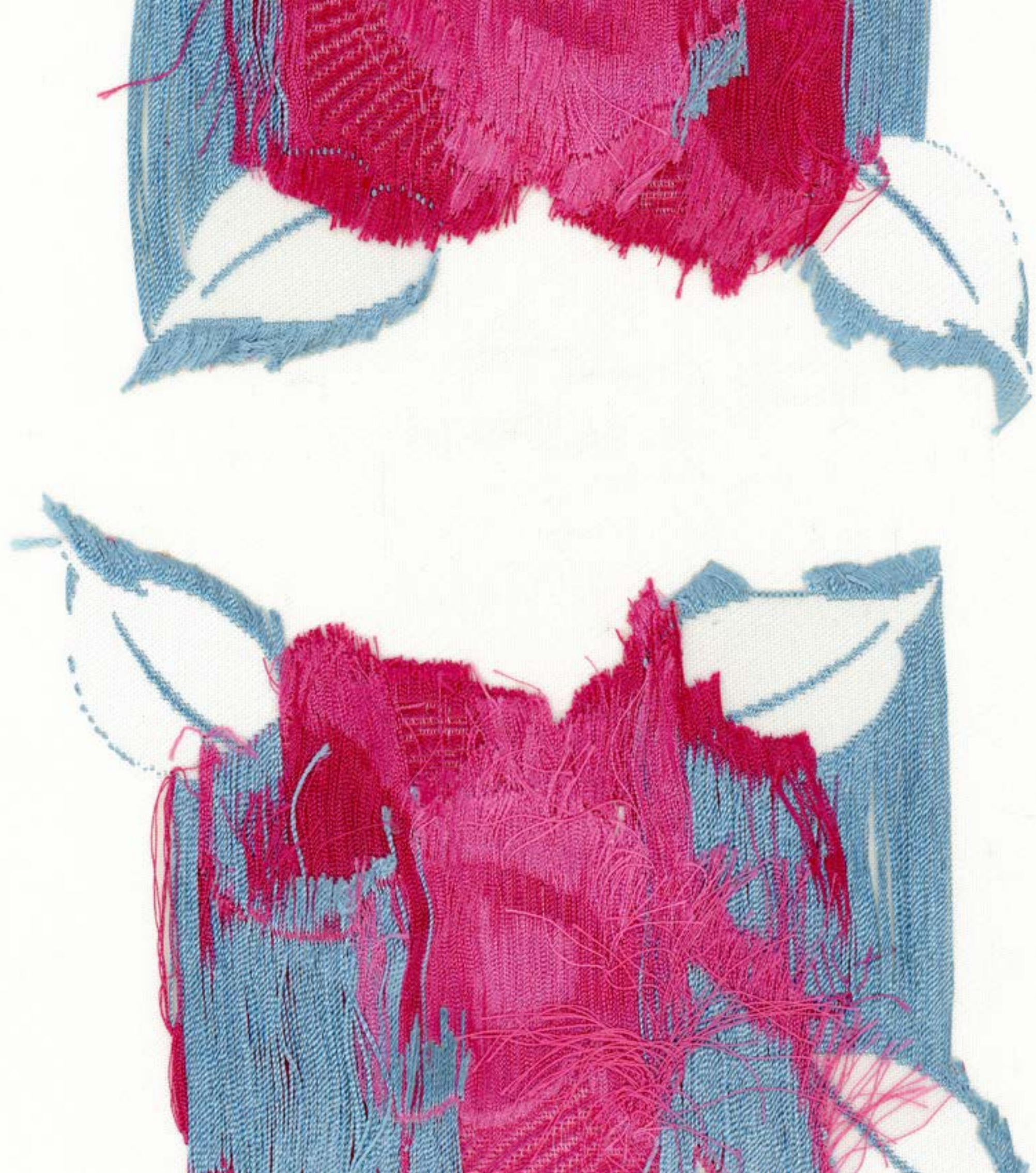
WZORY ORIENTALNE | IMITACJA TRADYCYJNEGO PATTERNU CHIŃSKIEGO | POLIESTER

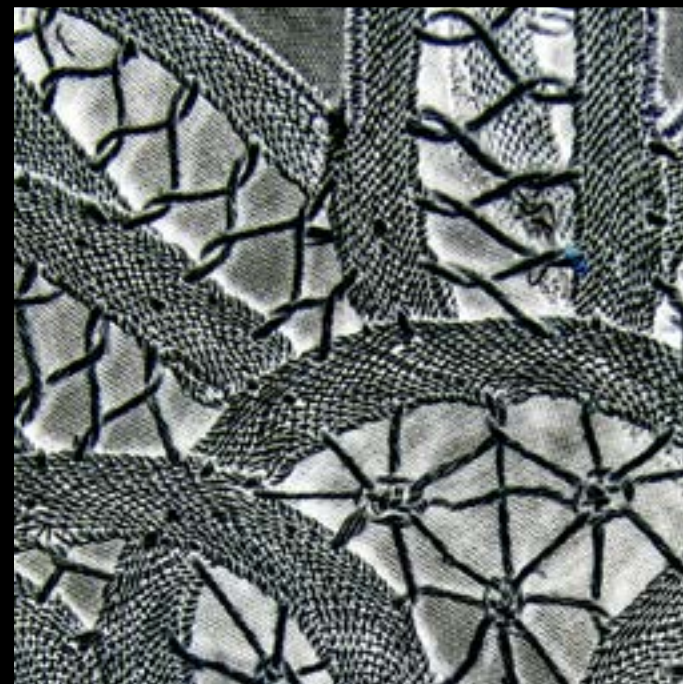
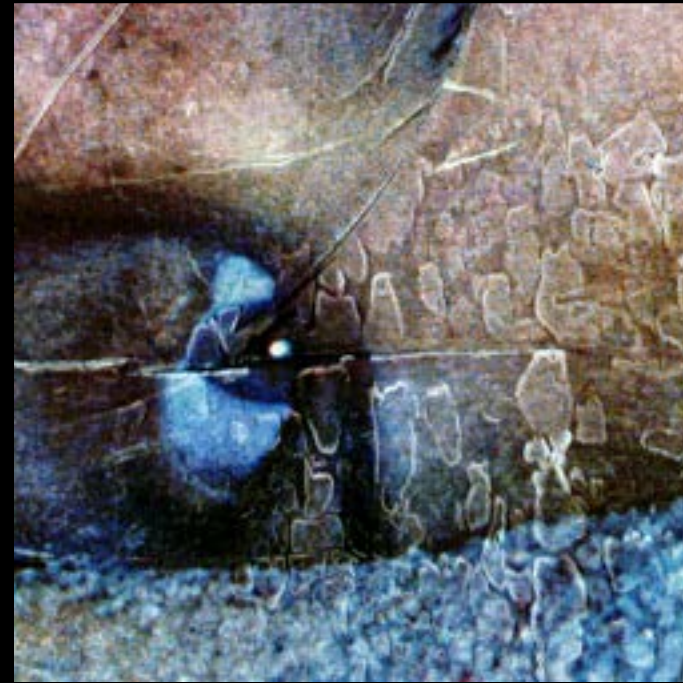
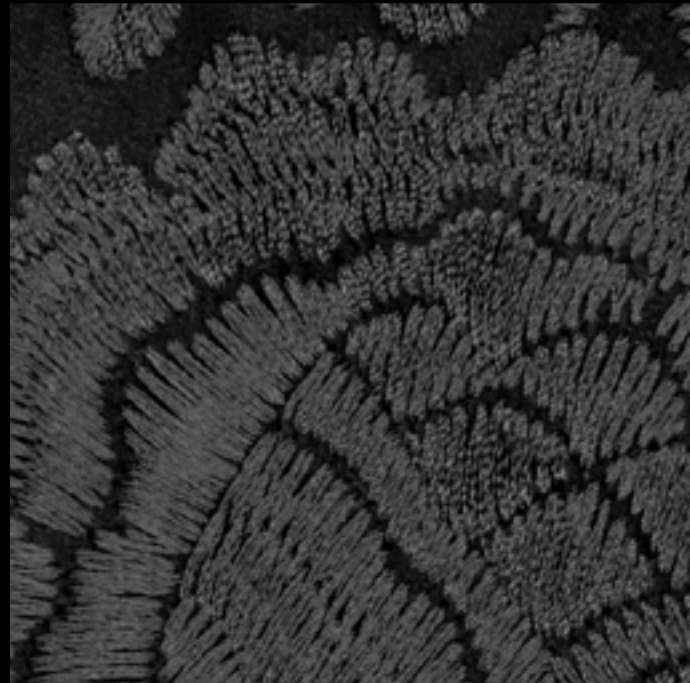
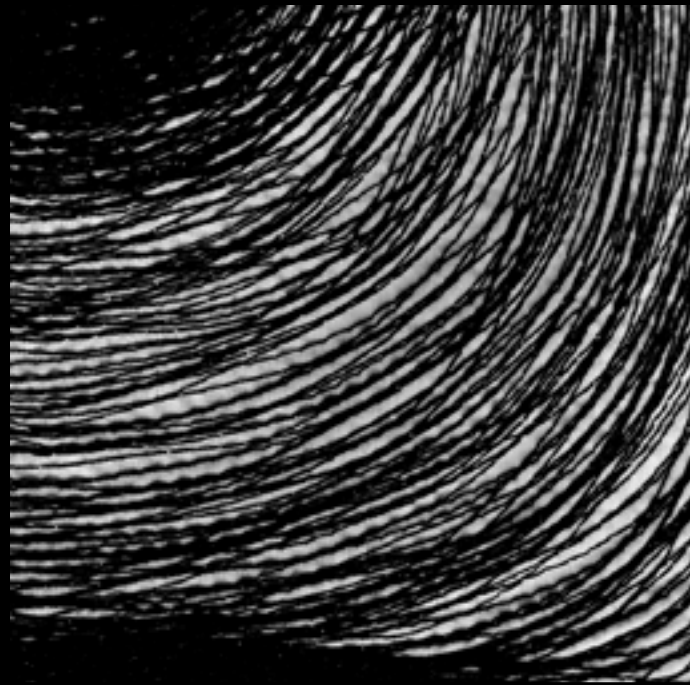

TEKSTURY ZDOBNICZE | ZAKARD | MANUFATURA ŁAD | LATA 50-TE | LEN

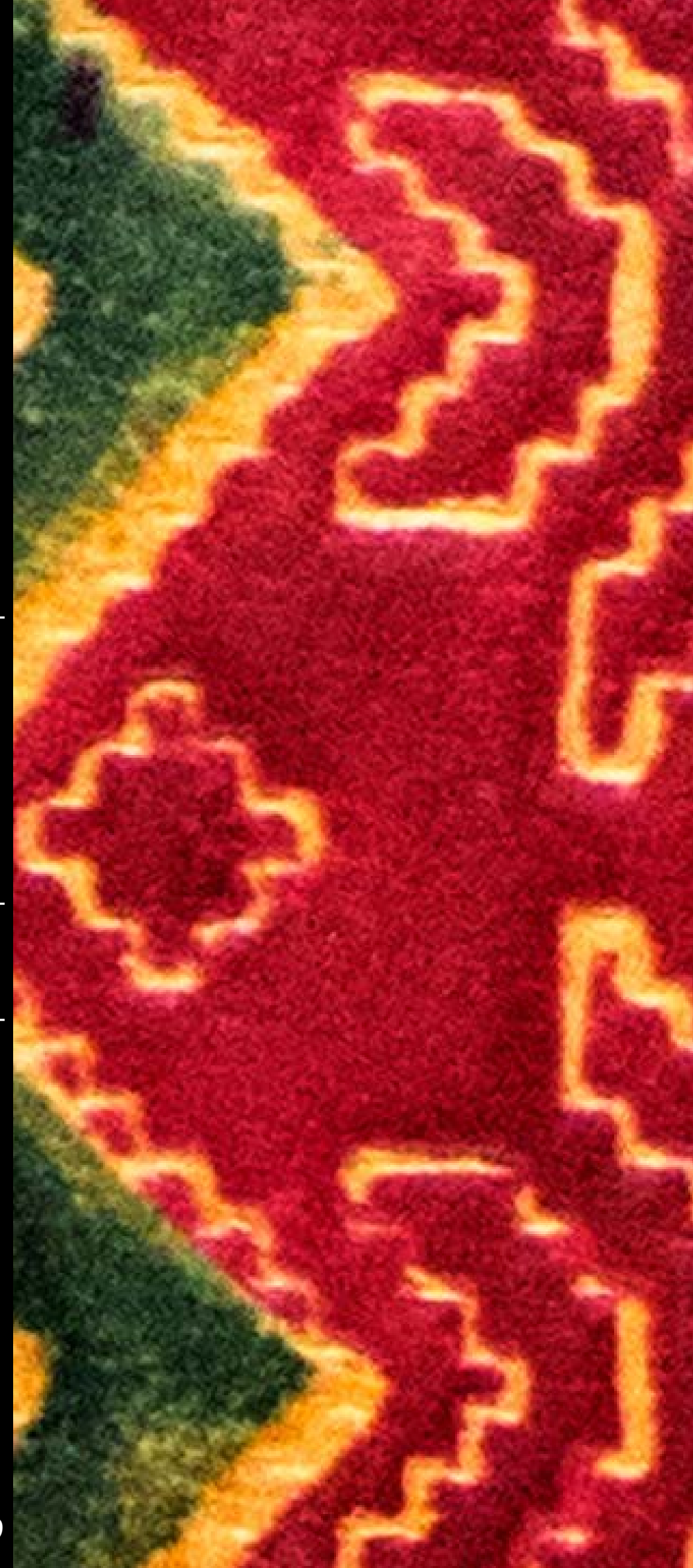

TEKSTURY PROJEKTOWE

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP | dr Elżbieta Cios ad.

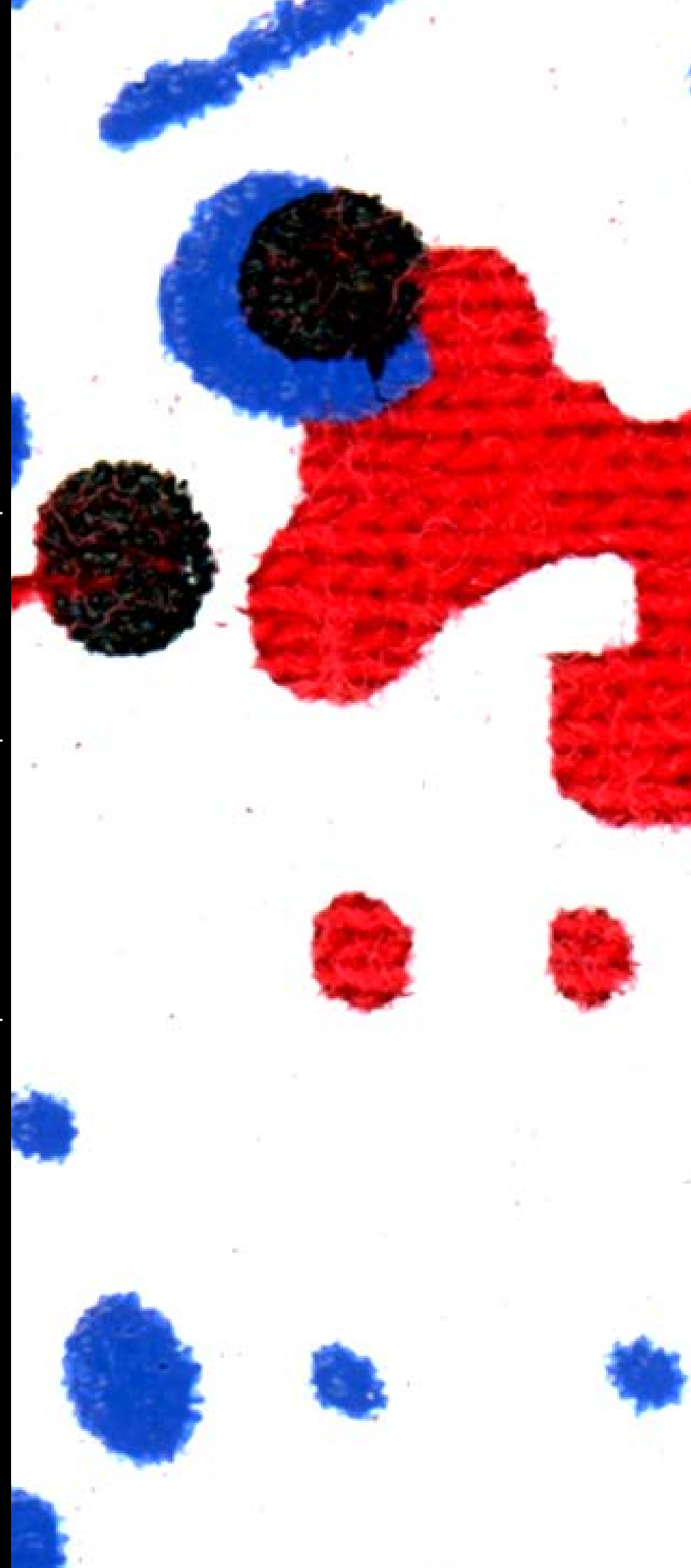
**DRUK
HAFT CYFROWY
SHIBORI STRUKTURALNE
PATTERN
ŻAKARD CYFROWY**

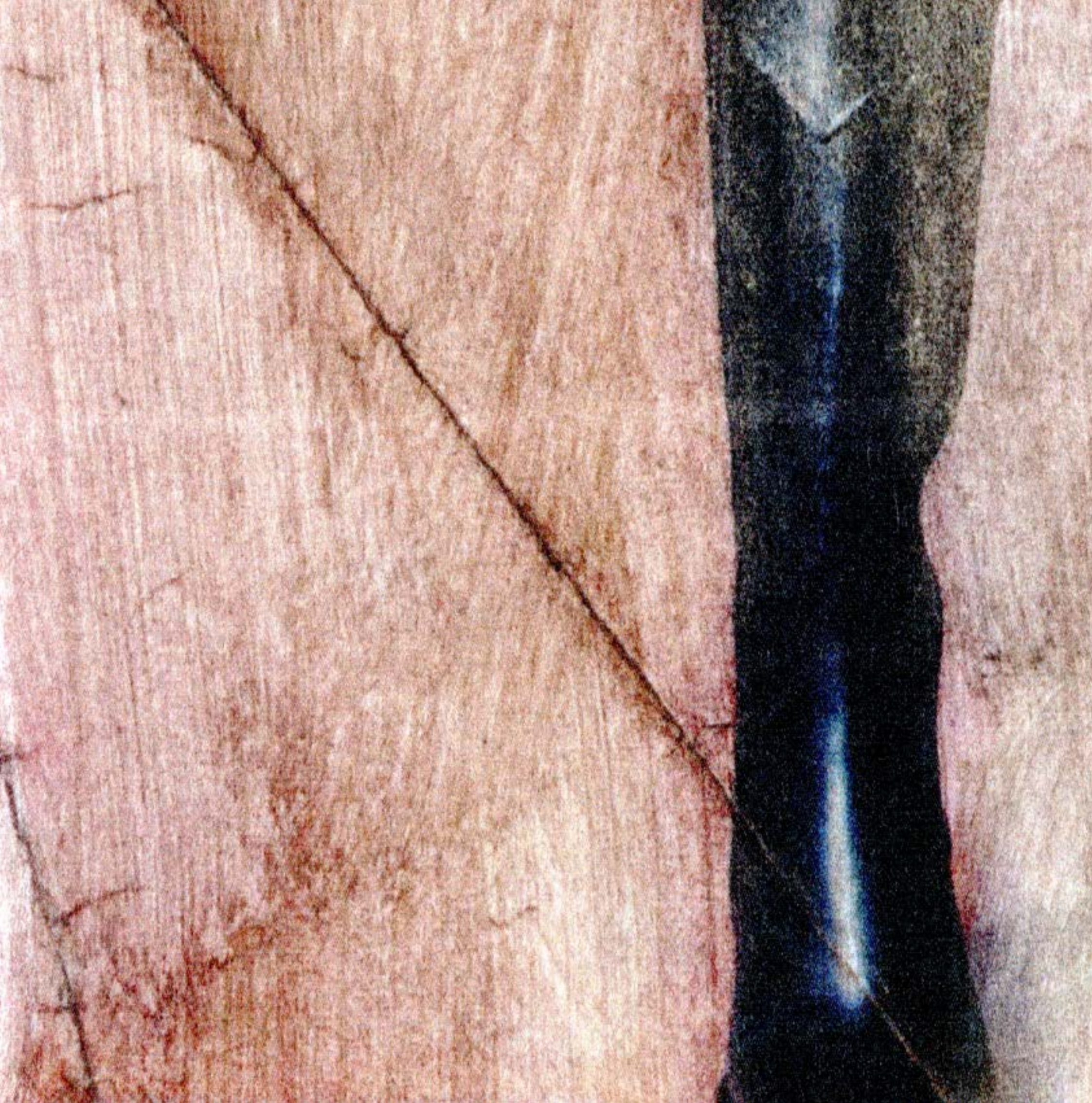

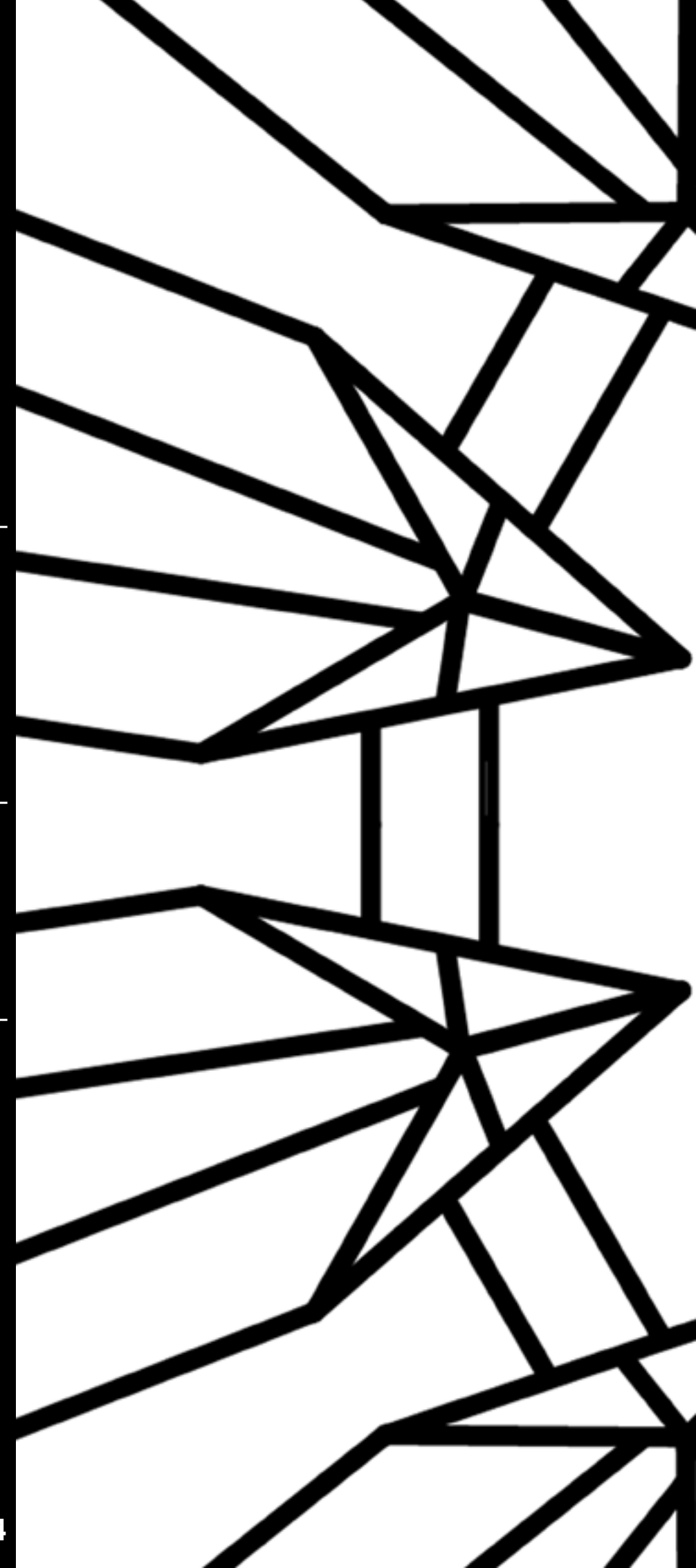
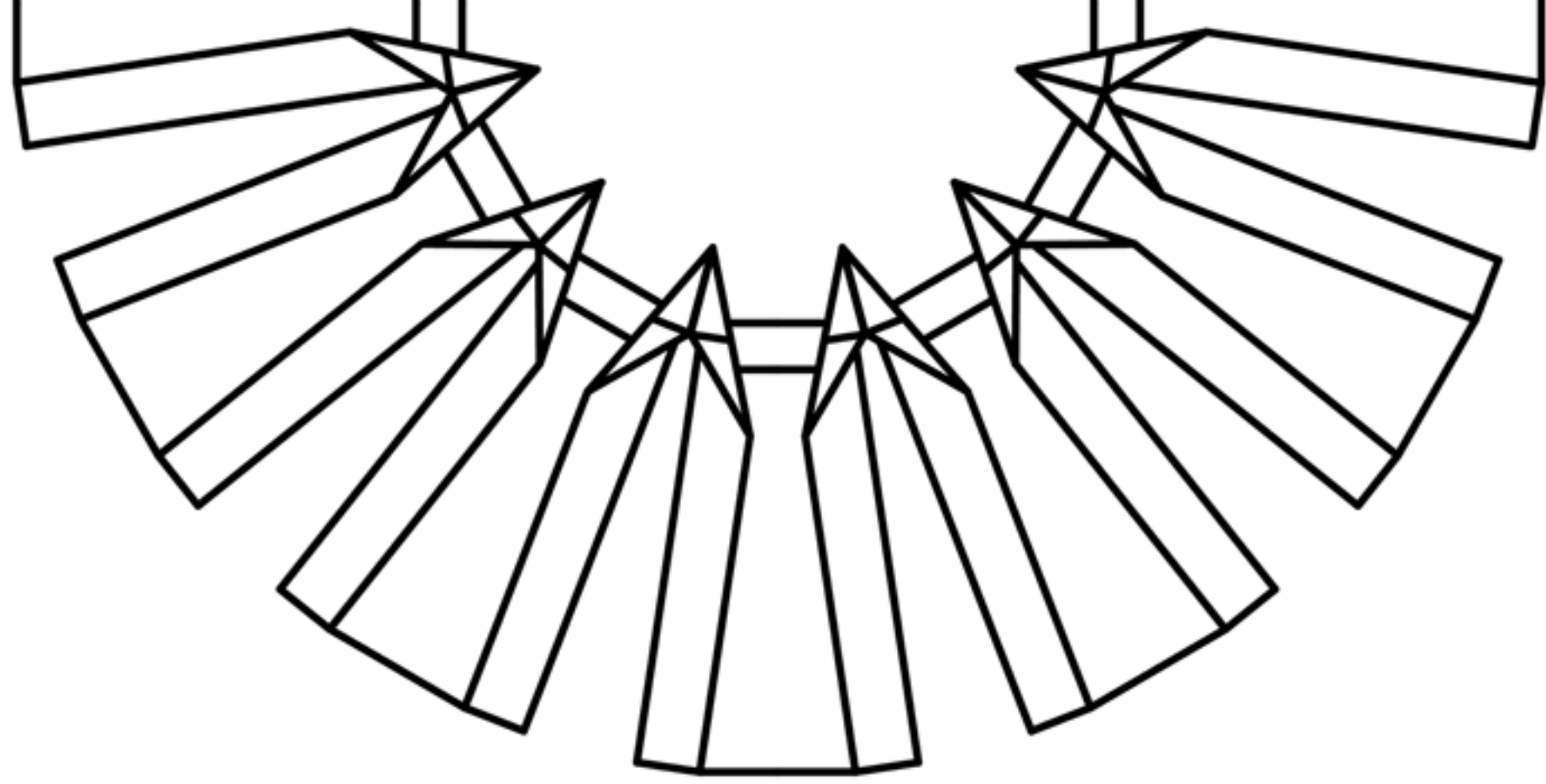
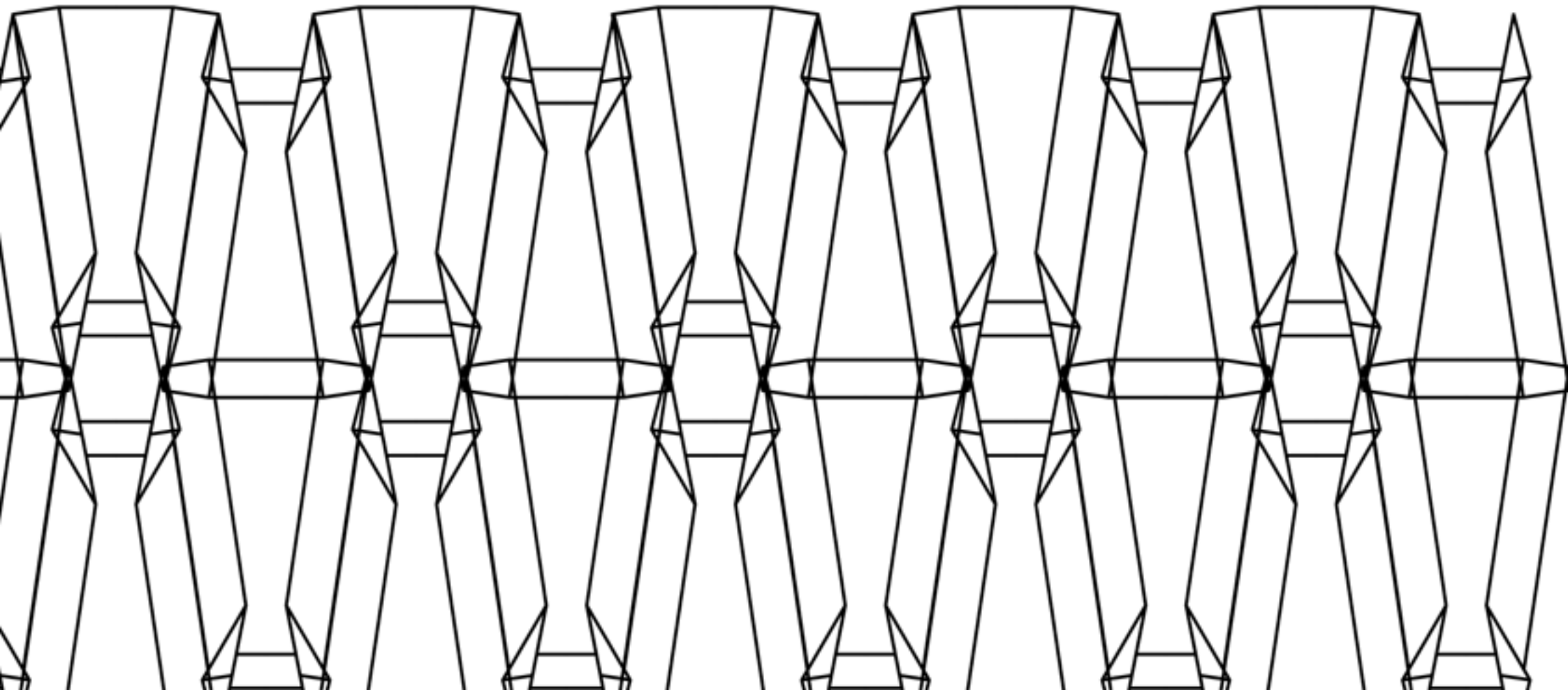

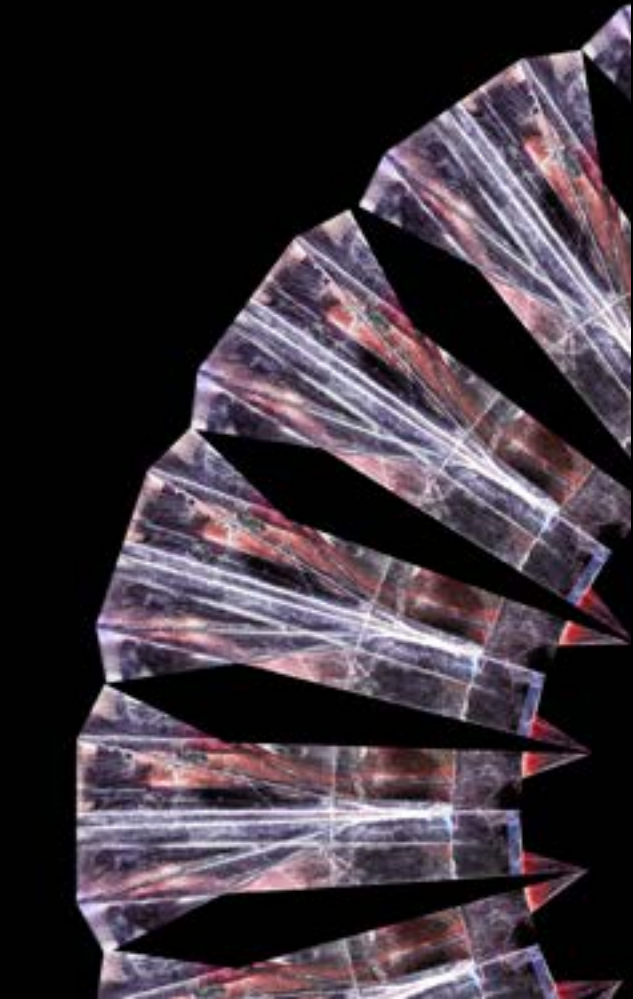
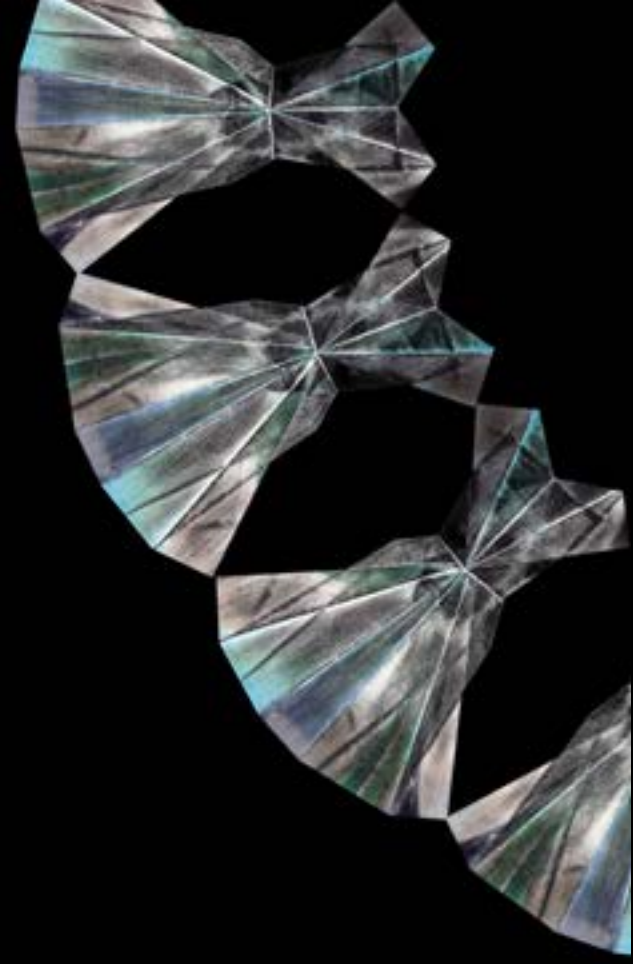
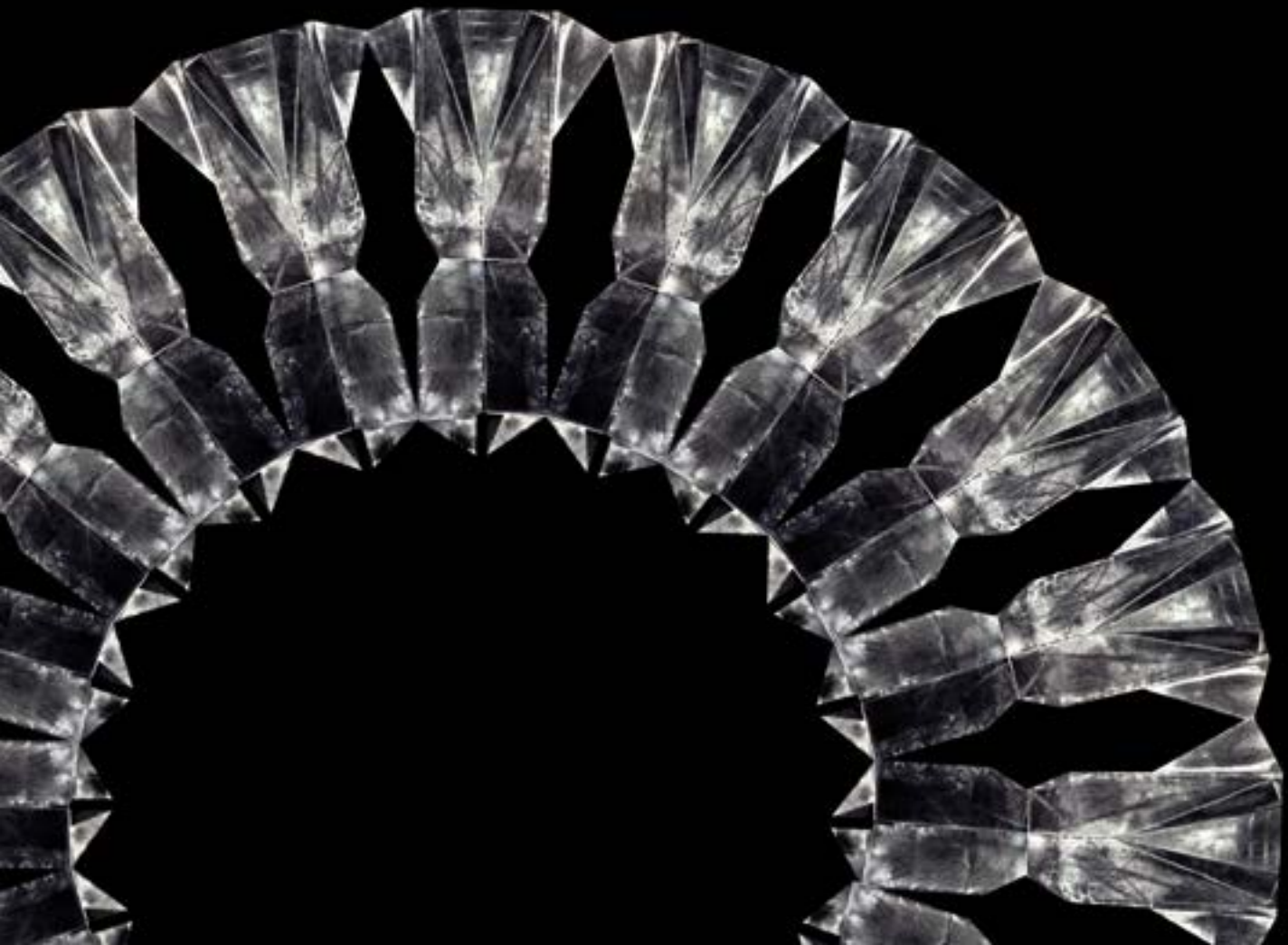
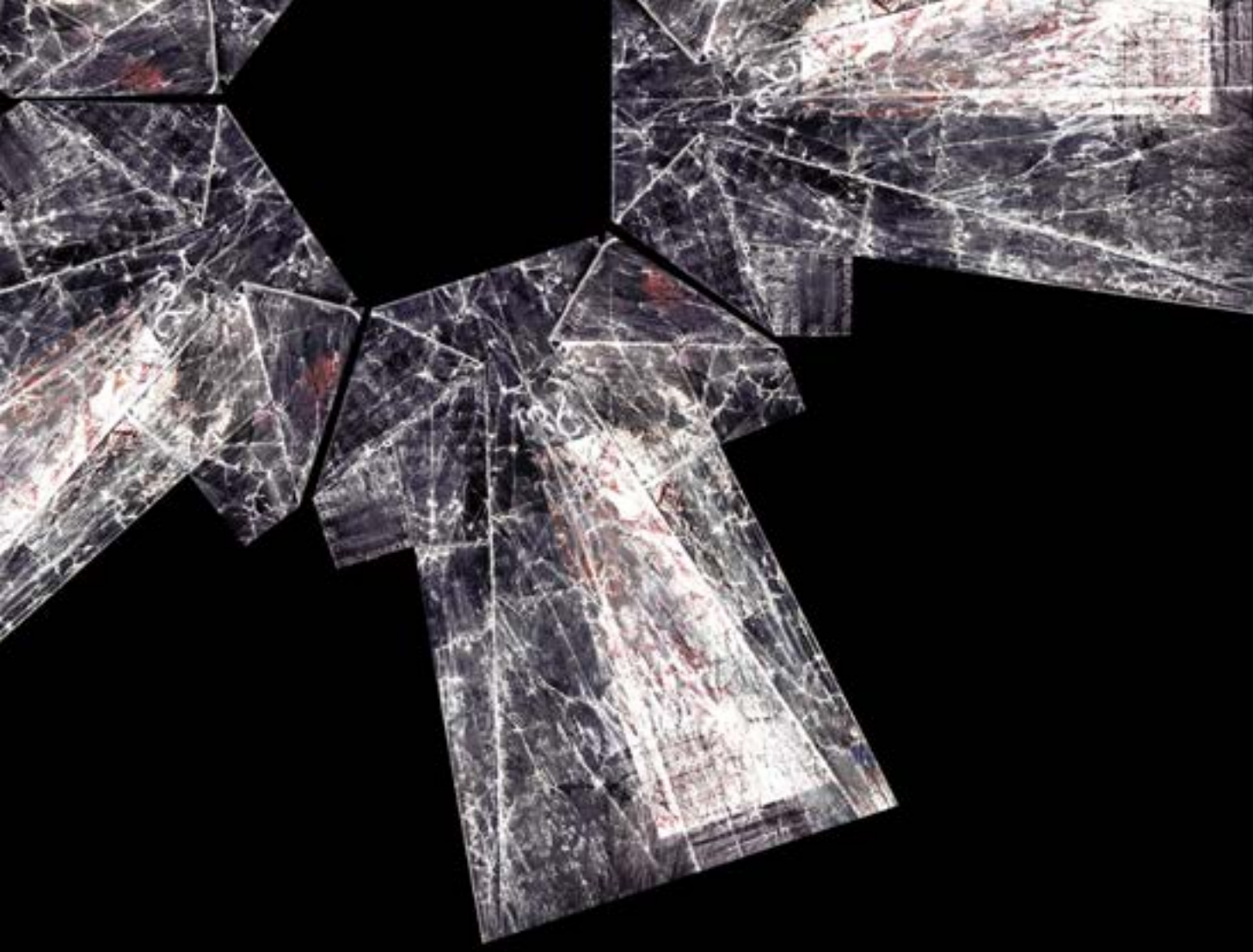

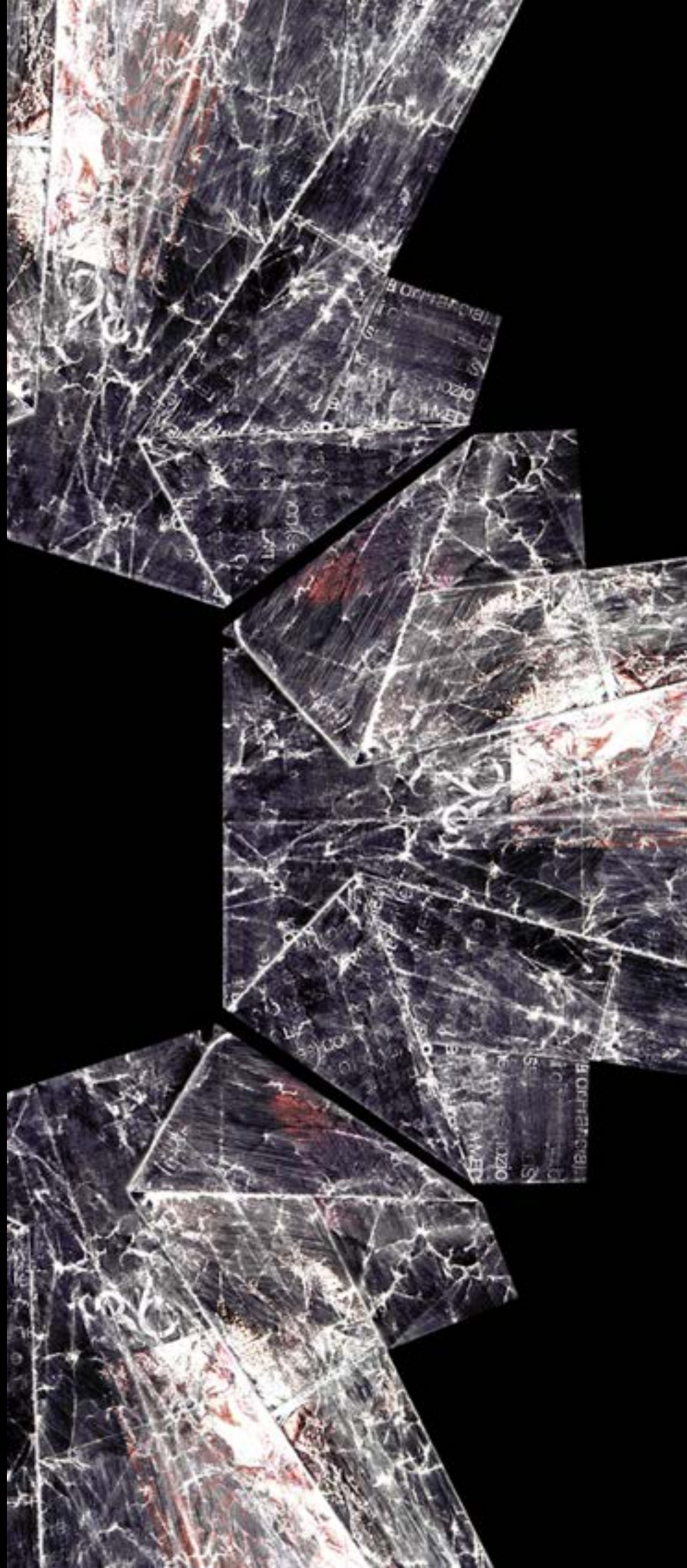

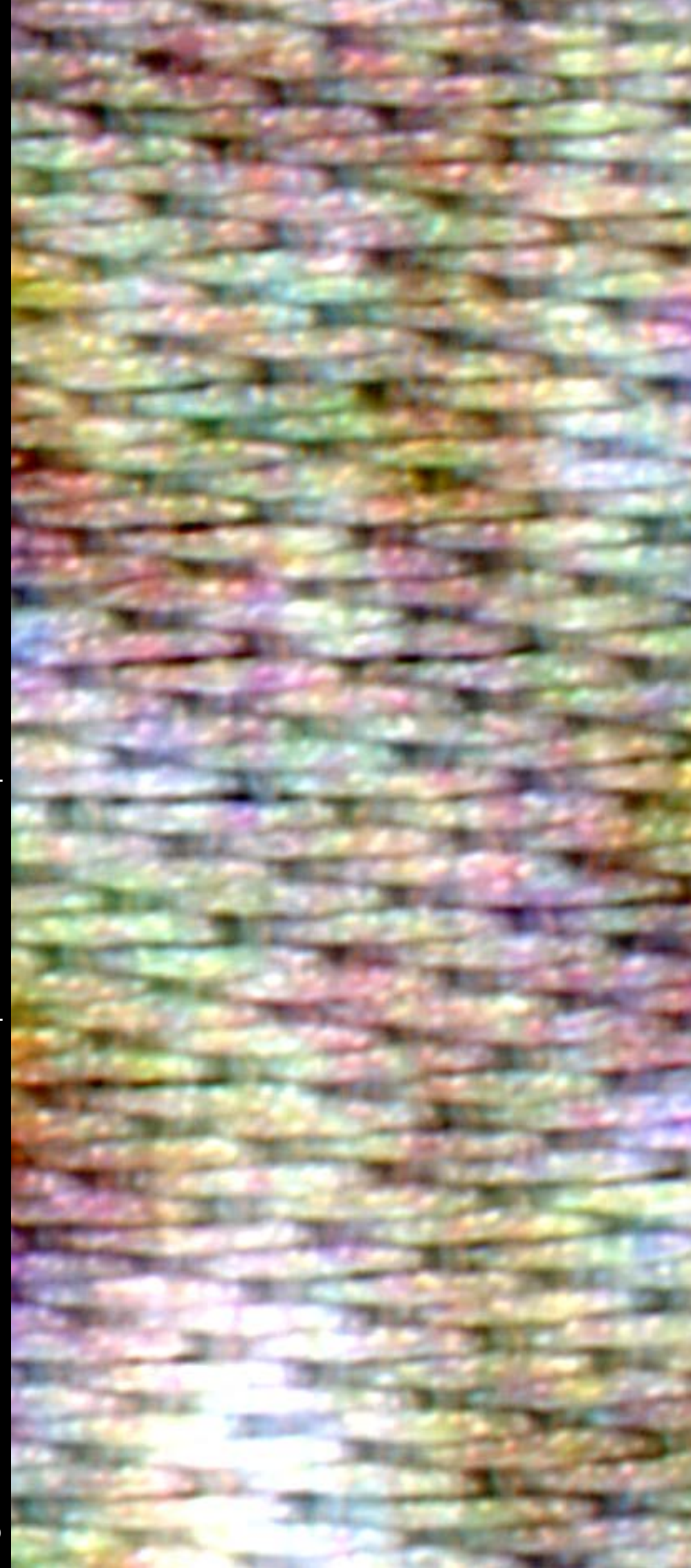

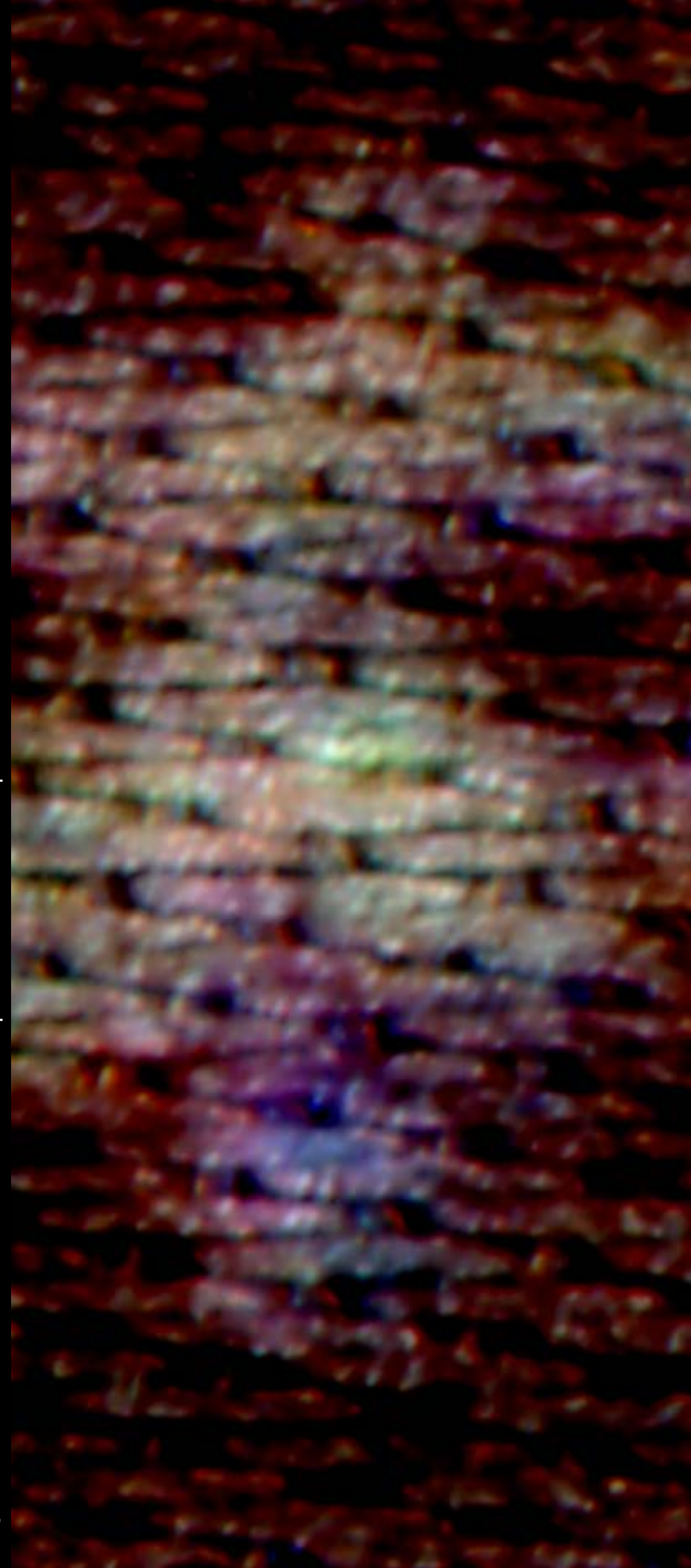

TEKSTURY PROJEKTOWE | **DRUK** | **TECHNIKA WODNA** | **PATTERN MULTIPLIKACJA** | **NEGATYW**

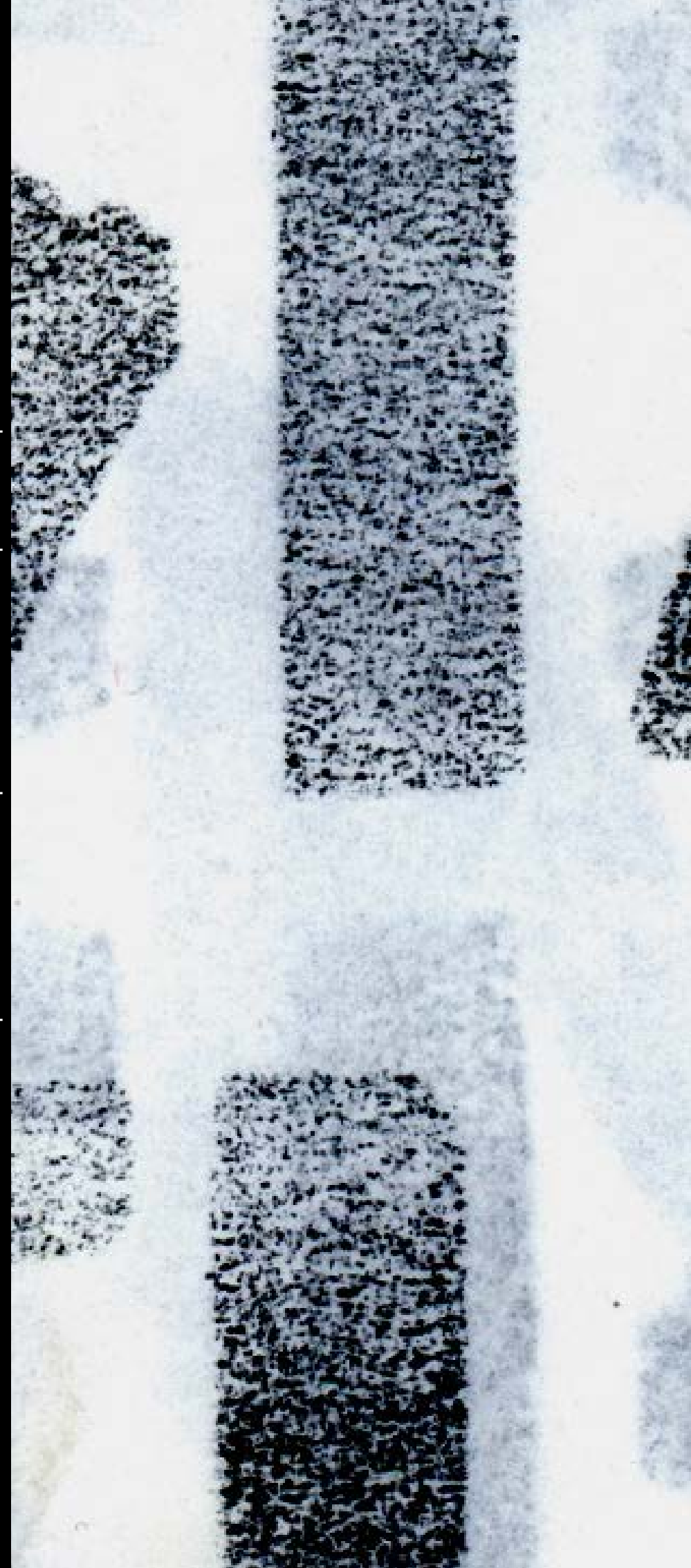

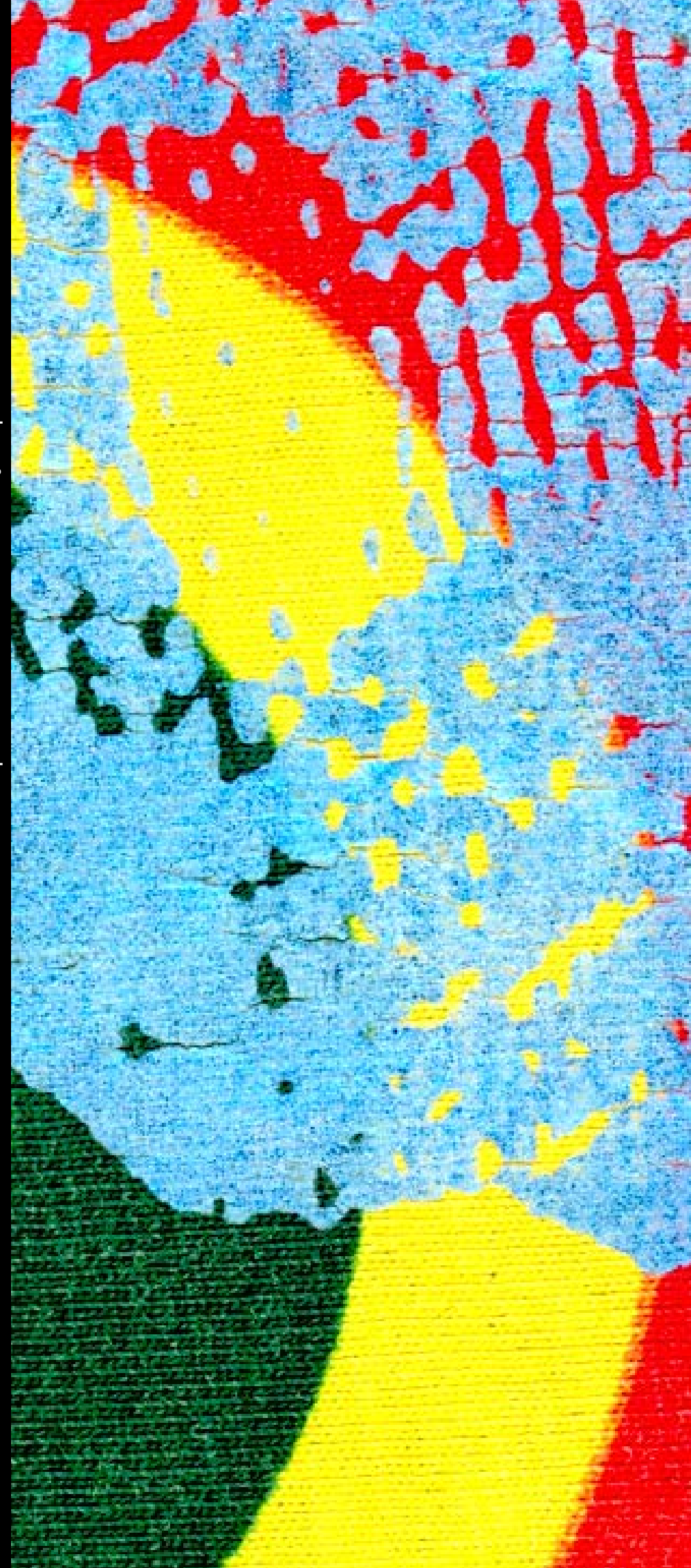
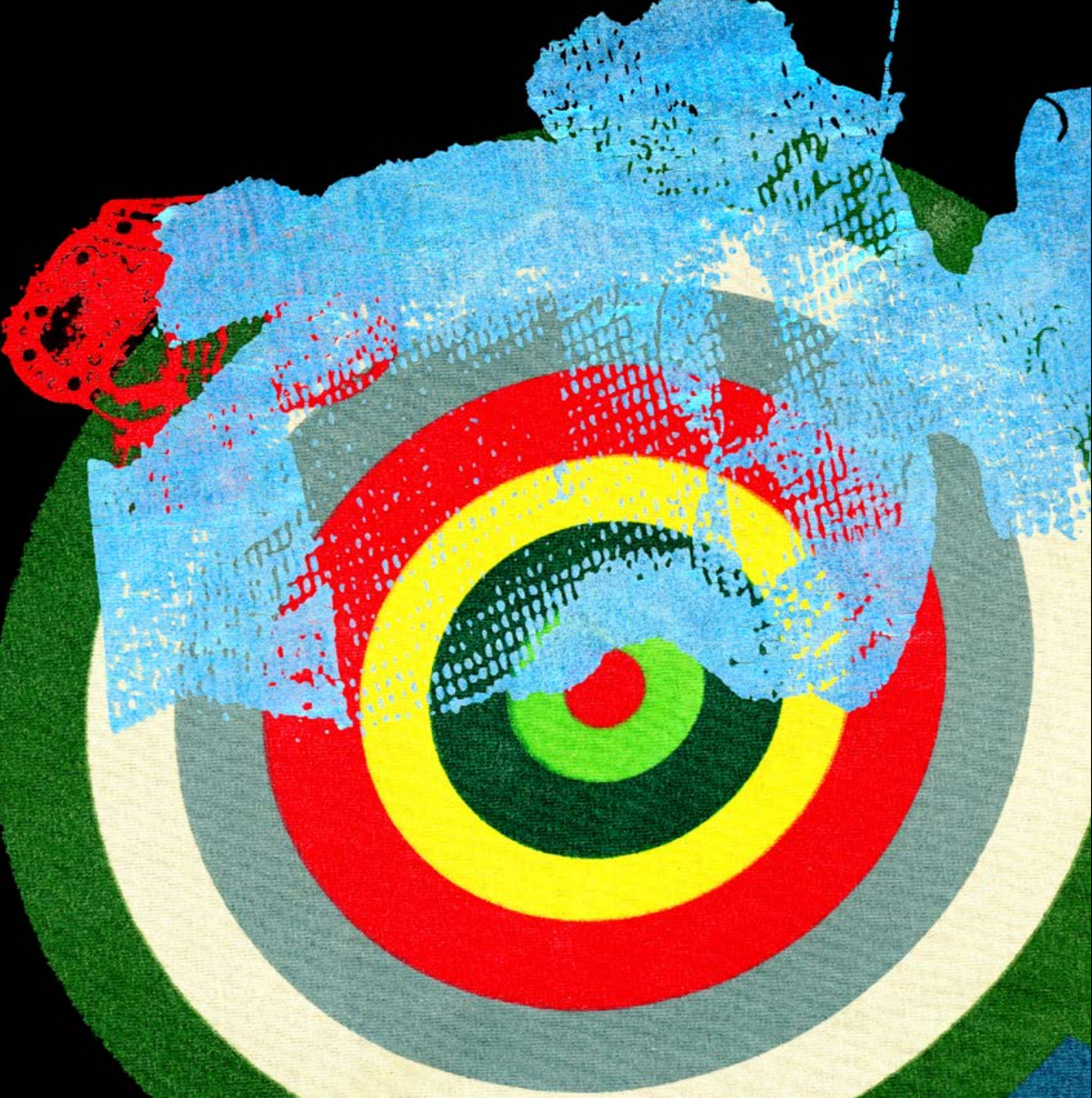

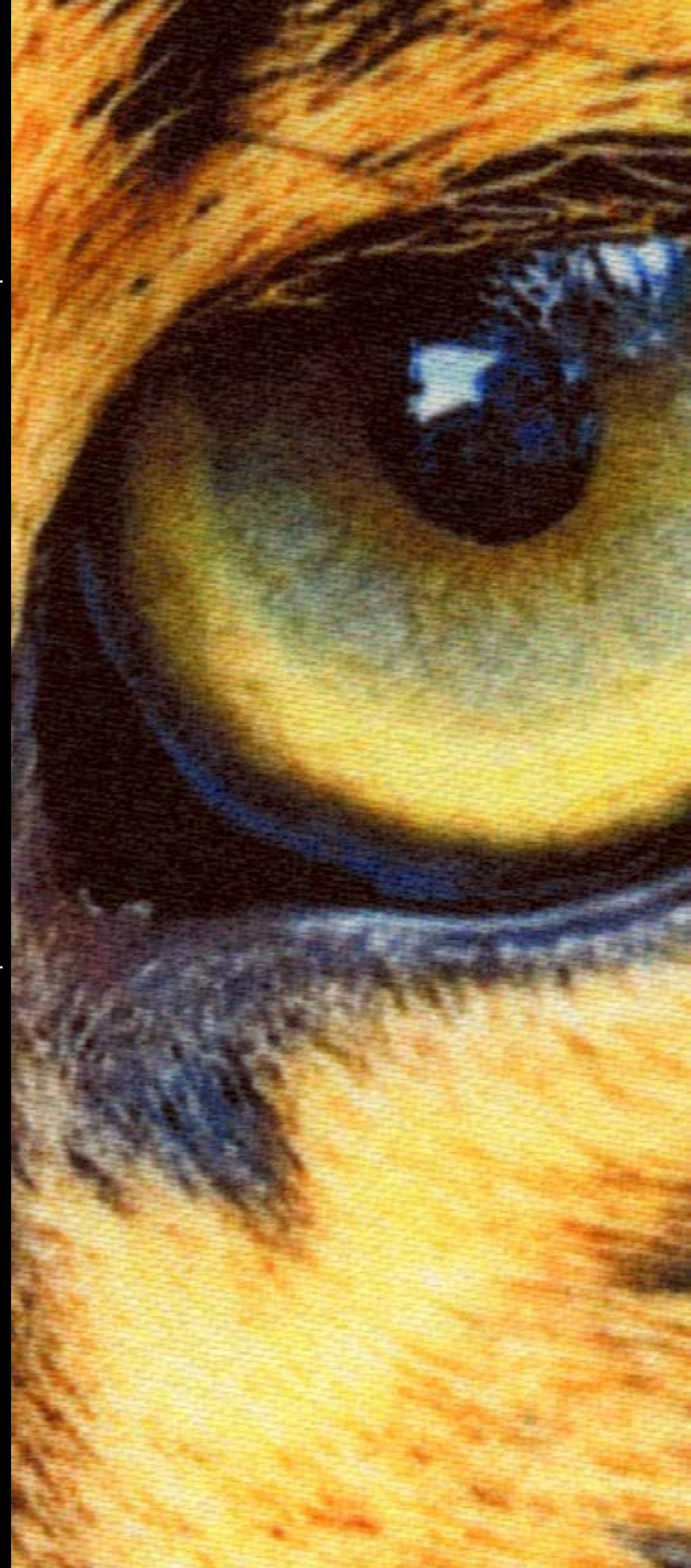

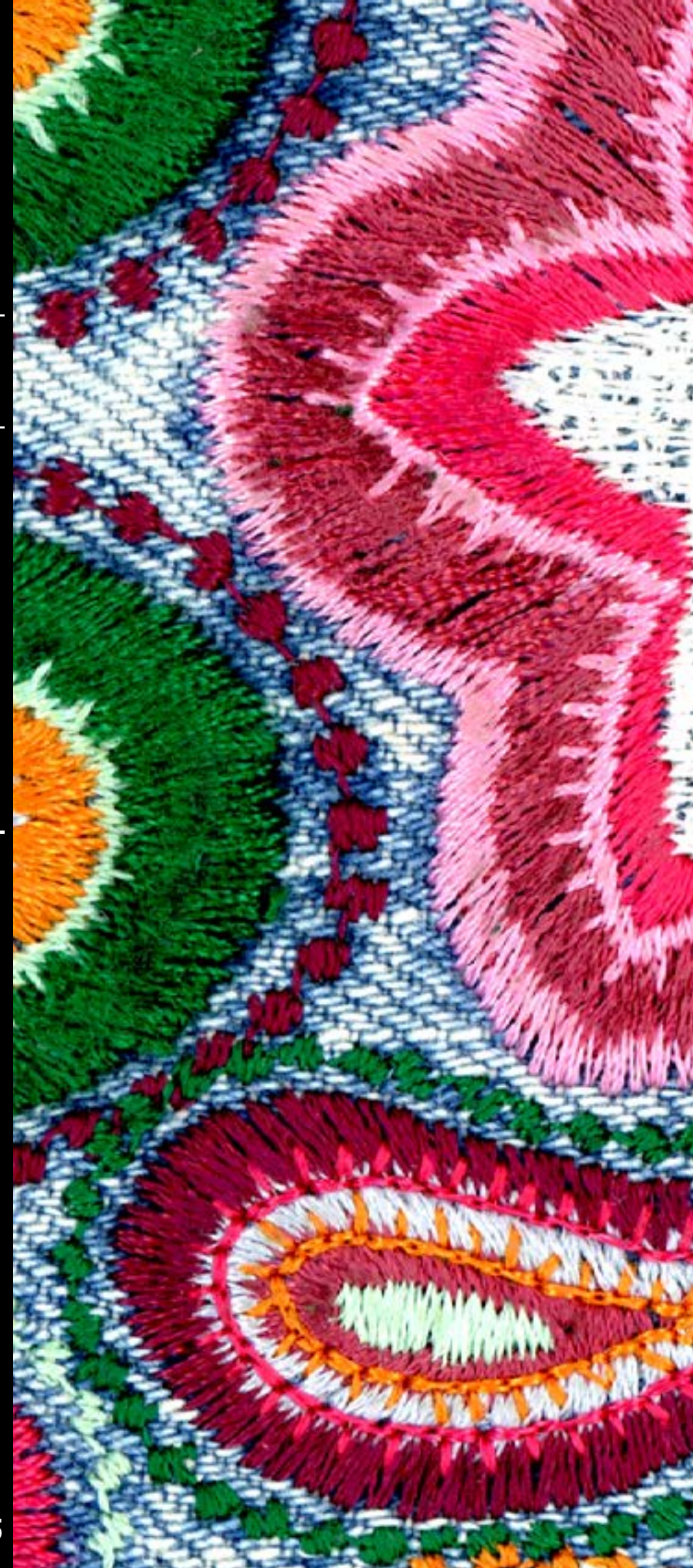
131 **TEKSTURY PROJEKTOWE** | DRUK | TECHNIKA WŁASNA | PATTERN LITERNICZY | SZABLON | PAPIER TRANSPARENTNY

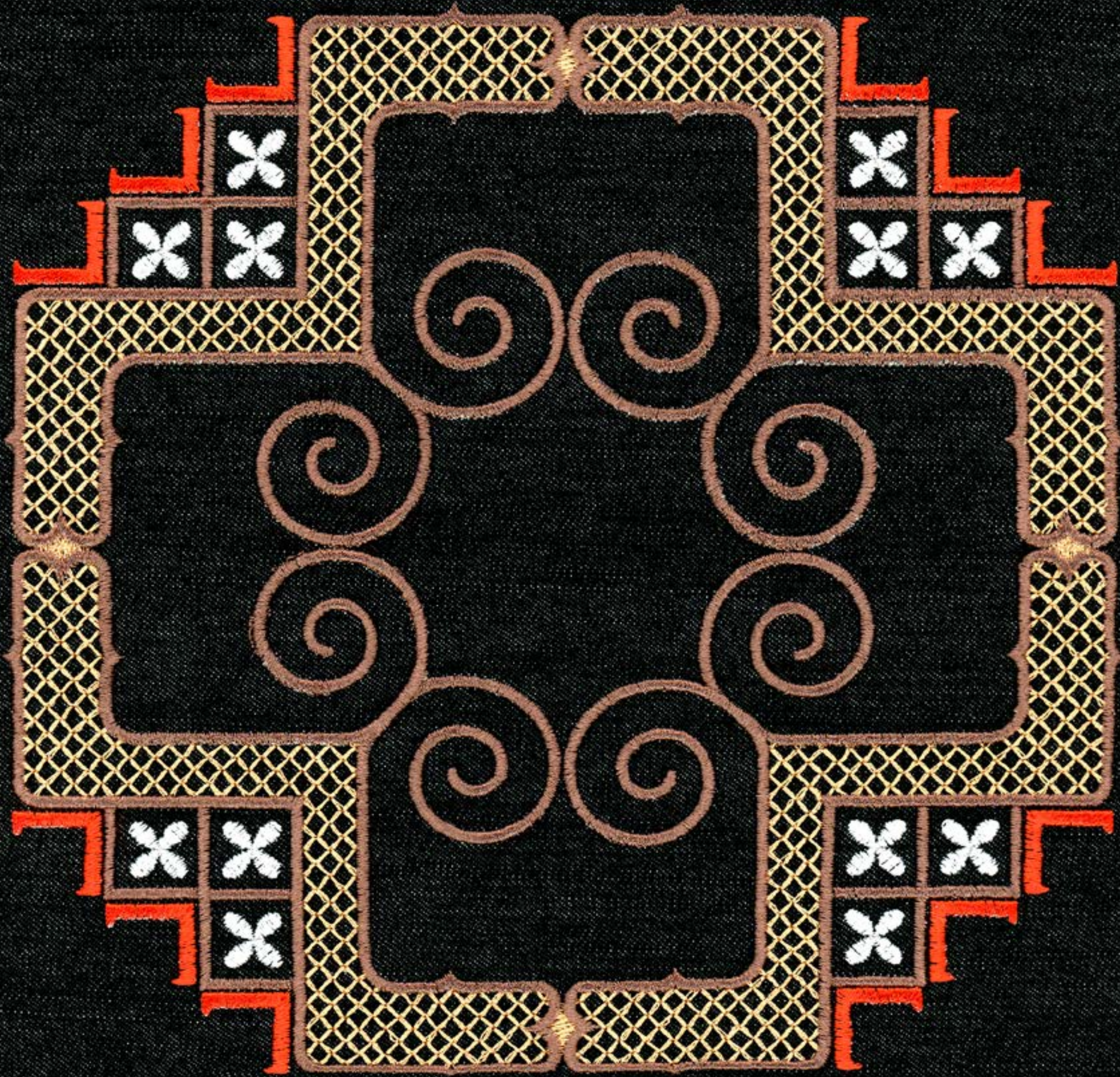

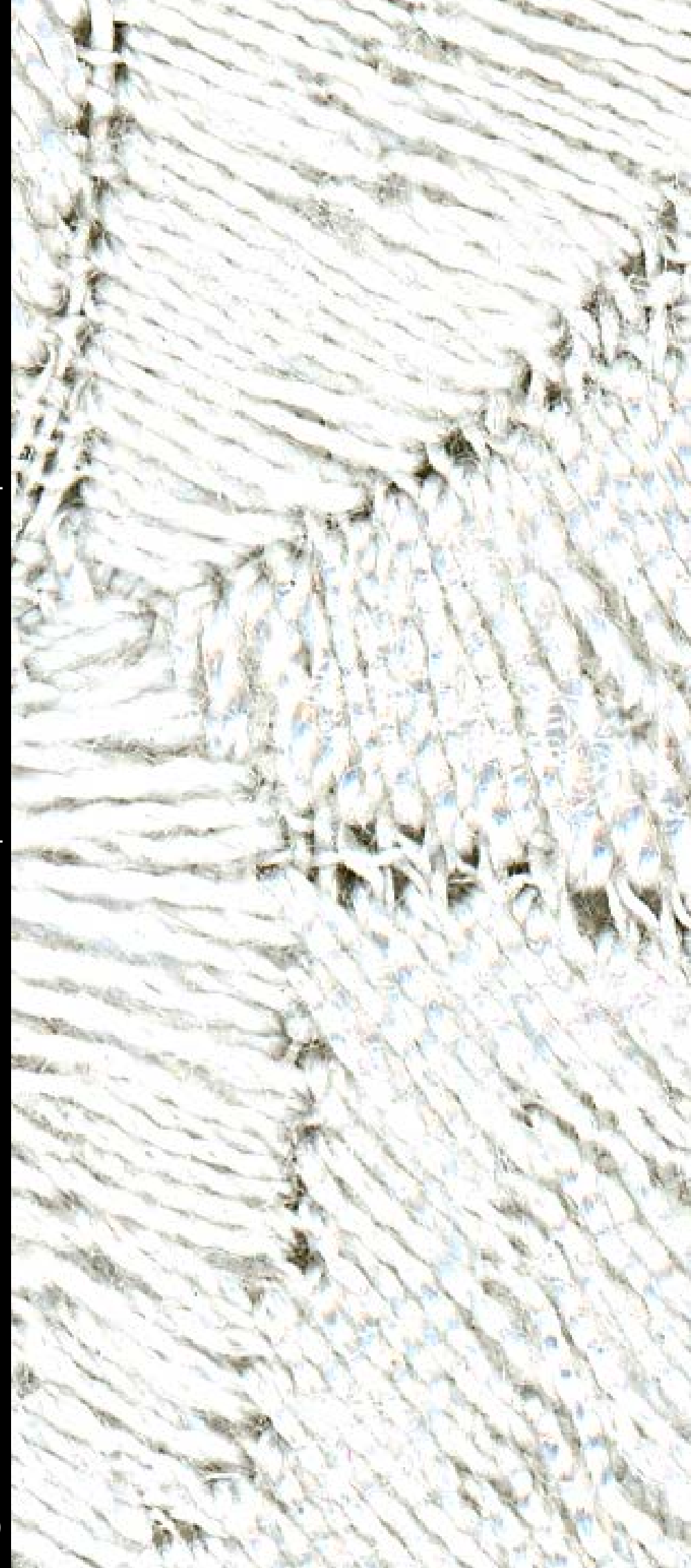

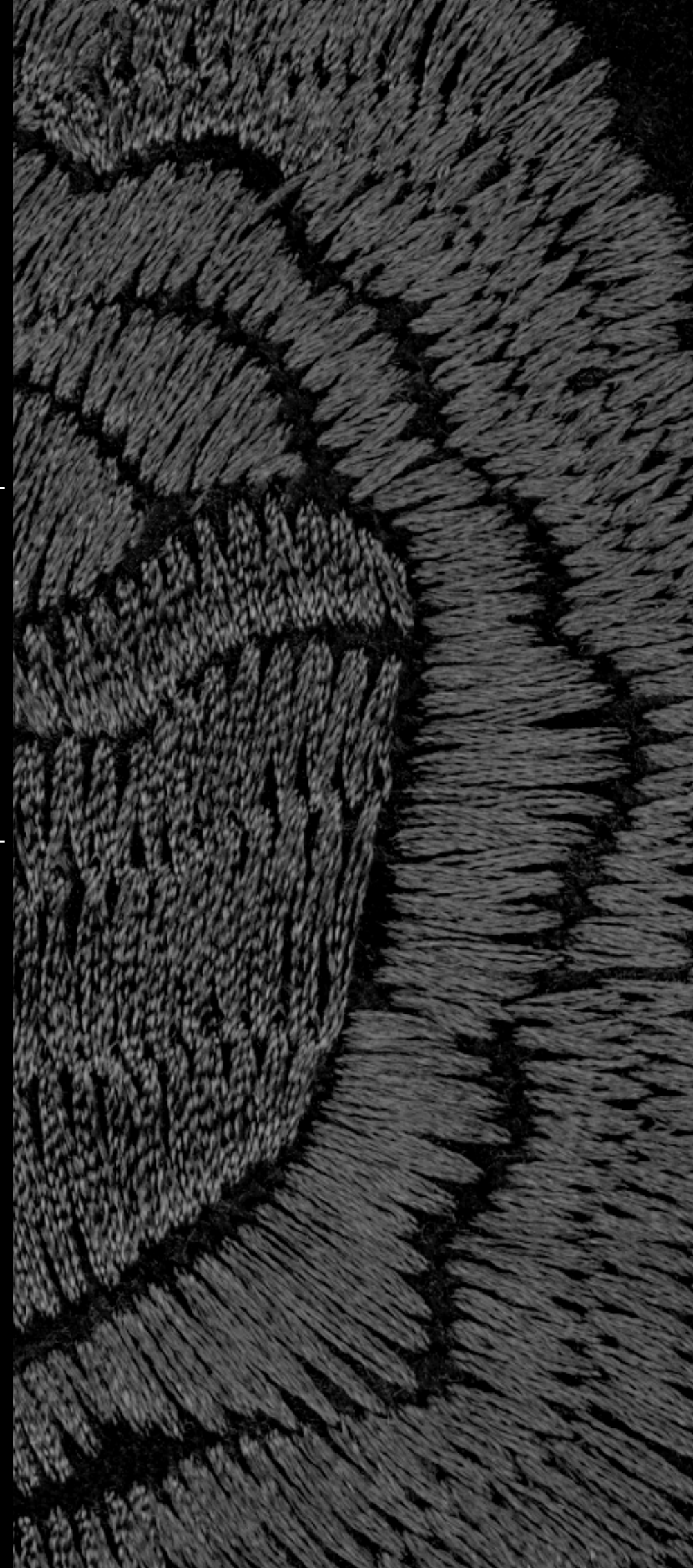

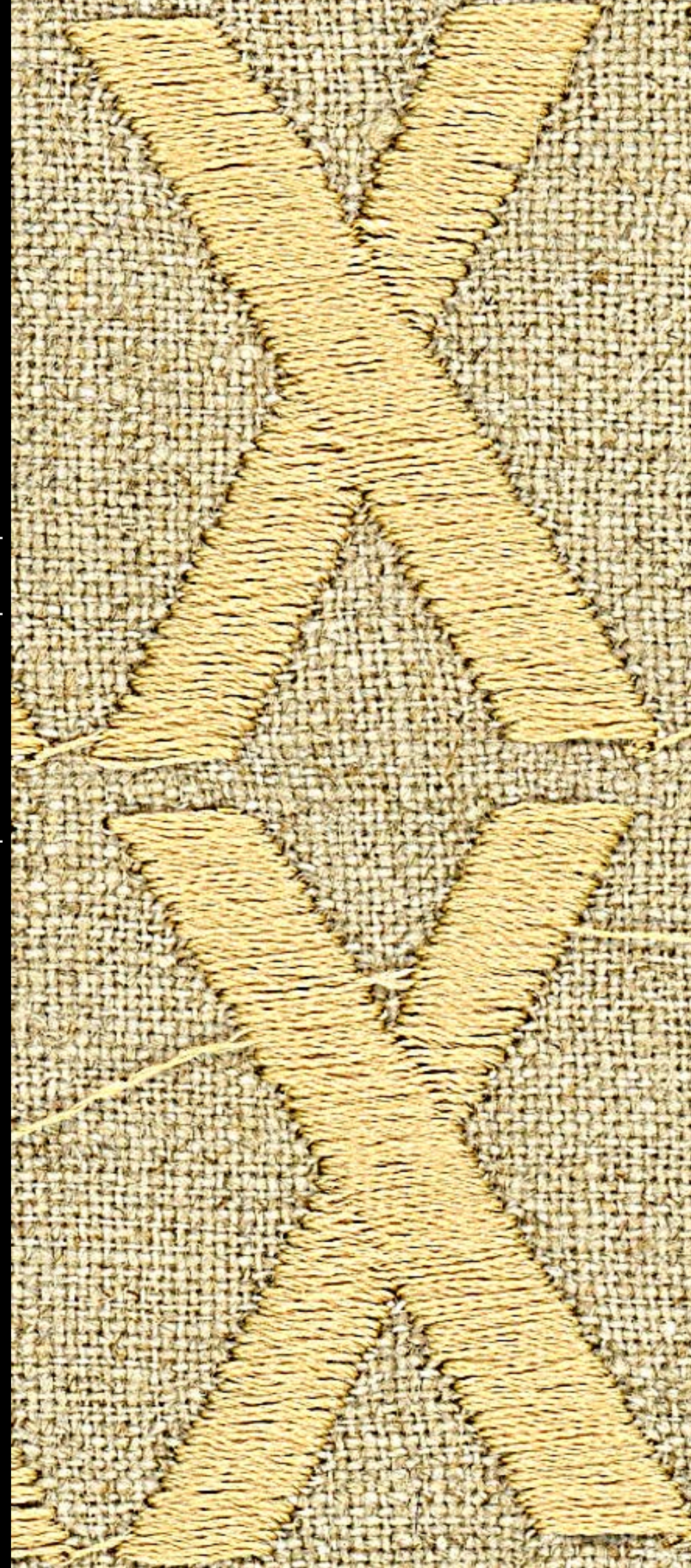
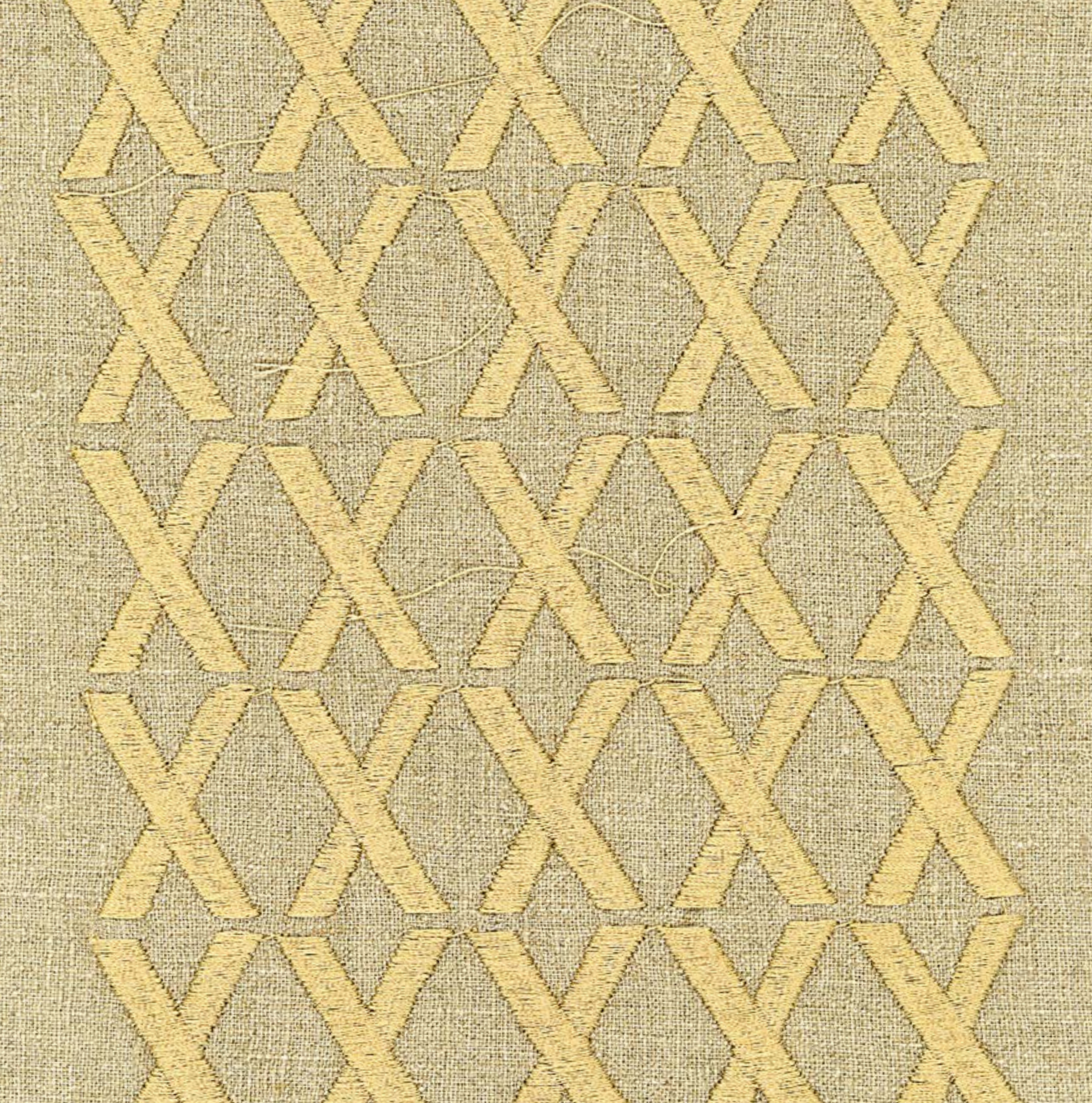

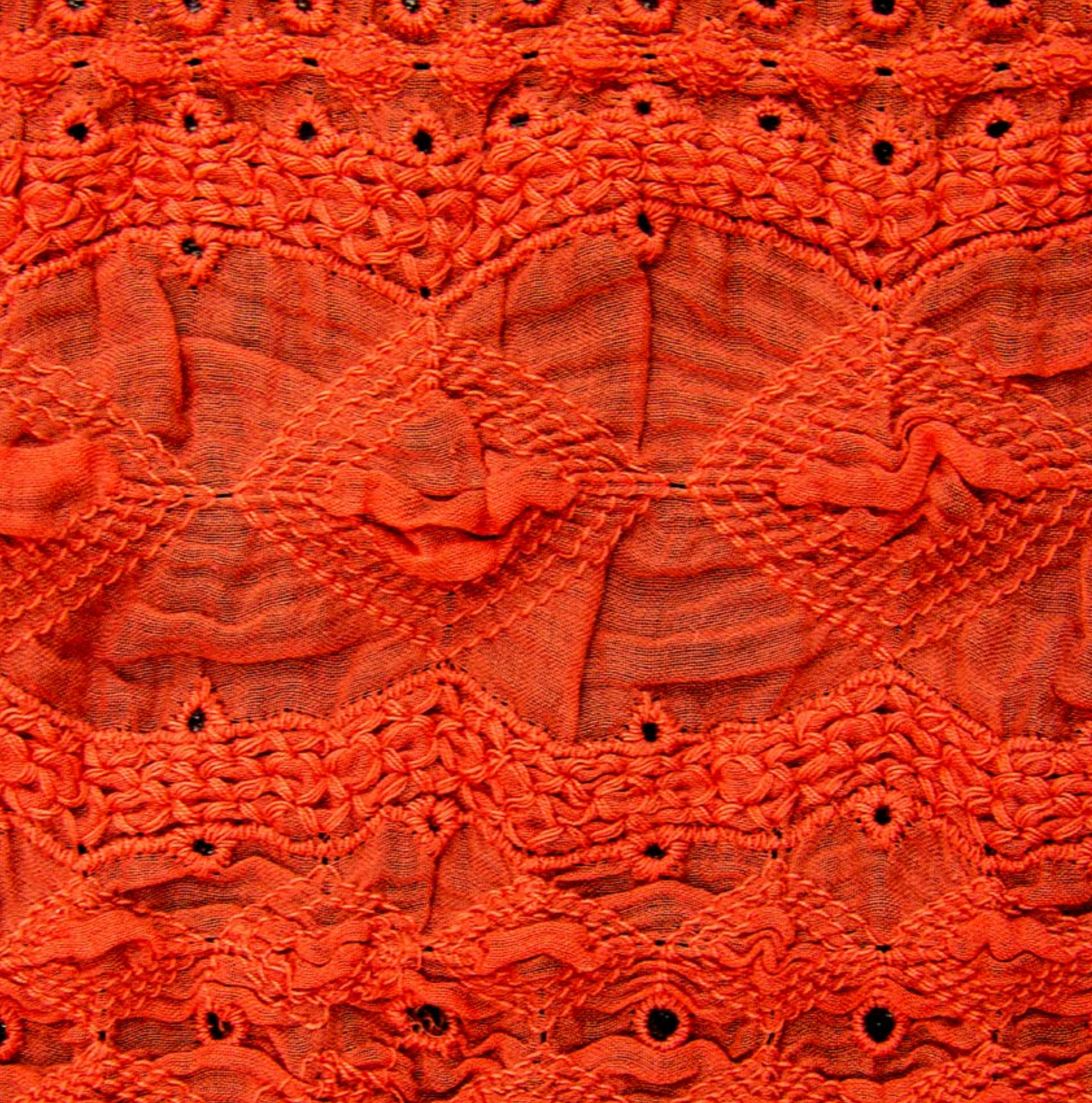

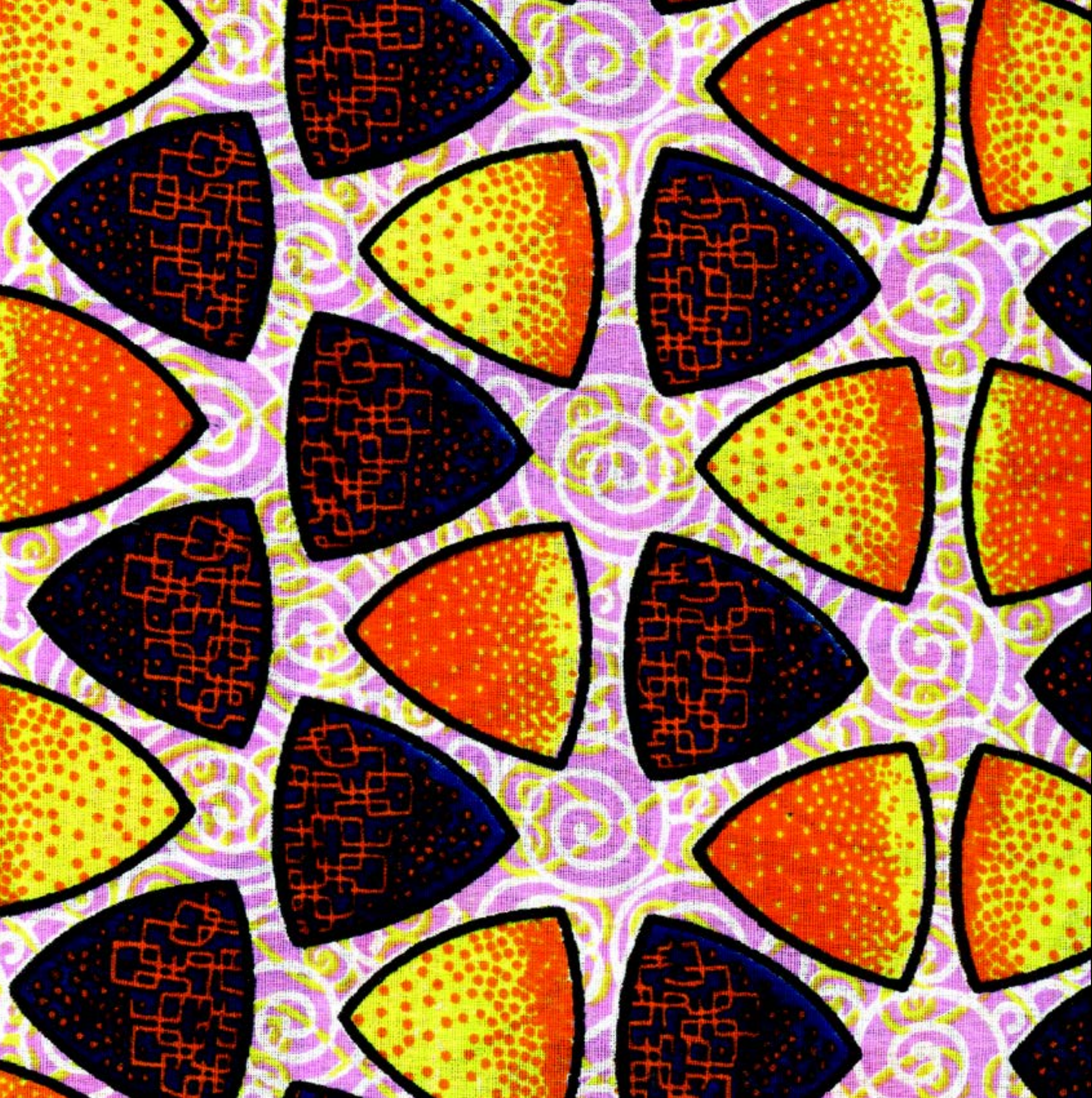

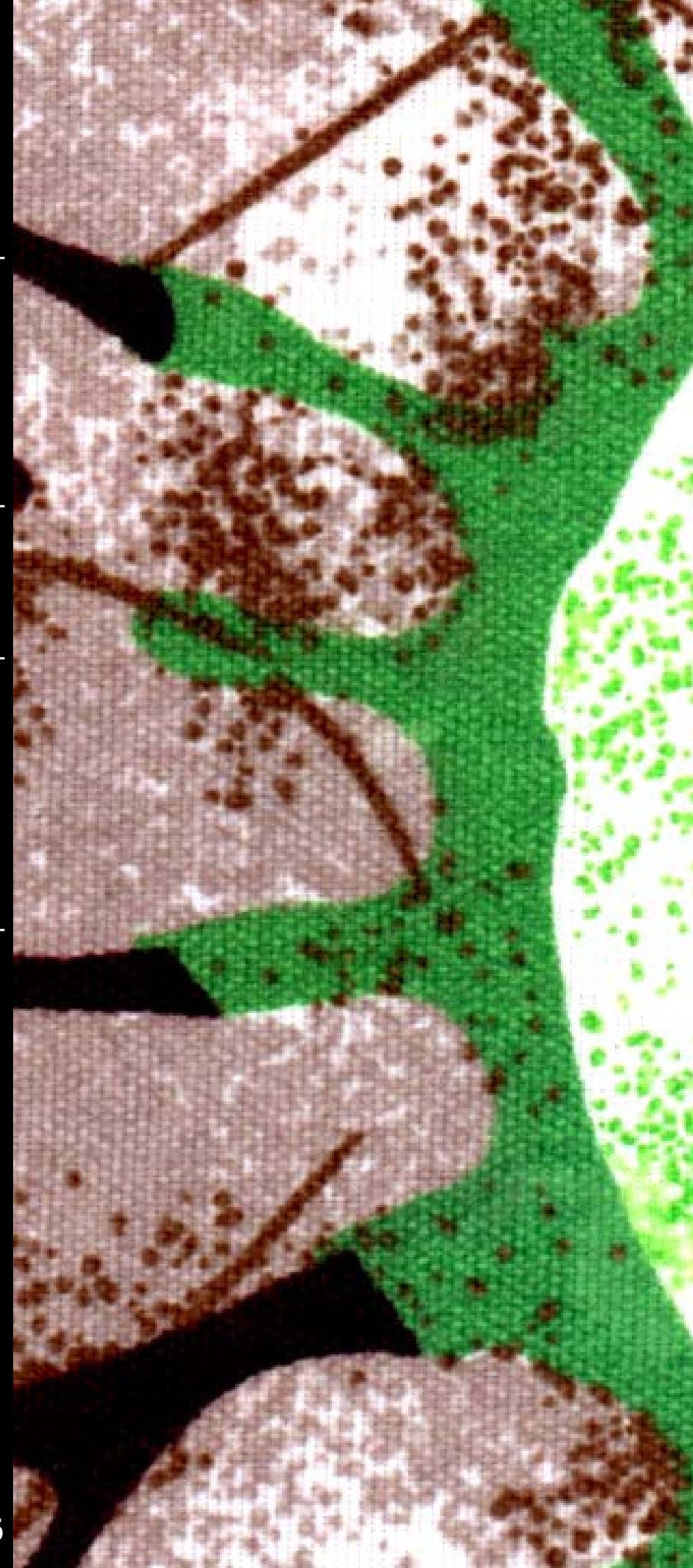

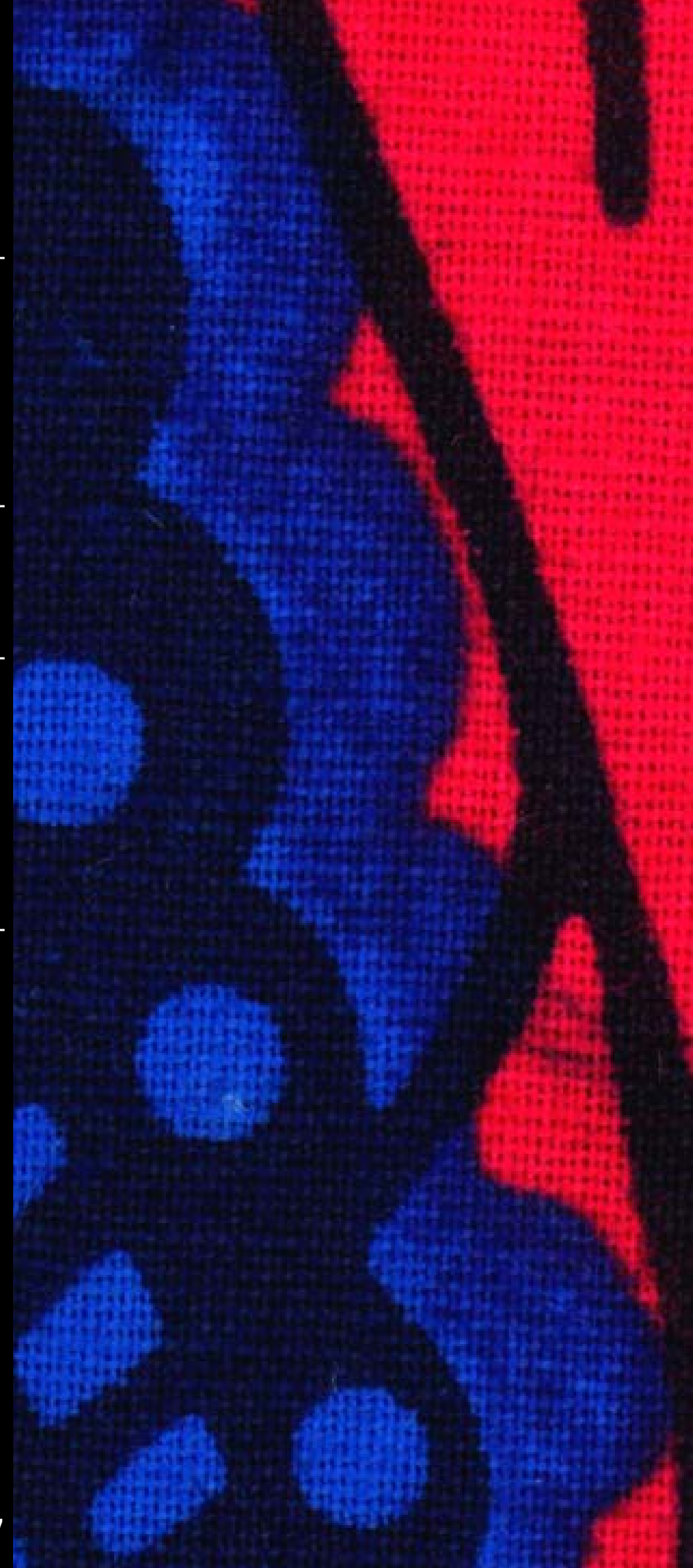

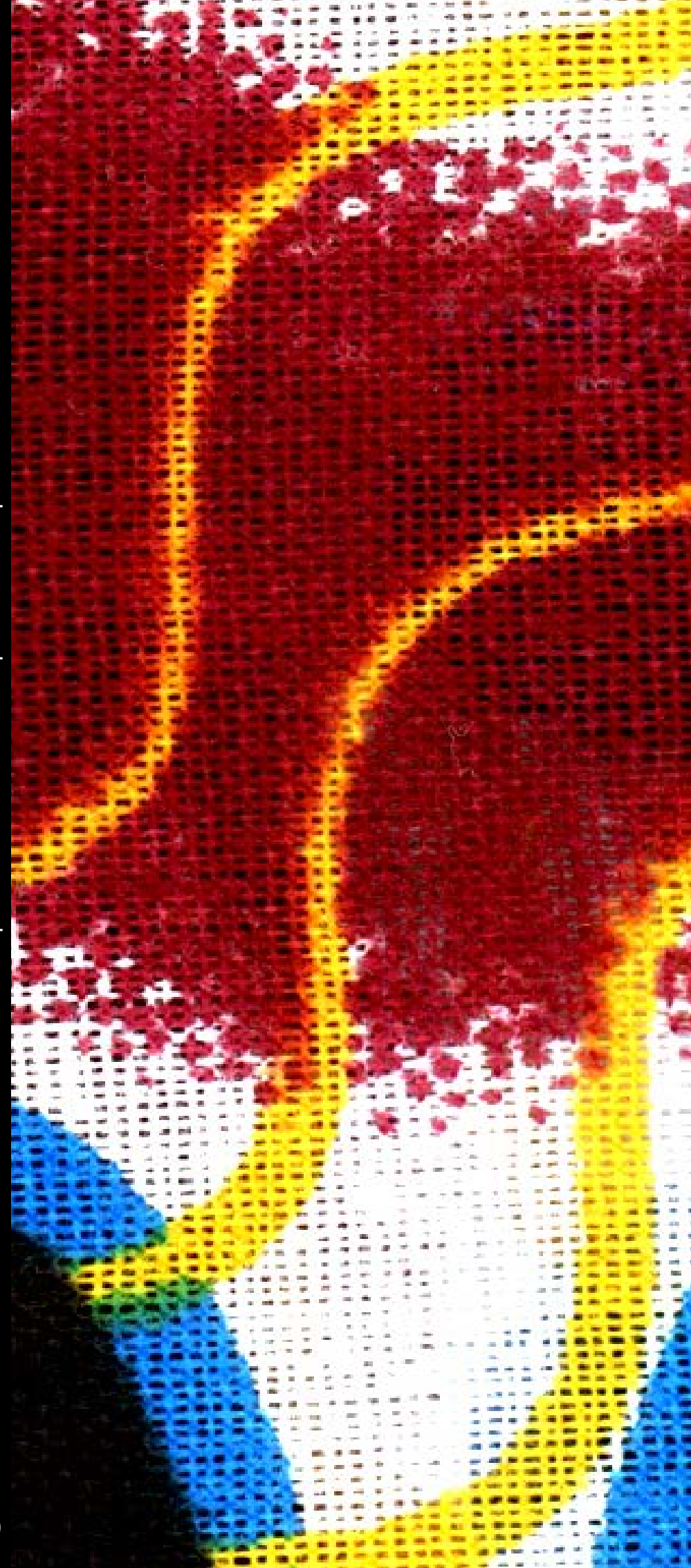

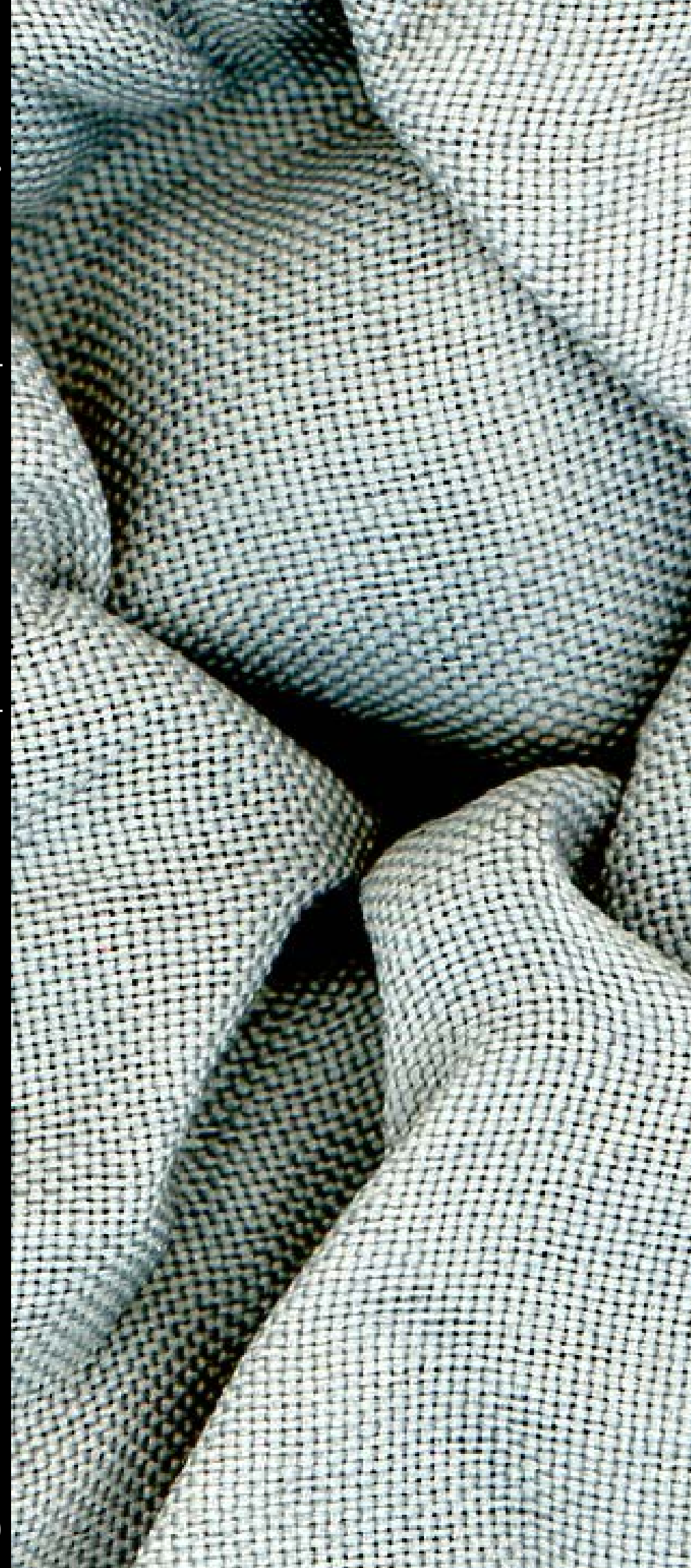
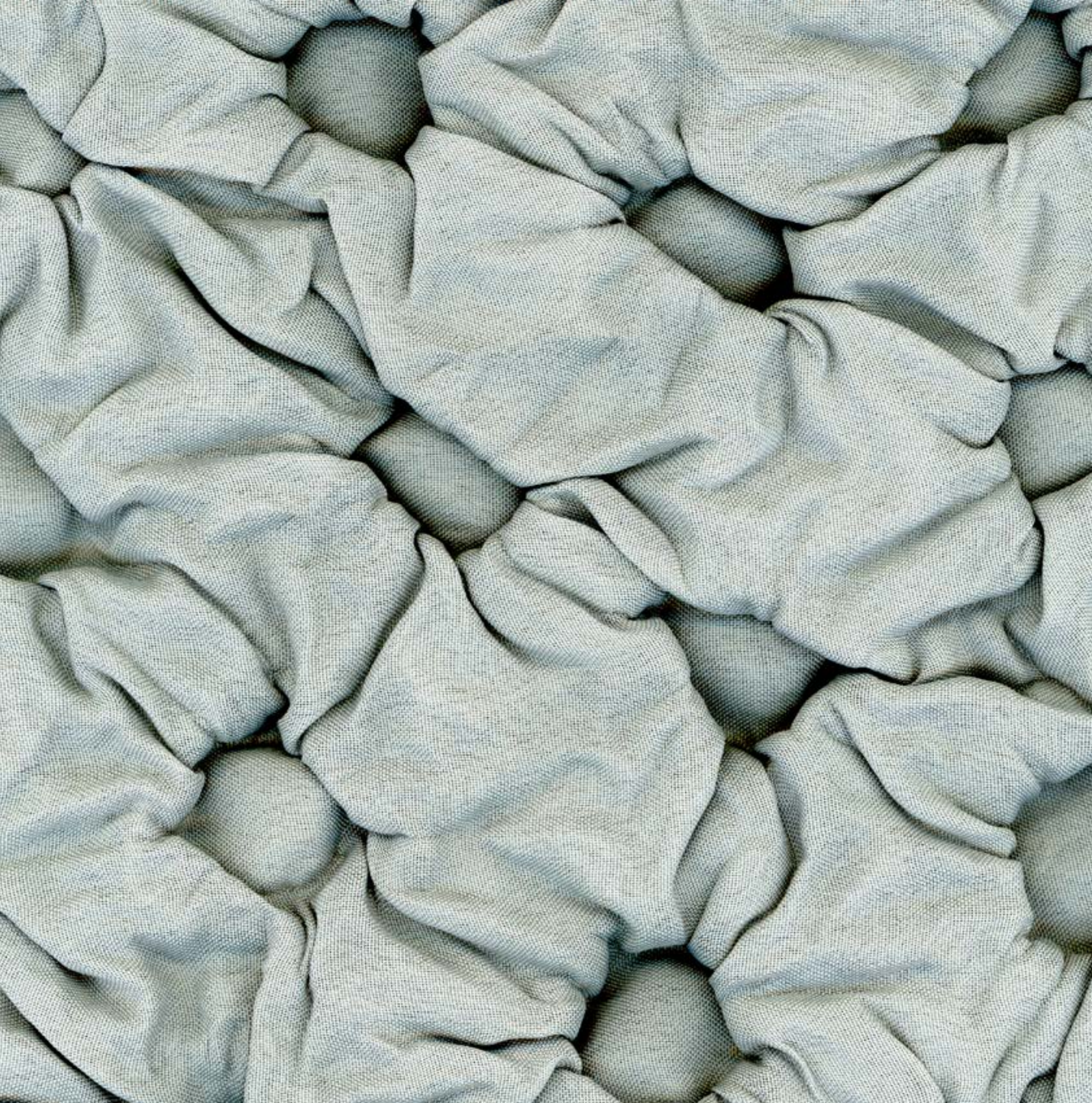

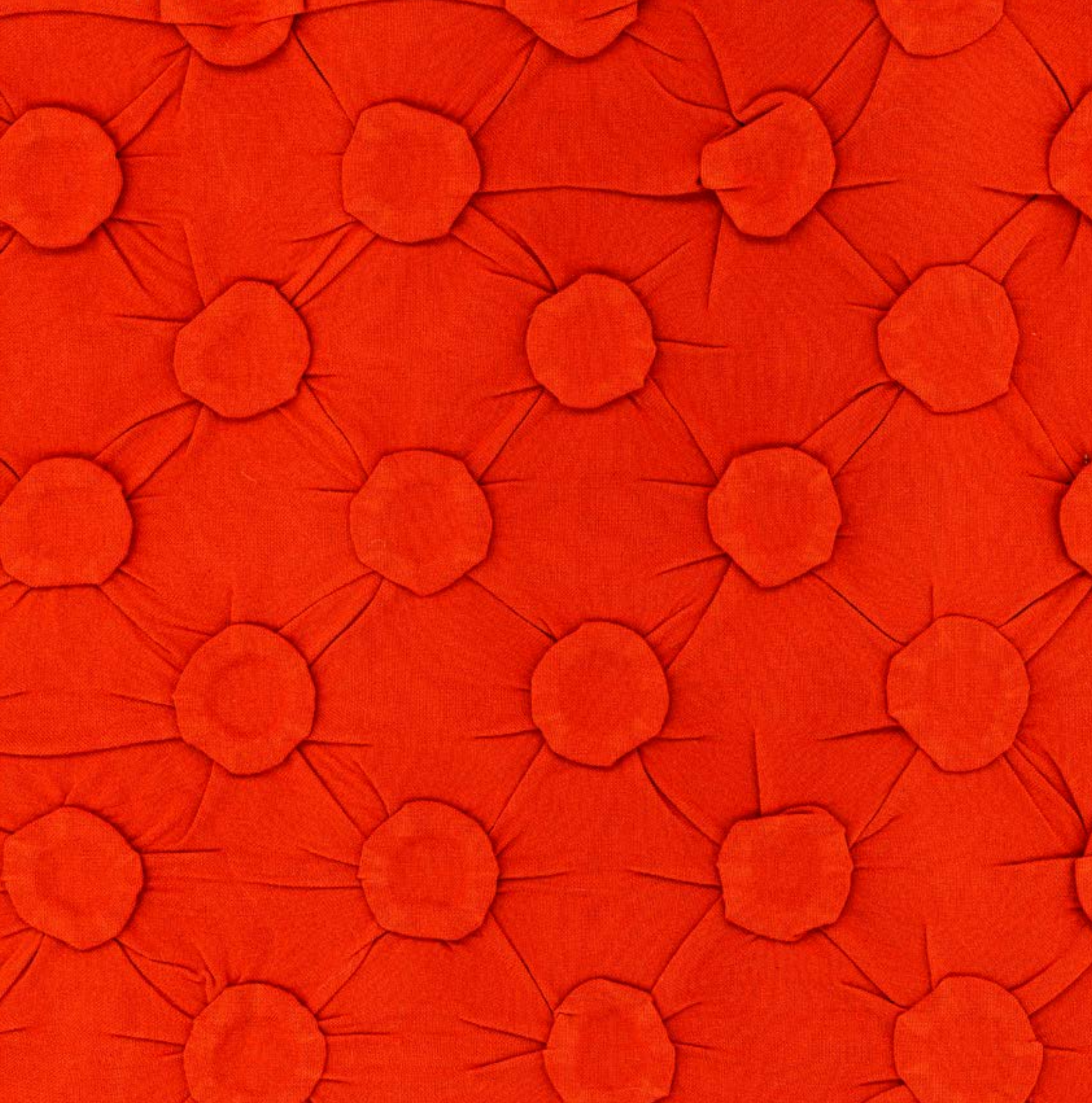

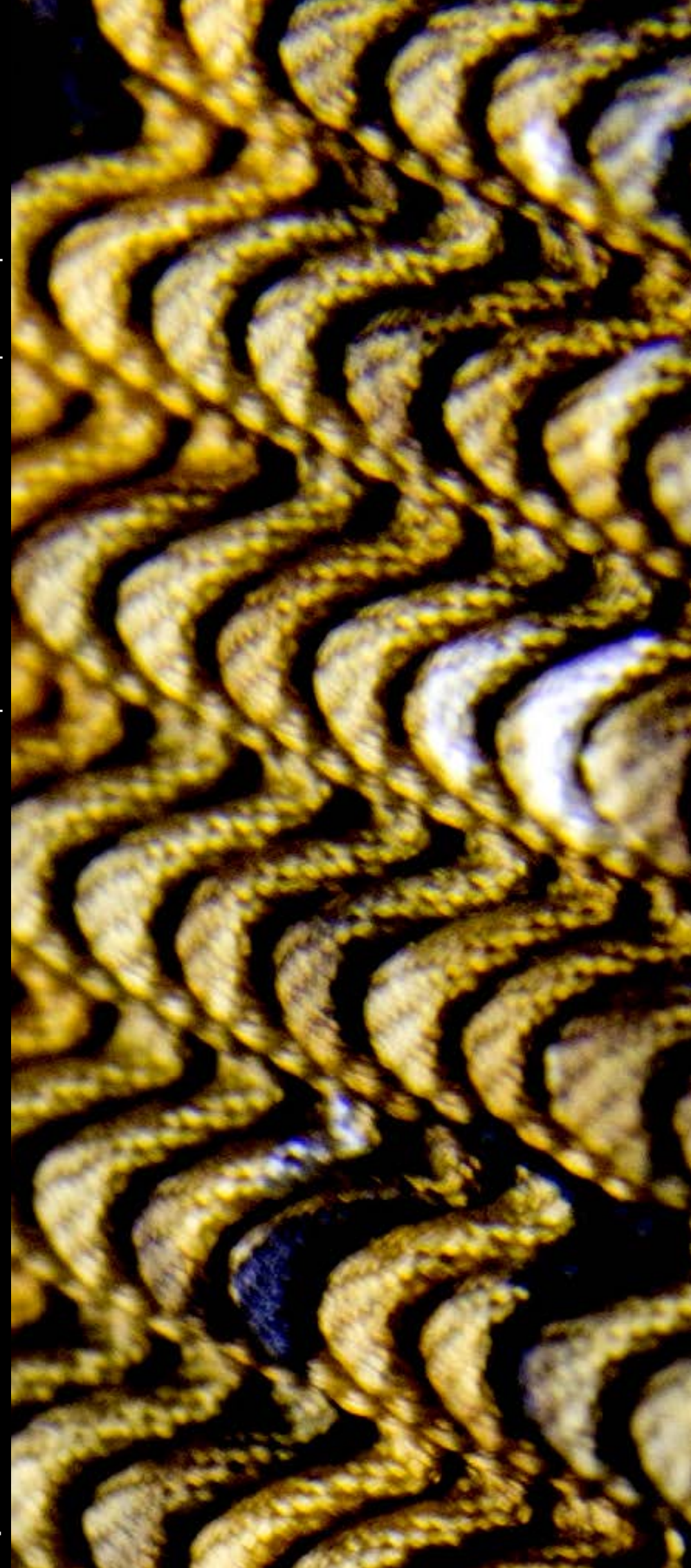
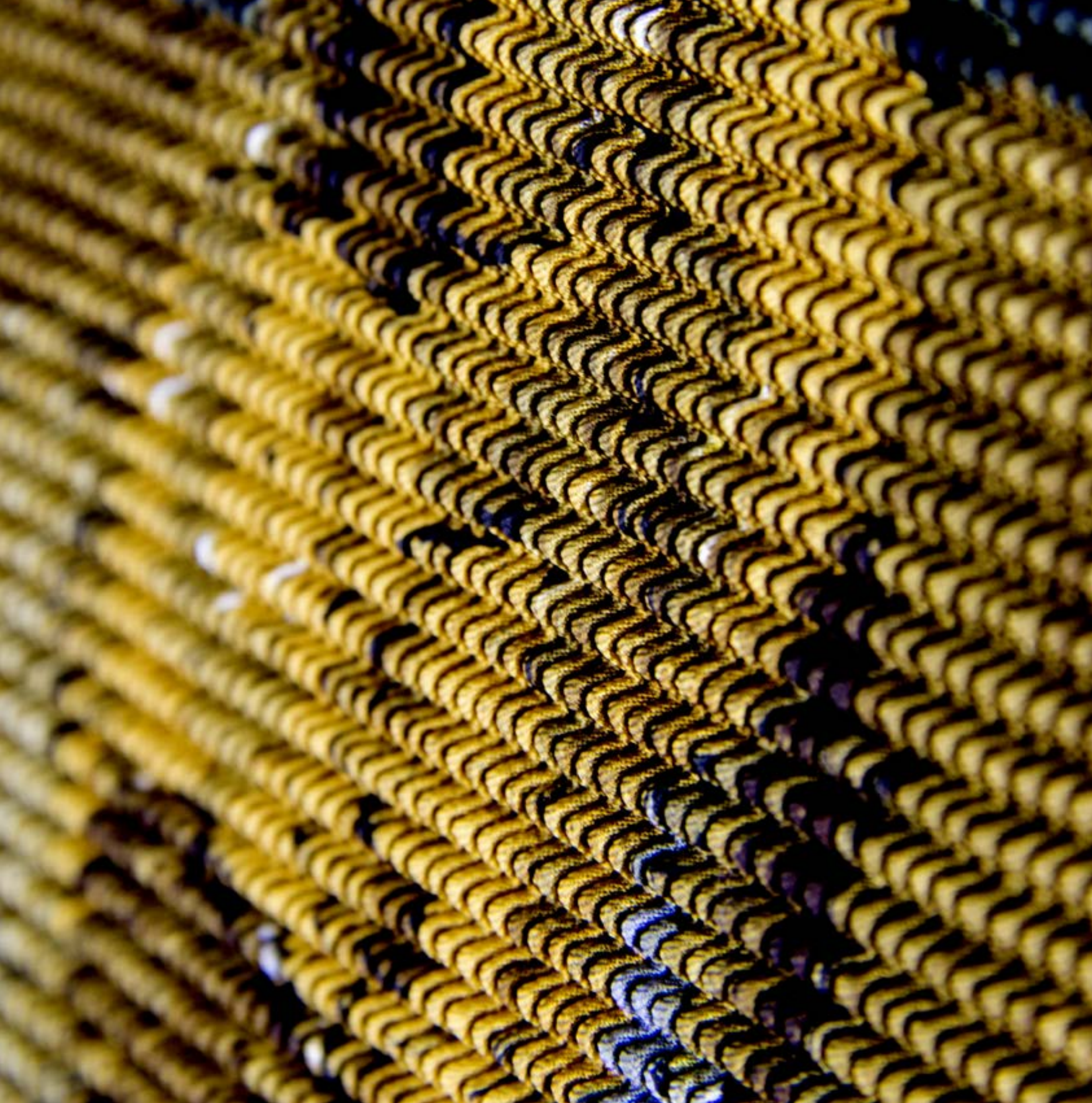

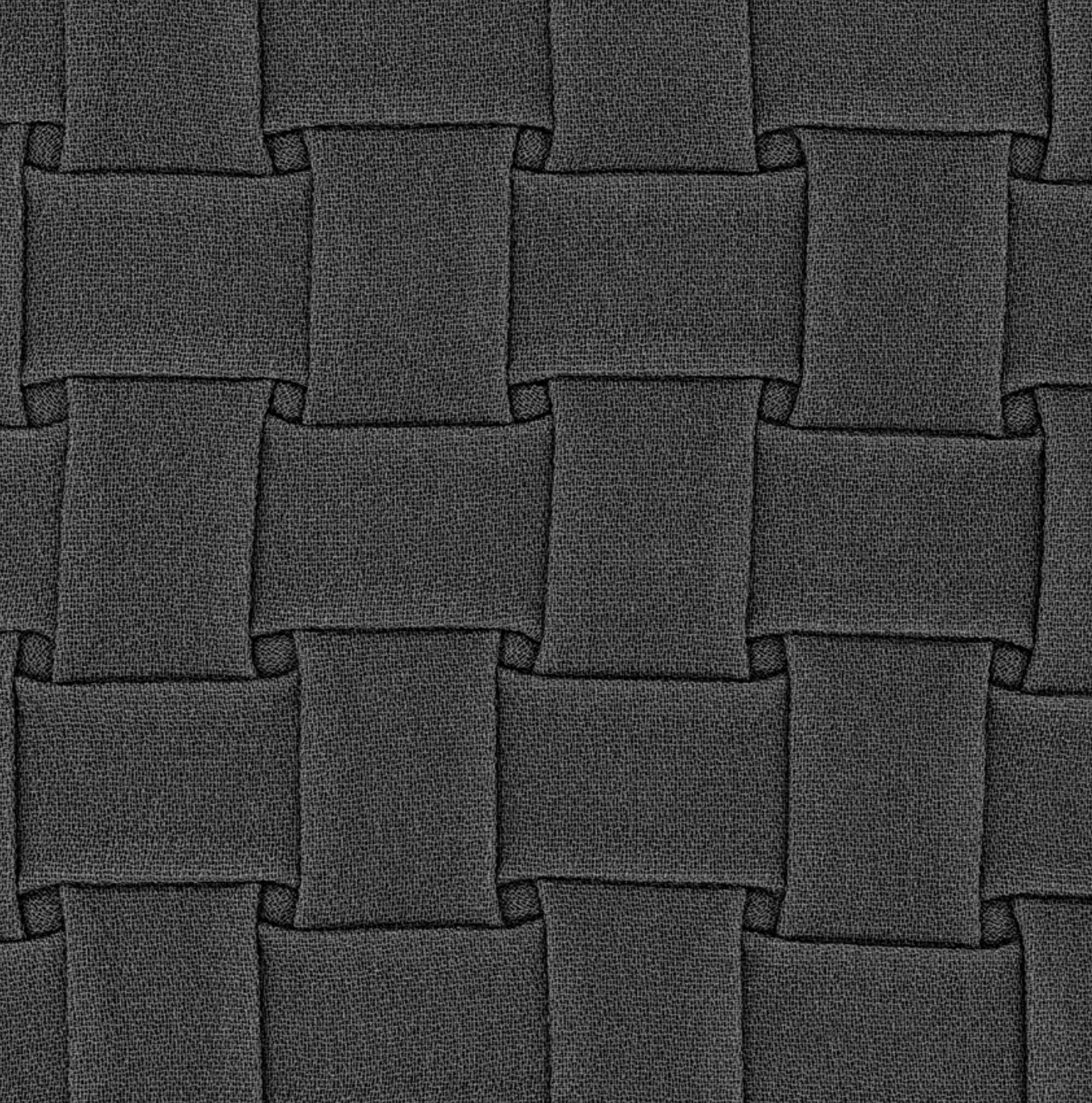

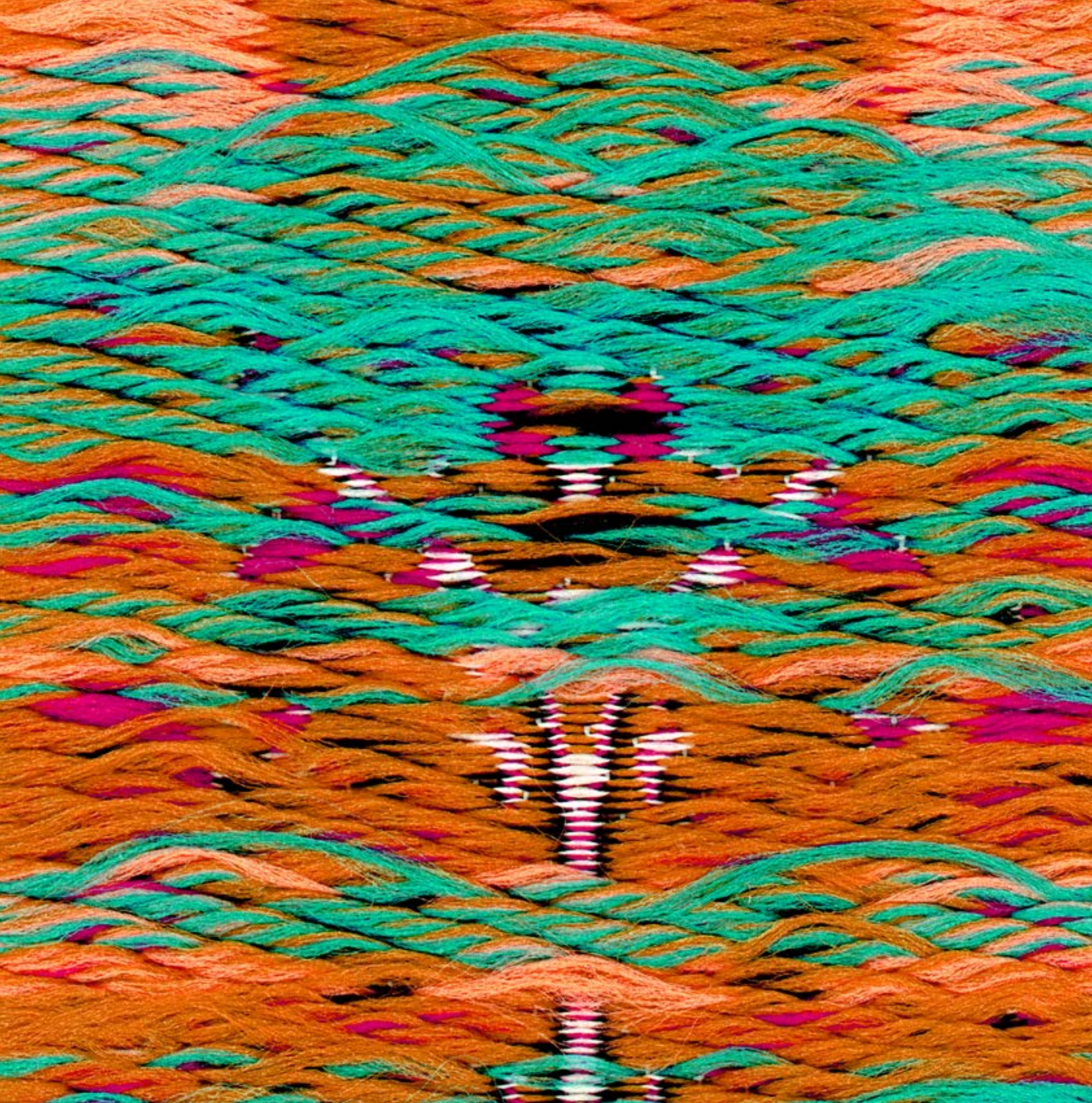

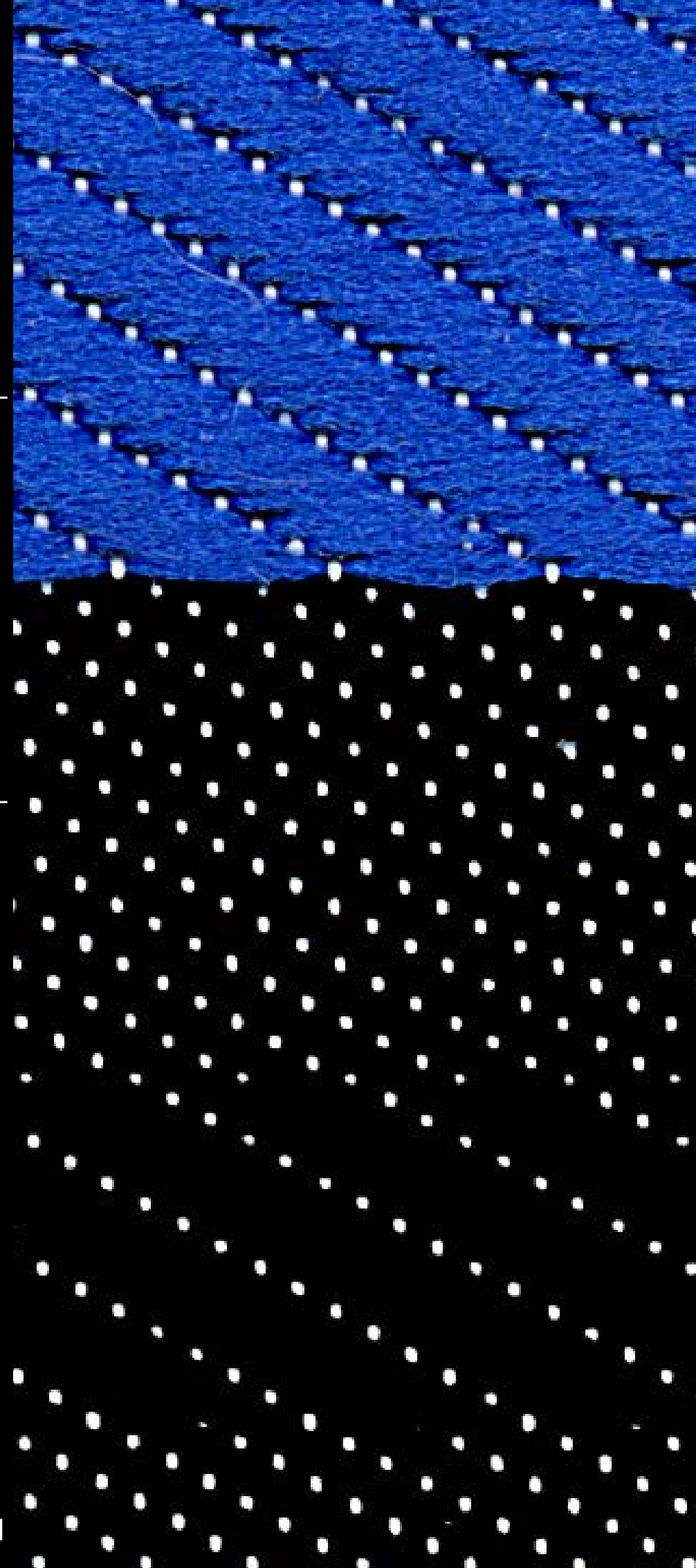
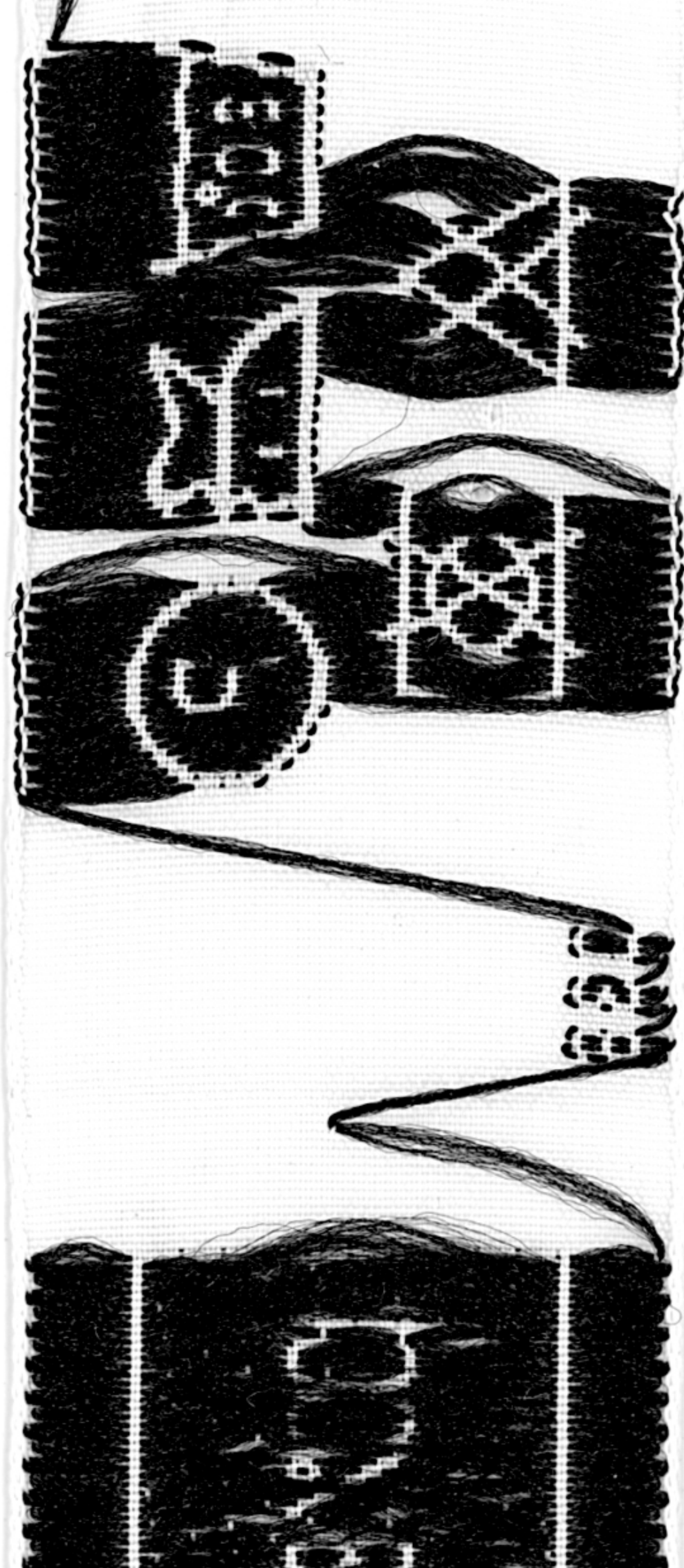
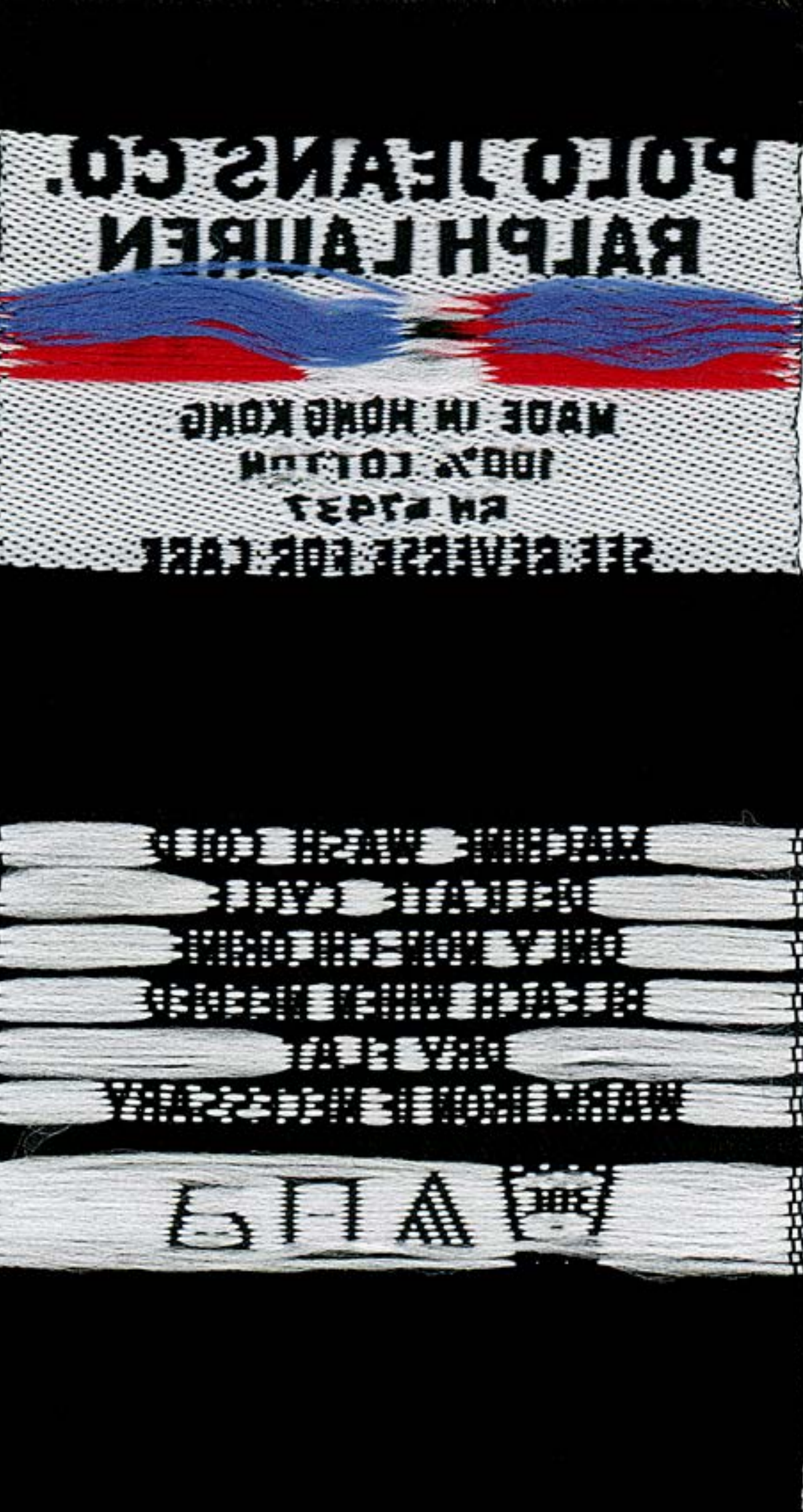

LITERATURA

- Abakanowicz M. [W:] *Współczesna sztuka polska*. Praca zb. pod red. A. Ryszkiewicza, Warszawa, ARKADY, 1981.
- Abakanowicz M., *Doktor Honoris Causa*, Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, październik 2002, [W:] Józef Szajna.
- *Art. Now – vol. 2*, Taschen/TMC Art. 2008.
- AVA Academia, London, 2011.
- Banach A., *Portret wzorowego mężczyzny*, Kraków 1965.
- Boćkowska A., *To nie są moje wielbłądy. O modzie PRL*, Wołowiec 2015.
- Brownell B., *Transmaterial 2. A catalog of materials that redefine our physical environment*, Wydawnictwo Princeton Architectural Pres, New York, 2008.
- Cios E., *Dekonstrukcja. Redefinicja ubioru w kontekście innowacyjnych rozwiązań projektowych*, Wydawnictwo Wydziału Architektury Wnętrz i Scenografii UAP, 2016.
- *Christo and Jeanne-Claude*, Taschen, 2005.
- Chłopek M., *Bikiniarze. Pierwsza polska subkultura*, Warszawa 2005.
- Dziekońska-Kozłowska A., *Moda kobieca XX wieku*, Warszawa 1964.
- Eco U., *Dzieło otwarte*, Czytelnik, Warszawa 1973.
- Eco U., *Historia piękna*, Dom Wydawniczy, Rebis, Poznań 2006.
- Frąckiewicz A., *Krytycy o 'Ładzie'*, [W:] *Spółdzielnia Artystów ŁAD 1926–1996*, red. A. Demska, M. Dłutek, A. Frąckiewicz, J. Gola, A. Maga, A. Miłosz, M. Sitkowska, Warszawa, 1998.
- Friszke A., *Polska Gierka*, Warszawa 1995.
- Grabowska A., Palmirska J., *Odzież młodzieżowa*, Warszawa 1954.
- Görlich A., *Wielowątkowe piękno. Techniki dekoracyjne tkanin japońskich*, Wydawnictwo Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha, Kraków, 2015.
- Hulbert, A., *Patchworki*. Warszawa: Wydawnictwo RM, 2004.
- Huizinga J., *Homo Ludens. Zabawa jako źródło kultury*, Warszawa, Czytelnik, 1985.
- Huml I., *Sztuka przedmiotu–przedmiot sztuki*, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa, 2003.
- Huml I., *Polska sztuka stosowana XX wieku*, Warszawa, Kraków, 1978.
- *10 Ogólnopolska wystawa tkaniny unikatowej*, [W:] Małgorzata Wróblewska - Markiewicz, Łódź, 2007.
- Janas A.L., *Elegantki. Moda ulicy lat 50. I 60.XX wieku*, Olszanica 2014.
- Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem. Część druga*, Warszawa: HPS, 2007.
- Kosiński K., *Oficjalne i prywatne życie młodzieży w czasach PRL*, Warszawa 2006.
- Lefteri Ch., *Materials for Design*, Wydawnictwo Laurence King, London, 2014.
- Lefteri Ch., *The Plastic Handbook*, Wydawnictwo RotoVision, Mies, 2008.
- Russell A., *The Fundamentals of Printed Textile Design*, Wydawnictwo Muthesius A., *Essential Processes, Looms, and Technical Aspects of the Production of Silk Textiles*, Washington 2002.
- Pelka A., *Teksas-land. Moda młodzieżowa w PRL*, Warszawa 2007.

- Poster D., *The Quilter's Guide to Rotary Cutting*, Iola, [W:] Krause Publications, 1999.
- Schmidt P., N.Stattmann, *Unfolded. Paper in Design, Art, Architecture and Industry*, Wydawnictwo Birkenhauser, Basel, 2009.
- Sipowicz K., *Hipisi w PRL-u*, Warszawa 2008.
- *Słownik terminologiczny sztuk pięknych*, Warszawa, 2006.
- Szarota P., *Od skarpetek Tyrmanda do krawata Leppera*, Warszawa 2008
- *Sztuka świata. Słownik terminów L-Ż. tom 18*. Warszawa, Wydawnictwo Arkady, 2013.
- Strzelecki Z., *Współczesna scenografia polska*, Warszawa, ARKADY, 1983.
- Turska J., *Ściegi Makramy*, Wydawnictwo Spółdzielcze, 1984.
- Zijlstra E., *Material Index '09*, Wydawnictwo Materia, Netherlands, 2009.
- Yarwood D., *European Costume: 4000 years of fashion*, London–Sydney 1975.
- 8 Ogólnopolska Wystawa Miniatury Tkackiej, CMW, [W:] Katarzyna Biłas, Łódź, 2007.

CZASOPISMA

- *avr Nonwovens & Technical Textiles*, Wydawnictwo nr. 4, 2017, D50681.
- Chorążyczewska S., *Metamorfoza tkaniny w sztuce*, Przegląd WOS, nr. 4/2009.
- *Filipinka*, [W:] *Spodnie*, 1964, nr. 12.
- *Filipinka*, [W:] *Nosimy tuniczki*, 1970, nr. 4.
- *Filipinka*, 1959, nr. 1-6; 1964, nr. 5, 12, 14; 1970, nr. 4, 1982, nr. 1.
- *Przekrój*, [W:] B. Hoff, *Koszula dziadka*, 1982, nr. 1918.
- *Moda Męska Men's Fashion Magazine*, 1/2017, ISSN 1506-302X.
- Schmidt-Przewoźna K., *Contemporary Tapestry and Fibre Transformation*, Natural Fibres, Special Edition 1998/1.
- Schmidt-Przewoźna K., *Natural Fibres in Unique Textiles*, Fibres & Textiles In Eastern Europe 1995. nr. 1(8)/95.
- *Uroda*, 1975, nr. 1-6.
- *Uroda*, 1975, nr. 1-6; 1983, nr. 1, 4, 8.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

- <http://polki.pl/moda-i-uroda/dodatki,haft-ultrakobiocy-trend,10050327,artykul.html>
- <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/reviews/craftivism-arnolfini-bristol-1855855.html>
- <http://handembroidery.com/app/uploads/2017/03/Hand-Lock-Workshop-on-the-W>
- http://www.suembroidery.com/articles/suzhou_silk_embroidery_research_institute.htm
- http://www.canadainternational.gc.ca/poland-pologne/about-a_propos/multiculturalism-multiculturalisme.aspx?lang=pol
- <https://koronkologia.wordpress.com/>
- <https://lancasterpa.com/amish/>
- <https://prezi.com/rr1bbvoq-is4/historia-jedwabiu/>

P O D Z I Ę K O W A N I A

Publikacja wydana ze środków na utrzymanie potencjału badawczego w ramach Działalności Statutowej Wydziału Architektury Wnętrz i Scenografii, Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Dziękujemy za okazaną pomoc i otwartość związaną z tematem badawczym pt. „*Tekstury tkanin unikatowych i technicznych w projektowaniu zrównoważonym*”, publikacji wydawniczej składającej się z dwóch części: „*Unikat w świecie idei*” | „*Biblioteka tekstur*”.

- Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi
- Instytut Włókiennictwa w Łodzi
Zakład Naukowy Technologii Dziewiarskich i Odzieżownictwa
dr inż. Elżbieta Mielicka | Anna Morawska | mgr inż. Paweł Skórka
- Politechnika Łódzka - Wydział Architektury Tekstyliów | prof. Elżbieta Kędzia
dr hab. inż. Marcin Barburski ad.
- Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi | prof. Ewa Latkowska - Żychska (autorski papier
czerpany prezentowany na str. 48, „*Biblioteka Tekstur*”)
- Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku | Rektor ASP dr hab. Krzysztof Polkowski
Prorektor dr hab. Adam Kamiński | dr Katarzyna Zawistowska
- Recenzja publikacji - prof. Anna Bem - Borucka
- Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu | prof. Anna Goebel | prof. Marek Jakuszewski
Karol Ciechanowski | techniczne skanowanie i fotografowanie tekstur:
laborant Pracowni Ubioru Unikatowego mgr Kinga Ludek
- Biblioteka Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu | dyrektor Bogumiła Twardosz
- Instytut Włókien Naturalnych w Poznaniu | dr hab. Katarzyna Schmidt - Przewoźna
- Muzeum Śląskie | Centrum Scenografii w Katowicach
- Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej *Manggha* w Krakowie
- Muzeum Kinematografii w Łodzi
- Runotex Kalisz | dyrektor Seweryn Kapała
- Bemax Tkaniny Włoskie | Bartłomiej Koczorowski | Karol Koczorowski
- Strima - Texprocess i Techtextile 2013 | 2015 | 2017 Frankfurt a. M. | Atelier Berlin | Audaces Polska
Prezes Firmy Strima Paweł Broński
- Madeira Garnfabrik Germany | Jens Zeuke | Katharina Rombach
- Eti | dyrektor Maciej Waligórski
- Allcomp Polska | Optitex | Magdalena Bacior
- Primedio Warszawa | Konrad Jakutowicz
- Alpakarnia P&M Szyszyńskie Holendry | Państwo Pietrzykowscy
- Claire Guérette | Thoma i Gabby Ewans | Jeannette Guindon | Kanada
- Naoko i Nonki Nishimura | Chikako Imaizumi | Eri Koo | Osaka | Japonia
- Nishijin Textile Center | Shibori Museum | Costume Museum | Kioto | Japonia

**dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP
KIEROWNIK PRACOWNI UBIORU UNIKATOWEGO UAP**

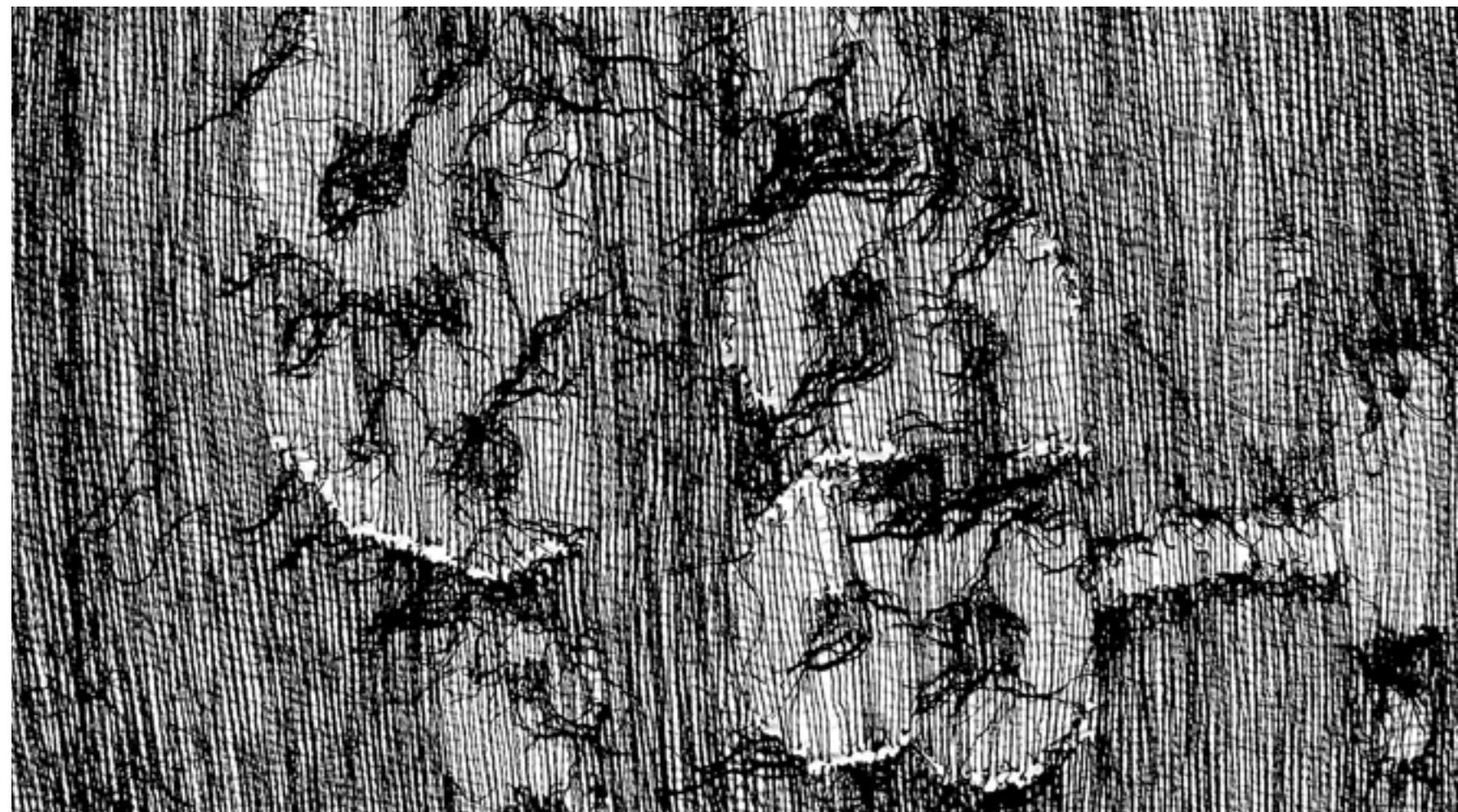
Absolwentka PWSSP (obecnie UAP) w Poznaniu. Dyplom z malarstwa i tkaniny (1991). Nagroda im. Marii Dokowicz; Miasta Poznania; MKiDN; Prezydenta Sopotu; Wyróżnienie Era Art. Prace prezentowane w wielu edycjach zbiorowych: OWTU w Łodzi; MBMiTU w Gdyni; 11 Międzynarodowe Triennale Tkaniny w Łodzi; Art En Capital, Grand Palais, Paris, (Francja 2007); 3 Międzynarodowy Festiwal Sztuki w Krakowie (2010), VII Bienal International De Arte Textil Contemporaneo Montevideo (2017), World Textile Art., Balconadas Show (Urugwaj 2017), oraz w wielu wystawach indywidualnych w Polsce, Niemczech, Francji, Urugwaju i innych. Wieloletnia współpraca dydaktyczna i artystyczna w ramach Interdyscyplinarnych Warsztatów Artystycznych z Festiwalem Fama w Świnoujściu (1994 – 2006; współtwórczyni wielu scenografii i kostiumów; laureatka wielu nagród). Tkaniny unikatowe dla Urzędu Miasta w Poznaniu, projekt Togi dla Senatu UAP. Prace znajdują się w zbiorach prywatnych i Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi. Zajmuje się tkaniną i ubiorem unikatowym. Autorka wdrożonego projektu Laboratorium Kreatywnego Ubioru funkcjonującego w ramach programu Pracowni Ubioru Unikatowego we współpracy z Elżbietą Cios, dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

dr Elżbieta Cios ad.

ADIUNKT W PRACOWNI UBIORU UNIKATOWEGO UAP

Studia w ASP w Poznaniu (obecnie UAP) i RESAD w Madrycie (2005 -2010). Doktorat w dyscyplinie sztuki projektowej, wyróżniony przez Radę Wydziału AWiS-UAP nominowany do Nagrody Prezesa Rady Ministrów (2016). Odznaka honorowa Zasłużony dla Kultury Polskiej (2017). Od 2010 - współpracuje z Atofrii - teatrem dla najmłodszych - autorka scenografii i kostiumów, prezentowanych na festiwalach m.in. Europie, Japonii, Chinach i USA. Twórczość prezentowała w dokumencie „Metropolis – Posen” realizowanym przez niemiecko-francuską telewizję ARTE (2015). Reprezentantka Polski na La Triennale Internationale des Arts Textiles en Outaouais Canada (2016). W ramach programu Kultura Polska na Świecie (IAM Warszawa) uczestniczyła w The 6th Art Festival in Kiyomizu-kogen w Nagano i Międzynarodowej Wystawie At Art Exhibition CASO Osaka w Japonii (2017). Udział w VII Bienal International De Arte Textil Contemporaneo w Montevideo (2017) i Balconadas Show w Urugwaju (2017). W ramach transferu wiedzy i umiejętności współpracuje z partnerami zewnętrznymi, cyklicznie uczestnicząc w Texprocess i Techtexstile we Frankfurcie a. M. Eksperymentuje i innowacyjnie wykorzystuje techniki unikatowe, cyfrowe oraz nowe technologie w designie.

APLIKACJA

Technika zdobienia, rodzaj haftu polegający na nakładaniu, naszywaniu na tkaninę motywów dekoracyjnych wyciętych z innego rodzaju materiału. Wykorzystywana w tworzeniu bardzo skomplikowanych wzorów, łączona z technikami patchworku i pikowania.

BATIK

Technika malarska polegająca na kolejnym nakładaniu wosku i kąpieli tkaniny naturalnej w barwniku, który farbuje jedynie miejsca niezamaskowane warstwą wosku. Najprostszą formą batiku jest rysunek kredką świecową na papierze, pokryty warstwą tuszu imituje efekt techniki.

BAWEŁNA

Bawełna jest miękka i wygodna w noszeniu, bardzo przewiewna. Bez dodatków jest mało sprężysta i dość mocno się gniece, z elastanem lub włóknami sztucznymi jest rozciągliwa. Często jest merceryzowana (stosuje się na tkaninę zimny roztwór sody kaustycznej z równoczesnym naciskiem na włókna), proces ten nadaje trwały jedwabny połysk i wpływa na wytrzymałość. Tkaniny bawełniane wykorzystuje się na odzież elegancką i sportową, bieliznę, ręczniki, na środki opatrunkowe, jest hypoalergiczna.

DRUTY, IGLICZKI

Technika dziergania. Wszystkie wzory opierają się na dwóch rodzajach oczek: prawe i lewe, ewentualnie ich kombinacje. Ciekawostką jest to, że na początku dziewiarstwo było domeną męską i bronili się przed konkurencją żeńską przy użyciu specjalnych umów. Współcześnie ręczne dziewiarstwo cieszy się nadal wielką popularnością w modzie i wzornictwie.

DZIANINA

Błędnie nazywana tkaniną, bowiem jest wyrobem włókienniczym, powstającym z jednej lub wielu nitki łączących się ze sobą w oczka w procesie dziania. Właściwością jest elastyczność i rozciągliwość we wszystkich kierunkach. W przeciwieństwie do tkaniny - dzianina powstaje z jednej nitki tzw. przędzy, na przemysłowych szydełkach lub na osnowarkach z jednej lub wielu osnów.

FILC

Technika spłśniania (filcowania) wełny. Metoda „na sucho” polega na nakłuwaniu czesanki specjalną igłą z zaczepami, które łączą ze sobą włókna i plączą je dając na końcu twardy i zbity materiał lub za pomocą specjalistycznej maszyny. Metoda filcowania „na mokro” wymaga roztworu ciepłej wody z mydłem, w którym formujemy włókna za pomocą rolowania na macie, ugniatania, pocierania, rzucania lub w pralce automatycznej. **FILCEM SYNTETYCZNYM** nazywamy włókniny wykonane z włókien poliestrowych metodą igłowania „na sucho”.

HAFT

Metoda ręcznego ozdabiania tkanin, skóry, filcu, papieru. Wyszywaniu na materiale (tle) wzorów za pomocą igły lub szydełka oraz nici. Obecnie popularny jest **HAFT CYFROWY** promowany przez sieć markowych Domów Mody.

HAFT KORALIKOWY

Nazywany również koronką koralikową (ang. bead embroidery, bead crochet, beadwork) – technika wyszywania i aplikacji motywów dekoracyjnych za pomocą kolorowych koralików szklanych na tkaninie i skórze. Technika stosowana także w tworzeniu biżuterii, akcesoriów, guzików i innych elementów przestrzennych.

IKAT

Technika tkania poprzez wcześniejsze farbowanie osnowy na różne kolory w celu uzyskania charakterystycznego efektu zamglenia. Obecnie dzięki zastosowaniu technologii cyfrowej można imitować tkaniny o efekcie ikatu, jednak nie można zaplanować tzw. efektu błędu, który w ikacie z reguły jest atutem artystycznym na poziomie projektowym.

JEDWAB

Jedwab jest uzyskiwany z kokonów jedwabnika morwowego lub dębowego. Tkanina charakteryzuje się połyskiem, jest gładka, wiotka, miękka, lekka i bardzo przyjemna w dotyku. Wysokiej jakości, luksusowe tkaniny, często w postaci mieszanek z bawełną, wełną i tkaninami syntetycznymi.

KOMPOZYT

Materiał o strukturze niejednorodnej złożony z dwóch lub więcej komponentów mających różne właściwości. Komponent w swoim składzie zawiera różne materiały wpływające na jego konstrukcję, którą łączy lepiszcze. Jednym z najczęściej stosowanych komponentów konstrukcyjnych są silne włókna: szklane, kwarc, azbest, kevlar czy węglowe dając materiałowi dużą odporność na rozciąganie. Jednym ze składników komponentu, który gwarantuje spójność, twardość, elastyczność jest lepiszcze. Do najczęściej stosowanych zaliczają się żywice syntetyczne oparte na poliestrach, polieterach (epoksydach), poliuretanach i żywicach silikonowych.

KORONKA

Wyrób włókienniczy o wysokich walorach artystycznych, wykonywany ręcznie za pomocą wybranej techniki koronkarskiej z nici bawełnianych, lnianych a także metalowych. Istnieje wiele rodzajów koronek: frywolitki, klockowe, gipiura, siatkowe (tzw. filet), koronka angielska, szydełkowa, maszynowe. Obecnie przemysł jest bardzo zaawansowany, a koronki na bardzo wysokim poziomie technologicznym.

LAMINATY

Laminaty powstają metodą sklejaną lub zgrzewania. Dodatkowo właściwości laminatu wynikają z zastosowania pianki poliuretanowej (spienione tworzywo poliuretanowe) połączone trwale z tkaniną lub dzianiną. Utrwalone warstwy są lekkie, odporne na gneczenie i ciepłochronne. Ich zastosowanie konfekcyjne, to płaszcze, marynarki, wdzianka, kurtki, podpinka, odzież dziecięca i inne.

LAMINATY NOWYCH TECHNOLOGII

Z łac. *lamina* – cienka blaszka, płytką; szeroki rodzaj najnowszych kompozytów, to tworzywa powstające z połączenia materiałów o różnych właściwościach mechanicznych, fizycznych i technologicznych, w których składnik wzmacniający (tzw. zbrojenie) układany w postaci warstw, między którymi znajduje się wypełnienie pełniące rolę lepiszcza.

LEN

Len uzyskiwany jest z rośliny zwanej lnem zwyczajnym, to jedna z najstarszych roślin uprawnych w dziejach ludzkości. Tkaniny są idealne na odzież letnią, są bardzo przewiewne, dają uczucie chłodu. Często występują, jako mieszanki z innymi włóknami co zapobiega nadmiernemu gnieniu. Len jest włóknem dość czystym z ekologicznego punktu widzenia. Do produkcji nie używa się chemikaliów, a sama uprawa wpływa korzystnie na żyzność gleby.

MAKRAMA

Sztuka wiązania sznurków bez użycia igieł, drutów lub szydełka. Technika znana już w starożytności. Wykorzystując węzły podstawowe można wyplatać wiele przedmiotów np. naszyjniki, makaty, torebki, tkaniny artystyczne oraz elementy garderoby. Możliwość wykorzystania wszystkich plastycznych surowców, lin, nici, kabli i innych.

MEREŻKA

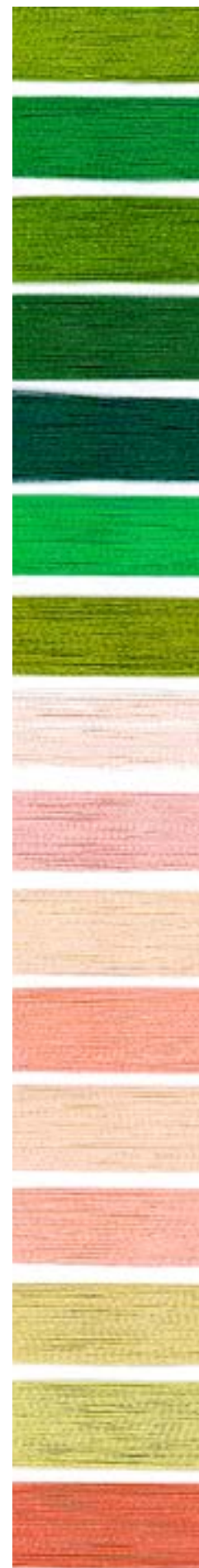
Powstaje poprzez wyciąganie z tkaniny nitek wątku lub osnowy i wiązanie pozostałych w prześwicie grup nici ścisłym ścięciem. Uzyskuje się w ten sposób prosty wzór geometryczny. Mereżką ozdabiano w XIX i XX wieku pościel, obrusy i bieliznę.

PATTERN

Wzór, motyw wykorzystywany w projektowaniu druku na tkaninie. Może być наносzony manualnie lub cyfrowo za pomocą druku. Fragment tkaniny z zaprojektowanym wzorem o określonej kompozycji możliwej do powtórzenia na danym materiale nazywamy kupnem materiału.

PATCHWORK

Technika, w której zszywa się małe kawałki tkaniny o podobnych geometrycznie kształtach w większą całość, tworząc nowy wzór. Zazwyczaj był kojarzony z produktem ubóstwa. Obecnie następuje ożywienie techniki w innowacyjnym wzornictwie z doskonałym wykorzystaniem nowoczesnych włókien, kolorystyki i tkanin.

ORIGAMI

Sztuka składania papieru pierwotnie pochodząca z Chin, rozwinięta i udoskonalona w Japonii, dlatego uważa się ją za tradycyjną sztukę japońską. Klasyczne origami polega wyłącznie na składaniu papieru, nie należy go dodatkowo nacinać, kleić czy zbędnie ozdabiać. Origami jest wykonywane również w innych materiałach np. tkanina.

ORIGAMI

Sztuka składania papieru polegająca na wykorzystaniu płaszczyzny i uprzestrzennianiu jej do wymiaru 2D. Origami jest stosunkowo małą formą wykonaną z bardzo cienkiego papieru, który w kontakcie ze światłem ukazuje strukturę powstałej tekstury.

QUILTING

Technika unikatowa polegająca na zszywaniu skrawków materiału i artystycznym pikowaniu wielu warstw. Pochodzi od nazwy **QUILT**, wielowarstwowa tkanina zbudowana z minimum trzech warstw, artystycznie pikowana.

RECYKLING

Powtórne wykorzystanie pozyskanych odpadów, które zostają przetworzone. Z uzyskanego w ten sposób materiału stworzony zostaje nowy produkt. Recykling pozwala na zmniejszenie korzystania ze złóż naturalnych oraz ograniczenie ilości odpadów.

SHIBORI

Pochodzi z języka japońskiego i oznacza barwienie tkanin, które wcześniej są odpowiednio zgniecione, przeszyte, powiązane sznurkiem, uciśnięte lub skręcone. W wyniku tego procesu otrzymuje się nie tylko barwne wzory na tkaninie ale też ciekawą strukturę. Najlepiej nadają się do tego bawełniane i jedwabne tkaniny. Kolor jest trwały i wyrazisty. Wykorzystując tkaniny techniczne i poliestrowe, metoda ta, pod wpływem temperatury powoduje plastyczną i stałą dekonstrukcję włókien,

w wyniku której, powstają struktury przestrzenne, wyrafinowane wzory, składane, plisowane, inne. Technika wykorzystywana przez projektantów w szeroko rozumianym designie.

SITODRUK

Technika druku, której wzór jest наносzony za pomocą naświetlenia na drobną siatkę nylonową (wcześniej stosowano jedwab). Transfer druku polega na przetłaczaniu farby przez powstałą matrycę (siatkę).

SPINNING

Ręczna technika przędzenia przędzy, sposób pozyskiwania nici z surowego runa wełnianego za pomocą kołowrotka.

STEMPEL

Narzędzie do druku manualnego wykonane najczęściej z drewnianego bloku, ręcznie rzeźbione, impregnowane. Określony wzór stempla jest наносzony na podkład np. tkaninę i powtarzany według projektu i kompozycji. Możemy wyróżnić stemple drewniane, metalowe oraz silikonowe.

SZYDEŁKO

Metoda szydełkowania polega na przeciąganiu nitki przez poprzednią pętelkę. Poprzez powtarzanie tej czynności powstaje łańcuszek, półsłupek i słupek, jako podstawowy element zaprojektowanego wzoru. To proste narzędzie, na którym lata temu nasze babcie i prababce tworzyły misterne dzieła, dziś przeżywają prawdziwy handmadowy renesans. Z typowo użytkowego narzędzia kojarzonego zwykle z serwetkami, zamienia się w modny gadżet rękodzieła i designu. Powstają niezwykle akcesoria, biżuteria, oryginalne ubrania, dziergane dywany, pufy, bielizna i inne.

ŚCIEG

Określony sposób przewlekania nitki podczas szycia lub haftu. Najczęściej stosowane ścięgi w technice haftu: satynowy, łańcuszkowy, sznureczkowy, atłasek, krzyżkowy, aplikacja, ażurowy inne.

TKANINA

Powstaje z dwóch układów nitek wątku i osnowy przeplatających się pod kątem prostym lub według zaprojektowanego splotu. Osnowa, to inaczej przędza ułożona pionowo, jako układ nici stanowiących konstrukcję tkaniny, pomiędzy które wplata się wątki poziomo. Wątek przeprowadza się pomiędzy osnowami w różnym porządku, układzie, a jego zachowanie przez szerokość tkaniny daje powtarzalny raport splotu, natomiast powtarzający się regularnie wzór na powierzchni całej tkaniny nazywamy raportem tkaniny.

TKANINY NATURALNE

Produkowane z włókien pochodzenia naturalnego i organicznego. Najbardziej popularne są: len, bawełna, jedwab, wełna.

TKANINY SYNTETYCZNE

Otrzymywane są drogą syntezy chemicznej z polimerów (produktów węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego). W zależności od surowca wyjściowego uzyskane włókna mają różne właściwości i zastosowanie. Dla przemysłu odzieżowego największe zastosowanie mają włókna poliamidowe, poliestrowe i poliakrylonitrylowe. Poliester, nylon, akryl - otrzymywane tą metodą są trwałe, odporne na zużycie, mniej przewiewne niż tkaniny naturalne. Współczesne tkaniny syntetyczne są przyjazne dla skóry, odznaczają się bardzo dobrą jakością, imitują tkaniny naturalne.

TKANINY SZTUCZNE

Celulozę przetwarza się chemicznie i powstaje materiał, który w żadnej mierze nie jest plastikiem, to tkaniny np. wiskoza, acetat, sztuczny jedwab. Wytwarzane ze związków znajdujących się w przyrodzie. Posiadają właściwości tkanin naturalnych, ale są łatwiejsze w użytkowaniu i tańsze w produkcji.

UPCYKLING

Forma wtórnego przetwarzania odpadów, w wyniku, którego powstają produkty o wartości wyższej

niż przetwarzane materiały. Przykładem upcyklingu jest produkcja toreb z plandek samochodowych oraz banerów reklamowych. Forma przetwarzania surowców z jednoczesnym obniżeniem jakości materiału to **DOWNCYKLING**.

ULTRASONICZNE

Ultradźwiękowe – maszyny nowej generacji do ozdobnego wykańczania elementów tkanin, taśm i wyrobów gotowych. Uzyskuje się dzięki wprowadzeniu tkaniny pomiędzy specjalną rolkę dociskową ze wzornikiem, a głowicę wibrującą z odpowiednio ustawionym dociskiem pomiędzy tymi elementami. Obrabiane materiały powinny zawierać minimum 60% włókien termoplastycznych. Poniżej tej wartości możliwe jest uzyskanie jedynie efektu wycinania bez stapiania krawędzi na linii wycinania, co może powodować strzępienie.

WEŁNA

Wełna to praktyczny materiał o wszechstronnym zastosowaniu. Włókno uzyskiwane jest z sierści owiec, lam, alpaka, wielbłądów i innych. Często występuje w postaci mieszanek z innymi włóknami. Grupa tkanin wełnianych i wełnopodobnych obejmuje tkaniny czysto wełniane i tkaniny z mieszanek wełny z innymi włóknami.

WISKOZA

Powstaje w 100% z naturalnej celulozy drzewnej. Sam proces produkcji wymaga szeregu specjalistycznych zabiegów. Produkt finalny w postaci wiskozy zapewnia takie same, a czasami nawet lepsze korzyści niż noszenie ubrań z bawełny oraz innych włókien roślinnych lub włókien pochodzenia zwierzęcego, jak jedwab lub wełna. Dzięki wyjątkowej higroskopijności włókien celulozy drzewnej wiskoza szybko i efektywnie pochłania wilgoć z ciała, redukując dyskomfort i zapewniając skórze optymalne warunki termiczne. Higroskopijność wiskozy, pozwala stworzyć inteligentną odzież sportową oraz wygodną konfekcję. Wiskoza może imitować dowolną tkaninę. W zależności od procesu produkcji można nadać jej połysk, aby do złudzenia imitowała jedwab. Pozwala dowolnie kreować fakturę materiału nadając jej cechy wełny czy bawełny.

WŁÓKNO BAMBUSOWE

Włókno bambusowe to temat, wokół którego, narosło wiele nieporozumień. Producenci zachwalają wyroby z bambusa, jako ekologiczne, hipoalergiczne, antybakteryjne. Cóż, to nie do końca jest prawda. Co do zasady, włókna bambusowe należy umieścić w części o materiałach sztucznych. W produkcji materiał bambusowy niewiele różni się od produkcji wiskozy. To dokładnie ten sam proces chemiczny, jedynie zamiast celulozy z drewna (wiskoza) używa się celulozy pochodzącej z bambusa. Prawdą jest, że bambus ma właściwości antybakteryjne. Niestety, te właściwości regulują się tracone w procesie produkcji. Finalnie, włókno bambusowe będzie, (jeśli chodzi o właściwości) czymś pomiędzy bawełną a wiskożą.

PRACOWNIA UBIORU UNIKATOWEGO
PROJEKT LABORATORIUM KREATYWNEGO UBIORU

KIEROWNIK
dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. nadzw. UAP
slawomira.chorazyczewska@uap.edu.pl

ADIUNKT
dr Elżbieta Cios ad.
elzbieta.cios@uap.edu.pl

www.facebook.com/pracownia.unikatowego
www.uap.edu.pl

WYDZIAŁ ARCHITEKTURY WNĘTRZ I SCENOGRAFII
KATEDRA UBIORU
UNIwersytet ARTYSTYCZNY W POZNANIU
al. Marcinkowskiego 29
60-967 Poznań
61 855 25 21

